

မူလ မင်းကွန်း

လေ့တဝန်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

အခြေခံကျမ်း

၄

နိဗ္ဗာန်နှင့်ပတ်သက်သောအယူအဆမေးခွန်းများဖြေဆိုထားသည်

၁၀၄၂၃

သထုံမြို့

မူလမင်းကွန်း ဇေတဝန်

ဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသားတော်မူသော

အမြတ်နိဗ္ဗာန်

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိစာရဏကထာ

နှင့်

ပုစ္ဆာ၊ ဝိသုဒ္ဓိနာ

မြန်မာပြည် အဋ္ဌကထာ ကျမ်းပြု
ကျေးဇူးရှင် မူလ မင်းကုန်း ဇေတဝန် ဆရာဘော်ဘုရားကြီး

မာတိကာ

အချိန်ဒါနိ	(၄)
အမြတ်နိဗ္ဗာန်ရှင်းချက်	၁
အမြတ်နိဗ္ဗာန်	၂၇
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိစာရဏကထာ	၁၅၁
ပုစ္ဆာ,ဝိသုဒ္ဓိနာ	၁၈၁

သာသာရေးခွင့်ပြုချက်အမှတ်(၃၉၇၀)

၁၉၇၀-ခု၊ ဇွန်လ

ပထမအကြိမ်

အုပ်ရေ ၃၀၀၀

အဖိုး ၂-ကျပ်

ထုတ်ဝေသူ။ ။ ဦးတင်မောင် (၀၀၈၂)၊ သင့်ဘဝစာအုပ်တိုက်၊
၁၇-မလ္လာကုန်းလမ်း၊ ကျောက်မြောင်း၊ ရန်ကုန်

ပုံနှိပ်သူ။ ။ ခေင်မြင့် (၀၁၁၁)၊ သင့်ဘဝပုံနှိပ်တိုက်၊
၁၇-မလ္လာကုန်းလမ်း၊ ကျောက်မြောင်း၊ ရန်ကုန်

အချိန်ခါနီး

နိဗ္ဗာန်၏ အရ သဘာဝကို ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ဘာသာဝင် တိုင်း မိမိတို့ ဉာဏ်မှီသမျှ ဝေဖန်ဖော်ပြ ပြောဆိုရေးသားကြ သည်မှာ ယခုမျက်မှောက်ခေတ်သာမဟုတ်၊ ရှေးရှေးသော ယခင် ခေတ်များကပင် တမူနှင့်တမူ ယူဆပုံချင်း မတူကြဘဲ ကွဲပြား ခြားနား အငြင်းပွားခဲ့ကြသည်ကို ရေးသားဖော်ပြအပ်သော ကျမ်းစာများအရ သိရှိရပေသည်။

ဤသို့ ခေတ်အဆက်ဆက်က ပေါ်ထွက်လျက်ရှိနေသော နိဗ္ဗာန်နှင့်စပ် သိအပ်ဘွယ် ပြဿနာရပ်တို့မှာ တထပ်တည်းကျ သော အဖြေရပ်များ မပေါ်ထွက်ခဲ့သဖြင့် ကြေနပ်လောက်သော အသိဉာဏ်ကို ပုထုဇဉ်မှန်သမျှ ကော်နီကေ မရရှိကြပေ။ နိဗ္ဗာန်ဟူ သော သဘောမှန်ကို ပုထုဇဉ်တို့၏ ဉာဏ်မျှဖြင့် တိတိကျကျ ပြေလည်စွာ သိရှိရန်မှာလည်း မိုးနှင့်မြေကြီးပမာ အဝေးကြီး ဝေးကွာလျက် ဖြစ်နေလေသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သုဒ္ဓဒ္ဓသ, နိပုဏ, သန္တ, ပဏိတ စသော ဂုဏ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖြင့် ထုတ်ဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်၏သဘောမှာ ပေါ်လွင်သော လောကီတရားများလို သာမန်ဖြစ်သော အသိ

အချိန်ဒါန်း

ဉာဏ်ဖြင့် ယုံကြည်သက်ဝင်နိုင်သောအရာ မဟုတ်သောကြောင့်
ဖြစ်ပေသည်။

နိဗ္ဗာနဓာတ် ပရမတ် သဘောတရားသည် သိသာထင်ရှားသော လူ့ဘုံ၊ နတ်ဘုံ၊ ဗြဟ္မာဘုံတို့ကဲ့သို့ တည်ရာဌာနအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသည်မဟုတ်၍ ၎င်း၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်ဟူသော ပရမတ္ထတရားများကဲ့သို့ ပေါ်လွင်ထင်ရှား သိလွယ်သော တရားမဟုတ်သဖြင့် ၎င်း၊ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အသိဉာဏ်တွင် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိမြင်နိုင်ရန် မလွယ်လှပါ။ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်ကို အမှန်ရရှိသော အရိယာအရှင်မြတ်တို့သည်သာ တိတိမတ်မတ်သိအပ်သော အရာဖြစ်၍ ပုထုဇဉ်အန္ဓတို့မှာ နိဗ္ဗာန်၏သဘာဝကို ဥပမာပုံ အဖုံဖုံ ထုတ်ဆိုသော်လည်း ယုန်ချိုနှင့်နှိုင်းယှဉ်သကဲ့သို့ ရှိနေလေသည်။

မြန်မာ့သမိုင်းတွင် သထုံခေတ်၊ ပုဂံခေတ်မှ စတင်၍ ယနေ့ခေတ်တိုင်သာသနာဝင်၌ “အဋ္ဌကထာကျမ်းပြုအရှင်” ဟု တပါးတည်းသာ ဖြစ်ပေါ်တော်မူပေသော မူလမင်းကွန်း ကျေးဇူးရှင် ဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် လွန်ခဲ့သော ရှေးခေတ်နှစ်ပေါင်းများစွာသော ကာလက အယူအဆ မတူမျှကြဘဲ အငြင်းပွားလျက်ရှိနေသော နိဗ္ဗာန်၏အရ သဘာဝကို အရကောက်များနှင့်တကွ ထင်ရှားရှိပုံ၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်၊ မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်တို့၏ အာရုံဖြစ်၍ အမှန်ရှိပုံ၊ အရိယာအရှင်မြတ်များ ဉာဏ်အမြင်အားဖြင့် ထင်ရှားပုံ၊ နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားကြ

အချိန်ဒါနိန်း

သော ဘုရား၊ ရဟန္တာတို့၏ ခံစားသောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော နိဗ္ဗာန်၏အဖြစ်ကို ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာဟူသော ဒေသနာကျမ်းစာအရ ဖေါပြလျက် ယူဆပုံများနှင့် စုံလင်စွာ ပြုစီရင်အပ်သော “အမြတ်နိဗ္ဗာန်ကျမ်း”နှင့် အကြောင်းအကျိုး နှစ်ရပ်ဆက်စပ်၍ အထပ်ထပ် မပြတ်လည်နေသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်စက်ရဟတ်၏ လည်ပုံ၊ ပတ်ပုံ၊ ပြတ်ပုံ၊ ရပ်ပုံ၊ အလုံးစုံတို့ကို ဖေါပြအပ်သော “ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိစာရဏကထာကျမ်း” ပရိယတ်၊ ပဋိပတ် နှစ်ရပ်လုံးပင် မစုံလင်သူတို့ ဖြေဆိုနိုင်ရန် ခဲယဉ်းလှသော ဝိပဿနာ အရာ၊ သစ္စာလေးပါးအရာ၊ နိဗ္ဗာန်အရာ အဖြာဖြာသော မေးလျှောက်ချက်တို့ကိုအကွက်ကျကျ ဖြေဆိုတော်မူအပ်သော ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာများကိုပါ စုပေါင်းရိုက်နှိပ် ထုတ်ဝေအပ်သော ဤကျမ်းစာကို လွယ်လင့်တကူ ဘတ်ရှုနိုင်ကြ၍ အသိဉာဏ် အမြင်မှန်ကို ကော်နိတ်ကျ ရရှိကြပါစေသတည်း။

အရှင်တိက္ခာစာရ
(တောင်တွင်းဘိက္ခု)
သထုံမြို့

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

အမြတ်နိဗ္ဗာန် ရှင်းချက်

အမှာ

‘အမြတ်နိဗ္ဗာန်ကျမ်း’ သည် နက်နဲ သိမ်မွေ့လှပါသဖြင့် စာရှုသူများ အဓိပ္ပါယ် ရှင်းလင်းနားလည် သဘောပေါက်ကြ စေရန်နှင့် တရားတော်၏ အရသာကို ခံစားနိုင်ကြစေရန် ‘ဦးမဲ’ နှင့် ‘ဦးဖြူ’တို့၏ အချေအတင် စကားပြောဟန်ဖြင့် ရှင်းလင်းရေး သားပါမည်။ သတိပြုရန်မှာ ဦးမဲသည် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်သော် လည်း ဗုဒ္ဓတရားတော်များကို လေ့လာလိုက်စားထားမှု မရှိပါ။ ဦးဖြူကား ဗုဒ္ဓတရားတော် (အထူးသဖြင့် ဝိပဿနာတရားတော်) များကို အားရလောက်အောင် လေ့လာထားသူ ဖြစ်ပါသည်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁

ဦးမဲ။ ။ယုန်၊ ချိုမရှိသလို နိဗ္ဗာန်ဆိုတာလဲ မရှိပါ။
ဘာကြောင့်လဲဆိုလျှင် ကျုပ်မရလို့ပါပဲ။

ဦးဖြူ။ ။ဒီလိုမပြောပါနဲ့ဗျာ၊ ဝိပဿနာတရား ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းဆိုတဲ့ အကြောင်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၂

ရှင်းပြချက်။ ။“နိဗ္ဗာန်မရှိ”လို့ ဦးမဲပြောဆိုခြင်းဟာ အကြောင်းပြမပါသေးတဲ့ စကားပါ။ “ကျုပ်မရလို့ပါပဲ” ဆိုဒါက အကြောင်းပြချက်ပါ။ ဦးမဲကိုယ်တိုင်က “နိဗ္ဗာန်မရှိဘူး”လို့ ယူဆထားလေတော့ ဦးမဲရဲ့စကားဟာ ဦးမဲရဲ့ အယူဝါဒနဲ့တော့ မဆန့်ကျင်ပါဘူး၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ အယူဝါဒနဲ့တော့ ဆန့်ကျင်နေပါတယ်။ ဦးမဲကိုယ်တိုင် နိဗ္ဗာန်မရသေးလို့ မျက်စိ၊ နား၊ နှာ၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်တို့ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်မပြုနိုင်သေးပါ။ ဦးမဲ မျက်မှောက်မပြုနိုင်ရုံနဲ့ “နိဗ္ဗာန်မရှိ”လို့ မပြောသင့်ပါ။ နိဗ္ဗာန်ရောက်စေနိုင်တဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် ဝိပဿနာအကျင့်ကိုကျင့်လျှင် နိဗ္ဗာန် ရောက်နိုင်ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၃

ရှင်းပြချက်။ ။နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်စေနိုင်တဲ့ မဇ္ဈိမပဋိပဒါခေါ် ဝိပဿနာအကျင့်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်ပါတယ်။ စေတောပရိယအဘိညာဉ်ကို ရတဲ့ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များဟာ သူတပါးတို့ရဲ့ လောကုတ္တရာစိတ်ကို သိမြင်နိုင်သလို ဝိပဿနာ အားထုတ်

ပြီးတဲ့ အရိယာယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာလဲ နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့်မို့ “နိဗ္ဗာန်မရှိဘူး၊ ကျုပ်မရလို့ပါပဲ” လို့မပြောသင့်ပါဘူး။ မှန်ပါတယ်- နိဗ္ဗာန်ကို ဗာလပုထုဇဉ်များ မရဲရံမျှဖြင့် “နိဗ္ဗာန်မရှိ” လို့ မပြောသင့်ပါ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၄

ရှင်းပြချက်။ ။စေတောပရိယအဘိညာဉ်ကိုရတဲ့ အရိယာများသာ သူတပါးတို့ရဲ့ လောကုတ္တရာစိတ်ကို သိနိုင်သလို နိဗ္ဗာန်ကို ရပြီးတဲ့ သူများသာ နိဗ္ဗာန်ကို သိနိုင်ပါတယ်။ စေတောပရိယအဘိညာဉ်ကို မရသေးတဲ့သူများဟာ သူတပါးတို့ရဲ့ စိတ်ကို မသိနိုင်သလို နိဗ္ဗာန်ကို မရသေးတဲ့သူများဟာလဲ နိဗ္ဗာန်ကို မသိနိုင်ပါ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှေ့သွားရှိတဲ့ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာဆိုတဲ့ သိက္ခာသုံးပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်တဲ့ ဝိပဿနာအကျင့်မြတ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်တယ်လို့ မှတ်ယူရပါမယ်။ အခြား (ယုန် ချိုမရှိသလိုစတဲ့) လောကီ ဥပမာစကားများကို မမှတ်သားသင့်ပါ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၅

ရှင်းပြချက်။ ။ဦးမဲအနေနဲ့ “နိဗ္ဗာန်မရှိ” လို့ မပြောသင့်ပါ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ “နိဗ္ဗာန်မရှိ” လို့ ပြောခြင်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်စေနိုင်တဲ့ ဝိပဿနာတရားဟာ အကျိုးမရှိ (မြုံ၏) လို့ ပြောဆိုရာရောက်လို့ပါ။ အမှန်မှာတော့ ဝိပဿနာအကျင့်ဟာ အကျိုးမရှိ မဟုတ်ပါ။ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်စေနိုင်ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၆

ရှင်းပြချက်။ ။ “နိဗ္ဗာန်မရှိ” လို့ မပြောသင့်ပါ။ အကြောင်းကတော့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များ ရအပ်လို့ပါပဲ။ သံသရာဘေးဒုက္ခကို ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်ကြတဲ့ သူများဟာ ဝိပဿနာအကျင့်မြတ်ကို ကျင့်ခြင်း (တရားမှတ်ခြင်း) ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရကြပါတယ်။ ဒါဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာ သမ္မာအယူရှိသူတို့ရဲ့ စစ်မှန်တဲ့ အယူပါပဲ။

“သမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှေ့သွားရှိတယ်” ဆိုတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ သမ္မာဝါစာစတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားတော် အစဉ်မှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကိုရှေ့ဆုံးက ဟောထားလို့ ‘သမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှေ့သွားရှိတယ်’ လို့ ဆိုရပါတယ်။ ဒီလို သမ္မာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့ဆုံးကထားပြီးတော့ မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတာဟာလဲ မဂ္ဂင် ၈-ပါးတွင် သမ္မာဒိဋ္ဌိက အစဆုံးဖြစ်လို့ မဟုတ်ပါဘူး။ သမ္မာဒိဋ္ဌိက လိုရင်းပဓာနကျလို့ ရှေ့ဆုံးက ဟောထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၇-ဂ

ဦးမဲ။ ။ ဝိပဿနာ အကျင့်ဟာ အကျိုးမဲ့ (အမြု) မဟုတ်ပါဘူး။ ဝိပဿနာအကျင့်ဟာ (ခန္ဓာ) မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်ပါတယ်။

ဦးဖြူ။ ။ ဒီလိုမပြောပါနဲ့ဗျာ။ ဦးမဲပြောသလိုဆိုရင် အတိတ်ဘဝက ခန္ဓာမရှိတော့ခြင်းဟာ နိဗ္ဗာန်ပဲ။ လာမဲ့အနာဂတ်ခန္ဓာ (မဖြစ်သေးလို့) မရှိတာဟာလဲ နိဗ္ဗာန်ပဲလို့ ဆိုရာရောက်နေပါတယ်။ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာကတော့ မျက်မြင်ဒိဋ္ဌိ ရှိနေလေတော့

“ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာမရှိ”လို့ ပြောစရာမလိုပါဘူး။ အမှန်မှာ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်များအဖို့ ပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာ ရှိနေဆဲမှာပင် ‘သဉ္ဇပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်’ကို ရနေကြတာပါပဲ။

အမှာ။ ။ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၉ ကျမ်းရင်း၌ ရှင်းလင်းချက် ပါပြီး။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁၀

ဦးမဲ။ ။ခန္ဓာမရှိခြင်းကို နိဗ္ဗာန်လို့ မပြောပါဘူး။ ကိလေသာမရှိခြင်းကိုသာ နိဗ္ဗာန်လို့ ပြောတာပါ။

ဦးဖြူ။ ။မဂ်ဖြစ်နေဆဲခဏမှာ ကိလေသာများ မဖြစ် လို့ နိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုချင်ဆိုနိုင်ပါတယ်။ မဂ်မရခင် ဝိပဿနာတရား အားထုတ်နေစဉ်မှာလဲ ကိလေသာများမဖြစ်ကြပါ။ ဒါကိုနိဗ္ဗာန် လို့ဆိုရင် ဦးမဲရဲ့ စကား မှားပါတယ်။ မဂ်ခဏရဲ့ ရှေ့မှာ ကိလေ သာများ မဖြစ်ပေမဲ့ နိဗ္ဗာန်လို့ မဆိုရပါဘူး။ မဂ်ခဏကျမှ (မဂ်ရမှ) နိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဦးမဲပြောသလိုဆိုရင် မဂ် တရား ဖိုလ်တရားတွေဟာ အကျိုးမရှိဘူးလို့ ပြောရာရောက်နေ ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁၁

ဦးမဲ။ ။နိဗ္ဗာန်ဆိုဒါ မရှိပါ။

ဦးဖြူ။ ။ဦးမဲရဲ့ “နိဗ္ဗာန်ဆိုဒါ မရှိပါ”ဆိုတဲ့ စကားကို သေသေချာချာ စစ်ဆေးကြည့်ရင် ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁၂ ပါ အဓိပ္ပာယ်များ ပါဝင်နေဒါကို တွေ့ရပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁၂

ဦးမဲ။ ။နိဗ္ဗာန်မရှိလို့ ကျုပ်ပြောတာဟာ ကျုပ်မရ လို့ ပါပဲ။ ဝိပဿနာအကျင့်ဆိုင်လဲ မရှိတဲ့နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်စေ နိုင်တယ်ဆိုတော့ အကျိုးမရှိပါ။ ကိလေသာ ချုပ်တာဟာ နိဗ္ဗာန်ပဲလို့ ဆိုရင် အတိတ် ကိလေသာများ ချုပ်တာဟာ- နိဗ္ဗာန်ပဲပေါ့။ အနာဂတ် ကိလေသာတွေ မဖြစ်သေးတာလဲ နိဗ္ဗာန်ပဲပေါ့။ ပစ္စုပ္ပန်ကိလေသာများ ချုပ်တာလဲ နိဗ္ဗာန်ပဲပေါ့။

ဦးဖြူ။ ။နိဗ္ဗာန်ဆိုဒါ မုချရှိပါတယ်။ ဦးမဲမရောက်ပေမဲ့ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တွေ ရောက်ကြပါတယ်။ ဦးမဲက နိဗ္ဗာန်ဆိုဒါရှိကို မရှိဘူးလို့ အယူလွဲနေလို့ ဒီစကားကို ပြောတာပါ။ တကယ် တော့လဲ နိဗ္ဗာန်ဆိုဒါ မုချရှိပါတယ်။ ဝိပဿနာ အကျင့်ဟာ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်စေနိုင်လို့ အကျိုးမရှိလို့ မပြောသင့်ပါဘူး။ ကိလေသာမရှိတာ နိဗ္ဗာန်ဆိုပေမဲ့ အတိတ်ကိလေသာ အနာဂတ် ကိလေသာမရှိတာကို နိဗ္ဗာန်လို့ မဆိုရပါ။ မဂ်ခဏ၌ ကိလေသာ မရှိတာကိုသာ နိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုရပါတယ်။

ပစ္စုပ္ပန်ကိလေသာကတော့ ထင်ရှားရှိနေလို့လဲ ပစ္စုပ္ပန် လို့ ခေါ်ရပါတယ်။ ပစ္စုပ္ပန်ကိလေသာများ မချုပ်သေးပါသဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ကိလေသာ ချုပ်တာလဲ နိဗ္ဗာန်လို့ မပြောသင့်ပါဘူး။ ဒါကြောင့်မို့ ဦးမဲပြောတဲ့ စကားတွေဟာ ယုတ္တိမရှိတဲ့ စကား တွေပဲဖြစ်ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁၃

ဦးမဲ။ ။‘ယောခေါအာဝုသော ရာဂက္ခယော’ စသည်

ဖြင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူလို့ ရာဂကုန်တာကို နိဗ္ဗာန်လို့ တထစ်ချမှတ်ရတော့မှာလား။

ဦးဖြူ။ ။ရာဂကုန်တာဟာ နိဗ္ဗာန်ဟုတ်တော့ဟုတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တထစ်ချတော့ မမှတ်သင့်ပါဘူး။ ရာဂကုန်တာဟာ နိဗ္ဗာန်လဲဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ရာဂကုန်တာဟာ အရဟတ္တဖိုလ်လဲဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ တရားမှတ်နေစဉ် ရာဂကုန်တာ၊ အလ္လဒါနုပ္ပုနေစဉ် ရာဂကုန်တာ စသည်ဖြင့် ရာဂကုန်တာဟာလဲ အမျိုးမျိုးရှိပါတယ်။ မဂ်ဆိုက်ပြီးမှ ရာဂကုန်တာကိုသာ နိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုရပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁၄

မှတ်ချက်။ ။ဇမ္ဗုခါဒကသုတ်၊ အာယတနဝိဘင်းတို့၌ “ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကုန်တာ နိဗ္ဗာန်”လို့ ဟောထားပါသေးတယ်။

အမှာ။ ။ပုဒ်ရေ နံပါတ် (၁၅)ကျမ်းရင်း၌ အဓိပ္ပာယ်ပါပြီး။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁၆

ရှင်းပြချက်။ ။နိဗ္ဗာန်၊ အသင်္ခတဓာတ်၊ အသင်္ခတ သဘောတရားဆိုတဲ့ စကားတွေဟာ အရတူပါတဲ့၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရလျှင် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ တရားများ မဖြစ်တော့လို့ နိဗ္ဗာန်ကို ရာဂက္ခယ၊ ဒေါသက္ခယ၊ မောဟက္ခယ (ရာဂကုန်ရာ၊ ဒေါသကုန်ရာ၊ မောဟကုန်ရာ)လို့လဲ ခေါ်ရပါတယ်။

အပြတ်နိဗ္ဗာန်

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁၇

ဦးမဲ။ ။မအိုရာ၊ မနာရာ၊ မသေရာ၊ တဖန် ပဋိသန္ဓေ မနေရာဖြစ်သောအရပ် (နိဗ္ဗာန်)သို့ ခြေဖြင့် လျှောက်သွားလျှင် ရောက်နိုင်ပါသည်လား။

ဦးဖြူ။ ။မရောက်နိုင်ပါ။ ဦးမဲပြောတဲ့အရပ်ဟာ နိဗ္ဗာန် ပဲဖြစ်ပါတယ်။ ခြေလျှင်သွား၍ နိဗ္ဗာန်ကိုရှာဖွေလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို မသိ၊ မမြင်၊ မရောက်နိုင်ပါ။ အမှန်ကတော့— ခန္ဓာကိုယ်မှာပဲ (နိဗ္ဗာန်အပါအဝင်) သစ္စာလေးပါးလုံး ရှာဖွေရပါမယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁၈

ရှင်းပြချက်။ ။လောကဆုံး နိဗ္ဗာန်ကို ခြေလျှင်သွား ခြင်းဖြင့် မရောက်နိုင်ပါ။ နိဗ္ဗာန်မရောက်သေးသမျှ သံသရာဝဋ် ဒုက္ခမှ မလွတ်ကင်းနိုင်ပါ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၁၉

ရှင်းပြချက်။ ။မဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် မပြုနိုင် သေးသမျှ ရာဂ၊ဒေါသ၊ မောဟတရားများ မကုန်သေးပါ။ မျက် မှောက်ပြုနိုင်မှသာ ကုန်ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၂၀

ရှင်းပြချက်။ ။စိတ်အားလုံးတွင် နိဗ္ဗာန်ကို ပဌမဆုံး မြင်တဲ့စိတ်ဟာ ဂေါတြဘူစိတ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဂေါတြဘူ

စိတ်ဟာ ပြုဖွယ်ကိစ္စအားလုံးကို ပြုလို့ မပြီးသေးလို့ ဒဿနစိတ် (၀၇)နိဗ္ဗာန်ကို မြင်တဲ့စိတ်လို့ မခေါ်ရပါ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၂၁

ရှင်းပြချက်။ ။ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ တရားများ အဆုံးသတ်ကုန်ပြီးနောက် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရာဂက္ခယ၊ ဒေါသက္ခယ၊ မောဟက္ခယ (ရာဂကုန်ရာ၊ ဒေါသကုန်ရာ၊ မောဟကုန်ရာ)လို့ ခေါ်ရပါတယ်။

နိဗ္ဗာန်ကိုအကြောင်းပြုပြီး ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရား များ အဆုံးသတ် ချုပ်ငြိမ်းသွားရလို့ နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ ရာဂက္ခယ၊ ဒေါသက္ခယ၊ မောဟက္ခယလို့ ခေါ်ရပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၂၂

ဥပမာ။ ။အသီး မသီး သေးတဲ့ သစ်ပင် ငယ်လေးကို အမြစ်ပါနုတ်ပြီး သတ်ပစ်လိုက်လျှင် (အကယ်၍ မသတ်ခဲ့သော် နောင်သီးလာမဲ့) မသီးရသေးတဲ့ အသီးများကို မသီးအောင် လုပ်ရာရောက်သလို ဖြစ်ခြင်းသည် ကိလေသာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ မဖြစ်ခြင်းသည် ကိလေသာ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်းဟု ဖြစ်ခြင်း၌ အပြစ်မြင်ပြီး မဖြစ်ခြင်းကိုလိုလား ကာ ဖြစ်ခြင်း (ဥပ္ပါဒ်)ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမဲ့ မဖြစ်သေးတဲ့ ကိလေသာ တရားများဟာ မဖြစ်လာတော့ပါ။ (ဒါဟာ အကြောင်းချုပ်လို့ ဒုက္ခချုပ်ပုံပါ။)

အားထုတ်ခြင်းသည် ကိလေသာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း။ အားမထုတ်ခြင်းသည် ကိလေသာမဖြစ်ခြင်း (၀၇)ချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်းဟု အားထုတ်ခြင်း၌ အပြစ်မြင်ပြီး အားမထုတ်ခြင်းကို လိုလားကာ အားထုတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာမဲ့ မဖြစ်သေးတဲ့ ကိလေသာများဟာ မဖြစ်လာတော့ပါ။ (ဒါဟာ အကြောင်းချုပ်လို့ အကျိုးချုပ်ပုံပါ။)

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၂၃၊ ၂၄၊ ၂၅

ရှင်းပြချက်။ ။ “ရာဂကုန်ခြင်းဟာ နိဗ္ဗာန်”လို့ ဆိုပေမဲ့ ရာဂကုန်ရုံမျှကို နိဗ္ဗာန်လို့ မမှတ်သင့်ပါ။ အကယ်၍ ရာဂကုန်ရုံမျှ (ရာဂ၏ဘင်ခဏမျှ)ကို နိဗ္ဗာန်လို့ ယူခဲ့ရင် အောက်ပါ အပြစ်များ ဖြစ်လာပါတယ်။

- ၁။ နိဗ္ဗာန်သည် တိုသောကာလရှိ၏။
- ၂။ နိဗ္ဗာန်သည် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ကာလသုံးပါးရှိ၏။
- ၃။ မဂ်အကျင့် (၀၇) ဝိပဿနာအကျင့်ကို မကျင့်ပဲ နိဗ္ဗာန်ရနိုင်၏။
- ၄။ နိဗ္ဗာန်သည် သင်္ခတတရားဖြစ်၏။
- ၅။ နိဗ္ဗာန်၌ ရာဂအစရှိသောမီးများ တောက်လောင်လျက်ရှိ၏။
- ၆။ နိဗ္ဗာန်သည် သုခမဟုတ်၊ ဒုက္ခသာဖြစ်၏။
- ၇။ နိဗ္ဗာန်သည် အေးငြိမ်းမှုမရှိ။
- ၈။ နိဗ္ဗာန်သည် တခုမက များစွာရှိ၏။

၉။ နိဗ္ဗာန်သည် ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်း၏။

၁၀။ နိဗ္ဗာန်သည် ဂေါတြဘူ၊ မဂ်တို့၏ အာရုံမဟုတ်။

နိဗ္ဗာန်များပုံ

ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ဟူသော အကုသိုလ် မူလသုံးပါး ကုန်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန် ၃ ခု၊ ဥပါဒါန်လေးပါး ကုန်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန် ၄ ခု၊ နီဝရဏငါးပါးကုန်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန် ၅ ခု၊ တဏှာ ကာယခြောက်ပါး ကုန်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန် ၆ ခု၊ အနုသယ ခုနစ် ပါးကုန်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန် ၇ ခု၊ မိစ္ဆတ္တတရားရှစ်ပါး ကုန်ခြင်း သည် နိဗ္ဗာန် ၈ ခု၊ တဏှာမူလက တရားကိုးပါး ကုန်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန် ၉ ခု၊ သံယောဇဉ်ဆယ်ပါးကုန်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန် ၁၀ ခု၊ ၁၅၀၀ ကိလေသာကုန်ခြင်းသည် နိဗ္ဗာန် ၁၅၀၀ စသည်။

ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းပုံ။ ။ကိလေသာကုန်ခြင်း၊ ကိလေ သာဖြစ်ခြင်းကို ဗာလပုထုဇဉ်များ အယုတ်ဆုံးတိရစ္ဆာန်များပင် သိနိုင်သဖြင့် နိဗ္ဗာန်သည်ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်း၏။

အာရုံမဟုတ်။ ။ဂေါတြဘူ၊ မဂ်များ ဖြစ်နေစဉ်အခိုက် ရာဂက္ခယ (ရာဂကုန်ခြင်း ရာဂ၏ဘင်) မရှိသောကြောင့် နိဗ္ဗာန် သည် ဂေါတြဘူ၊ မဂ်တို့၏အာရုံမဟုတ်။

ဤကား ရာဂကုန်ရုံမျှသည် နိဗ္ဗာန်ဟုယူဆခဲ့သော် ဖြစ် ပေါ်လာသော လွဲမှားချက် (အပြစ်)များ ဖြစ်ပါတယ်။
အမှန်မှာ-

- ၁။ နိဗ္ဗာန်ဟူသည် တိုသောကာလရှိသည်မဟုတ်။
- ၂။ နိဗ္ဗာန်သည် ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် ကာလသုံးပါးမရှိ။
- ၃။ မင်္ဂလကျင့် (၀၇) ဝိပဿနာအကျင့်ကို ကျင့်မှသာ နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်၏။
- ၄။ နိဗ္ဗာန်သည် သင်္ခတတရားမဟုတ်၊ အသင်္ခတတရား ဖြစ်၏။
- ၅။ နိဗ္ဗာန်၌ ရာဂ အစရှိသော မီးများတောက်လောင် နေသည်မဟုတ်။
- ၆။ နိဗ္ဗာန်သည်ဒုက္ခမဟုတ်၊ သုခစစ်စစ်သာဖြစ်၏။
- ၇။ နိဗ္ဗာန်သည် အေးငြိမ်းမှုရှိ၏။
- ၈။ နိဗ္ဗာန်သည် အရေအတွက်များစွာမရှိ၊ တခုတည်း သာရှိ၏။
- ၉။ နိဗ္ဗာန်သည် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။
- ၁၀။ နိဗ္ဗာန်သည် ဂေါတြဘူ၊ မင်္ဂတို့၏ အာရုံဖြစ်၏။

ဗုဒ္ဓရေ နံပါတ် ၂၆၊ ၂၇၊ ၂၈

ဦးမဲ။ ။ ဒီလိုဆိုရင် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟတရားများ နောက်ထပ်မဖြစ်တော့ပဲကုန်ခြင်းဟာ နိဗ္ဗာန်ပဲပေါ့။

ဦးဖြူ။ ။ ဒီလိုလဲ တထစ်ချမယူဆရပါဘူး၊ ကုန်ပုံကုန် နည်းကိုသတ်မှတ်ပြီး ယူရပါမယ်၊ ဦးမဲပြောတဲ့ ခပ်ရှုပ်ရှုပ်ကုန် ခြင်းမျိုးကတော့ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

ရှင်းပြချက်။ ။ရှင်းပြပါအုံးမယ်၊ ပစ္ဆိမဘဝိကပုဂ္ဂိုလ်
ဟာ ရှေးတတိယဘဝက ရာဂ ဒေါသ မောဟတရားများကို
အပြစ်မြင်တဲ့အတွက် ဈာန်တန်ခိုးနဲ့ ခေတ္တပယ်ခွာပြီး ဈာန်ရ
လျက် စုတေကာ ဗြဟ္မာပြည်ရောက်၊ ဗြဟ္မာပြည်က တဖန်စုတေ
ပြီး လူ့ပြည်ရောက်၊ လူ့ပြည်မှာလဲ ကာမဂုဏ် တရားတွေကို
စက်ဆုပ်ရှုံရှာပြီး ရဟန်းဝတ်ကာ ရဟန္တာဖြစ်သွားတယ် ဆိုပါ
တော့၊ အဲဒီပစ္ဆိမဘဝိက ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရှေးတတိယဘဝက ဈာန်
တန်ခိုးနဲ့ ပယ်ချခဲ့တဲ့ အချိန်ကစပြီး ရဟန္တာဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်စံသည်
တိုင်အောင် ရာဂ၊ဒေါသ၊မောဟ တရားများ မဖြစ်ကြတော့ပါ၊
သို့ပေမဲ့ ဈာန်တန်ခိုးနဲ့ ပယ်ခွာတဲ့ အချိန်ကစပြီး ရာဂဒေါသ
မောဟတရားများ မဖြစ်ကြတော့သော်လဲ မဂ် မရသေးခင်
နိဗ္ဗာန်လို့ မဆိုရသေးပါ။ မဂ်ခဏကစ၍ ရာဂဒေါသ မောဟတို့
မဖြစ်တော့ခြင်းကိုသာ နိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုရပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၂၉

ရှင်းပြချက်။ ။ဤဂါထာရဲ့ လိုရင်းကတော့ အ
ကြောင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်တယ်၊ အကြောင်းချုပ်ရင် အကျိုး
လဲချုပ်တယ်ဆိုတဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဝါဒဟာ မြတ်ဗုဒ္ဓရဲ့ ဝါဒပဲ
လို့ ဆိုလိုပါတယ်။

အမှာ။ ။ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၃၀

ကျမ်းရင်း၌ အဓိပ္ပာယ်ပါပြီ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၃၁၊ ၃၂၊ ၃၃

ဦးမဲ။ ။ရာဂအစရှိတဲ့ အပြစ်များကုန်တာဟာ နိဗ္ဗာန် ဖြစ်နိုင်ပါသလား။

ဦးဖြူ။ ။တထစ်ချမမှတ်ရပါ။ အရိယာမဂ်ဟာလဲ ရာဂ စတဲ့အပြစ်များကုန်တာပါပဲ။ အပြစ်များကုန်တာဟာ နိဗ္ဗာန်လို့ တထစ်ချယူဆရင် မဂ်လေးပါးလဲ နိဗ္ဗာန်လို့ ဆိုရာရောက် ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၃၄

ရှင်းပြချက်။ ။“ခယ—ကုန်ခြင်း” ဆိုတာ ၂ မျိုးရှိပါ တယ်။ မဂ်ဘုရားက ရာဂစတဲ့ကိလေသာတို့ကို မဖြစ်နိုင်အောင် လုပ်လိုက်လို့ ရာဂ စတဲ့တရားများ မဖြစ်နိုင်တော့ ခြင်းဟာ “မဂ်ခယ”၊ မဂ်ခဏမှစ၍ ရာဂစသောကိလေသာများ မဖြစ်တော့ ခြင်းဟာ “နိဗ္ဗာန်ခယ”။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၃၅၊ ၃၆

ဦးမဲ။ ။နိဗ္ဗာန်ကို ဘာကြောင့်သရုပ်ထုတ်ပီး မဟော ခဲ့ပါသလဲ။

ဦးဖြူ။ ။နိဗ္ဗာန်ဆိုတာဟာ အလွန်သိမ်မွေ့တဲ့ တရားဖြစ် လို့ပါ။

(တနည်း)နိဗ္ဗာန်ဆိုတာဟာ ပုထုဇဉ်များအတွက် ဟော ပြပေမဲ့မသိနိုင်ပါ။ အရိယာများ အတွက်ကတော့ ဟောပြနေဖို့ မလိုတော့ပါ။ ဒါကြောင့်သရုပ်ထုတ်ပီး မဟောခြင်းပါပဲ။

(တနည်း) နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ရိုးရိုးမျက်စိနဲ့ ကြည့်လို့ မမြင်နိုင်ပါ။ ပုထုဇဉ်တို့ရဲ့ ဉာဏ်မျက်စိနဲ့ လဲမမြင်နိုင်ပါ။ အရိယစက္ခုခေါ်တဲ့ အရိယာတို့ရဲ့ ဉာဏ်မျက်စိနဲ့ ကြည့်မှ မြင်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သရုပ်ထုတ်ပီး မဟောခဲ့ခြင်းပါ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၃၇

ဦးမဲ။ ။ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ပုထုဇဉ်များနဲ့ ပတ်သက်ဆက်စပ်လို့ ရပါသလား။

ဦးဖြူ။ ။ ပုထုဇဉ်များနဲ့ ပတ်သက်ဆက်စပ်လို့ မရပါ။ မဂ်ရပြီးတဲ့ အရိယာများနဲ့ သာ ပတ်သက်ဆက်စပ်လို့ ရပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၃၈

ရှင်းပြချက်။ ။ ဦးမဲအနေနဲ့ က နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ထင်ရှားရှိတဲ့ သဘာဝတရားပဲ၊ လမ်းဆုံမှာ ကပြနေတဲ့ ဇာတ်သဘင်ကို လူတိုင်းကြည့်ခွင့်ရှိသလို နိဗ္ဗာန်ဆိုတာလဲ လူတိုင်းရောက်ခွင့်ရှိတယ်လို့ ယူဆနေတာကိုး၊ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ အပေါ်စားမဟုတ်ပါ။ မဂ်ရပြီးတဲ့ အရိယာများသာ ရောက်နိုင်ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၃၉

ဦးမဲ။ ။ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ ရှေ့အစွန်းဟာ မရှိလို့ နိဗ္ဗာန်ဟာ အစမရှိ၊ မဂ်ဖြစ်ရင် နိဗ္ဗာန်ဖြစ်လို့ နိဗ္ဗာန်ဟာ အစရှိတယ်လို့ ယူဆသင့်ပါသလား။

ဦးဖြူ။ ။မယူဆသင့်ပါ။ အကြောင်းကတော့ မဂ်တရားက နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်စေနိုင်ရုံသာ ရောက်စေနိုင်ပြီး၊ နိဗ္ဗာန်ကိုဖြစ်ပေါ်လာအောင် မလုပ်နိုင်လို့ပါ။

အမှန်ကတော့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ အစလဲမရှိ၊ အလယ်လဲမရှိ၊ အဆုံးလဲမရှိပါ။ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး မရှိပဲ အမြဲတည်နေပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၄၀

ရှင်းပြချက်။ ။နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ဘယ်ဘုရားလက်ထက်က စတင်ဖြစ်ပေါ်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်ရဲ့ ရှေ့အစွန်း (အစ)ဟာမရှိပါ။ မဂ်တရားကိုရရင် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်နိုင်ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၄၁၊ ၄၂

ဦးမဲ။ ။နိဗ္ဗာန်ဟာ အမြဲတည်သလို အဏုခေါ် သက်ရှိသက်မဲ့ ဝတ္ထုပစ္စည်းများလဲ အမြဲတည်တယ်လို့ ယူဆသင့်ပါသလား။

ဦးဖြူ။ ။မယူဆသင့်ပါ။ ယူဆဖို့ရန် အကြောင်းမရှိလို့ပါ။

ဦးမဲ။ ။အကြောင်းကတော့ နိဗ္ဗာန်ဟာ အမြဲတည်လို့ပါ။

ဦးဖြူ။ ။နိဗ္ဗာန်အမြဲတည်ရှိလို့ (သက်ရှိသက်မဲ့ ပစ္စည်းများလဲ တည်ရမယ်) ဆိုဒါဟာ ခိုင်လုံတဲ့ အကြောင်းမဟုတ်ပါ။

ဦးမဲ။ ။အဏုခေါ် သက်ရှိ သက်မဲ့ ပစ္စည်းများဟာ ဥပါဒ်၊ ဌာ၊ ဘင် မရှိလို့ အမြဲတည်ရှိတယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

ဦးဖြူ။ ။ “ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် မရှိလို့” ဆိုတဲ့ အကြောင်း ပြဟာ အဆင်ပြေတဲ့ အကြောင်းပြမဟုတ်ပါ။ အဏုဉ္ဇ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်ရှိပါတယ်။ ဦးမဲမသိလို့ ပါ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၄၃၊ ၄၄

ရှင်းပြချက်။ ။ ဆိုခဲ့ပြီးတဲ့အတိုင်း နိဗ္ဗာန်ဟာ အမြဲ တည်ရှိပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်ဟာ ရုပ်တရားမဟုတ်၊ နာမ်တရားသာဖြစ် ပါတယ်။ အရိယာအားလုံးတို့ရဲ့ တခုတည်းသော ပြီးဆုံးရာ ဖြစ် ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၄၅၊ ၄၆

ဦးမဲ။ ။ နိဗ္ဗာန် ဘယ်နှစ်မျိုးရှိပါသလဲ၊ အဓိပ္ပာယ်ပါ ရှင်းပြပါ။

ဦးဖြူ။ ။ သဥပါဒိ သေသ နိဗ္ဗာန်၊ အနုပါဒိ သေသ နိဗ္ဗာန် လို့ ၂ မျိုးရှိပါတယ်။ သဥပါဒိ သေသ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာက ခန္ဓာ အကြွင်းရှိတဲ့ နိဗ္ဗာန်ပါ။ အနုပါဒိ သေသ နိဗ္ဗာန်ဆိုတာက ခန္ဓာ အကြွင်းမဲ့ချုပ်ပြီးတဲ့ နိဗ္ဗာန်ပါ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၄၇၊ ၄၈

ဦးမဲ။ ။ နိဗ္ဗာန်ရှိပုံကို ပြောပြပါအုံး။

ဦးဖြူ။ ။ မလျော့ မတင်း (မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါ လမ်းစဉ်) အားထုတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော မဂ်ဉာဏ်အထူးဖြင့် ရအပ်လို့ နိဗ္ဗာန်ရှိတယ်လို့ သိရပါတယ်။

(တနည်း) နိဗ္ဗာန်ကို တကယ်ရရှိပြီးတဲ့ ဘုရားကိုယ်တော် တိုင် ဟောထားလို့ ပရမတ္ထအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ဟာ ထင်ရှား ရှိတယ် လို့ သိရပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၄၉

ရှင်းပြချက်။ ။ဘုရားဟော ပါဠိ တော် မှာ ပါ တဲ့ အဇာတ၊ အဘူတ၊ အကတ၊ အသင်္ခတ ဆိုတဲ့ စကားလေးလုံး ဟာ အရတူ ပရိယာယ် စကားများ ဖြစ်ပါတယ်။ အားလုံးရဲ့ အရဟာ နိဗ္ဗာန်ပါပဲ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၅၀၊ ၅၁

ရှင်းပြချက်။ ။တနည်းအားဖြင့် -

၁။ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဉ်တို့ ဟာ အကြောင်း ညီညွတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတာပါ။ နိဗ္ဗာန် ဟာ အကြောင်းညီညွတ်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတာ မဟုတ် ပါ။ (အဇာတ)

၂။ အကြောင်းမရှိပဲ အလိုလို ထင်ရှားတဲ့တရား မဟုတ် ပါ။ (အဘူတ)

၃။ အကြောင်းကြောင့် မဖြစ်ခြင်း၊ အကြောင်းမဲ့ မထင် ရှားခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟာ ပြုလုပ်ထားအပ်တဲ့ တရားမဟုတ် ပါ။ (အကတ)

၄။ ဇာတ၊ ဘူတ၊ ကတ (ဖြစ်တယ်၊ ထင်ရှားတယ်၊ ပြုအပ်တယ်)ဆိုဒါ ခန္ဓာငါးပါးရဲ့ အမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်လို့

သိစေချင်လို့ နိဗ္ဗာန်ကို အသင်္ခတလို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောထား ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၅၂၊ ၅၃

ရှင်းပြချက်။ ။ နိဗ္ဗာန်ဟာ ပရမတ္ထ သဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိတယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားဟောထားခြင်းဟာ “ငါ့ဘုရား ဟာ တရားကို အစိုးရသူပဲ၊ တရားရဲ့ ပိုင်ရှင်ပဲ” ဆိုတဲ့ သဘောနဲ့ ပေါ့ပေါ့လေး ဟောထားခြင်း မဟုတ်ပါ။ ဝေနေယျ သတ္တဝါ တွေကို သနားတော်မူလို့ လေးလေး နက်နက် ဟောထားခဲ့ ခြင်းပါ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၅၄

ရှင်းပြချက်။ ။ အဇာတ၊ အဘူတ၊ အကတ ဖြစ်တဲ့ အသင်္ခတဓာတ် မြတ်နိဗ္ဗာန်မရှိဘူးဆိုရင် သင်္ခတ(ခန္ဓာငါးပါး)မှ အကြွင်းမဲ့ လွတ်ငြိမ်း ချမ်းသာမှု (အသင်္ခတ)ဟာ မထင်ရှား၊ မရဲအပ်၊ မဖြစ်ပေါ်ပဲ ရှိပဲ လိမ့်မယ်။ အမှန်မှာ ခန္ဓာငါးပါးဆိုတဲ့ သင်္ခတနယ်မှ အကြွင်းမဲ့ ကျွတ်လွတ် ငြိမ်းအေးမှု (အသင်္ခတ)ဟာ အရိယာ သူတော်စင်တို့အတွက် ထင်ရှား၊ ရအပ်၊ ဖြစ်ပေါ်နေတဲ့ တရား ဖြစ်ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၅၅

ရှင်းပြချက်။ ။ နိဗ္ဗာန်ဟာ ပရမတ္ထ သဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိတဲ့ အကြောင်းကို သုတ်ပေါင်းများစွာမှာ ဟောထား

ပါတယ်၊ ဝေနေယျ သတ္တဝါတွေကို သနားစောင့်ရှောက်
တော်မူလိုလို့ ဟောထားခြင်းပါပဲ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၅၆၊ ၅၇

ရှင်းပြချက်။ ။ သာ သ နာ တော် ကို တ ကယ် တမ်း
ကြည်ညို လေးစား နေကြတဲ့ ပညာရှင်တွေအဖို့ နိဗ္ဗာန်ဆိုတဲ့
အကြောင်းကို အထူးပြောဖို့မလိုပါ။ အသိဉာဏ်နည်းတဲ့ သူများ
အတွက် နိဗ္ဗာန်ရှိပုံကို စိစစ်ပြလိုပါတယ်။

စိစစ်ချက်။ ။ ကာမတရားတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်တဲ့
ရူပတရားဟာ ကာမတရားတို့မှ ကျွတ်လွတ် ထွက်မြောက်သလို၊
တဖန် ရူပတရားတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်တဲ့ အရူပ တရားဟာ
ရူပတရားတို့မှ ကျွတ်လွတ် ထွက်မြောက်သလို၊ ထို့ အတူ သင်္ခတ
တရားတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်တဲ့ တရားဟာ သင်္ခတ တရားတို့မှ
ကျွတ် လွတ် ထွက်မြောက်ပါတယ်။ ထိုတရားကား- အသင်္ခတ
(နိဗ္ဗာန်)တရားအစစ် ဖြစ်ပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၅၈၊ ၅၉

ရှင်းပြချက်။ ။ ဝိပဿနာဉာဏ် (သမ္မသနဉာဏ်မှ အနု
လောမဉာဏ်အထိ) သည် သင်္ခတ တရားကို အာရုံပြု၍ ကိလေ
သာကို တဒင်္ဂပဟာန်အနေဖြင့် ပယ်ခွာနိုင်ပြီး သမုစ္ဆေဒပဟာန်ဖြင့်
အကြွင်းမဲ့ မပယ်ခွာနိုင်ပါ။

ပဌမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်
(ပဉ္စမဈာန်)တို့မှာရှိတဲ့ ဉာဏ်များဟာ ပညတ်တရားကို အာရုံ

ပြုပါတယ်။ ကိလေသာကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန် အနေဖြင့်သာ ပယ်ခွာနိုင်ပြီး အကြွင်းမဲ့ သမုစ္ဆေဒ ပဟာန်အနေဖြင့် မပယ်ခွာနိုင်ပါ။

အရိယာမဂ်ဉာဏ်ဟာ သင်္ခတတရားကို အာရုံမပြု၊ ပညတ်တရားကိုလည်း အာရုံမပြုပါ။ သင်္ခတ၊ ပညတ်တို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဖက် ဖြစ်တဲ့ အသင်္ခတ (နိဗ္ဗာန်)ကို အာရုံပြုပါတယ်။ ကိလေသာများကို တဒင်္ဂပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန် အနေမျိုးနဲ့ ပယ်ခွာတာ မဟုတ်ပါ။ လုံးဝ အကြွင်းမဲ့ သမုစ္ဆေဒပဟာန် အနေနဲ့ ပယ်ခွာပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၆၀

ရှင်းပြချက်။ ။“အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ”အစရှိတဲ့ စကားတော်ဟာ ပရမတ္ထအားဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရှိတယ်လို့ ဟောတဲ့စကားပါပဲ။ အကြောင်းကတော့ ဘုရားဟောအစစ် ဖြစ်လို့ပါပဲ။ ဘုရားဟောစကားဆိုရင် မှန်ကန်တဲ့ စကားချည်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဥပမာ—

သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ အနိစ္စာ။
သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ။
သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနုတ္တာ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၆၁

ရှင်းပြချက်။ ။နိဗ္ဗာန(နိဗ္ဗာန်)ဆိုတဲ့ စကားဟာ ကြားနာရသူအဖို့ အရိယာဖြစ်လျှင် တကယ် အသင်္ခတဓာတ်သား နိဗ္ဗာန်ကြီးကို ဉာဏ်နဲ့ တကယ်တမ်း မြင်စေနိုင်တဲ့ စကားပါ။

ပုထုဇဉ်များ အဖို့တော့ အသင်္ခတဓာတ်သားကို တကယ်တမ်း ထိထိခိုက်ခိုက် မသိမြင်စေနိုင်ပါ။ မှန်းဆသိမြင်ရုံသာ ဖြစ်စေနိုင် ပါတယ်။

ဥပမာ။ ။သီဟ (ခြင်္သေ့)ဆိုတဲ့ စကားဟာ သက်ရှိ ခြင်္သေ့သတ္တဝါကို မြင်ဘူးသူအဖို့ တကယ် ခြင်္သေ့အစစ်ကို သိစေ နိုင်ပြီး၊ ခြင်္သေ့အစစ်ကို မမြင်ဖူးပဲ ခြင်္သေ့ရုပ်(ခြင်္သေ့အတု)ကိုသာ မြင်ဘူးသူအဖို့ ခြင်္သေ့အစစ်ကို မှန်းဆသိမြင်စေနိုင်သလိုပါပဲ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၆၂

ဦးမဲ။ ။နိဗ္ဗာန် ဆိုတာ မီးခိုး လို့ ပျောက် သွား တဲ့ သဘော၊ ဘာမျှမရှိတဲ့ သဘောလား။

ဦးဖြူ။ ။နိဗ္ဗာန်ဟာ ဘာမျှမရှိတဲ့သဘော မဟုတ်ပါ။ ဘာမျှမရှိတဲ့တရားသာဆိုရင် ဂမ္ဘီရ၊ ဒုဒ္ဒသ၊ ဒုရနုဗောဓ၊ သန္တ၊ ပဏီတ၊ အတက္ကာဝစရ၊နိပုဏ၊ ပဏ္ဍိတ ဝေဒနီယ၊ အသင်္ခတ အစ ရှိတဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်တွေနဲ့ ချီးကျူးဂုဏ်ပြုဖို့ မလိုပါ။ ဘုရားရှင် ကိုယ် တော်တိုင် ထိုဂုဏ်ပုဒ်တွေနဲ့ ချီးကျူးတော်မူခဲ့လို့ နိဗ္ဗာန်ရှိတယ် လို့ သိရပါတယ်။ ရှိမှ မရှိတဲ့တရားကို ချီးကျူးနေဖို့ မလိုပါ။

ဂမ္ဘီရ-နက်နဲ၏။

ဒုဒ္ဒသ-အမြင်ခက်၏။

ဒုရနုဗောဓ-အသိခက်၏။

သန္တ-ထင်ရှားရှိ၏။

ပဏီတ-မြတ်၏။

အတက္ကာဝစရ-ကြံစည်မှု၏ ဖြစ်တည်ရာမဟုတ်။

နိပုဏ-သိမ်မွေ့၏။

ပဏ္ဍိတဝေဒနီယ-လောကုတ္တရာပညာရှိများသာသိအပ်၏။
အသင်္ခတ-ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရ ဟူသော အကြောင်း
တရားများ၏ ပြုပြင်မှုကို မခံယူ။

အမှာ။ ။ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၆၃-၆၄ ၏ အဓိပ္ပာယ် ကျမ်း
ရင်း၌ ပါပြီ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၆၅

ရှင်းပြချက်။ ။မဂ်လေးပါးဟာ တိကပဟာန်၊ ဒုက
ပဟာန်၊ ဒုကပဟာန်၊ ပဉ္စကပဟာန်လို့ အစဉ်အတိုင်း ကိစ္စတခုစီ
ရှိပါတယ်။ သို့ဖြစ်၍ ကိလေသာ မရှိခြင်းဟာလဲ လေးမျိုးပဲ ရှိရ
ပါတယ်။ ကိလေသာမရှိခြင်း လေးမျိုးကို မဂ်လေးပါးရဲ့ ကိ
လေသာကုန်မှုအကြိမ်လို့ ဆိုရပါတယ်။

မှတ်ချက်။ ။ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၆၆ ရဲ့ အဓိပ္ပာယ် ရှင်း
ချက်မှာ ကျမ်းရင်း၌ ပါပြီ။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၆၇၊ ၆၈

ရှင်းပြချက်။ ။“ကိလေသာမရှိခြင်း အပြားလေးပါး
ကို မဂ်လေးပါးရဲ့ ကိလေသာကုန်ခြင်းအကြိမ်”လို့ ဆိုခြင်းဟာ
ဥပစာစကားပါ။ဥပစာစကားဟာ လောကီ၊ လောကုတ္တရာ နှစ်ပါး
လုံးမှာ များစွာရှိပါတယ်။

ဥပမာ။ ။ရေသည်လောင်၏(မီးသည်လောင်၏)၊ ရေ
သည် ကျက်စေ၏ (မီးသည် ကျက်စေ၏)၊ ထမင်းချက်၏ (ဆန်

ချက်၏)။ ဟိုအိမ်က သိပ်ဆူတာပဲ (ဟိုအိမ်ပေါ်က လူတွေဟာ သိပ်ဆူတာပဲ)။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၆၉၊ ၇၀

ရှင်းပြချက်။ ။ ‘မဂ်ပဟာနိ ၄-ပါးက အများဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်တရားက တခုတည်းဖြစ်ရာ ဘယ်လိုများ ဆက်ဆံနိုင်ပါ မလဲ’ စတဲ့ သံသယတွေ ဝင်စရာဖြစ်နေပေမဲ့ နိဗ္ဗာန်တခုကိုပဲ ပဟာနိ ၄-ခုလုံးက ဝိုင်းပြီး ဆက်ဆံနေပါတယ်။ ဒါမျှ မကသေးပါဘူး၊ ဘုရားအဆူဆူ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ အဆူဆူနှင့် အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အားလုံးဟာ ‘မရေမတွက်နိုင်အောင် များပေမဲ့လဲ နိဗ္ဗာန်တခု တည်းနှင့် ဆက်ဆံ(ဆိုက်ရောက်)ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လောက စကားအနေနဲ့ ကတော့ ‘ဂေါတမဘုရား နိဗ္ဗာန်စံပြီ’၊ ‘သျှင်သာရိ ပုတြာ နိဗ္ဗာန်စံပြီ’ စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်အသီးသီးအတွက် နိဗ္ဗာန် အသီးသီး ရှိနေသလို ပြောဆိုနေကြပါတယ်။

ဥပမာ။ ။ ပထဝီဓာတ်တခုတည်းနဲ့ ကက္ခဋတာ၊ ကက္ခဋ ဘာဝ၊ ပတိဋ္ဌာနဘာဝ၊ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆန ဘာဝ၊ အာသန္နကရဏ ဘာဝ၊ လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန်ဆိုတဲ့ ဘာဝများစွာတို့ဟာ ဆက်ဆံနေသလိုပါပဲ။

ထင်ရှားတဲ့ ဥပမာကို ဆက်ပြောရရင် နိဗ္ဗာန်ဟာ လေ ဟာပြင်ကြီးနဲ့ တူပါတယ်။ လေဟာပြင်ကြီးဟာ တခုတည်း ဖြစ် ပေမဲ့ နေ၊ လ၊ နက္ခတ်၊ ဂြိုဟ်၊ တာရာ၊ ကြယ်၊ လေယာဉ်ပျံ၊ ဒုံးပျံ၊ ဂြိုဟ်တု၊ ငှက်သတ္တဝါ အမျိုးမျိုးစတဲ့ မရေမတွက်နိုင်တဲ့ အရာ ဝတ္ထုတွေနဲ့ ဆက်ဆံနိုင်သလိုပါပဲ။

ဒီနေရာမှာ နေရဲ့ လေဟာပြင်၊ လရဲ့ လေဟာပြင်၊ နက္ခတ်
ရဲ့ လေဟာပြင် စသည်ဖြင့် လေဟာပြင်ကို မရေတွက်ရသလို
နိဗ္ဗာန်ဟာလဲ အမျိုးမျိုး မရေတွက်ရပါ။ နိဗ္ဗာန်ဟာ အသင်္ခတ
ဓာတ်သားအနေနဲ့ တမျိုးတည်းသာ ရှိပါတယ်။

ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၇၁၊ ၇၂

ရှင်းပြချက်။ ။ နိဗ္ဗာန်တခုတည်းကို အာရုံပြုပေမဲ့ သဒ္ဓါ
အစရှိတဲ့ ဣန္ဒြေငါးပါးတို့ရဲ့ ထက်မြက်မှု၊ ပို၍ ထက်မြက်မှု၊ ထို့
ထက် ပို၍ ထက်မြက်မှု၊ အထက်မြက်ဆုံးလို့ လေးမျိုးကွဲပြားနေမှု
ကြောင့် မဂ်တရားဟာ လေးမျိုး ကွဲပြားရတာပါ။ နိဗ္ဗာန်က
လေးမျိုးရှိနေလို့ မဂ်တရား လေးမျိုးရှိနေခြင်း မဟုတ်ပါ။

အမှာ။ ။ ပုဒ်ရေ နံပါတ် ၇၃-အတွက် အဓိပ္ပာယ်
ကျမ်းရင်း၌ ပါပြီ။

မှတ်ချက်။ ။ အမြတ်နိဗ္ဗာန် ရှင်းချက်၌ ပါသော ပုဒ်ရေနံပါတ်
ဟူသည် ‘အမြတ်နိဗ္ဗာန်’ ကျမ်းရင်း၌ ပါသော ပါဠိ
ပုဒ်ရေနံပါတ်ဖြစ်ပါသည်။

အမြတ်နိဗ္ဗာန်

မူလမင်းကွန်း
ဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီး
ရေးသားတော်မူသည်။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

၁။ နတ္ထေဝ နိဗ္ဗာန် သသဝိသာဏံ ဝိယ အနုပလဘ
နိယတောတိ စေ။ န၊ ဥပါယေန ဥပလဘနိယတော။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂအဋ္ဌကထာ

သသဝိသာဏံ၊ ယုံချိုသည်။ နတ္ထေဝိယ၊ မရှိ၏သို့၊ ကထာ၊
ထို့အတူ၊ နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ နတ္ထေဝ၊ မရှိ၏သာလျှင်တည်း။
ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ အနုပလဘနိယတော၊ မရအပ်
သောကြောင့်တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ စေဝဒေယျ၊ အကယ်၍ ဆိုငြား
အံ့။ နဝဒေယျ၊ မဆိုရာ။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ ဥပါယေန၊
အကြောင်းဖြင့်၊ ဥပလဘနိယတော၊ ရအပ်သောကြောင့်တည်း။
(အဋ္ဌကထာအနက်)

၂။ နတ္ထေဝ နိဗ္ဗာနန္တိ ယဒိ သာမညတော ပဋိညာ။
 အတ္တနာ အဓိပ္ပေတနိဗ္ဗာနဿာပိ အဘာဝေ၊ အာပဇ္ဇတိ။
 တထာ သတိ ပဋိညာဝိရောဓော။ အထ ပရာဘိမတံ
 နိဗ္ဗာနံ ပတိ၊ ဧဝံ သတိ ဓမ္မိ အသိဒ္ဓိ။ တတော စ နိဿ
 ယာသိဒ္ဓေါ ဟေတု အနုပလဘနီယတောတိ ကိံ ပစ္စက္ခ
 တော၊ ဥဒါဟု အနုမာနတော။ ပုရိမသ္မိံ ပက္ခေ စက္ခာ
 ဒီဟိ အနကန္တိကတာ၊ ဒုတိယသ္မိံ ပရံ ပတိ အသိဒ္ဓေါ
 ဟောတု။ တေနာဟ ဥပါယေန ဥပလဘနီယတောတိ
 အာဒိ။

မဟာဋီကာ

နတ္ထေဝနိဗ္ဗာနန္တိသာမညတောပဋိညာ၊ နတ္ထေဝနိဗ္ဗာနံ
 ဟူ၍ သာမည ဝန်ခံခြင်းသည်၊ အတ္တနာအဓိပ္ပေတနိဗ္ဗာနဿာပိ၊
 ကိုယ် အလိုနိဗ္ဗာန်၏လည်း၊ အဘာဝေ၊ မရှိခြင်းသည်၊ ယဒိအာ
 ပဇ္ဇတိ၊ အကယ်၍ရောက်သည်ဖြစ်အံ့။ တထာသတိ၊ ထိုသို့ဖြစ်သည်
 ရှိသော်၊ ပဋိညာဝိရောဓော၊ ပဋိညာဉ်နှင့်မဆန့်ကျင်သည်၊ သိယာ၊
 ဖြစ်သင့်ရာ၏။ ပရာဘိမတံနိဗ္ဗာနံ၊ သူ့အလိုနိဗ္ဗာန်သည်၊ ပတိ၊
 ပရံပတိ၊ သူ့အထင်သည်၊ အထအာပဇ္ဇတိ၊ အကယ်၍ ရောက်
 သည်ဖြစ်အံ့။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ဓမ္မိ၊ အကြောင်း
 သည်၊ အသိဒ္ဓိ၊ မပြီးသည်၊ သိယာ၊ ဖြစ်သင့်ရာ၏။ တတောစ၊ ထို
 မပြီးသောအကြောင်းမှလည်း၊ နိဿယာသိဒ္ဓေါ၊ မှီရာမပြီးသော၊
 အနုပလဘနီယတောတိဟေတု၊ မရအပ်သော အကြောင်းသည်
 ကား။ ပစ္စက္ခတော၊ မျက်မှောက်အားဖြင့်၊ အသိဒ္ဓေါကိံ၊ မပြီး
 သလော။ ဥဒါဟု၊ ထိုသို့မဟုတ်၊ အနုမာနတော၊ ဆသောအား

ဖြင့်၊ အသိဇ္ဇောကိံ၊ မပြီးသလော။ ပုရိမသ္မိံပက္ခေ၊ ရှေ့ ကိံ
ပစ္စက္ခတော ဟူသောအမေးတဖက်၌၊ စက္ခာဒိဟိ၊ စက္ခု၊ သောတ၊
သေန၊ ဇိဝှာ၊ ကာယပဉ္စဒါရတို့ဖြင့်၊ အနကန္တိကတာ၊ မျက်
မှောက် ပစ္စက္ခမသက်နိုင်ကြသည်၏ အဖြစ်သည်၊ ပစ္စက္ခတော၊
မျက်မှောက်အားဖြင့်၊ အသိဇ္ဇော၊ မပြီးသည်၊ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ
သတည်း။ ဒုတိယသ္မိံပက္ခေ၊ နောက် ဥဒါဟုအနုမာနတော၊
ဟူသောဒုတိယအမေးတဖက်၌၊ ပရံပတိ၊ သူ့ အထင်သည်၊ အနုမာန
တော၊ ဆသောအားဖြင့်၊ အသိဇ္ဇော၊ မပြီးသည်၊ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ
သတည်း။ တေန၊ ထို့ကြောင့်၊ ဥပါယေနဥပလဘနီယတောတိ
အာဒိဝစနံ၊ ဥပါယေနဥပလဘနီယတော ဤသို့ အစရှိသော
စကားကို၊ အာဟ၊ မိန့်ပြီ။ (မဟာဋီကာနက်)

၃။ ဥပလဗ္ဘတိ ဟိ တံ တဒနုရူပပဋိပတ္တိသင်္ခါတေန
ဥပါယေန စေတောပရိယဉာဏေန ပရေသံ လောကုတ္တရစိတ္တံ
ဝိယ။ တသ္မာ “အနုပလဘနီယတော နတ္ထိ”တိ န ဝတ္ထဗ္ဗံ။
န ဟိ ယံ ဗာလပုထုဇ္ဇေနာ န လဘန္တိ၊ တံ နတ္ထိတိ ဝတ္ထဗ္ဗံ။

အဋ္ဌကထာ

ဟိယသ္မာ၊ အကြံကြောင့်၊ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို၊ တဒနုရူပ
ပဋိပတ္တိသင်္ခါတေန၊ ထိုနိဗ္ဗာန်အားလျော်သော အကျင့်ဟုဆိုအပ်
သော၊ ဥပါယေန၊ အကြောင်းဖြင့်၊ ဥပလဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ စေတော
ပရိယဉာဏေန၊ စေတောပရိယဉာဏ်ဖြင့်၊ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့၏၊
လောကုတ္တရစိတ္တံ၊ လောကုတ္တရာစိတ်ကို၊ ဇာနန္တိဝိယ၊ သိကုန်၏
သို့တည်း။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်၊ အနုပလဘနီယတောနတ္ထိတိဝစနံ၊

မရအပ်ဟူသောစကား မရှိဟူသောစကားကို၊ နဝတ္ထဗ္ဗံ၊ မဆိုအပ်။
ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏၊ ယံ၊ အကြင်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဗာလပုထုဇ္ဇနာ၊ ပုထုဇဉ်မိုက်
တို့သည်၊ နုလဘန္တိ၊ မရကုန်။ တံ၊ ထိုပုထုဇဉ်မိုက်မရသော နိဗ္ဗာန်
ကို၊ နတ္ထိတိ၊ မရှိဟူ၍၊ နဝတ္ထဗ္ဗံ၊ မဆိုအပ်။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၄။ တတ္ထ ယထာ စေတောပရိယဉာဏလာဘိနော ဧဝ
အရိယာ ပရေသံ လောကုတ္တရ စိတ္တံ ဇာနန္တိ၊ တထာပိ စ
အရဟာ ဧဝ သဗ္ဗေသံ၊ န သဗ္ဗေ၊ ဧဝံ နိဗ္ဗာနံ ပိ
သီလသမာဓိ ပညာ သင်္ခါတ သမ္မာပဋိပတ္တိ ဘူတေန ဥပါ
ယေန ဥပလဗ္ဘတိတိ အတ္ထဝစနဉ္စေတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ န ဥပယော
ဂဝစနံ၊ တံ ပရတော အာဝိဘဝိသတိ။

မဟာဋီကာ

တတ္ထဝစနေ၊ ထိုစကား၌၊ စေတောပရိယဉာဏလာဘိနော
ဧဝအရိယာ၊ စေတောပရိယဉာဏလာဘိအရိယာ တို့သည်သာ
လျှင်၊ ပရေသံ၊ သူတပါးတို့၏၊ လောကုတ္တရစိတ္တံ၊ လောကုတ္တရာစိတ်
ကို၊ ဇာနန္တိယထာ၊ သိကုန်၏သို့၊ တထာပိစအရဟာဧဝ၊ ထို့အတူ
စေတောပရိယဉာဏလာဘိ ရဟန္တာတို့သာလျှင်လည်း၊ သဗ္ဗေသံ၊
အလုံးစုံသောသူတို့၏၊ စိတ္တံ၊ စိတ်ကို၊ ဇာနန္တိယထာ၊ သိကုန်၏သို့၊
သဗ္ဗေ၊ အလုံးစုံသောသူတို့သည်၊ နဇာနန္တိယထာ၊ မသိကုန်၏သို့၊
ဧဝံတထာ၊ ထိုအတူ၊ နိဗ္ဗာနံပိ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုလည်း၊ သီလသမာဓိ
ပညာသင်္ခါတသမ္မာပဋိပတ္တိဘူတေန၊ သီလဖြင့်ရေတွက်၊ သမာဓိ
ဖြင့်ရေတွက်၊ ပညာဖြင့်ရေတွက်အပ်သော မဂ်အကျင့်ဖြစ်၍ ဖြစ်
သော၊ ဥပါယေန၊ အကြောင်းဖြင့်၊ ဥပလဗ္ဘတိ၊ ရအပ်၏။ ဣတိဧတံ
ဣဒမေဝအတ္ထဝစနဉ္စေတံ၊ ဤအနက်စကားကို သာလျှင်လည်း၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊

မှတ်အပ်၏။ ဥပယောဂဝစနံ၊ ဥပမာသာဓက ပယောဂပြယုဂ် စကားကို၊ နဒဠ္လဗ္ဗံ၊ မမှတ်အပ်။ တံဝစနံ၊ ထိုစကားသည်၊ ပရတော၊ နောက်မှ၊ အာဝိဘဝိဿတိ၊ ထင်လတံ။ (မဟာဋီကာနက်)

“နတ္ထေဝ နိဗ္ဗာန်” ဟူသော စကားအရ ကိုယ် အလို နိဗ္ဗာန်ကား မရှိသော အဘာဝတရား၊ သူ့ အလိုနိဗ္ဗာန်ကား ဆသော အနုမာနတရား စောဒကအာဘော်ထားကို ပြသည်။ “အနုပလဘနီယတော” ဟူသော စကားအရ ပဉ္စဒါရဖြင့် ပစ္စက္ခ မသက်နိုင်သောအကြောင်း၊ မနောဒ္ဓါရဖြင့် အနုမာန ဆသောအကြောင်း မပြီးသော စောဒကအာဘော်ကို ပြသည်။ (ပုဒ်က အဋ္ဌကထာ၊ အဓိပ္ပာယ်က မဟာဋီကာ)

“အတ္ထဝစနဉ္စေတံ ဒဠ္လဗ္ဗံ” ဟူသော စကားအရ မဂ် အကျင့်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုရ၏ဟု အနက်စကားကိုသာ ကောင်းမွန်စွာ မှတ်၊ “န ဥပယောဂ ဝစနံ” ဟူသော စကားအရ ဥပမာစကားကို သက်သေထား၍ မမှတ်သင့်။ (မဟာဋီကာအမှာ)

၅။ အပိစ နိဗ္ဗာန် နတ္ထိတိ နဝတ္ထဗ္ဗံ။ ကသ္မာ ပဋိပတ္တိ ယာ ဝဉ္ဇေ ဘာဝါ ပဇ္ဇနတော။ အသတိ ဟိ နိဗ္ဗာနေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပုရေဇဝါယ သီလာဒိက္ခန္တယသင်္ဂဟာယ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ဝဉ္ဇေ ဘာဝေါ အာပဇ္ဇတိ။ န စာယံ ဝဉ္ဇေ နိဗ္ဗာန ပါပန တောတိ။

အဋ္ဌကထာ

အပိစ၊ စင်စစ်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ နတ္ထိတိ၊ မရှိဟူ၍၊ နဝတ္ထဗ္ဗံ၊ မဆိုအပ်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ ပဋိပတ္တိယာ၊ မဂ်

အကျင့်၏၊ ဝဉ္ဇေ ဘာဝါပဇ္ဇနတော၊ မြုံသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ နိဗ္ဗာနေ၊ နိဗ္ဗာန်သည်၊ အသတိ၊ မရှိသော်၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပုရေဇဝါယ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ရှေ့သွားရှိသော၊ သီလာဒိက္ခန္ဓတ္တယ သင်္ဂဟာယ၊ သီလက္ခန္ဓ၊ သမာဓိက္ခန္ဓ၊ ပညာက္ခန္ဓ-၃-ပါးဖြင့် ရေတွက်အပ်သော၊ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ၊ မဂ်အကျင့်၏၊ ဝဉ္ဇေ ဘာဝေါ၊ မြုံသည်၏အဖြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်၏။ အယံ၊ ဤမဂ်အကျင့်သည်၊ နဝဉ္ဇေ ဘ၊ မြုံလည်းမမြုံ။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ နိဗ္ဗာန ပါပနတော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်စေတတ်သောကြောင့်တည်း၊ (ဣတိသဒ္ဓါ၏ ယောဇနာ ဋီကာမှာထင်မည်။) (အဋ္ဌကထာနက်)

“န စာယံ ဝဉ္ဇေ ဘ” ဟူသော စကားအရ အကျိုးကို ငြိမ်းစေတတ်သော မဂ်အကျင့် မမြုံ၊ အကျိုးငြိမ်းသားကို ဖွားမြင်တတ်၏ဟူသည်။ နိဗ္ဗာန ပါပနတော (အဋ္ဌကထာ) နိဗ္ဗာနသု သမ္မာပကတော (မဟာဋီကာ) စကားအရ အကျိုးငြိမ်းခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သောကြောင့်-ဟု အနက် ဝိသေသကိုမှတ်။

၆။ နတ္ထိတိ န ဝတ္ထဗ္ဗံ၊ အရိယေဟိ ဥပလဘနီယတောတိ အဓိပ္ပာယော၊ သံသာရတော သံဝိဂ္ဂ မာနသာ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ နိဗ္ဗာနံ အဓိဂစ္ဆန္တိတိ သဗ္ဗသမယ သိဒ္ဓေါယံ နယော။ တတ္ထ သာသနိက မေဝ နိဿာယ ဝဒတိ “ပဋိပတ္တိယာ ဝဉ္ဇေ ဘာဝါပဇ္ဇနတော”တိ၊ တေနာဟ “အသတိ” တိ အာဒိ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပုရေဇဝါယာတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပုဗ္ဗင်္ဂမာယ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမတာ စဿာ ပဋ္ဌာန ဘာဝတော၊ တထာဟိ သာ ပဌမံ ဒေသနာ

ရုဠာ၊ န သဗ္ဗပဌမံ ဥပုဇ္ဇနတော၊ န စာယံ သမ္မာပဋိပတ္တိဝဉ္ဇေ ဂါ
နိဗ္ဗာနပါပနတော နိဗ္ဗာနဿ သမ္မာပကတော၊ တဝမတေန
ပန နိဗ္ဗာနဿေဝ အဘာဝတောဝ ဝဉ္ဇေ ဘာဝေါ အာပဇ္ဇ
တိတိ ယောဇနာ။

မဟာဋီကာ

နတ္ထိတိ၊ မရိဟု၊ နဝတ္ထပ္ပံ၊ မဆိုအပ်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်
ကြောင့်နည်း။ အရိယေဟိ၊ အရိယာတို့သည်၊ ဥပလဘနိယတော၊
ရအပ်သောကြောင့်တည်း။ ဣတိ အယံ အဓိပ္ပာယော၊ ဤကား
အဓိပ္ပာယ်။ သံသာရတော၊ သံသရာမှ၊ သံဝိဂ္ဂမာနသာ၊ စိတ်တုန်လှုပ်
သော သူတို့သည်၊ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ၊ မဂ်အကျင့်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနံ၊
နိဗ္ဗာန်ကို၊ အဓိဂစ္ဆန္တိ၊ ရကုန်၏။ ဣတိအယံနယော၊ ဤနည်း
သည်ကား၊ သဗ္ဗသမယသိဒ္ဓေါ၊ အလုံးစုံသော အယူဖြင့်ပြီးသော၊
နယော၊ နည်းတည်း။ တတ္ထနယေ၊ ထိုနည်း၌၊ သာသနိကမေဝ၊
သာသနာတော်နည်းကိုသာလျှင်၊ နိဿာယ၊ မှီ၍၊ ပဋိပတ္တိယာဝဉ္ဇေ
ဘာဝံ၊ ပဇ္ဇနတောတိ၊ တောဟု၊ ဝဒတိ၊ ဆိုတော်မူ၏။ တေန၊ ထို
ကြောင့်၊ အသတိတိအာဒိ၊ အသတိ ဤသို့အစရှိသော စကားကို၊
အာဟ၊ မိန့်ဆိုတော်မူပြီ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေဇဝါယာတိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုရေဇဝါယဟူသည်
ကား၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိပုဗ္ဗင်္ဂမာယ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိရှေ့ သွားရှိသော၊ အဿာ၊
ထိုသမ္မာဒိဋ္ဌိ၏၊ ပဌာမဘာဝတော၊ ပြဋ္ဌာန်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
ပုဗ္ဗင်္ဂမတာစ၊ ရှေ့ သွားရှိသည်၏အဖြစ်သည်လည်း၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ
၏။ တထာဟိတတောဝေ၊ ထိုကြောင့်သာလျှင်၊ သာ၊ ထိုသမ္မာ
ဒိဋ္ဌိကို၊ ပဌမံဒေသနာရုဠာ၊ ရှေးဦးစွာ ဒေသနာသို့တင်၏။ သဗ္ဗ

ပဌမံဥပုဇ္ဈနတော၊ အလုံးစုံတို့၏ရှေးဦးစွာဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ န ပဌမံ
ဒေသနာရဇ္ဇာ၊ ရှေးဦးစွာ ဒေသနာသို့ မတင်။ အယံသမ္မာပဋိပတ္တိ၊
ဤမဂ်အကျင့်သည်၊ နိဗ္ဗာန ပါပနတော နိဗ္ဗာနသ သမ္မာပက
တော၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်စေတတ်သောကြောင့်၊ နစဝဉ္စ၊ ၁၊ မြို့လည်း
မမြို့။ တဝမတေန၊ စောဒကအရှင်ထင်သလိုအားဖြင့်၊ ပန၊ စင်စစ်
နိဗ္ဗာနဿေဝ၊ နိဗ္ဗာန်၏သာလျှင်၊ အဘာဝတောဝ၊ မရှိသော
ကြောင့်သာလျှင်၊ ဝဉ္စ၊ ဘာဝေ၊ မြို့သည် ၏ အ ဖြစ် သည်၊
အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်၏။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား၊ ယောဇနာ၊ ယှဉ်
ခြင်းတည်း။ (မဟာဋီကာနက်)

“တဝ မတေန နိဗ္ဗာန ဿေဝ အဘာဝတောဝ ဝဉ္စ၊ ဘာ
ဝေ၊ အာပဇ္ဇတိ” ဟူသော စကားအရ ငြိမ်းသော အကျိုးတရား
သား မရသောကြောင့် စောဒကအရှင် ထင်အလိုအားဖြင့် ငြိမ်း
သော အကျိုးတရားသားကို ဖွားမြင်တတ်သသူ မရှိ၊ မိမိမဂ်
အကျင့် မြို့ရာရောက်၏ဟုဆို။

၇။ “န ပဋိပတ္တိယာ ဝဉ္စ၊ ဘာဝါပတ္တိ အဘာဝပါပ
ကတ္တာ”တိ စေ၊ န၊ အတိတာ နာဂတာ ဘာဝေပိ နိဗ္ဗာန
ပတ္တိယာ အဘာဝတော။ “ဝတ္ထမာနာနမ္ပိ အဘာဝေ၊
နိဗ္ဗာန”န္တိစေ၊ န၊ တေသံ အဘာဝါသမ္ဘဝတော၊ အဘာ
ဝေ စ အဝတ္ထမာနဘာဝါပဇ္ဇနတော၊ ဝတ္ထမာနက္ခန္ဓ နိဿိတ
မဂ္ဂက္ခန္ဓေ စ သောပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုပတ္တိယာ အဘာ
ဝဒေဝိသတော။

ပဋိပတ္တိယာ၊ မဂ်အကျင့်၏။ အဘာဝပါပကတ္တာ၊ မရှိခြင်း သို့ရောက်စေတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ နဝဉ္စ၊ ဘာဝါပတ္တိ၊ မြို့ သည်၏ အဖြစ်သို့မရောက်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ စေဝဒေယျာသိ၊ အကယ်၍ သင်ဆိုငြားအံ့။ နဝဒေယျာသိ၊ သင်မဆိုရာ။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ အတိတာ နာဂတာ ဘာဝေပိ၊ အတိတ် မရှိ အနာဂတ်မရှိသော်လည်း။ နိဗ္ဗာန ပတ္တိယာ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်း၏။ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဝတ္တမာ နမ္မိ၊ ပစ္စုပ္ပန်တို့၏လည်း။ အဘာဝေ၊ မရှိခြင်းသည်။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန် တည်း။ ဣတိစေ၊ ဤသို့လည်း သင်တကယ် ဆိုဦးမလား။ နဝဒေ ယျာသိ၊ သင်မဆိုနိုင်ရာ။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ တေသံ၊ ထိုပစ္စုပ္ပန်တို့၏။ အဘာဝါသမ္ဘဝတော၊ မရှိမဖြစ်သင့်သော ကြောင့်တည်း။ အဘာဝေစ၊ မရှိသော်ကား၊ အဝတ္တမာနဘာဝါ ပဇ္ဇနတော၊ ပစ္စုပ္ပန်၏အဖြစ်သို့ မရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဝတ္တမာနက္ခန္ဓနိဿိတမဂ္ဂက္ခဏေစ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာကိုမှီသော မဂ်ခဏ ဌ်လည်း။ သောပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုပတ္တိယာ၊ မဂ်မှီရာပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာ သဉ္စပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်သို့ရောက်ခြင်း၏။ အဘာဝ ဒေါသတော၊ မရှိသော အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (အဋ္ဌ ကထာနက်)

“န ဝဉ္စ၊ ဘာဝါပတ္တိ” ဟူသော စကား အရ အကြောင်း ကိလေသာဖြတ်သဖြင့် အကျိုးခန္ဓာ မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သော မဂ်အကျင့်မမြို့၊ ခန္ဓာမရှိသည်ကား နိဗ္ဗာန် ဟု စောဒကအယူ။ (ပုဒ်က အဋ္ဌကထာ၊ အဓိပ္ပာယ်က မဟာဋီ ကာမှတ်)

“နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ အဘာဝတော” ဟူသော စကားအရ ခန္ဓာမရှိ နိဗ္ဗာန်ဟု စောဒကဝန်မခံလင့်။ အတိတ်ခန္ဓာမရှိ၊ အနာဂတ်ခန္ဓာမရှိ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်၏ဟု မဖြစ်သင့်။ သမာနဝါဒီအယူ။ (ပုဒ်က အဋ္ဌကထာ၊ အဓိပ္ပာယ်က မဟာဋီကာမှတ်)

“ဝတ္တမာနာနမ္ပိ အဘာဝေါ နိဗ္ဗာနံ” ဟူသော စကားအရ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာမရှိ နိဗ္ဗာန်ဟု စောဒက သင်မဆိုလင့်။ ပစ္စုပ္ပန် ဝတ္တမာန် ခန္ဓာမရှိ မဖြစ်နိုင်။ ခန္ဓာမရှိသော် ပစ္စုပ္ပန် ဝတ္တမာန် မဟုတ်နိုင်။ အတိတ်နှင့် ဖြစ်ပြီးခန္ဓာ၊ အနာဂတ်နှင့် ဖြစ်လတ်ခန္ဓာ၊ ပစ္စုပ္ပန်နှင့် ဖြစ်ဆဲဝတ္တမာန်ခန္ဓာအတူတူ။ (ပုဒ်က အဋ္ဌကထာ၊ အဓိပ္ပာယ်က အဋ္ဌကထာမှတ်)

“သောပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတုပတ္တိယာ” ဟူသောစကားအရ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် မည်သည့်ကား ကံ၊ ကိလေသ အဘာဝဖြစ်၍ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်သို့ ရောက်၏။ မဂ်ဓဏ္ဍာ စောဒကအလို ပစ္စုပ္ပန်ဝတ္တမာန်ခန္ဓာ မဂ်မှီရာမရှိသော် သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်မရအပ်။ (ပုဒ်က အဋ္ဌကထာ၊ အဓိပ္ပာယ်က အဋ္ဌကထာမှတ်)

ဂ။ အဘာဝပါပကတ္တာတိ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ ကိလေသ သမုတ္တိန္ဒနမုခေန ခန္ဓာနံ အဘာဝသမ္မာပကဘာဝတော န ဝဉ္ဇျဘာဝါပတ္တိတိ စေ ဝဒေယျာသီတိ အတ္ထော။

န ဣတိ ပဋိက္ခေပေ၊ ယံ တယာ အဘာဝပါပကတ္တာတိ ဝဒန္တေန ခန္ဓာဘာဝေါ နိဗ္ဗာနန္တိ ပဋိညာတံ၊ တံ န၊ ကဿ အတိတာ နာဂတာ ဘာဝေပိ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ အဘာဝ

တော၊ အတိတာနာဂတာ ဟိ ခန္ဓာ န သန္တတိ တသ္မိံ
အဘာဝေ နိဗ္ဗာန် အဓိဂတံ နာမ သိယာ၊ သော ပန
နတ္တိတိ။

န ကေဝလံ အတိတာနာဂတာနမေဝ၊ အထ ခေါ် ဝတ္တ
မာနာနမ္ပိတိ တိယဒ္ဓဂတာနံ သဗ္ဗေသံ ခန္ဓာနံ အဘာဝေါ
နိဗ္ဗာန်၊ န ဟိ တံ ကေဒေသာဘာဝေါ ဘဝိတုံ ယုတ္တန္တိ၊
ဝတ္တမာနာ စေ၊ န န သန္တိ၊ န သန္တိ စေ၊ န ဝတ္တမာနာတိ
ဝတ္တမာနာ န န သန္တိစာတိ ဝိပုဋ္ဌိသိဒ္ဓမေတန္တိ အာဟ “န
တေသံ၊ ပ၊ ပဇ္ဇနတော”တိ။

ကိဉ္စဘိယျော၊ ယဒိ ဝတ္တမာနာဘာဝေါ နိဗ္ဗာန်၊ ယဒါ
အရိယမဂ္ဂေါ ဝတ္တတိ၊ တဒါ တဿ နိဿယဘူတာ ခန္ဓာ
ဝတ္တမာနာတိ ကတော တဒါ နိဗ္ဗာနဿ အဘာဝေါ သိယာ၊
တထာ စ သတိ မဂ္ဂက္ခဏေပိ နိဗ္ဗာနသစ္စိကိရိယာယအဘာ
ဝေါ အာပဇ္ဇတိတိ ဒဿေတုံ “ဝတ္တမာန၊ ပ၊ ဒေါသတော”
တိ အာဟ။

မဟာဋီကာ

အဘာဝပါပကတ္တာတိ၊ အဘာဝပါပကတ္တာ ဟူသည်
ကား၊ သမ္မာပဋိပတ္တိယာ၊ မဂ်အကျင့်၏၊ ကိလေသသမုတ္တိန္ဒနမုခေ
န၊ အကြောင်းကိလေသပြတ်သဖြင့်၊ ခန္ဓာနံ၊ အကျိုးခန္ဓာတို့၏၊
အဘာဝသမ္မာပကဘာဝတော၊ မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေတတ်သည်
၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နဝဉ္စ ဘာဝါပတ္တိ၊ မြဲခြင်းသို့မရောက်။ ဣတိ၊
ဤသို့၊ စေဒေယျာသိ၊ အကယ်၍ သင်ဆိုငြားအံ့။ ဣတိ အယံ
အတ္ထော၊ ဤကားအနက်။

န ဣတိ၊ န ဟူသောသဒ္ဒါသည်၊ ပဋိက္ခေပေ၊ ပယ်ခြင်း အနက်ဖြစ်၏။ အဘာဝပါပကတ္တာတိ ဝဒန္တေန၊ အဘာဝပါပ ကတ္တာဟု ဆိုသော၊ တယာ၊ သင်စောဒကဆရာသည်၊ ခန္ဓာဘာ ဝေါနိဗ္ဗာနန္တိ၊ ခန္ဓာမရှိ နိဗ္ဗာန်ဟု၊ ယံဝစနံ၊ အကြင်စကားကို၊ ပဋိညာတံ၊ ဝန်ခံအပ်၏။ တံဝစနံ၊ ထိုစကားကို၊ န ပဋိညာတံ၊ ဝန်မခံအပ်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ အတိတာနာဂတာ ဘာဝေါ၊ အတိတ်မရှိ၊ အနာဂတ်မရှိသော်လည်း၊ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ခြင်း၏၊ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ အတိတာနာဂတာခန္ဓာနသန္တိတိ၊ အတိတ်ခန္ဓာမရှိ၊ အနာဂတ် ခန္ဓာမရှိဟု နှလုံးပြု၍၊ တသ္မိံ အဘာဝေ၊ ထိုအတိတ်ခန္ဓာမရှိ၊ အ နာဂတ်ခန္ဓာမရှိသော်၊ နိဗ္ဗာနံ အဓိကတံနာမ၊ နိဗ္ဗာန်ကို ရသော မည်သည်၊ သိယာ၊ ဖြစ်သင့်ရာ၏။ သောပနအဓိဂမောနာမ၊ ထိုရသောမည်သည်ကား၊ ဟိယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်၊ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုကြောင့်တည်း။

ကေဝလံ၊ သက်သက်၊ အတိတာနာဂတာနမေဝ၊ အတိတ် အနာဂတ်တို့သာလျှင်၊ အဘာဝေါ၊ မရှိခြင်းသည်၊ နနိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်မည်သည် မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ စင်စစ်၊ ဝတ္တမာနာနမ္ပိ၊ ပစ္စုပ္ပန်တို့၏လည်း၊ အဘာဝေါ၊ မရှိခြင်းသည်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန် တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ တိယဒ္ဓဂတာနံ၊ ကာလသုံးပါး၌ ဘည်ကုန် သော၊ သဗ္ဗေသံခန္ဓာနံ၊ အားလုံးစုံ ခန္ဓာတို့၏၊ အဘာဝေါ၊ မရှိ ခြင်းသည်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်မည်၏။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန် သည်၊ ကေဒေသာဘာဝေါ၊ ကာလတစ်ဝက်၌ မရှိခြင်းသည်၊ ဘဝိတုံ၊ ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ နယုတ္တံ၊ မသင့်။ ဣတိကတော၊ ဤသို့နှလုံး

ပြု၍၊ ဝတ္တမာနာစေ၊ အကယ်၍ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ကုန်အံ့၊ နသန္တိ၊ မရှိ
ကုန်သည်ကား၊ န၊ မဟုတ်။ နသန္တိစေ၊ အကယ်၍ မရှိကုန်အံ့၊
နဝတ္တမာနာ၊ ပစ္စုပ္ပန်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဝတ္တမာနာနသန္တိ
စာတိတေဝစနဒ္ဓယံ၊ ဝတ္တမာနာ န နသန္တိစ ဟူသော စကား
အစုံကို၊ ဝိပုဋ္ဌိသိဒ္ဓံ၊ န ၂ ကြိမ်မြစ်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်၊ နတေ
သံ၊ ပ၊ ပဇ္ဇနတောတိ၊ နတေသံ၊ ပ၊ ပဇ္ဇနတောဟု၊ အာဟ၊
မိန့်ပြီ။

ဘိယျော၊ အလွန်ကား၊ ကိဉ္စ၊ အဘယ်နည်း။ ဝတ္တမာနာ
ဘာဝေ၊ ပစ္စုပ္ပန်၏ မရှိခြင်းသည်၊ ယဒိနိဗ္ဗာနံ၊ အကယ်၍ နိဗ္ဗာန်
ဖြစ်အံ့။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ယဒါ၊ အကြင်အခါ၌၊
အရိယ မဂ္ဂေါ၊ အရိယာမဂ်သည်၊ ဝတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။ တဒါ၊ ထိုအခါ၌၊
တဿ၊ ထိုအရိယာမဂ်၏၊ နိဿယဘူတာခန္ဓာဝတ္တမာနာတိကတွာ၊
မှီရာခန္ဓာပစ္စုပ္ပန်ဟု နှလုံးပြု၍၊ တဒါ၊ ထိုမဂ်ကာလ၌၊ နိဗ္ဗာ
နဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ အဘာဝေ၊ မရှိသည်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။
တထာစသတိ၊ ထိုသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ မဂ္ဂက္ခဏေပိ၊ မဂ်ခဏ၌
လည်း၊ နိဗ္ဗာနသတ္တိကိရိယာယ၊ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း၏၊
အဘာဝေ၊ မရှိခြင်းသည်၊ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊
ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှာ။ ဝတ္တမာန၊ ပ၊ ဒေါသတောတိ၊ ဝတ္တမာန၊
ပ၊ ဒေါသတောဟု၊ အာဟ၊ မိန့်ပြီ။ (မဟာဋီကာနက်)

“ဝိပုဋ္ဌိသိဒ္ဓမေတံ” ဟူသော စကားအရ အတိတ်ခန္ဓာ၊
အနာဂတ်ခန္ဓာ၊ ပစ္စုပ္ပန်ခန္ဓာ ကာလသုံးပါး၌တည်သော ခန္ဓာ
တို့၏ မရှိ နိဗ္ဗာန်ဟု သင်စောဒကအလို ဆိုပါဦးတော့။ ထိုနိဗ္ဗာန်
ပစ္စုပ္ပန် ဝတ္တမာန်ကာလ ခန္ဓာတစ်စုံမရှိ မဆိုရ။ ဝတ္တမာန်အရ

ဖြစ်ဆဲဆိုက မရှိမဆိုရ၊ (န တကြိမ်မြစ်)။ နသန္တိအရ မရှိဆိုက ဖြစ်ဆဲကာလ ဝတ္တမာန်မဆိုရ၊ (န တကြိမ်မြစ်)။ “ဝတ္တမာနာ စေ၊ န န သန္တိ၊ န သန္တိ စေ၊ န ဝတ္တမာနာ” ဟု ဆို၍ န-၂ ကြိမ် မြစ်ပုံကို (ဝိပုဋ္ဌိသိဒ္ဓ မေတံ) ယူလိုသည်။ (ပုဒ်က မဟာဋီကာ၊ အဓိပ္ပာယ်က အဋ္ဌကထာ)

“ယဒိ ဝတ္တမာနာဘာဝေါနိဗ္ဗာန်” ဟူသော စကားအရ အကယ်၍ ပစ္စုပ္ပန် ဝတ္တမာန် ခန္ဓာမရှိ နိဗ္ဗာန်ဆိုသော် အကြင် အခါ မဂ်ဖြစ်၏။ ထိုမဂ်ဖြစ်သောအခါမဂ်မှီရာ ပစ္စုပ္ပန် ဝတ္တမာန်ခန္ဓာ မရှိက နိဗ္ဗာန်မရှိရ၊ အကယ်၍ မဂ်ခဏ မဂ်မှီရာ ပစ္စုပ္ပန် ဝတ္တမာန်ခန္ဓာ မရှိဆိုက ၎င်းမဂ်မှီရာ ခန္ဓာ ဝတ္တမာန် ပစ္စုပ္ပန် ကာလ၌ ချုပ်သော နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်မပြုရ၊ အတိတ်ကာလ၊ အနာဂတ်ကာလ၌ ချုပ်သော နိဗ္ဗာန်ကိုကား ပဂေဝ၊ (ပုဒ်က မဟာဋီကာ၊ အဓိပ္ပာယ်က အဋ္ဌကထာမှတ်) မဂ်ဉာဏ်၏ ကာလ ၃-ပါး၌ရှိသော နိဗ္ဗာန်နှင့်မတွေ့။

၉။ “တဒါ ကိလေသာနံ အဝတ္တမာနတ္တာ န ဒေါသော” တိ စေ၊ န။ အရိယ မဂ္ဂဿ နိရတ္ထက ဘာဝါပဇ္ဇနတော။ ဧဝံ သတိ အရိယမဂ္ဂက္ခဏတော ပုဗ္ဗေပိ ကိလေသာ န သန္တိတိ အရိယ မဂ္ဂဿ နိရတ္ထကဘာဝေါ အာပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ အကရဏ မေတံ။

အဋ္ဌကထာ

တဒါ၊ ထိုမဂ်ကာလ၌၊ ကိလေသာနံ၊ ကိလေသာတို့၏၊ အဝတ္တမာနတ္တာ၊ ဖြစ်ဆဲပစ္စုပ္ပန် ဝတ္တမာန်မဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊

နဒေါသော၊ အပြစ်မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စေဝဒေယျာသိ၊ အကယ်
၍ သင်ဆိုငြားအံ့။ နဝဒေယျာသိ၊ သင်မဆိုရာ။ ကသ္မာ၊ အဘယ်
ကြောင့်နည်း။ အရိယမဂ္ဂဿ၊ အရိယာမဂ်၏။ နိရတ္ထကဘာဝ၊ ပဇ္ဇန
တော၊ အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း။
ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ အရိယမဂ္ဂက္ခန္ဓာတော၊ အရိယာ
မဂ်ခဏမှ၊ ပုဗ္ဗေပိ၊ ရှေးဝိပဿနာကာလ၌လည်း၊ ကိလေသာ၊
ကိလေသာတို့သည်၊ နသန္တိ၊ မရှိကုန်။ ဣတိကတ္တာ၊ ဤသို့မဂ်ခဏ
၏ ရှေးဝိပဿနာကာလနှင့် ကိလေသအဘာဝ အတူပြုကြ၍၊
အရိယမဂ္ဂဿ၊ အရိယာမဂ်၏။ နိရတ္ထကဘာဝေါ၊ အကျိုးမရှိ
သည်၏ အဖြစ်သည်၊ ဟိယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်၊ အာပဇ္ဇတိ၊
ရောက်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်၊ ဧတံကာရဏံ၊ ဤအကြောင်း
သည်၊ အကာရဏံ၊ အကြောင်းမဟုတ်။

“အရိယမဂ္ဂဿ နိရတ္ထကဘာဝေါ” ဟူသော စကား
အရ မဂ်ကာလ ဖြစ်ခွင့်မရသော ကိလေသအဘာဝ ပစ္စုပ္ပန်
ဝတ္တမာန် ဖြစ်ဆဲ မဆိုရာ၊ နိဗ္ဗာန် ဆိုရ၏။ အပြစ်မရှိ၊ မဂ်ကာလ
ဖြစ်ခွင့်မရ ကိလေသအဘာဝကို နိဗ္ဗာန်ဆိုသော် မဂ်ခဏမှ ရှေး
ဝိပဿနာကာလ ဖြစ်ခွင့်မရ ကိလေသအဘာဝကို နိဗ္ဗာန်ပင်ဆို
ရ၏။ မဂ်အကျိုးမရှိရာရောက်၏။ (ပုဒ်က အဋ္ဌကထာ၊ အဓိပ္ပာယ်
က မဟာဋီကာမှတ်)

၁၀။ န မယံ သဗ္ဗေသံ ယေဝ အဝတ္တမာနတာယ
နိဗ္ဗာနံ ဝဒါမ၊ ကိဉ္ဇရဟိ တဒါ မဂ္ဂက္ခန္ဓေ ကိလေသာနံ
အဝတ္တမာနတ္တာ၊ တသ္မာ န ဒေါသော ယထာဝုတ္တဒေါသာ
ဘာဝါတိ။ ယဒိ ကိလေသာနံ အဝတ္တမာနတာသင်္ခါတော

အဘာဝေါ နိဗ္ဗာန်၊ ဧဝံ သတိ အရိယမဂ္ဂဿ နိရတ္ထကတာ
အာပဇ္ဇတိ၊ မဂ္ဂက္ခဏတော ပုဗ္ဗေပိ တဒဘာဝသိဒ္ဓိတော၊
တေနာဟ “အရိယမဂ္ဂဿာ”တိအာဒိ။

မဟာဋီကာ

မယံ ငါတို့သည်၊ သဗ္ဗေသံယေဝ၊ အလုံးစုံတို့၏သာလျှင်၊
အဝတ္ထမာနဘာယ၊ ဝတ္ထမာန် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ နဝဒါမ၊ မဆိုကုန်။ ကိဉ္ဇရဟိ၊ အဘယ်၌၊ ဝဒထ၊
ဆိုကုန်သည်။ မဂ္ဂက္ခဏ၊ မဂ်ခဏ၌၊ ကိလေသာနံ၊ ကိလေသာတို့
၏၊ အဝတ္ထမာနတ္တာ၊ ဝတ္ထမာန် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
တဒါ၊ ထိုမဂ်ကာလ၌၊ ဝဒါမ၊ ဆိုကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်၊ နဒေါ
သော၊ အပြစ်မရှိ၊ ယထာဝုတ္တ ဒေါသာဘာဝါ၊ ဆိုတိုင်းသော
အပြစ်မရှိသောကြောင့်တည်း။ ဣတိအယံအဓိပ္ပာယ်ော၊ ဤကား
စောဒကအလို။ ကိလေသာနံ၊ ကိလေသာတို့၏၊ အဝတ္ထမာန
တာသင်္ခါတော၊ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်ဟု ဆိုအပ်သော၊ အဘာဝေါ၊ မရှိ
ခြင်းသည်၊ ယဒိနိဗ္ဗာန်၊ အကယ်၍ ဤနိဗ္ဗာန်ဖြစ်အံ့၊ ဧဝံသတိ၊
ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ အရိယမဂ္ဂဿ၊ အရိယာမဂ်၏၊ နိရတ္ထက
တာ၊ အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်၏၊
ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ မဂ္ဂက္ခဏတော၊ မဂ်ခဏမှ၊ ပုဗ္ဗေပိ၊
ရှေးဝိပဿနာကာလ၌လည်း၊ တဒဘာဝသိဒ္ဓိတော၊ ထိုကိလေ
သာတို့၏ မရှိသဖြင့် ပြီးခြင်းကြောင့်တည်း၊ တေန၊ ထို့ကြောင့်၊
အရိယမဂ္ဂဿာတိအာဒိဝစနံ၊ အရိယမဂ္ဂဿ ဤသို့ အစရှိသော
စကားကို၊ အာဟ၊ မိန့်ပြီ။ (မဟာဋီကာနက်)

၁၁။ “တသ္မာ အကာရဏမေတ”န္တိ ယသ္မာ န နိဗ္ဗာနဿ အနုပလဘနိယတာ အဘာဝမတ္တတာ ပဋိပတ္တိယာ ဝဉ္ဇ၍ ဘာဝေါ အတိတာနာဂတာဘာဝေ နိဗ္ဗာနာဓိဂမော စ အာပဇ္ဇတိ၊ ဝတ္တမာနာနံ အဘာဝေါပိ န သမ္ဘဝတိ၊ ပဂေဝ ကိလေသာနံ အဝတ္တမာနတ္တာ၊ အရိယမဂ္ဂဿ စ နိရတ္ထက ဘာဝါပတ္တိ၊ တသ္မာ နိဗ္ဗာနဿ အဘာဝသာနေတ္ထံ ယဒိဒံ အနုပလဘနိယတော အဘာဝပါပကတ္တာ တဒါ ကိလေ သာနံ အဝတ္တမာနတ္တာတိ စ ကာရဏံ ဝုတ္တံ၊ အကာရဏ မေတံ အယုတ္တိရေသာတိ အတ္ထော။

မဟာဋီကာ

တသ္မာ အကာရဏ မေတန္တိ၊ တသ္မာအကာရဏ မေတံ ဟူသည်ကား၊ ယသ္မာ၊ အကြံကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ အနုပလဘနိယတာ၊ မရအပ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ နအာပဇ္ဇတိ၊ မရောက်။ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ အဘာဝမတ္တတာ၊ မရှိရုံမျှ၏အဖြစ် သည်၊ နအာပဇ္ဇတိ၊ မရောက်။ ပဋိပတ္တိယာ၊ မဂ်အကျင့်၏၊ ဝဉ္ဇ၍ ဘာဝေါ၊ မြှုပ်သည်၏အဖြစ်သည်၊ နအာပဇ္ဇတိ၊ မရောက်။ အတိတာနာဂတာဘာဝေ၊ အတိတ်မရှိ အနာဂတ်မရှိသော်၊ နိဗ္ဗာနာဓိဂမောစ၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်းသည်လည်း၊ နအာပဇ္ဇတိ၊ မရောက်။ ဝတ္တမာနာနံ၊ ဖြစ်ဆဲတို့၏၊ အဘာဝေါပိ၊ မရှိခြင်း သည်လည်း၊ နသမ္ဘဝတိ၊ မဖြစ်သင့်။ ပဂေဝ၊ အရိယာမဖြစ်ခင် ပုထုဇဉ်ကာလ ရှေးဦး ဝိပဿနာကပင်လျှင်၊ ကိလေသာနံ၊ ကိလေသာတို့၏၊ အဝတ္တမာနတ္တာ၊ ဖြစ်ဆဲမဟုတ်သည်၏ အဖြစ် ကြောင့်တည်း။ အရိယမဂ္ဂဿစ၊ အရိယာမဂ်၏လည်း၊ နိရတ္ထက

ဘာဝါပတ္တိ၊ အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းသည်၊
 နသမ္ဘဝတိ၊ မဖြစ်သင့်။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊
 အဘာဝ သာဓနတ္ထံ၊ အဘာဝနက်ကို ပြီးစေတတ်သော၊ ယဒိဒံ၊
 ယံလ္လဒံ အနုပလဘနီယတောတိ စ ကာရဏံ၊ အကြင်အနုပလဘ
 နီယတော ဟူသော အကြောင်းကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ၊
 ယဒိဒံ ယံလ္လဒံ အဘာဝပါပကတ္တာတိ စ ကာရဏံ၊ အကြင်အဘာ
 ဝပါပကတ္တာ ဟူသော အကြောင်းကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ၊
 ယဒိဒံ ယံလ္လဒံ တဒါ ကိလေသာနံ အဝတ္တမာနတ္တာတိ စ ကာရဏံ၊
 အကြင် တဒါ ကိလေသာနံ အဝတ္တမာနတ္တာ ဟူသော
 အကြောင်းကိုလည်း၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ၊ ဧတံဝုတ္တကာရဏံ၊ ဤသို့
 ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းသည်၊ အကာရဏံ၊ အကြောင်း
 မဟုတ်၊ သောဝုတ္တာယုတ္တိ၊ ဤဆိုအပ်ပြီးသော ယုတ္တိသည်၊
 အယုတ္တိ၊ အသင့်ယုတ္တိမဟုတ်၊ ဣတိအယံအတ္ထော၊ ဤကားအနက်။
 (မဟာဠိကာနက်)

၁၂။ “ယော ခေါ အာဝုသော ရာဂက္ခယော”တိ
 အာဒိဝစနတော ခယော နိဗ္ဗာနန္တိ စေ၊ န၊ အရဟတ္တဿာပိ
 ခယမတ္တာပဇ္ဇနတော၊ တမ္ပိ ဟိ “ယော ခေါ အာဝုသော
 ရာဂက္ခယော”တိအာဒိနာ နယေန နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။

အဋ္ဌကထာ

ယောခေါအာဝုသောရာဂက္ခယောတိ အာဒိဝစနတော၊
 ယောခေါ အာဝုသော ရာဂက္ခယော ဤသို့အစရှိသော စကား
 ကို ဟောတော်မူသောကြောင့်၊ ခယော၊ ကုန်ခြင်းသည်၊ နိဗ္ဗာနံ၊
 နိဗ္ဗာန်တည်း၊ ဣတိ၊ ဤသို့၊ စေဝဒေယျာသိ၊ သင်စောဒကအလို

ဆိုသည်ဖြစ်အံ့၊ နဝဒေယျာသိ၊ သင်စောဒကအလိုမဆိုရာသင့်။
 ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ အရဟတ္တဿာပိ၊ အရဟတ္တဖိုလ်
 ၏လည်း၊ ခယမတ္တာပဇ္ဇနတော၊ ကုန်ရုံမျှသို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်
 တည်း၊ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏၊ တမ္ပိ၊ ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း၊ ယော
 ခေါအာဝုသော ရာဂက္ခယောတိအာဒိနာနယေန၊ ယောခေါ
 အာဝုသော ရာဂက္ခယော ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊
 ပြတော်မူအပ်ပြီ။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၁၃။ အာဒိဝစနတောတိ အာဒိသဒ္ဓေန အဝသိဋ္ဌံ
 ဇမ္ဗုခါဒကသုတ္တပဒေသံ အညမ္ပိ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ
 နိဒ္ဓေသပါဠိ သင်္ဂဏှာတိ။ တထာ ဟိ နိဗ္ဗာနံ နိဗ္ဗာနန္တိ
 အာဝုသော သာရိပုတ္တ ဝုစ္စတိ၊ ကတမံ နှ ခေါ အာဝုသော
 နိဗ္ဗာနန္တိ၊ ယော ခေါ အာဝုသော ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခ
 ယော မောဟက္ခယော၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ နိဗ္ဗာနန္တိ ဇမ္ဗုခါဒက
 သုတ္တံ၊ တတ္ထ ကတမာ အသင်္ခတာဓာတု၊ ရာဂက္ခယော
 ဒေါသက္ခယော မောဟက္ခယောတိ အာယတနဝိဘင်္ဂ
 ဝုတ္တံ။

မဟာဋီကာ

အာဒိဝစနတောတိတ္ထေပဒေ၊ အာဒိဝစနတောဟူသော
 ဤပုဒ်၌၊ အာဒိသဒ္ဓေန၊ အာဒိသဒ္ဓါဖြင့်၊ အဝသိဋ္ဌံ၊ အဋ္ဌကထာ
 ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ ကြွင်းသော၊ ဇမ္ဗုခါဒက သုတ္တပဒေသံ၊ ဇမ္ဗုခါ
 ဒကသုတ်တစိတ်ကို၊ သင်္ဂဏှာတိ၊ ရေတွက်အပ်၏၊ အညမ္ပိ၊ ဤသုတ်
 မှတပါးလည်းဖြစ်သော၊ အသင်္ခတာယဓာတုယာ၊ အသင်္ခတဓာတ်

၏။ နိဒ္ဒေသပါဠိ၊ နိဒ္ဒေသပါဠိကို၊ သင်္ကတတိ၊ ရေတွက်အပ်၏။
 တထာဟိတတောဝေ၊ ထိုကြောင့်သာလျှင်၊ ဇမ္ဗုခါဒကသုတ္တေ၊
 ဇမ္ဗုခါဒကသုတ်၌၊ အာယတနဝိဘင်္ဂေ၊ အာယတနဝိဘင်း၌၊
 ဝုတ္တံ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီ။ ကထံဝုတ္တံ၊ အဘယ်သို့ ဟောတော်
 မူအပ်သနည်း၊ အာဝုသောသာရိပုတ္တံ၊ ငါ့ရှင်သာရိပုတ္တရာ၊
 နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ နိဗ္ဗာနန္တိ၊ နိဗ္ဗာန်ဟု၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ အာဝု
 သော၊ ငါ့ရှင်၊ ကတမံနုခေါ၊ အဘယ်သည်လျှင်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်
 မည်သနည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဝုတ္တေ၊ ဆိုအပ်သည်ရှိသော်၊ အာဝု
 သော၊ ငါ့ရှင်၊ ယောရာဂက္ခယော၊ အကြင် ရာဂ၏ ကုန်ခြင်း၊
 ယော ဒေါသက္ခယော၊ အကြင်ဒေါသ၏ကုန်ခြင်း၊ ယော
 မောဟက္ခယော၊ အကြင်မောဟ၏ ကုန်ခြင်း၊ ဣဒံ၊ ဤရာဂ
 ဒေါသ မောဟ၏ ကုန်ခြင်းကို၊ နိဗ္ဗာနန္တိ၊ နိဗ္ဗာန်ဟု၊ ဝုစ္စတိ၊
 ဆိုအပ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုဓာတ်တို့တွင်၊ အသင်္ခတာဓာတု၊ အသင်္ခတ
 ဓာတ်သည်၊ ကတမာ၊ အဘယ်နည်း၊ ရာဂက္ခယော၊ ရာဂ၏
 ကုန်ခြင်းသည်၊ အသင်္ခတာဓာတု၊ အသင်္ခတဓာတ်မည်၏၊ ဒေါ
 သက္ခယော၊ ဒေါသ၏ကုန်ခြင်းသည်၊ အသင်္ခတာဓာတု၊ အသင်္ခတ
 ဓာတ်မည်၏။ မောဟက္ခယော၊ မောဟ၏ကုန်ခြင်းသည်၊ အသင်္ခ
 တာဓာတု၊ အသင်္ခတဓာတ်မည်၏။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့၊ ဝုတ္တံ၊ ဟော
 တော်မူအပ်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

မျက်မှောက်ပြုကို ပြပေအံ့

မျက်မှောက်ပြုခြင်းသည် လောကိယသစ္စိကြိယာတပါး၊
 လောကုတ္တရာ သစ္စိကြိယာတပါး၊ ထို့၂-ပါးတို့တွင် “ပဌ
 မဇ္ဈာနံ သစ္စိကတံ မယာ” အစရှိသောနည်းဖြင့် လာသော မျက်

မှောက်ပြုခြင်းသည် လောကီယသစ္စိကြိယာမည်၏။ “အဓိဂန္ဓာ
ဣဒံ မယာ အဓိဂတံ” ဟူသော စကားအရ ဈာန်ကိုရ မဂ်ကိုရ
ဖိုလ်ကိုရ၍ ဈာန်ကိုငါရ မဂ်ကိုငါရ ဖိုလ်ကိုငါရပြီဟု
ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်ဖြင့် ကိုယ်၌ဖြစ်သော ဈာန်မဂ်ဖိုလ် တွေ့ခြင်း
သည် မျက်မှောက်ပြုသည်မည်၏။

“သစ္စိကြိယာပညာ ဖဿနဋ္ဌေန ဉာဏံ” အဓိပ္ပာယ်လိုရင်း
မှာ ကိုယ်၌ မဖြစ်ဘူးသေးသော ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ် ကိုယ်၌ဖြစ်သည်
ကို တွေ့ရခြင်းသည် လောကီဉာဏ် မျက်မှောက်ပြုပုံ။

လောကုတ္တရာဉာဏ် မျက်မှောက်ပြုပုံမှာ ဘဝအသင်္ချေ
မရေမတွက်နိုင်ရာက မဂ်ရှေ့ ကာလတိုင်အောင် ခဏ, ခဏ အသစ်
ကိုယ်၌ဖြစ်ခွင့်ရောက်သော ကံ, ကိလေသာ, ဘဝ ကိုယ်၌ဖြစ်ခွင့်
မရောက်။ မဂ်ဖြင့် အကြောင်းကံ, ကိလေသာ ကုန်ပျောက်၊
အကျိုးဘဝ အသစ်မဖြစ်ဘဲ ချုပ်ငြိမ်းခြင်းသို့ ကိုယ်၌ရောက်
သည်ကို တွေ့ရခြင်းသည် လောကုတ္တရာဉာဏ် မျက်မှောက်ပြုပုံ။

၁၄။ အပိ စ အတ္တနော သန္တာနေ အနုပ္ပါဒေတွာပိ
ယေ ဓမ္မာ ကေဝလံ အပရပ္ပစ္စယေန ဉာဏေန ဉာတာ၊ တေ
သစ္စိကတာ ဟောန္တိ။

အဋ္ဌကထာ

အပိစ၊ စင်စစ်သော်ကား၊ အတ္တနော သန္တာနေ၊ ကိုယ်
သန္တာန်၌၊ အနုပ္ပါဒေတွာပိ၊ မဖြစ်စေမူ၍လည်း၊ ကေဝလံ၊ မရော
မယှက်။ ယေဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့ကို၊ အပရပ္ပစ္စယေန၊ အကြောင်း
တပါး ကံ ကိလေသာကင်းသော၊ ဉာဏေန၊ ဉာဏ်ဖြင့်၊ ဉာတာ၊

သိအပ်ကုန်၏။ တေဓမ္မာ၊ ထိုတရားတို့သည်၊ သစ္စိကတာ၊ မျက်
မှောက်ပြုအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၁၅။ ဈာနမဂ္ဂဖလာနိ ဝိယ အတ္တနော သန္တာနေ အ
နုပ္ပါဒေတွာပိ တပ္ပဋိစ္ဆာဒက သမ္မောဟဝိဒ္ဓံသန ဝသေန
တထာဝိဒ္ဓန္တော စ ပဝတ္တဉာဏံ အပရပ္ပစ္စယဉာဏံ။

မဟာဋီကာ

ဈာနမဂ္ဂဖလာနိ၊ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တို့ကို၊ အတ္တနောသန္တာ
နေ၊ ကိုယ် သန္တာန်၌၊ နုပ္ပါဒေတွာပိ၊ ဖြစ်စေသကဲ့သို့၊ တထာ၊
ထို့အတူ၊ ယေဓမ္မေ၊ အကြင်တရားတို့ကို၊ အတ္တနောသန္တာနေ၊
ကိုယ် သန္တာန်၌၊ အနုပ္ပါဒေတွာပိ၊ မဖြစ်စေမူ၍လည်း၊ တပ္ပဋိစ္ဆာ
ဒက သမ္မောဟဝိဒ္ဓံ သနဝသေန၊ ထိုတရားတို့ကို ဖုံးအုပ်သော
မောဟပျက်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ တထာဝိဒ္ဓန္တောစ၊ ထိုတရား
တို့ကို ဖောက်ထွင်းလျက်လည်း၊ ပဝတ္တဉာဏံ၊ ဖြစ်သောအသိ
ဉာဏ်သည်၊ အပရပ္ပစ္စယဉာဏံ၊ အကြောင်းတပါး ကံ ကိလေသာ
ကင်းသောဉာဏ်မည်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

၁၆။ တတြာယမတ္ထော။ နိဗ္ဗာနံ အသင်္ခတာ ဓာတု
အသင်္ခတသဘာဝေါ ဓမ္မော ယသ္မာ တံ အာဂမ္မ ရာဂါ
ဒယော ခီယန္တိ။ တသ္မာ ရာဂက္ခယော ဒေါသက္ခယော
မောဟက္ခယောတိ ဝုစ္စတိတိ။

အာဂမ္မာတိ စ သဗ္ဗသင်္ခါရေဟိ နိဗ္ဗာနဿ ဝိသင်္ခါရ
နိန္ဒဿ ဂေါတြဘုနာ ဝိဝဋ္ဋိတမာနသဿ မဂ္ဂေန သစ္စိကရ

ဏေသာတိ အတ္ထော။ သစ္စိကြိယမာနဉ္စိ တံ အဓိဂန္ဓာ အာ
ရမ္မဏပစ္စယဘူတဉ္စ ပဋိစ္စ အဓိပတိပစ္စယဘူတေ စ၊ တသ္မိံ
ပရမဿာသဘာဝေန ဝိနိမုတ္တသင်္ခါရဿ ပရမဂတိဘာဝေန
စ ပတိဋ္ဌာနဘူတေ ပတိဋ္ဌာယ ခယသင်္ခါတော မဂ္ဂေါ ရာဂါ
ဒယော ခေပေတိတိ။

မဟာဋီကာ

တတြသုတ္တေ၊ ထိုသုတ်၌၊ အယံ၊ ဤဆိုလတံ သည်ကား၊
အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်သည်၊ အသင်္ခတာဘေတု၊
အသင်္ခတဓာတ်တည်း။ အသင်္ခတသဘာဝေါဓမ္မော၊ အသင်္ခတ
သဘောတရားတည်း။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်၊ ယံ၊ အကြင်အသင်္ခ
တ နိဗ္ဗာန်သို့၊ အာဂမ္မ၊ ရောက်၍၊ ရာဂါဒယော၊ ရာဂအစရှိသော
ကိလေသာတို့သည်၊ ခီယန္တိ၊ ကုန်ကြကုန်၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊
တံ၊ ထိုအသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို၊ ရာဂက္ခယော၊ ဒေါသက္ခယော၊ မော
ဟက္ခယောတိ၊ ရာဂက္ခယ၊ ဒေါသက္ခယ၊ မောဟက္ခယ ဟူ၍၊ ဝုစ္စ
တိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား၊ အတ္ထော၊ နိဗ္ဗာန်၏
အနက်တည်း။

အာဂမ္မာတိစ၊ အာဂမ္မ ဟူသည်လည်း၊ သဗ္ဗသင်္ခါ
ရေဟိ၊ အလုံးစုံသော သင်္ခါရတို့ဖြင့်၊ ဝိသင်္ခါရနိန္ဓဿ၊ သင်္ခါရ
ကင်းရာသို့ ညှတ်သောစိတ်၏၊ ဂေါတြဘူတာ၊ ဂေါတြဘူဖြင့်၊
သဗ္ဗဝဇ္ဇေဟိ၊ အလုံးစုံသောဝဋ်တို့ဖြင့်၊ ဝိဝဋ္ဌိတမာနသဿ၊ ဝဋ်
ကင်းခြင်းသို့ရောက်သောစိတ်၏၊ မဂ္ဂေန၊ မဂ်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ အ
သင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို၊ သစ္စိကရဏေန၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်းကြောင့်၊
ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား၊ အတ္ထော၊ အာဂမ္မ၏အနက်တည်း။

အယံအတ္ထော၊ ဤအနက်သည်၊ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်၊ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်သင့်သနည်း။ ဟိယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်၊ သစ္စိ၊ ကြိယမာနံ၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သော၊ တံနိဗ္ဗာနံ၊ ထိုအသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို၊ အဓိဂန္ဓာ၊ ရ၍၊ ဝိနိမုတ္တဝဋ္ဋဿ၊ ဝဋ္ဋမှလွတ်သော၊ မာနသဿ၊ စိတ်၏၊ ပရမဂတိဘာဝေန၊ ရောက်သောဂတိ မြတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ပတိဋ္ဌာနဘူတေ၊ တည်ရာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ တသ္မိဉ္စနိဗ္ဗာနေ၊ ထိုအသင်္ခတဖန် နိဗ္ဗာန်၌လည်း၊ ပတိဋ္ဌာယ၊ တည်၍၊ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတဉ္စ၊ အာရမ္မဏပစ္စည်းဖြစ်၍လည်းဖြစ်သော၊ တံနိဗ္ဗာနံ၊ ထိုအသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို၊ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍၊ ဝိနိမုတ္တသင်္ခါရဿ၊ သင်္ခါရမှလွတ်သော၊ မာနသဿ၊ စိတ်၏၊ ပရမဿာသဘာဝေန၊ သက်သာအတိ မြတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ အဓိပတိပစ္စယဘူတေ၊ အဓိပတိပစ္စည်း ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ တသ္မိဉ္စနိဗ္ဗာနေ၊ ထိုအသင်္ခတနိဗ္ဗာန်၌လည်း၊ ပတိဋ္ဌာယ၊ တည်၍၊ ခယသင်္ခါတေ၊ ခယမည်သော၊ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်သည်၊ ရာဂါဒယော၊ ရာဂစသောကိလေသာတို့ကို၊ ခေပေတိ၊ ကုန်စေ၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်၊ အယံအတ္ထော၊ ဤအနက်သည်၊ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်သင့်၏။ - (မဟာဋီကာနက်)

“နိဗ္ဗာနံ အသင်္ခတသဘာဝေါ” ဟူသောစကားအရ အကြောင်းပစ္စည်းကင်းသော သဘောသည် နိဗ္ဗာန်မည်၏။ အကြောင်းအရ ဟေတု ၁-ပါး၊ ပစ္စည်းအရ ပစ္စယ ၁-ပါး။ ထို ၂-ပါးတို့တွင် ဟေတုအရ သမနန္တရဟေတု ၁, ပရမ္ပရဟေတု ၁, ပစ္စယအရ သမနန္တရပစ္စည်း ၁, ပရမ္ပရပစ္စည်း ၁။

သမနန္တရဟေတု အကြောင်းကား ခန္ဓာနာမ်ရုပ်၌ အဝိဇ္ဇာ အဟောင်းအသစ် ဖြစ်ခွင့်တည်း။ သမနန္တရပစ္စည်းကား

ခန္ဓာနာမ်ရုပ်၌ အဝိဇ္ဇာအဟောင်းအသစ်ဖြစ်ခွင့်နှင့် သမ္ပယုတ် စိတ္တပွားတည်း။

ပရမ္မရဟေတုအကြောင်းကား ကုသိုလ်သင်္ခါရ အကုသိုလ် သင်္ခါရ၌ အဝိဇ္ဇာ အဟောင်းအသစ် ဖြစ်ခွင့်တည်း။ ပရမ္မရပစ္စည်း ကား ကုသိုလ်သင်္ခါရ အကုသိုလ်သင်္ခါရ၌ အဝိဇ္ဇာ အဟောင်း အသစ် ဖြစ်ခွင့်နှင့် သမ္ပယုတ်စိတ္တပွားတည်း။ (သင်္ခါရ အကြောင်း ဝိညာဏ်အကျိုးစသော နောက်ကိုနည်းတူသိကြကုန်)။

ဤသို့သော အကြောင်းပစ္စည်း၏ အကျိုးနှင့်မစပ် ပဝတ္ထိ ရပ်သော နိဝတ္ထိ၊ အကြောင်းမရှိက အကျိုးငြိမ်း သက်သက်ရ သော အသင်္ခတသဘော နိဗ္ဗာန်မည်၏။

အနုမတဂ္ဂေါ ခေါ် သံသာရော၊ ပုဗ္ဗကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ သန္ဓာဝတံ သံသရတံ။ အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ တမော ကာယဿ အသေသ ဝိရာဂနိရောဓော၊ သန္တမေတံ ပဒံ၊ ပဏီတမေတံ ပဒံ၊ ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော သဗ္ဗပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ တဏှာက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော နိဗ္ဗာန်။

“တံအာဂမ္မရာဂါဒယောခိယန္တိ” ဟူသော စကားအရ ကိုယ်၌ အဟောင်းအသစ် ဖြစ်ခွင့်အကြောင်းကင်းသော အကျိုး ငြိမ်း အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်၍ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ကံ၊ ကိလေသာကုန်ပုံ။

“အာဂမ္မ” ဟူသော စကားအရ ကိုယ်၌ အဟောင်း အသစ် ဖြစ်ခွင့်အကြောင်းမကင်းဘဲ စိတ်ညွတ်သောအားဖြင့် အ ကျိုးငြိမ်း အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ကို ဂေါတြဘု မျက်မှောက်ပြု၏။ ကံ၊ ကိလေသာ၊ ဘဝဝဋ်ကလွတ်သော မဂ်က ကိုယ်၌ အဟောင်း

အသစ် ဖြစ်ခွင့်အကြောင်းကင်းသော အကျိုးငြိမ်း အသစ်တ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြု၏။

“သစ္စိကြိယမာနံ တံ အဓိဂန္ဓာ ခယသင်္ခါတော မဂ္ဂေါ ရာဂါဒယော ခေပေတိ” ဟူသော စကားအရ ကံ၊ ကိလေသာ၊ ဘဝဝဋ် ကင်းသော ဌာနသို့ ရောက်သော ခယအမည်ရသော မဂ် က မှီရာအတ္တဘောခန္ဓာကိုယ်၌ အဟောင်းအသစ် ဖြစ်ခွင့်အ ကြောင်းကင်းသော အကျိုးငြိမ်း အသစ်တနိဗ္ဗာန်ကိုရ၍ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကိလေသာတို့ကို ကုန်စေ၏။

၁၇။ ယတ္ထ နု ခေါ ဘန္တေ န ဇာယတိ၊ န ဇီယတိ၊ န မိယျတိ၊ န စဝတိ၊ န ဥပပဇ္ဇတိ။ နာဟံ တံ ဂမနေန လောကဿန္တံ ဉာတေယံ၊ ဒိဋ္ဌေယံ၊ ပတ္တေယျန္တံ ဝဒါမိ။ န စာဟံ အာဝုသော အပတွာဝ လောကဿန္တံ ဉာတေယံ၊ ဒိဋ္ဌေယံ၊ ပတ္တေယျန္တံ ဝဒါမိ။ အပိ စာဟံ အာဝုသော ဣမသ္မိံ ယေဝ ကဠေဝရေ ဗျာမမတ္တေ သသညိမ္ပိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောကသမုဒယဉ္စ လောကနိရောဉ္စေ လောကနိရောဓဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒန္တိ။

၁၈။ ဂမနေန နပုတ္တဗ္ဗော၊ လောကဿန္တော ကုဒါစနံ။
န စ အပတွာ လောကန္တံ၊ ဒုက္ခာ အတ္ထိ ပမောစနံ။

ဋီကာအတ္ထနောမတိကို အဋ္ဌကထာသို့သွင်း၊ အဋ္ဌကထာ အာစရိယဝါဒကို မဟာပဒေသသို့သွင်း၊ မဟာပဒေသ သုတ္တာ နုလောမ ဝိနိစ္ဆယကို ပါဠိတော်သုတ်သို့သွင်း။ သက်ဝင်သော် ယူ၊ မသက်ဝင်သော် မယူလင့်၊ ပယ်လိုက်။

၁၉။ တံသစ္ဆိကရဏာဘာဝေ ရာဂါဒီနံ အနုပ္ပတ္တိ
နိရောဓဂမနာဘာဝါ တံ အာဂမ္မရာဂါဒယော ခီယန္တိတိ
ဝုစ္စန္တိ။

ဤ ဝါကျကား ဝါကျ ၂-ထပ်၊ ရှေ့ဝါကျအဆက်
နောက်ဝါကျထုတ်၊ နောက်ဝါကျအဆက် ရှေ့ဝါကျထုတ်၊
ထုတ်ပုံကြည့်။

တံသစ္ဆိကရဏာဘာဝေ ရာဂါဒီနံ အနုပ္ပတ္တိ နိရောဓ
ဂမနာဘာဝါ တံ အာဂမ္မ န ရာဂါဒယော ခီယန္တိ။ တံ
သစ္ဆိကရဏာဘာဝေ ရာဂါဒီနံ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓဂမနာဘာဝါ
တံ အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခီယန္တိတိ ဝုစ္စတိ။

မဟာဋီကာ

တံနိဗ္ဗာနံ၊ အဟောင်းအသစ် ဖြစ်ခွင့်အကြောင်းကင်း
သော ထိုအသစ်တသဘောနိဗ္ဗာန်ကို၊ သစ္ဆိကရဏေ၊ မဂ်က မှီရာ
အတ္တဘောဓန္ဓာကိုယ်၌ မျက်မှောက်ပြုသည်။ အဘာဝေ၊ မရှိ
သော်၊ ရာဂါဒီနံ၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကိလေသာတို့၏၊ အနုပ္ပတ္တိ
နိရောဓဂမနာဘာဝါ၊ မဖြစ်သောချုပ်ခြင်းသို့ ကိုယ်၌ရောက်
သည် မရှိသောကြောင့်၊ တံ၊ ထိုအကျိုးငြိမ်းနိဗ္ဗာန်သို့၊ အာဂမ္မ၊
မရောက်၍၊ ရာဂါဒယော၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကိလေသာတို့
သည်၊ နခီယန္တိ၊ မကုန်ကြကုန်။ (ရှေ့ဝါကျအဆက် နောက်
ဝါကျထုတ်နက်။)

တံနိဗ္ဗာနံ၊ အဟောင်းအသစ် ဖြစ်ခွင့်အကြောင်းကင်း
သော ထိုအသစ်တသဘော နိဗ္ဗာန်ကို၊ သစ္ဆိကရဏဘာဝေ၊ မဂ်

က မှီရာ အတ္တဘောခန္ဓာကိုယ်၌မျက်မှောက်ပြုသည်ရှိသော်၊ ရာဂ၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကိလေသာတို့၏၊ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓ ဂမနဘာဝါ၊ မဖြစ်သောချုပ်ခြင်းသို့ ကိုယ်၌ ရောက်သည်ရှိ သောကြောင့်၊ တံ၊ ထိုအကျိုးငြိမ်းနိဗ္ဗာန်သို့၊ အာဂမ္မ၊ ရောက်၍၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကိလေသာတို့သည်၊ ခီယန္တိ၊ ကုန်ကြကုန်၏။ (နောက်ဝါကျအဆက် အရှေ့ ဝါကျထုတ်နက်) (မဟာဋီကာနက်)

“တံ အာဂမ္မ န ရာဂ၊ ဒေါသ၊ ခီယန္တိ” ဟူသော စကား အရ ဂေါတြဘူ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသော်လည်း ဂေါတြဘူက အ ကြောင်းဖြစ်ခွင့် သင့်သောဌာန အကြောင်းမကင်း အကျိုး မငြိမ်း၊ အကျိုးငြိမ်းသောနိဗ္ဗာန်မှီရာ မျက်မှောက်အားဖြင့် မကျ၊ အကြောင်းက အနုပ္ပ၊ ဒနိရောဓ မဟုတ်၊ မချုပ်သော အကျိုး ငြိမ်းသော နိဗ္ဗာန်သို့ မရောက်၍ အကြောင်းဖြစ်ခွင့် သင့်သော ကိလေသာ ဂေါတြဘူဖြင့် မကုန်။

၂၀။ ကိဉ္စာပိ ဂေါတြဘူညဏံ တတော ပဌမတရံ နိဗ္ဗာန်ံ ပဿတိ။ အာလမ္ပဏကရဏဘော ဒိသ္မာ ကတ္တဗ္ဗ ကိစ္စာကရဏဘော ပန န ဒဿနန္တိ ဝုစ္စတိ။

မဟာဋီကာ

“တံ အာဂမ္မ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ ခီယန္တိ” ဟူသော စကားအရ မဂ်ကိုက အကြောင်းဖြစ်ခွင့် မသင့်သောဌာန၊ အကြောင်းကင်း ကလည်း အကျိုးငြိမ်းနိဗ္ဗာန် မဂ်မှီရာခန္ဓာ၌ မျက်မှောက်အား ဖြင့်ကျ၊ အကြောင်းကင်းက အနုပ္ပ၊ ဒနိရောဓ မဟုတ်၊ ချုပ်

သောကြောင့် အကျိုးငြိမ်း နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်၍ အကျိုး၏ အကြောင်းဖြစ်ခွင့် မသင့်သော ကိလေသာ မဂ်ဖြင့်ကုန်၊ ရာဂကုန်၊ ဒေါသကုန်၊ မောဟကုန်။

“ယထာ ရာဂါဒီနံ ခိဏန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အရဟတာ”
အရ ရာဂ, ဒေါသ, မောဟကုန်သော အရဟတ္တမဂ်အဆုံး၌ ဖြစ်သောကြောင့် လေးပါးသော နာမက္ခန္ဓာ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တပ္ပုပ္ပါဒ်ကို ရာဂက္ခယ, ဒေါသက္ခယ, မောဟက္ခယ ကိလေသ အဘာဝ ပြဆိုရသကဲ့သို့ “ဝေံ ရာဂါဒီနံ ဝိရာဂဓယန္တေ အနုပ္ပါဒတ္တာ နိဗ္ဗာန်” အရ ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ အကြောင်းဖြစ်ခွင့် အကုန်ကင်းသောမဂ်က ကိုယ်ခန္ဓာ၌ မှီဖြစ်သည်။ မဂ်မှီဖြစ်သော ကိုယ်ခန္ဓာက ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ အကြောင်းဖြစ်ခွင့် အကုန်ကင်းသည်။ ကိုယ်ခန္ဓာက ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ အကြောင်းဖြစ်ခွင့် အကုန်ကင်းမှ မဖြစ်သော အကျိုးငြိမ်းက နိဗ္ဗာန်ကျသည်။ မဖြစ်သောအကျိုးငြိမ်းက နိဗ္ဗာန်ကျမှ မဂ်မှီဖြစ်သော ကိုယ်ခန္ဓာ၌ မဂ်ဉာဏ်နှင့်တွေ့မှ မျက်မှောက်ပြုသည်။ မဂ်မှီဖြစ်သော ကိုယ်ခန္ဓာ၌ မဂ်ဉာဏ်နှင့်တွေ့မှ မဖြစ်သောအကျိုး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုမှ ကိုယ်၌ အကြောင်းကင်းသဖြင့် ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ မဖြစ်ဘဲချုပ်မှ ကိုယ်၌မဖြစ်သော အကျိုးငြိမ်းနိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သည်။ ကိုယ်၌မဖြစ်သော အကျိုးငြိမ်းနိဗ္ဗာန်သို့ရောက်မှ ကိုယ်၌ အကြောင်းကင်းသဖြင့် ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ ကုန်သည်။ ရာဂ, ဒေါသ, မောဟ အကြောင်းဖြစ်ခွင့် အကုန်ကင်းသောအဆုံး၌ မဖြစ်ခြင်းကြောင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရာဂက္ခယ, ဒေါသက္ခယ, မောဟက္ခယ ကိလေသအဘာဝ ပြဆိုရသည်။

၂၁။ ကေသေန စေတံ ဧဝံ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စိတဗ္ဗံ။ ဣတရထာ
ယထာရုတဝသေန ပါဠိယာ အတ္ထေ ဂယုမာနေ ဗဟုဒေါ
သာ အာပဇ္ဇန္တိတိ ဒဿေတုံ အရဟတ္တဿာပီတိအာဒိ ဝုတ္တံ။

အရဟတ္တဉ္စိ အဂ္ဂဗလပ္ပမုခါ စတ္တာရော ခန္ဓာတိ န တဿ
ရာဂါဒိခယမတ္တတာ ယုတ္တာ။ တမ္ပိ ဟိ ।ပ၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တတ္ထ
ယထာ ရာဂါဒိနံ ခိဏန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အရဟတ္တံ ရာဂက္ခယော
တိ အာဒိနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ သုတ္တဿ နေယျတ္တတာ ဧဝံ နိဗ္ဗာနံ
အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခိယန္တိတိ နိဗ္ဗာနံ ရာဂက္ခယောတိ
အာဒိနာ နိဒ္ဒိဋ္ဌန္တိ ဣမဿာပိ သုတ္တဿ နေယျတ္တတာ
ဝေဒိတဗ္ဗာ။

မဟာဋီကာ

ကေသေနစ၊ ကေနအားဖြင့်လည်း၊ ဧတံဝံစနံ၊ ဤ ၂-ဝါကျ
စကားကို၊ ဧဝံ၊ ဤသို့ဆိုတိုင်း၊ သမ္ပုဋ္ဌိစ္စိတဗ္ဗံ၊ ဝန်ခံအပ်၏။ ဣတ
ရထာ၊ ဤ ၂-ဝါကျစကားမှ တပါးသော စကားအခြင်းအရာ
အားဖြင့်၊ ယထာရုတဝသေန၊ ဒေသနာအစဉ် ရောက်သည်၏
အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပါဠိယာ၊ ပါဠိ၏၊ အတ္ထေ၊ အနက်ကို၊ ဂယု
မာနေ၊ ယူအပ်သည်ရှိသော်၊ ဗဟုဒေါသာ၊ များသောအပြစ်တို့
သည်၊ အာပဇ္ဇန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဒဿေတုံ၊ ပြု
ခြင်းငှာ၊ အရဟတ္တဿာပီတိအာဒိဝံစနံ၊ အရဟတ္တဿာပိ ဤသို့
အစရှိသောစကားကို၊ ဝုတ္တံ၊ မိန့်အပ်ပြီ။

ဟိယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်၊ အဂ္ဂဗလပ္ပမုခါ၊ အရဟတ္တ
ဖိုလ်အမှူးရှိကုန်သော၊ စတ္တာရောခန္ဓာ၊ လေးပါးသောခန္ဓာတို့
သည်၊ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်မည်၏။ ရာဂါဒိခယမတ္တတာ၊

ရာဂ,ဒေါသ,မောဟ ကိလေသာကုန်ရုံမျှ၏အဖြစ်သည်။နယုတ္တာ၊
 မသင့်။ ဟိ၊မသင့်ပုံကို ဆိုအံ့။ တမ္ပိ၊ ထိုအရဟတ္တဖိုလ်ကိုလည်း၊
 ရာဂက္ခယောတိအာဒိနာ၊ ရာဂက္ခယော ဤသို့စသောနည်းဖြင့်၊
 နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ ပြအပ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုပြရာ၌၊ ရာဂါဒိနံ၊ ရာဂ,ဒေါသ,
 မောဟ ကိလေသာတို့၏၊ ခိဏန္တေ၊ ကုန်သောအဆုံး၌၊ ဥပ္ပန္နတ္တာ၊
 ဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်ကို၊ ရာဂက္ခ
 ယောတိအာဒိနာ၊ ရာဂက္ခယော ဤသို့စသောနည်းဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊
 ပြအပ်၏။ ဣတိဣမဿသုတ္တဿ၊ ဤသုတ်၏၊ နေယျတ္ထတာ၊ နေ
 ယျတ္ထ၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာယထာ၊ သိအပ်သကဲ့သို့၊ ဝေတထာ၊
 ထိုအတူ၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သို့၊ အာဂမ္မ၊ ရောက်၍၊ ရာဂါဒယော၊
 ရာဂ,ဒေါသ,မောဟ ကိလေသာတို့သည်၊ ခီယန္တိ၊ ကုန်ကြကုန်
 ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ရာဂါဒိနံ၊ ရာဂ,ဒေါသ,မောဟ ကိလေသာ
 တို့၏၊ ဝိရာဂဓယန္တေ၊ ဖြစ်ခွင့်အကုန်ကင်းသောအဆုံး၌၊ အနုပ္ပါ
 ဒတ္တာ၊ မဖြစ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ ရာဂက္ခ
 ယောတိအာဒိနာ၊ ရာဂက္ခယော ဤသို့ အစရှိသော နည်းဖြင့်၊
 နိဒ္ဒိဋ္ဌံ၊ ပြအပ်၏။ ဣတိဣမဿာပိသုတ္တဿ၊ ဤသုတ်၏လည်း၊
 နေယျတ္ထတာ၊ နေယျတ္ထ၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိအပ်၏။
 (မဟာဋီကာနက်)

“ဣမဿာပိသုတ္တဿ နေယျတ္ထတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ” အရ
 ဆောင်ပြရန်သုတ်။

၂၂။ သေယျထာပိတရုဏော ရုက္ခော အဇာတဖလော၊
 တမေနံ ပုရိသော မူလံ ဆိန္ဒယျ၊ ယေ တဿ ရုက္ခဿ
 အဇာတဖလော၊ တေ အဇာတာယေဝ န ဇာယန္တိ၊ အနိဗ္ဗတ္တာ

ယေဝ န နိဗ္ဗုတန္တိ၊ အနုပ္ပန္နာယေဝ န ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ အပါတုဘူတာ
ယေဝ န ပါတုဘဝန္တိ၊ ဧဝမေဝ ဥပ္ပါဒေါ ဟေတု၊ ဥပ္ပါ
ဒေါ ပစ္စယော၊ ကိလေသာနံ နိဗ္ဗုတ္တိယာ။ ဥပ္ပါဒေ အာဒိ
နဝံ ဒိသ္မာ အနုပ္ပါဒေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိ၊ အနုပ္ပါဒေ စိတ္တံ
ပက္ခန္ဓတ္တာ ယေ ဥပ္ပါဒပစ္စယာ ကိလေသာ နိဗ္ဗုတ္တေယျံ။ တေ
အဇာတာယေဝ န ဇာယန္တိ။ ပ။ န ပါတုဘဝန္တိ၊ ဧဝံ ဟေ
တုနိရောဓာ ဒုက္ခနိရောဓော။

ပဝတ္တံ ဟေတု။ ပ။ နိမိတ္တံ ဟေတု။ ပ။ အာယူဟနာ
ဟေတု။ ပ။ အနာယူဟနေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတ္တာ ယေ အာယူဟန
ပစ္စယာ ကိလေသာ နိဗ္ဗုတ္တေယျံ။ တေ အဇာတာယေဝ။
ပ။ န ပါတုဘဝန္တိ။ ဧဝံ ဟေတုနိရောဓာ ဖလနိရောဓော။

ဧဝမေဝါတိ ယထာအဇာတဖလေ တရုဏရုက္ခေ မူလေ
ဆိန္ဓေ အသတိ ဆေဒနေ အာယတိ၊ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာနိ ဆေ
ဒနပစ္စယာ အနုပ္ပဇ္ဇမာနာနိ ဝိနဋ္ဌာနိ နာမ ဟောန္တိ။ ဧဝ
မေဝ မဂ္ဂဘာဝနာယ အသတိ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟာ ကိလေသာ
မဂ္ဂဘာဝနာယ အနုပ္ပဇ္ဇမာနာ ပဟိနာတိ ဝုစ္စန္တိတိ ဥပမာ
သံသန္ဓနံ။

ဥပ္ပါဒေါတိ ဥပ္ပါဒသီသေန ဥပါဒဝန္တော ခန္ဓာ ဝုတ္တာ။
အနုပါဒေတိ နိဗ္ဗာနေ၊ အဇာတာယေဝ န ဇာယန္တိ၊ တသ္မာ
ပဟိနာ နာမ ဟောန္တိတိ နတ္ထိ ကိလေသပ္ပဟာနန္တိ ပရဝါ
ဒိနာ ကတော ပဋိက္ခေပေါ န ဟိတိ ပဋိက္ခိတ္တော။ တေ
ပန နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇိတော ဝိဂတဒါနာပိ ဘဝိယန္တိ၊ န စ ဥပ္ပန္နာ

တိ အတိတေ ကိလေသေ ပဇဟတိတိအာဒိ န ဝတ္တဗ္ဗန္တိ
ဒဿတိ။

ဟေတုနိရောဓာတိ ဒုက္ခဟေတုနံ ကိလေသာနံ နိရောဓာ၊
ဒုက္ခနိရောဓောတိ အာယတိံ ဥပ္ပဇနကဒုက္ခဿ နိရောဓော၊
ဥပ္ပါဒပဝတ္တနိမိတ္တာယူဟနပစ္စုပ္ပန္နဘဝဝသေန ဂဟိတာ။

မဟာဋီကာ

၂၃။ ကိဉ္စဘိယျော၊ နိဗ္ဗာနဿ ဣတ္ထရကာလာဒိပ္ပတ္တိ
ဒေါသတော။ ဧဝံ သတိ နိဗ္ဗာနံ ဣတ္ထရကာလံ သင်္ခတ
လက္ခဏံ သမ္မာဝါယာမနိရပေက္ခာမိဂမနိယဘာဝဉ္စ အာ
ပဇ္ဇတိ။

အဋ္ဌကထာ

ဘိယျော၊ အလွန်ကား၊ ကိဉ္စ၊ အဘယ်နည်း။ နိဗ္ဗာနဿ၊
နိဗ္ဗာန်၏။ ဣတ္ထရကာလာဒိပ္ပတ္တိဒေါသတော၊ တို့သောကာလ
စသည် ရောက်သောအပြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ဧဝံ
သတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်၊ ဣတ္ထရ
ကာလဉ္စ၊ တို့သောကာလသည်လည်း၊ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်လာခဲ့
၏။ သင်္ခတလက္ခဏဉ္စ၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်သင်္ခတ လက္ခဏာသည်လည်း၊
အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်လာခဲ့၏။ သမ္မာဝါယာမနိရပေက္ခာမိဂမနိယ
ဘာဝဉ္စ၊ မဂ်အားထုတ်တဲ့လုံ့လကိုမင်းဘဲ ရမြဲအဖြစ်သည်လည်း၊
အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်လာခဲ့၏။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၂၄။ သင်္ခတလက္ခဏတ္တာယေဝ စ သင်္ခတပရိယာပနံ၊
သင်္ခတပရိယာပနတ္တာ ရာဂါဒီဟိ အဂ္ဂိဟိ အာဒိတ္တံ၊ အာ
ဒိတ္တတ္တာ စ ဒုက္ခဉာတိ ပိ အာပဇ္ဇတိ။

အဋ္ဌကထာ

သင်္ခတလက္ခဏတ္တာယေဝစ၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်သင်္ခတလက္ခဏာ
၏အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်လည်း၊ သင်္ခတပရိယာပနံ၊ နိဗ္ဗာန်က
သင်္ခတ၌ အကြုံးဝင်၏။ သင်္ခတပရိယာပနတ္တာ၊ နိဗ္ဗာန်က သင်္ခတ
၌ အကြုံးဝင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ရာဂါဒီဟိအဂ္ဂိဟိ၊ ရာဂ
စသော မီးတို့ဖြင့်၊ အာဒိတ္တံ၊ တောက်လောင်၏။ အာဒိတ္တတ္တာစ၊
တောက်လောင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း၊ ဒုက္ခဉာ၊ ဆင်းရဲ
လည်း ဆင်းရဲ၏၊ ဣတိပိ၊ ဤအဖြစ်လည်း၊ အာပဇ္ဇတိ၊ ရောက်
လာခဲ့၏။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၂၅။ နိဗ္ဗာနဿ ရာဂါဒိက္ခယမတ္တတာယ ဗဟုဒေါသာ
အာပဇ္ဇန္တိတိ ဒဿေတုံ “ကိဉ္ဇဘိယျော”တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

တတ္ထ ဣတ္ထရကာလာဒိပ္ပတ္တိဒေါသတောတိ ရာဂါဒီနံ
ခယမတ္တတာယ ပရိတ္တကာလတာသင်္ခတလက္ခဏတာပယော
ဂေန ဝိနာ သရသေနော အဓိဂန္ဓဗ္ဗတ္တာ ရာဂါဒီဟိ အပရိ
မတ္တတာ အာဒိတ္တတာ ဒုက္ခတာ အနုပသန္တတာ ဗဟုဘာဝေါ
ဩဠာရိကတာ ဂေါတြဘုမဂ္ဂါနံ အနာရမ္မဏတာတိဝေမာဒိ
ဒေါသာပဇ္ဇနတော။

ရာဂဿေဝ ခယော ရာဂက္ခယော၊ န ဒေါသာဒီနံ။
တထာ ဒေါသက္ခယာဒယောပီတိ အညော ရာဂက္ခယော၊

အညော ဒေါသက္ခယော၊ အညော မောဟက္ခယောတိ တိဏ္ဏံ
 အကုသလမူလာနံ ခယဘူတာနိ တိဏ္ဏံ နိဗ္ဗာနာနိ၊ စတုန္တံ ဥပါ
 ဒါနာနံ ခယေ စတ္တာရိ။ ပဉ္စန္တံ နိဝရဏာနံ ခယေ ပဉ္စ၊ ဆန္တံ
 တဏှာကာယာနံ ခယေ ဆ။ သတ္တန္တံ အနုသယာနံ ခယေ
 သတ္တ၊ အဋ္ဌန္တံ မိစ္ဆတ္တာနံ ခယေ အဋ္ဌ။ နဝန္တံ တဏှာမူလကာနံ
 ခယေ နဝ၊ ဒသန္တံ သံယောဇနာနံ ခယေ ဒသ။ ဒိသဗျကိလေ
 သသဟဿဿ ခယေ ပါဠိယေက္ကံ နိဗ္ဗာနန္တိ ဗဟုနိ နိဗ္ဗာနာနိ
 ဟောန္တိ၊ ရာဂါဒိက္ခယော နာမ အန္ဓဗာလာနမ္ပိ ပါကဋ္ဌော၊
 အန္တမသော ဒီပိမိဂမက္ကဋ္ဌာဒီနမ္ပိ သုဝိညေယျောတိ ဩဋ္ဌာရိ
 ကံ နိဗ္ဗာနံ ဟောတိ။ ဂေါတြဘူက္ခဏေ ကိလေသက္ခယဿ
 အဘာဝတော မဂ္ဂက္ခဏေ စ အခိဏတ္တာ အာရမ္မဏကရ
 ဏဿ စ အသမ္ဘဝေါ ဝေ။

မဟာဋီကာ

နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ ရာဂါဒိက္ခယမတ္တတာယ၊ ရာဂ၊
 ဒေါသ၊ မောဟ၊ ကုန်ရုံမျှ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗဟုဒေါသ၊ များသော
 အဖြစ်တို့သည်၊ အာပဇ္ဇန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏၊ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဒသေတုံ၊
 ပြခြင်းငှါ၊ ကိဉ္စဘိယျောတိအာဒိ၊ ကိဉ္စဘိယျော ဤသို့အစရှိသော
 စကားကို၊ အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ်အပ်ပြီ။

တတ္ထဝစနေ၊ ထိုစကား၌၊ ဣတ္ထရကာလာဒိပ္ပတ္တိဒေါသ
 တောတိ၊ ဣတ္ထရကာလာဒိပ္ပတ္တိဒေါသတောဟူသည်ကား၊ ရာဂါ
 ဒီနံ ခယမတ္တတာယ၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟကုန်ရုံမျှ အဖြစ်ကြောင့်၊
 ပရိတ္တကာလတာ၊ အနည်းငယ်ကာလအဖြစ်၊ သင်္ခတလက္ခဏတာ၊
 ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင် သင်္ခတလက္ခဏာအဖြစ်၊ ပယောဂေနဝိနာသရသေ-

နေဝ၊ ပယောဂမဂ်ကိစ္စပျက်ကွက်လျက်လျှင်၊ အဓိဂန္ဓဗ္ဗတာ၊ ရအပ်သည်အဖြစ်၊ ရာဂ၊ ဒိဟိအပရိမုတ္တတာ၊ ရာဂ၊ ဒေ၊ သ၊ မောဟမလွတ်သည်အဖြစ်၊ အာဒိတ္တတာ၊ မီးတောက်လောင်သည်အဖြစ်၊ ဒုက္ခတာ၊ ဆင်းရဲသည်အဖြစ်၊ အနုပသန္တတာ၊ ဆင်းရဲဘေး မသေသည်အဖြစ်၊ ဗဟုဘာဝေါဩဠာရိကတာ၊ များစွာဘေးဘျမ်းကြမ်းသည်အဖြစ်၊ ဂေါတြဘူမဂ္ဂါနံအနာရမ္မဏတာ၊ ဂေါတြဘူမဂ်တို့၏ အာရုံမဟုတ်သည်အဖြစ်၊ ဣတိဝေမာဒိဒေ၊ သာပဇ္ဇနတော၊ ဤသို့စသော အပြစ်ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ရာဂသေဝသယောရာဂက္ခယော၊ ရာဂ၏သာလျှင် ကုန်ခြင်း၊ နဒေ၊ သာဒိနံ၊ ဒေ၊ သ၏ကုန်ခြင်း၊ မောဟ၏ကုန်ခြင်းမဟုတ်။ ဒေ၊ သက္ခယာဒယောပိ၊ ဒေ၊ သ၏ကုန်ခြင်း၊ မောဟ၏ကုန်ခြင်းတို့သည်လည်း၊ တထာ၊ ထိုအတူတည်း။ ဣတိဣမိနာဝစနတ္ထေန၊ ဤသို့သောဝစနတ္ထဖြင့်၊ အညောရာဂက္ခယော၊ ရာဂကုန်ခြင်းကတပါး၊ အညောဒေ၊ သက္ခယော၊ ဒေ၊ သကုန်ခြင်းကတပါး၊ အညောမောဟက္ခယော၊ မောဟကုန်ခြင်းကတပါး၊ ဣတိတိဏ္ဍံအကုသလမူလာနံခယဘူတာနိတိဏ္ဍိနိဗ္ဗာနာနိ၊ အကုသိုလ် မူလသုံးပါးကုန်တာက နိဗ္ဗာန် ၃-ပါး။

စတုန္ဒုဥပါဒါနာနံ ခယေစတ္တာရိ၊ ဥပါဒါနိလေးပါးကုန်တာက နိဗ္ဗာန် ၄-ပါး၊ ပဉ္စန္ဒုနီဝရဏာနံခယေပဉ္စ၊ နီဝရဏငါးပါးကုန်တာကနိဗ္ဗာန် ၅-ပါး။ ဆန္ဒတဏှာကာယာနံခယေဆ၊ တဏှာကာယ ၆-ပါးကုန်တာက နိဗ္ဗာန် ၆-ပါး။ သတ္တန္ဒုအနုသယာနံခယေသတ္တ၊ အနုသယ ၇-ပါးကုန်တာက နိဗ္ဗာန် ၇-ပါး။ အဋ္ဌန္ဒုမိစ္ဆတ္တာနံခယေအဋ္ဌ၊ မိစ္ဆတ္တ ၈-ပါးကုန်တာကနိဗ္ဗာန် ၈-ပါး။

နဝဇ္ဇတဏှာမူလကာနိဗ္ဗာနဝေယနဝ။ တဏှာမူလ ၉-ပါးကုန်တာက
 နိဗ္ဗာန် ၉-ပါး။ ဒသဇ္ဇသံယောဇနာနိဗ္ဗာနဝေယဒသ။ သံယောဇဉ်ဆယ်
 ပါးကုန်တာကနိဗ္ဗာန် ၁၀-ပါး။ ဒိယဗျကိလေသသဟဿသယဝေယ
 ပါဠိယေက္ကနိဗ္ဗာနံ။ ကိလေသာ ထောင်ငါးရာ ကုန်တာက နိဗ္ဗာန်
 ၁၅၀၀-အသီးသီးဘဲလား။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဗဟုနိဗ္ဗာနာနိ၊ နိဗ္ဗာန်
 တွေများကုန်သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ရာဂါဒိက္ခယောနမ၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟကုန်ခြင်းမည်
 သည်ကား၊ အန္တဗာလာနမ္ပိ၊ မိုက်ကန်းသူတို့အားလည်း၊ ပါက
 ဋ္ဌော၊ ထင်၏။ အန္တမသော၊ အယုတ်သဖြင့်၊ ဒီပိမိဂမက္ကဋ္ဌာဒိနမ္ပိ၊
 သစ်၊ သမင်၊ မျောက် စသောတိရစ္ဆာန်တို့အားလည်း၊ သုဝိညေ
 ယျော၊ သိလ္လယ်သေး၏။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်၊
 သြဋ္ဌာရိကံ၊ ကြမ်းတမ်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဂေါတြဘူက္ခဏေ၊
 ဂေါတြဘူခဏ၌၊ ကိလေသက္ခယဿ၊ ကိလေသာကုန်ခြင်း၏၊
 အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်၊ မဂ္ဂက္ခဏေစ၊ မဂ်ခဏ၌လည်း၊
 အခီဏတ္တာ၊ ကုန်မပြီးသေးသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အာရမ္မဏကရ
 ဏဿစ၊ ဂေါတြဘူမဂ်အာရုံပြုခြင်း၏လည်း၊ အသမ္ဘဝေါဝေ၊
 မဖြစ်သင့်တော့သာလျှင်တည်း။ (မဟာဋီကာနက်)

၂၆။ ယသ္မာ ခယာ ပဋ္ဌာယ န ဘိယျော ပဝတ္တိ နာမ
 ဟောတိ၊ တဿ နိဗ္ဗာနဘာဝတော န ဒေါသောတိ စေ၊
 န၊ တာဒိသဿ ခယဿ အဘာဝတော။

အဋ္ဌကထာ

ယသ္မာခယာ၊ အကြင်ကုန်သည်မှ၊ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍၊ ဘိယျော၊
 အလွန်၊ ပဝတ္တိနာမ၊ ဖြစ်သောမည်သည်၊ နဟောတိ၊ မဖြစ်။

တဿဓယဿ၊ ထိုကုန်ခြင်း၏၊ နိဗ္ဗာနဘာဝတော၊ နိဗ္ဗာန်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နဒေါသော၊ အပြစ်မရှိ၊ ဣတိ၊ ဤသို့၊ စေဝဒေယျာသိ၊ တကယ်သင်ဆိုငြားအံ့။ နဝဒေယျာသိ၊ သင်မဆိုရာ၊ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း၊ တာဒိသဿဓယဿ၊ ထိုကဲ့သို့သော ကုန်ခြင်း၏၊ အဘာဝတော၊ မရှိသောကြောင့်တည်း။ (အဋ္ဌတထာနက်)

၂၇။ တဿ နိဗ္ဗာနဘာဝတောတိ သဗ္ဗပရိယောသာနဿ ရာဂါဒိက္ခယဿ နိဗ္ဗာနဘာဝတော ယတော ဓယတော ပဋ္ဌာယ ပဝတ္တိံ န ဟောတိ၊ သော အယံ နာမာတိ နိယမေတဗ္ဗော မဂ္ဂဖလဉာဏာနံ အာရမ္မဏဘူတော နတ္ထိတိ အာဟ “တာဒိသဿ ဓယဿ အဘာဝတော”တိ။

မဟာဋီကာ

တဿနိဗ္ဗာနဘာဝတောတိ၊ တဿနိဗ္ဗာနဘာဝတော ဟူသည်ကား၊ သဗ္ဗပရိယောသာနဿ၊ အလုံးစုံတို့၏အဆုံးဖြစ်သော၊ ရာဂါဒိက္ခယဿ၊ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟကုန်ခြင်း၏၊ နိဗ္ဗာနဘာဝတော၊ နိဗ္ဗာန်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ယတောဓယတော၊ အကြင်ကုန်ခြင်းမှ၊ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍၊ ပဝတ္တိံ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ အယံ နာမာတိ၊ ဤမည်သော ကုန်ခြင်းပင်တည်းဟူ၊ နိယမေတဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်သော၊ မဂ္ဂဖလဉာဏာနံ၊ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့၏၊ အာရမ္မဏဘူတော၊ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ သောဓယော၊ ထိုကုန်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ မရှိ၊ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်၊ တာဒိသဿဓယဿ အဘာဝတောတိ၊ တာဒိသဿဓယဿအဘာဝတောဟူ၊ အာဟ၊ မိန့်တော်မူပြီ။ (မဟာဋီကာနက်)

၂၈။ ဘာဝေ ပိ စသ ဝုတ္တပ္ပကာရံဒေါသာနတိ
ဝတ္တနတော၊

အဋ္ဌကထာ

ဘာဝေပိစ၊ ရှိသော်ကား၊ အဿဓယဿ၊ ထိုကုန်ခြင်း၏၊
ဝုတ္တပ္ပကာရံဒေါသာနတိဝတ္တနတော၊ ဆိုအပ်ပြီးသော အခြင်း
အရာ ရှိသောအပြစ်ကို မလွန်ခြင်းကြောင့်တည်း။ (အဋ္ဌက
ထာနက်)

ကိဉ္စဘိယျော၊ ယောပစ္ဆိမဘဝတော တဘိယတ္တဘာဝေ
ယေဝ ရာဂါဒိသု အာဒိနဝံ ဒိသ္မာ စျာနဘာဝနာယ တေ
ဝိက္ခမ္ဘိတုာ အပရိဟိနဇ္ဈာနော ကာလံကတုာ ဗြဟ္မလောကံ
ဥပပန္နော၊ တတ္ထ ယာဝတာယုကံ ဌတုာ ဣဓာဂတော ပိ
ကာမေသု ဝီတရာဂေါ ဟုတုာ ပဗ္ဗဇိတုာ အရဟတ္တံ
ပတ္တော၊ ယော စ ပဌမဝယေဝေ ရာဂါဒိတော နိဗ္ဗိန္ဒော
တေ စ စျာနေန ဝိက္ခမ္ဘိတုာ ပစ္ဆိမဝယေ အရဟတ္တံ ပတ္တော၊
တေသံ ရာဂါဒိနံ ဝိက္ခမ္ဘနတော ပဌာယ အနုပ္ပဇ္ဇနတော တေ
နိဗ္ဗာနပ္ပတ္တာနာမ သိယျု။ န စ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ န တာဒိ
သဿ ဓယဿ နိဗ္ဗာနဘာဝေါ။ တဿာပိ ဣတ္ထရကာလ
တာဒိဒေါသသမာယောဂတော ဧဝါတိ အာဟ “ဘာဝေ
ပိစာ”တိအာဒိ။

မဟာဋီကာ

ဘိယျော၊ အလွန်ကား၊ ကိဉ္စ၊ အဘယ်နည်း။ ယော၊
အကြင်သူတယောက်သည်၊ ပစ္ဆိမဘဝတော၊ နောက်ဆုံးဘဝမှ၊

တတိယတ္တဘာဝေယေဝ၊ ရှေ့ ၃-ဘဝကပင်လျှင်၊ ရာဂါဒီသု၊ ရာဂစသည်တို့၌၊ အာဒိနဝံဒိတု၊ အပြစ်မြင်၍၊ ဈာနဘာဝနာယ၊ ဈာန်ဘာဝနာဖြင့်၊ တေ၊ ထိုရာဂစသည်တို့ကို၊ ဝိက္ခမ္ဘိတု၊ ခွာ၍၊ အပရိဟိနဇ္ဈာနေ၊ ဈာန်မလျော့ဘဲ၊ ကာလံကတု၊ သေ၍၊ ဗြဟ္မလောကံ၊ ဗြဟ္မာပြည်၌၊ ဥပပန္နော၊ ဖြစ်၏။

တတ္ထ၊ ထိုဗြဟ္မာဘုံ၌၊ ယာဝတာယုကံ၊ အသက်ထက်ဆုံး၊ ဌတု၊ တည်၍၊ ဣဓာဂတောပိ၊ ဤလူ့ဘုံသို့ လာသော်လည်း၊ ကာမေသု၊ ကာမဂုဏ်တို့၌၊ ဝီတရာဂေါဟုတု၊ ရာဂကင်းသည် ဖြစ်၍သာလျှင်၊ ပဗ္ဗဇိတု၊ ရဟန်းပြု၍၊ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပတ္တော၊ ရောက်၏။

ယောစ၊ အကြင်သူတယောက်သည်လည်း၊ ပဌမဝယေဝ၊ ပဌမအရွယ်ကပင်လျှင်၊ ရာဂါဒိတော၊ ရာဂစသည်တို့မှ၊ နိဗ္ဗိန္ဒော၊ ငြီးငွေ့၍၊ တေ၊ ထိုရာဂစသည်တို့ကိုလည်း၊ ဈာနေ၊ ဈာန်ဖြင့်၊ ဝိက္ခမ္ဘိတု၊ ခွာ၍၊ ပစ္ဆိမဝယေ၊ နောက်ဆုံးအရွယ်၌၊ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ ပတ္တော၊ ရောက်၏။

တေသံ ရာဂါဒိနံ၊ ထိုရာဂစသည်တို့၏၊ ဝိက္ခမ္ဘနတော၊ ကွာသည်မှ၊ ပဌာယ၊ စ၍၊ အနုပ္ပဇ္ဇနတော၊ မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တေ၊ ထိုသူ ၂-ယောက်တို့သည်၊ နိဗ္ဗာနပတ္တာနာမ၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်သည် မည်ကြကုန်သည်၊ သိယျ၊ ဖြစ်သင့်ကုန်၏။ နစဟောန္တိ၊ ဖြစ်လည်းမဖြစ်ကုန်။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊ တာဒိသဿဓယဿ၊ ထိုကဲ့သို့သော ကိလေသာကုန်ရုံမျှ၏၊ န နိဗ္ဗာနဘာဝေါ၊ နိဗ္ဗာန်မဟုတ်။ တဿာပိ၊ ထိုကိလေသာကုန်ရုံမျှ၏လည်း၊ ဣတ္ထရံ၊ ကာလတာဒိဒေါသဿာယောဂတောဝေ၊ တို့သော ကာလ

စသော အပြစ်နှင့်ယှဉ်သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်၊
ဘာဝေပိစာတိအာဒိဝစနံ၊ ဘာဝေပိစ ဤသို့အစရှိသောစကား
ကို၊ အာဟ၊ မိန့်ပြီ။ (မဟာဋီကာနက်)

“နိဗ္ဗာန်ဿ ဣတ္ထရကာလာဒိ” ဟူသော စကားအရ ရာဂ၊
ဒေါသ၊ မောဟ ကိလေသာကုန်က နိဗ္ဗာန်ဆိုသော် သူ့အလို ထို
နိဗ္ဗာန်အရ ကုန်ဆိုတဲ့ တိုသောကာလ၊ ကုန်လျှင်ပင် သင်္ခတ
လက္ခဏာ၊ မဂ်ပယ်သော ကိလေသာ ကာလဝိမုတ်ဆိုသော်
လည်း မဂ်မပယ်ခင်က အကျိုး၏အစ ပဘဝဆိုတဲ့ (ဥပ္ပုဒသင်္ခတ
လက္ခဏာ) အကြောင်းဖြစ်ခွင့်ရှိ၏။

၂၉။ ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ၊

တေသံ ဟေတုံ တထာဂတော အာဟ။

တေသည ယော နိရောဓော၊

ဧဝံဝါဒီ မဟာသမဏော။

“ဂေါတြဘူက္ခဏေ ကိလေသက္ခယဿ အဘာဝတော”
ဟူသော စကားအရ ဂေါတြဘူ၏ မှီရာ ခန္ဓာမှာ ကိလေသာ
မရှိသော်လည်း ဂေါတြဘူက ကိလေသာအကြောင်း ဖြစ်ခွင့်
အကျိုး၏အစ ပဘဝဥပ္ပုဒကို မလွန်မပယ်၍ ကိလေသာ
ကုန်တယ်မရှိစဘူး၊ ကိလေသာကုန်တာကို နိဗ္ဗာန်ဆိုလျှင် သင့်
အလို ဂေါတြဘူက နိဗ္ဗာန်ကိုအာရုံမပြုဘူး။

“မဂ္ဂက္ခဏေ စ အဘိဏတ္တာ” အရ မဂ်ခဏ မဂ်ကလည်း
ကိလေသာအကုန်ကင်း၊ မှီရာခန္ဓာကလည်း ကိလေသာအကုန်
ကင်း အကျိုး၏အစ ပဘဝ ဥပ္ပုဒ ကိလေသာအကြောင်းဖြစ်

ခွင့် အကုန်ကင်းသော်လည်း မဂ်ပယ်တဲကိစ္စ ကိလေသာက ကုန်မပြီးကြသေး၍ ကိလေသာကုန်တာကို နိဗ္ဗာန်ဆိုလျှင် သင့် အလို မဂ်ကလည်း နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံမပြုဘူး။

ဂေါတြဘူဇဏ မှီရာခန္ဓာက အဇ္ဈတ္တ ပဝတ္ထမှ မထ။ အကျိုး အစ ပဘဝဆိုတဲ့ ဥပ္ပါဒ ကိလေသာ အကြောင်းဖြစ် ခွင့် သင့်သော်လည်း ဝိပဿနာအာရုံ၊ ဘုံ၊ နိမိတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ သင်္ခါရမှ ထ၍ ဝိသင်္ခါရ အနုပ္ပါဒစင်စစ် မဖြစ်သောသဘောကို ဆင်ခြင် သော နှလုံးသွင်းသော မှတ်သော ဂေါတြဘူက နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသည်ဆို၏။

၃၀။ အပ္ပဝတ္တံ အနိမိတ္တံ ဝိသင်္ခါရံ နိရောဓံ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကုရုမာနံ၊ ပ၊ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏေ ပဌမာဝဇ္ဇန ပဌမာ ဘောဂ ပဌမသမန္ဓာဟာရဘူတံ၊ ပ၊ သိခါပတ္တံ ဝိပဿနာယ မုဒ္ဒဘူတံ အပုနရာဝဋ္ဋကံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဂေါတြဘူဇာဏံ။

မဂ်ခဏမဂ်၏ဥပ္ပါဒ၊ ဌိတိ၊ ဘင်္ဂ ခဏတ္တယတွင် ဌိ၊ ဘင်၏ ရှေ့အဆုံး မဂ်ဥပါဒ်တုံးပင် ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ ကံ၊ ကိလေသာ၊ ဝိပါက် ဝဋ်မြစ်အကြောင်းရင်း မဂ်ကလဲ အကုန်ကင်း၊ မှီရာခန္ဓာ ကလဲ အကုန်ကင်း၊ အကြောင်းကင်းက မဂ်မှီရာခန္ဓာ၌ အနုပ္ပါဒနိ ရောဓ အကျိုးငြိမ်းနိဗ္ဗာန် မျက်မှောက်ပြု၍ အကြောင်းဖြစ်ခွင့် အကျိုးငြိမ်းက မသင့်ကြ၍ ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ ကင်းသော ကုန်ခြင်း ဝိရာဂက္ခယ မဂ်က အကျိုးငြိမ်းနိဗ္ဗာန်နှင့် တွေ့ကြသည် ကို မျက်မှောက်ပြုသည်ဆို၏။

ပုဗ္ဗေ ခေါ သုသိမ ဓမ္မဋ္ဌိတိ ဉာဏံ၊ ပစ္စာ နိဗ္ဗာနေ ဉာဏံ၊ တံ ကိံ မညသိ၊ အာရာနေယျာသိ ဝါ တံ သုသိမ၊ န ဝါ တံ အာဇာနေယျာသိ။

တံ ကိံ မညသိ ဇာတိပစ္စယာ ဇရာမရဏန္တိ သုသိမ ပဿသိတိ။ ဧဝံ ဘန္တေ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာတိ သုသိမ ပဿသိတိ။ ဧဝံ ဘန္တေ။

ဤသို့ ရှေ့အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏ်ကို ပြတော်မူ၏။

ဇာတိနိရောဓာ ဇရာမရဏနိရောဓောတိ သုသိမ ပဿ သိတိ။ ဧဝံ ဘန္တေ။ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓောတိ သုသိမ ပဿသိတိ။ ဧဝံ ဘန္တေ။

ဤသို့နောက် ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ နိဗ္ဗာန်သိဉာဏ် ပြတော်မူ၏။ (မဟာနိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ် သုသိမသုတ် အကျယ် ကိုရူ)။

ပစ္စယတော ဝယဒဿနေန နိရောဓသစ္စံ ပါကဋ္ဌံ ဟော တိ။ ပစ္စယာနုပ္ပါဒနေန ပစ္စယဝတံ အနုပ္ပါဒါ ဝဗောဓတော။ အပိ စာဟံ အာဝုဿော ဣမသ္မိံ ယေဝ ကဋ္ဌေဝရေ ဗျာမ မတ္တေ သသညိမ္ပိ သမနကေ လောကဉ္စ ပညပေမိ လောက သမုဒယဉ္စ၊ လောကနိရောဓဉ္စ၊ လောကနိရောဓံ ဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒံ။

၃၁။ အရိယမဂ္ဂဿ စ နိဗ္ဗာနဘာဝါပဇ္ဇနတော၊ အရိယ
မဂ္ဂေါဟိ ဒေါသေ ခိဏေတိ၊ တဿှာ ခယောတိ ဝုစ္စတိ။

အဋ္ဌကထာ

အရိယမဂ္ဂဿစ၊ အရိယာမဂ်၏လည်း၊ နိဗ္ဗာနဘာဝါပဇ္ဇန
တော၊ နိဗ္ဗာန်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း။ ဟိသစ္စံ၊
မှန်၏။ အရိယမဂ္ဂေါ၊ အရိယာမဂ်သည်၊ ဒေါသေ၊ အပြစ်တို့ကို၊
ခိဏေတိ၊ ကုန်စေ၏။ တဿှာ၊ ထိုကြောင့်၊ ယော၊ ထိုအရိယာ
မဂ်ကို၊ ခယောတိ၊ ခယဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၃၂။ ယဒိ ခယောတိ ဝစနတော ယတော ခယတော
ပဋ္ဌာယ ရာဂါဒီနံ အပ္ပဝတ္တိ၊ တံ ခယမတ္ထံ နိဗ္ဗာနံ မညသိ၊
ဧဝံ သတိ ခယေ ဉာဏန္တိအာဒိသု ခယောတိ ဝုတ္တတ္တာ
တဒုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ စ ရာဂါဒီနံ အနုပ္ပတ္တိတိ မဂ္ဂဿာပိ
နိဗ္ဗာနဘာဝါပတ္တိတိ ဒဿေန္တော “အရိယမဂ္ဂဿစာ” တိ
အာဒိမာဟ။

မဟာဋီကာ

ခယောတိဝစနတော၊ ခယောဟု ဟောတော်မူခြင်း
ကြောင့်၊ ယတောခယတော၊ အကြင်ကုန်သည်မှ၊ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍၊
ရာဂါဒီနံ၊ ရာဂစသည်တို့၏၊ အပ္ပဝတ္တိ၊ ပဝတ္တိမဟုတ် တံခယမတ္ထံ၊
ထိုကုန်ရုံမျှကို၊ ယဒိနိဗ္ဗာနံ မညသိ၊ တကယ်နိဗ္ဗာန်ထင်မှတ်သည်
ဖြစ်အံ့။ ဧဝံ သတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ခယေဉာဏန္တိ
အာဒိသု၊ ခယေဉာဏံ ဤသို့အစရှိသည်တို့၌၊ ခယောတိဝုတ္တတ္တာ၊
ခယဟု ဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဒုပ္ပတ္တိတော၊

ထိုခယေဉာဏ်ဖြစ်သည်မှ၊ ပဋ္ဌာယစ၊ စ၍လည်း၊ ရာဂါဒီနံ၊ ရာဂစသည်တို့၏၊ အနုပ္ပတ္တိတိ၊ မဖြစ်ဟု၊ မဂ္ဂဿာပိ၊ မဂ်၏လည်း၊ နိဗ္ဗာနဘာဝါပတ္တိ၊ နိဗ္ဗာန်၏အဖြစ်သို့ရောက်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဒဿေန္တော၊ ပြလိုသည်ဖြစ်၍၊ အရိယမဂ္ဂဿစာတိအာဒိ၊ အရိယမဂ္ဂဿစ ဤသို့အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ၊ မိန့်ပြီ။ (မဟာဋီကာနက်)

၃၃။ တတော စ ပဋ္ဌာယ န ဘိယျော ဒေါသာနံ ပဝတ္တိတိ၊ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓသင်္ခါတဿ ပန ခယဿ ပရိယာယေန ဥပနိဿယတ္တာ ယဿ ဥပနိဿယော ဟောတိ၊ တဒူပစာရေန ခယောတိ ဝုတ္တံ။

အဋ္ဌကထာ

တတောစ၊ ထိုအရိယာမဂ်ခယမှလည်း၊ ပဋ္ဌာယ၊ စ၍၊ ဘိယျော၊ အလွန်၊ ဒေါသာနံ၊ အပြစ်တို့၏၊ ပဝတ္တိ၊ ဖြစ်သည်၊ န၊ မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ အရိယမဂ္ဂဿစ၊ အရိယမဂ်၏လည်း၊ နိဗ္ဗာနဘာဝါပဇ္ဇနတော၊ နိဗ္ဗာန်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြောင့်တည်း။

ပန၊ စင်စစ်သော်ကား၊ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓသင်္ခါတဿ၊ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓဟု ဆိုအပ်သော၊ ခယဿ၊ နိဗ္ဗာန်ခယ၏၊ ပရိယာယေန၊ ပရိယာယ်အားဖြင့်၊ ဥပနိဿယတ္တာ၊ အကြောင်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ယဿ၊ အကြင်အကျိုး၏၊ ဥပနိဿယော၊ အကြောင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏၊ တဒူပစာရေန၊ ထိုအကျိုးကို ခေါ်ဆိုသောအားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ ခယောတိ၊ ခယဟု၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၃၄။ ယထာ နိရုဒ္ဓါ န သန္တိ၊ ဧဝံ အနုပ္ပုဒါပီတိ
အဘာဝသာမညတော နိရောဓသဒိသတာယ အနုပ္ပတ္တိ ဧဝ
နိရောဓော အနုပ္ပတ္တိနိရောဓော။

အယဉ္ဇိ မဂ္ဂေန ခေပေတဗ္ဗာကာရော ယဒိဒံ ဥပ္ပဇ္ဇာနာရ
ဟဿ အနုပ္ပတ္တိဓမ္မာတာပါဒနန္တိ ခယောတိ စ ဝုစ္စတိတိ
ဣတရံ ခယတော ဝိသေသေန္တော “အနုပ္ပတ္တိနိရောဓသင်္ခါ
တဿ ပန ခယဿာ”တိအာဒိ။

အနိပ္ပန္နတ္တာ ပန တဿ ခယဿ ပရိယာယေန ဥပ
နိဿယတ္တာတိ ဝုတ္တံ။ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓက္ခယကရဿ ဟိ
မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏဘူတံ နိဗ္ဗာနံ အတ္ထတော တဿ ဥပနိဿ
ယော ဝိယာတိ ဝတ္တဗ္ဗတံ လဘတိ။

တဒူပစာရေနာတိ အတ္ထတော ဖလဘူတခယဝေ ဟာရေ
န။ ဖလူပစာရေန ဟိ ကာရဏံ ဝေဟရိယတိ၊ ယထာ
အာယုဃတံ၊ သေမော ဂုဠောတိ စ။

မဟာဋီကာ

နိရုဒ္ဓါ၊ ချုပ်သောသဘောတို့သည်၊ နသန္တိယထာ၊ မရှိကုန်
သကဲ့သို့၊ ဧဝံတထာ၊ ထိုအတူ၊ အနုပ္ပန္နာပိ၊ မဖြစ်သေးသော
သဘောတို့သည်လည်း၊ နသန္တိ၊ မရှိကုန်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ အဘာ
ဝသာမညတော၊ ကာလအဘာဝချင်းတူသောအားဖြင့်၊ နိရောဓ
သဒိသတာယ၊ နှောင်ချိုင့် မရှိခြင်းတူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
အနုပ္ပတ္တိဧဝ၊ မဖြစ်ခြင်းသည်သာလျှင်၊ နိရောဓော၊ ချုပ်ခြင်း
တည်း။ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓော၊ မဖြစ်ခြင်းသည်သာလျှင် ချုပ်ခြင်း။

အယံအနုပုတ္တိနိရောဓော၊ ဤအနုပုတ္တိနိရောဓကို၊ မဂ္ဂေန
 ခေပေတဗ္ဗာကာရော၊ မဂ်သည်ကုန်စေအပ်သော အခြင်းအရာ
 ရှိသော၊ ခယောတိစ၊ ခယဟူ၍လည်း၊ ဟိယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်၊
 ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်၊ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဿ၊
 ဖြစ်ခြင်းငှါ ထိုက်သောသဘော၏၊ ယဒိဒံအနုပုတ္တိဓမ္မတာပါဒနံ၊
 အကြင်မဖြစ်သော သဘောသို့ရောက်ခြင်း၊ ဣတိဣဒဉ္စအနုပုတ္တိ
 ဓမ္မတာပါဒနံ၊ ဤအနုပုတ္တိဓမ္မတာပါဒနကိုလည်း၊ မဂ္ဂေနခေပ
 တဗ္ဗာကာရော၊ မဂ်သည်ကုန်စေအပ်သော အခြင်းအရာရှိသော၊
 ခယောတိစ၊ ခယဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏၊ ဣတိဣဒေသုဒ္ဓိ
 သုခယပဒတ္တေသု၊ ဤခယသဒ္ဓါ၏အနက်ပုဒ် ၂-ပါးတို့တွင်၊ တံ၊
 ထိုအနုပုတ္တိနိရောဓရေ၊ ပုဒ်ကို၊ ဣတရံ၊ အနုပုတ္တိဓမ္မတာပါဒနလျှင်
 ဤနောက်ပုဒ်ကို၊ ခယတော၊ ခယသဒ္ဓါဖြင့်၊ ဝိသေသေန္တော၊
 ထူးစေလိုသည်ဖြစ်၍၊ အနုပုတ္တိသင်္ခါတဿပနခယဿာတိ၊ ပ၊
 ခယဿဟူ၍၊ အာဟ၊ မိန့်ပြီ။

တဿ၊ ထိုမဖြစ်ဘဲချုပ်သော (သဘာဝ) နိဗ္ဗာန်၏၊ ခယဿ၊
 ဖြစ်ခွင့်မဖြစ်သော သဘောသို့ရောက်သော (အဘာဝ) ခယ
 အမည်ဖြင့်၊ အနိပ္ပန္နတ္တာပန၊ မပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်ကား၊
 ပရိယာယေနဥပနိဿယတ္တာတိ၊ ပရိယာယေနဥပနိဿယတ္တာဟူ
 ၍၊ ဝုတ္တံ၊ မိန့်ဆိုအပ်၏။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ အနုပုတ္တိနိရောဓက္ခယ
 ကရဿ၊ မဖြစ်ဘဲချုပ်သဟူ၍ဖြစ်ခွင့်ကုန်မှုစိတ်တွင်ပြုသော၊ မဂ္ဂဿ၊
 မဂ်၏၊ အာရမ္မဏဘူတံ၊ အာရုံဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။
 အတ္ထတော၊ အနက်အားဖြင့်၊ တဿ၊ ထိုမဂ်၏၊ ဥပနိဿယောဝိယ၊
 အကြောင်းကဲ့သို့တည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဝတ္တဗ္ဗတံ၊ ဆိုအပ်သည်၏
 အဖြစ်ကို၊ လဘတိ၊ ရ၏။

တဒူပစာရေနာတိ၊ တဒူပစာရေနဟူသည်ကား၊ အတ္တတော၊ အနက်အားဖြင့်၊ ဖလဘူတဓယဝေ ဟာရေန၊ အကျိုးဖြစ်၍ ဖြစ်သောမဂ်အမည်ကို ဓယခေါ်ဆိုသော အားဖြင့်၊ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ဖလူပစာရေန၊ ဖလူပစာဖြင့်၊ ကာရဏံ၊ အကြောင်းကို၊ ဝေ ဟရီယတိ၊ ခေါ်ဆိုအပ်၏၊ အာယုဃတံ၊ အသက်ကို ထောပတ်ဆို၏၊ သေမှောဂုဠော၊ သလိပ်ကိုတင်လဲဆို၏၊ ဣတိစ၊ ဤသို့လည်း၊ ဝေ ဟရီယတိ ယထာ၊ အသက်ကို ထောပတ်၊ သလိပ်ကိုတင်လဲခေါ်ဆိုအပ်သကဲ့သို့တည်း။ (မဟာဋီကာနက်)

“အရိယ မဂ္ဂေါ ဟိ ဒေါသေ ခိဏေတိ” အရ အပြစ်ကို ကုန်စေတာက မဂ်ဓယ။ “တတော စ ပဋ္ဌာယ န ဘိယျော ဒေါသာနံ ပဝတ္တိ” အရ အပြစ်မဖြစ်တာက နိဗ္ဗာန်ဓယ။ (အဋ္ဌကထာပုဒ်မှတ်ချက်)

“အဘာဝသာမညတော” အရ ချုပ်တဲ့ သဘောမရှိ၊ မဖြစ်တဲ့သဘောမရှိဆိုတာက အတိတ်ကာလ၊ အနာဂတ်ကာလ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလချင်းတူကြ။ “နိရောဓသဒိသတာယ” အရ ချုပ်တဲ့ သဘောဆိုတာ၊ မဖြစ်တဲ့သဘောဆိုတာ၊ သံသရာနှောင်ချိုင့် မရှိတာချင်းတူကြ။ “အနုပ္ပတ္တိ နိရောဓော” အရ မဖြစ်သောသဘော ချုပ်ဆိုတာ မဂ်က ဖြစ်ခွင့်အကြောင်းကို ကုန်စေတဲ့ ဓယမျိုး မဖြစ်သော အကျိုးဘာဝ၊ “ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟဿ အနုပ္ပတ္တိ ဓမ္မတာ ပါဒနံ” အရ ဖြစ်ခွင့် မဖြစ်သော သဘောသို့ရောက် ဆိုတာက မဂ်ကကုန်စေရတဲ့ ဓယမျိုး၊ အကြောင်းမပေါ်လာ၊ အဘာဝ။ (ဋီကာပုဒ်မှတ်ချက်)

“ပရိယာယေန ဥပနိဿယတ္တာ”အရ ပရိယာယ်အားဖြင့် နိဗ္ဗာန်က မဂ်၏အကြောင်း၊ မဂ်ကနိဗ္ဗာန်၏အကျိုး၊ ဤသို့ ဆိုရခြင်းသည် အနုပုတ္တိနိရောဓပုဒ် ခယပုဒ် အချင်းချင်း ဝိသေသန ဝိသေသမဖြစ်သည်ကို ဖြစ်အောင်ဆိုသောဟိတ်။ (ပုဒ်က အဋ္ဌကထာ၊ အဓိပ္ပာယ်က ဋီကာ)

“ဥပနိဿယော ဟောတိ၊ တဒ္ဓပစာရေန ခယောတိ ဝုတ္တံ”အရ မဖြစ်ဘဲ ချုပ်သဟု ဖြစ်ခွင့်ကုန်မှ စိတ်တွင် ပြုသော မဂ်၏အာရုံ နိဗ္ဗာန်က အကြောင်းကို ရသကဲ့သို့ ထို့အတူ မဂ်က မဖြစ်ဘဲ ချုပ်သဟု အာရုံပြုရသော အကျိုးကိုရ၏။ အကျိုး ဖြစ်သော မဂ်က ခယအမည်ရ၊ အကြောင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်က အနုပုတ္တိနိရောဓ အမည်ရ၊ သို့ကလိုပင် ဖြစ်ကြသော်လည်း ဖလူပစာအားဖြင့် အကြောင်းအကျိုး ဝိသေသန၊ ဝိသေသဖြစ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို ခယဆိုသည်။ (ပုဒ်က အဋ္ဌကထာ၊ အဓိပ္ပာယ်ကဋီကာ)

(ဖလူပစာအရ ဤ၌ နိဗ္ဗာန်ကို ခယ၊ ထို၌ နိဗ္ဗာန်ဒုက္ခ နိရောဓ ဆိုရာ ၂ ဌာနပြပုံ) ဤ၌ ပရဝါဒီက “နုတ္ထေဝ နိဗ္ဗာန်” ဝန်ခံချက်အရ သာဓက ညီမျှအောင် “ယော ခေါ် အာဝုသော ရာဂက္ခယောတိ ဝစနတော ခယော နိဗ္ဗာန်”ဟု ဇမ္ဗုခါဒကသုတ်ကိုဆောင်၍ နိတတ္ထသုတ်မဟုတ် နေယျတ္ထသုတ်ဟု ပြလျက် အနက်မှာ ဖလူပစာ၊ မဂ်နှင့် နိဗ္ဗာန် ပစ္စည်း၊ ပစ္စယပုဒ် အကြောင်းနှင့် အကျိုး အညီအညွတ်ပြည့်စုံသော (ဥပုတ္တိယုတ္တိ) မျိုးကို ပြခြင်းငှာ “အနုပုတ္တိနိရောဓ သင်္ခါတဿ ပန ခယဿ ပရိယာယေန ဥပနိဿယတ္တာ ယဿ ဥပနိဿယော ဟောတိ၊ တဒ္ဓပစာရေန ခယောတိ ဝုတ္တံ”ဟု မိန့်သည်။

အနုပုတ္တိနိရောဓပုဒ်အရ မဖြစ်ဘဲ ချုပ်သော နိဗ္ဗာန်ကား အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ၃-ပစ္စယသတ္တိ ပစ္စည်း။

အနုပုတ္တိနိရောဓက္ခယကရ ဌီကာပုဒ်အရ မဖြစ်ဘဲ ချုပ် သဟု ဖြစ်ခွင့်ကုန်မှု စိတ်နေ စိတ်ထားပြုသော မဂ်ကား အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ၃-ပစ္စယ သတ္တိပစ္စည်း၏ ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်၊ ပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်အကျိုး မဂ်၏ ခယ အမည်ကို ပစ္စည်း အကြောင်း နိဗ္ဗာန်၏ အမည် ခယဟု ဖလူပစာအားဖြင့် ခေါ်ဆို ရုံ ခေါ်ဆိုရ၏။ ခယ အရ မုချနိဗ္ဗာန်မဟုတ်။

ဖလူပစာအရ ဤနိဗ္ဗာန်ကိုခယဆိုရာ အာရမ္မဏပစ္စည်းဌာန သိရပြီ။ ထို၌ နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခနိရောဓ ဆိုရာဌာနကား အဘယ်နည်း။ အဋ္ဌကထာ ဆရာက ဒုက္ခနိရောဓပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ဆိုလို၍ “တတိယ သစ္စံ ပန ယသ္မာ နိသဒ္ဓေါ အဘာဝံ၊ ရောဓသဒ္ဓေါ စ အကရဏံ ဒီပေတိ၊ တသ္မာ အဘာဝေါ ဧတ္ထ သံသာရစာရကသင်္ခါတဿ ဒုက္ခရောဓဿ သဗ္ဗဂတိသုညတ္တာ။ သမဓိဂတေ ဝါ တသ္မိံ သံသာရစာရက သင်္ခါတဿ ဒုက္ခရောဓဿ အဘာဝေါ ဟောတိ။ တပုဋ္ဌိပက္ခတ္တာတိ ပိ ဒုက္ခနိရောဓန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဒုက္ခဿ ဝါ အနုပ္ပါဒ နိရောဓ ပစ္စယတ္တာ ဒုက္ခနိရောဓံ” ဟု မိန့်တော်မူ၏။

“တတိယ သစ္စံ ပန ဒုက္ခနိရောဓန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟု လိုရင်းကို ထုတ်သော် နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခနိရောဓ ဟုဆိုသောကြောင့် ၎င်း ဒုက္ခ နိရောဓအရ “အဘာဝေါ ဧတ္ထ ရောဓဿာ တိ နိရောဓော” ဟု ဌီကာက ဝိဂြိုဟ်စစ်ပြသဖြင့် ဒုက္ခ အဘာဝကို နိဗ္ဗာန်ဆို၏။ သာမည။

ဝိသေသသော်ကား- “အဘာဝေါ တေသ္မိံ ရောဓ
ဿာတိ နိရောဓော”ဟု ဋီကာက ပြုသဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရသော
ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒုက္ခအဘာဝကို နိဗ္ဗာန်ဆို၏။ ဝိသေသ။

“ဒုက္ခာဘာဝေါ ပနေတ္ထ ပုဂ္ဂလဿ” ဂဟေတဗ္ဗယူ။
“န နိဗ္ဗာနဿေဝ” နိဝတ္တေတဗ္ဗယူ။ “န နိရောဓ ပစ္စယတာယပိ”
နိဝတ္တေတဗ္ဗအနုညာတယူ။ “နိရောဓ ပစ္စယတာ နိရောဓဿ
မဂ္ဂဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယတာ”ဟု အနုဋီကာထုတ်။ နိဗ္ဗာန်ရသော
ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဒုက္ခအဘာဝကို အဘယ်ကြောင့် နိဗ္ဗာန်ဟု ဝိသေသ
ဆိုရသနည်း။

“ဒုက္ခဿ ဝါ အနုပ္ပါဒ နိရောဓ ပစ္စယတ္တာ” ဟိတ်
ကြောင့် ဆိုသည်။

အနုပ္ပါဒေါ ဧဝ နိရောဓော အနုပ္ပါဒ နိရောဓော၊
အာယတိဘဝါဒီသု အပ္ပဝတ္တိ၊ နပနဘင်္ဂေါ၊ နိရောဓပစ္စယော
နိရောဓောတိ ဝုတ္တော၊ ကာရဏေ ဖလူပစာရံ ကတ္တာ။

နိဗ္ဗာန်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်၌ နောင်အကျိုး ဒုက္ခ ဘဝ၏
အကြောင်း မဖြစ်သည်ကို ဖလူပစာအားဖြင့် နိဗ္ဗာန် ဆို၏။
တာသမ္ပန်ကား ဒုက္ခ၊ အဘာဝသမ္ပန်ကား အနုပ္ပါဒနိရောဓ
ပစ္စယ၊ ဒုက္ခနိရောဓကား အကျိုးနိဗ္ဗာန်၊ အနုပ္ပါဒ နိရောဓကား
အကြောင်းမဖြစ်။

ဣတိ ယသ္မာ သမုဒယ နိရောဓေနေဝ ဒုက္ခံ နိရုဇ္ဈတိ၊
တသ္မာ ဘဂဝါ ဒုက္ခ နိရောဓံ ဒဿေန္တော သမုဒယ
နိရောဓေနေဝ ဒဿေတိ။

မဂ်ခဏ ခန္ဓာ၌ အကြောင်းမဖြစ်က အကျိုးငြိမ်းရ၊
ဤမျှကို ဖလူပစာဆို။ ဖလူပစာအရ ထို၌ နိဗ္ဗာန်ကို ဒုက္ခ နိရောဓ
ဆိုရာ သစ္စိ ကြိယာဌာန ၂-ဌာနပြု။

၃၅။ သရူပေနဝ ကတော န ဝုတ္တန္တိ စေ။ အတိသုခ
မတ္တာ စသ ဘဂဝတော အပ္ပေါသုတ္တဘာဝါ ဝဟနတော၊
အရိယေန စက္ခုနာ ပဿိတဗ္ဗတော စ သိဒ္ဓါတိ။

အဋ္ဌကထာ

သရူပေနဝ၊ သရုပ်အားဖြင့်သာလျှင်၊ ကသ္မာ၊ အဘယ်
ကြောင့်၊ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို၊ နဝုတ္တံ၊ မဟောအပ်ပါသနည်း။ ဣတိ၊
ဤသို့၊ စေဝဒေယျာသိ၊ သင်တကယ်ဆိုငြားအံ့၊ အတိသုခမတ္တာ၊
အလွန်သိမ်မွေ့သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သရူပေနဝ၊ သရုပ်အား
ဖြင့် သာလျှင်၊ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို၊ နဝုတ္တံ၊ မဟောအပ်။ အသ္မာ၊
ထိုနိဗ္ဗာန်၏၊ အတိသုခမတ္တာစ၊ အလွန်သိမ်မွေ့သည်ဖြစ်၏
အဖြစ်သည်လည်း၊ ဘဂဝတော၊ မြတ်စွာဘုရား၏၊ အပ္ပေါ
သုတ္တဘာဝါဝဟနတော၊ ကြောင့်ကြမဲ့၏ အဖြစ်ကိုဆောင်ခြင်း
ကြောင့်၊ အရိယေနစက္ခုနာ၊ အရိယာပညာမျက်စိဖြင့်၊
ပဿိတဗ္ဗတောစ၊ မြင်အပ်သောကြောင့်၊ သိဒ္ဓါ၊ ပြီး၏။ ဣတိ၊
ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၃၆။ “အဿာတိနိဗ္ဗာနဿ၊ ဣဒမ္ပိ ခေါ ဌာနံ ဒုဒ္ဒသ”န္တိ
အာဒိနာ ပစ္စဝေက္ခတော ဘဂဝတော အပ္ပေါသုတ္တဘာဝါ
ဝဟနတော၊ တဉ္စိ တေ “မာဂဏ္ဍိယ အရိယံ စက္ခု နတ္ထိ၊

ယေန တံ အာရောဂျံ ဇာနေယျာသိ၊ နိဗ္ဗာနံ ပဿေယျာသိ”
တိ စစနတော အရိယေန စက္ခုနာ ပဿိတဗ္ဗံ။

မဟာဋီကာ

အဿာတိ၊ အဿဟူသည်ကား၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊
ဣဒမ္ပိခေါဌာနံ၊ ဤအရပ်သည်လည်း၊ ဒုဒ္ဒသံ၊ မြင်နိုင်၏။ ဣတိ
အာဒိနာ၊ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်၊ ပစ္စဝေက္ခတော၊ ဆင်ခြင်တော်
မူသော၊ ဘဂဝတော၊ မြတ်စွာဘုရား၏၊ အပ္ပေါသုက္ကဘာဝံ၊ ဝဟ
နတော၊ ကြောင့်ကြမဲ့အဖြစ်ကိုဆောင်ခြင်းကြောင့်၊ မာဂဏ္ဍိယ၊
မာဂဏ္ဍီ၊ တံ၊ သင်သည်၊ ယေန အရိယေနစက္ခုနာ၊ အကြင်
အရိယာမဂ် ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်၊ အာရောဂျံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဇာနေ
ယျာသိ၊ သိနိုင်ရာ၏။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပဿေယျာသိ၊ မြင်နိုင်
ရာ၏။ မာဂဏ္ဍိယ၊ မာဂဏ္ဍီ၊ တေ၊ သင့်အား၊ တံအရိယစက္ခု၊
ထိုအရိယာမဂ် ဉာဏ်မျက်စိသည်၊ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ စစ
တော၊ ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ တဉ္စိတံဝေ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကိုသာ
လျှင်၊ အရိယေနစက္ခုနာ၊ အရိယာမဂ်ဉာဏ်မျက်စိဖြင့်၊ ပဿိတဗ္ဗံ၊
မြင်အပ်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

“သရူပေနေဝ ကသ္မာ န ဝုတ္တန္တိ စေ၊ အတိသုခမတ္တာ”
အရ တဿာယေဝ တဏှာယ အသေသဝိရာဂနိရောဓော(အစ)
စက္ခုလောကေ ပိယရူပံ သာတရူပံ၊ ဧတ္ထေသာ တဏှာ ပဟိယ
မာနာ ပဟိယတိ၊ ဧတ္ထ နိရုဇ္ဈမာနာ နိရုဇ္ဈတိ (အလယ်) ဣဒံ
ဝုစ္စတိ ဘိက္ခဝေ ဒုက္ခနိရောဓံ အရိယသစ္စံ (အဆုံး) ရှိသော
သစ္စနိဒ္ဒေသ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်တော်မူ၏။

အဓိဂတော ခေါ် မျာယံ ဓမ္မော ဂမ္ဘီရော ဒုဒ္ဒသော
ဒုရုနုဗောဓော သန္တော ပဏီတော အတက္ကာဝစရော နိပုဏော
ပဏ္ဍိတဝေဒနိယော။

အာလယာရာမာ ခေါ် ပနာယံ ပဇာ အာလယရတာ
အာလယသမုဒိတာ၊ အာလယရာမာယ ခေါ် ပန ပဇာယ
အာလယရတာယ အာလယသမုဒိတာယ၊ ဒုဒ္ဒသံ ဣဒံ ဌာနံ၊
ယဒိဒံ ဣဒပ္ပဇ္ဇယတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။

ဣဒမ္ပိ ခေါ် ဌာနံ ဒုဒ္ဒသံ၊ ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော
သဗ္ဗုပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ တဏှာက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော
နိဗ္ဗာနံ။

အဟဉ္ဇေဝ ခေါ် ပန ဓမ္မံ ဒေသေယျံ၊ ပရေ စ မေ န
အာဇာနေယျံ၊ သော မမဿ ကိလမထော၊ သာ မမဿ
ဝိဟေသာတိ၊ ဣတိဟ ဘဂဝတော ပဋိသဉ္ဇိက္ခတော အပ္ပေါ
သုက္ကတာယ စိတ္တံ နမတိ၊ နော ဓမ္မဒေသနာယာတိ။

အရိယေန စက္ခုနာ ပဿိတဗ္ဗတော (အရ)ယံ ဧဝံ ပဇာ
နိဿတိ၊ အနမတဂ္ဂေါ ခေါ် သံသာဏော၊ ပုဗ္ဗကောဋ္ဌိ န
ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယော
ဇနာနံ သန္တာဝတံ သံသရတံ။

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ တမောကာယဿ အသေသဝိရာဂ
နိရောဓော၊ သန္တမေတံ ပဒံ၊ ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော
သဗ္ဗုပဓိပဋိနိဿဂ္ဂေါ တဏှာက္ခယော ဝိရာဂေါ နိရောဓော
နိဗ္ဗာနန္တိ။

ဂေါတြဘူနောက်က သံသရာခန္ဓာဌာန၊ အတီတေ ဒါနိ အနာဂတေ သဗ္ဗေ သင်္ခါရနိမိတ်အာရုံ အပဗဟိဒ္ဓက ထ၊ ကံ ကိလေသ ဝိပါကဝဋ် ပဝတ္တ အဇ္ဈတ္တက ထ၊ အကြောင်းကင်းက ဝိဝဋ္ဌိတမဂ် မျက်မှောက် ၎င်းသံသရာ ခန္ဓာဌာန၌ဆိုက်သော နိဗ္ဗာန်ကို မြင်၏ဆိုလိုသည်။

၃၇။ တယံဒိ မဂ္ဂသမင်္ဂီနာ ပတ္တဗ္ဗတော အသာဓာရဏံ။

အဋ္ဌကထာ

တယံဒိနိဗ္ဗာနံ၊ ထိနိဗ္ဗာန်သည်၊ မဂ္ဂသမင်္ဂီနာ၊ မဂ်နှင့် ပြည့်စုံသောသူသည်၊ ပတ္တဗ္ဗတော၊ ရောက်အပ်သောကြောင့်၊ အသာဓာရဏံ၊ ပုထုဇဉ်နှင့်မဆက်ဆံ။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၃၈။ ယဒိ နိဗ္ဗာနံ နာမ သဘာဝဓမ္မော အတ္ထိ သတ္တ သန္တာနပရိယာပန္နော စ၊ အထ ကသ္မာ စတုမဟာပထေ သဘာဝိယ သဗ္ဗသာဓာရဏာ န လဗ္ဘတိတိ အာဟ “မဂ္ဂ သမင်္ဂီနာ ပတ္တဗ္ဗတော အသာဓာရဏ”န္တိ။

မဟာဋီကာ

နိဗ္ဗာနံနာမ၊ နိဗ္ဗာန်မည်သည်ကား၊ သဘာဝဓမ္မောစ၊ သဘောတရားသည်လည်း၊ ယဒိအတ္ထိ၊ တကယ်ရှိအံ့။ သတ္တသန္တာန ပရိယာပန္နောစ၊ သတ္တဝါတို့၏ ဂတိအစဉ် ၇-ပါး၌ အကျုံးဝင် သည်လည်း၊ ယဒိအတ္ထိ၊ တကယ်ရှိအံ့။ အထ၊ ထိုသို့ရှိလျက်၊ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်၊ စတုမဟာပထေ၊ လမ်းလေးခု၌၊ သဗ္ဗသာဓာရ ဏာ၊ အလုံးစုံသောသူနှင့်ဆက်ဆံသော၊ သဘာ၊ သဘင်ကို၊ လဗ္ဘတိ

ဝိယ၊ ရအပ်သကဲ့သို့၊ တထာ၊ ထိုအတူ၊ သဗ္ဗသာဓာရဏံ၊ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၏ ရောက်ရာဂတိနှင့် ဆက်ဆံသော၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ နုလဗ္ဘတိ၊ မရအပ်ပါသနည်း။ ဣတိဣဒံအနုယောဂံ၊ ဤသို့သောစိစစ်မှုကို၊ သန္ဓာယ၊ ရည်၍၊ မဂ္ဂသမင်္ဂီနာ ပတ္တဗ္ဗတော အသာဓာရဏန္တိ၊ ပ၊ အသာဓာရဏံဟူ၍၊ အာဟ၊ မိန့်ပြီ။ (မဟာဋီကာနက်)

၃၉။ “ပုရိမကောဋိယာ အဘာဝတော အပ္ပဘဝံ၊ မဂ္ဂဘာဝေ ဘာဝတော န အပ္ပဘဝ” န္တိ၊ စေ။ န။ မဂ္ဂေန အနုပ္ပါဒနိယတော။ ပတ္တဗ္ဗမေဝ ဟေတံမဂ္ဂေန၊ နဥပ္ပါဒေတဗ္ဗံ။ တသ္မာ အပ္ပဘဝမေဝ၊ အပ္ပဘဝတ္တာ အဇရာမရဏံ။ ပဘဝဇရာ မရဏာနံ အဘာဝတော နိစ္စံ။

အဋ္ဌကထာ

ပုရိမကောဋိယာ၊ ရှေ့အစွန်း၏၊ အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်၊ အပ္ပဘဝံ၊ အစမရှိ၊ မဂ္ဂဘာဝေ၊ မဂ်ရှိသော်၊ ဘာဝတော၊ ရှိခြင်းကြောင့်၊ နအပ္ပဘဝံ၊ အစမရှိသည်မဟုတ်။ ဣတိစေဝဒေယျာသိ၊ ဤသို့ပင် တကယ်ဆိုငြားအံ့၊ နဝဒေယျာသိ၊ သင်မဆိုလင့်။ တသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ မဂ္ဂေန၊ မဂ်က၊ အနုပ္ပါဒနိယတော၊ မဖြစ်စေသောကြောင့်တည်း။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ မဂ္ဂေန၊ မဂ်က၊ ဧတံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သို့၊ ပတ္တဗ္ဗမေဝ၊ ရောက်သာ ရောက်စေအပ်၏။ မဂ္ဂေန၊ မဂ်က၊ ဧတံနိဗ္ဗာနံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို၊ နဥပ္ပါဒေတဗ္ဗံ၊ မဖြစ်စေအပ်။ တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အပ္ပဘာဝ မေဝ၊ အစမရှိသလျှင်ကတည်း။ အပ္ပဘဝတ္တာ၊ အစမရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အဇရာမရဏံ၊ အလယ်အဆုံးမရှိ။

ပဘဝဇရာမရဏာနံ၊ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံးတို့၏။ အဘာဝတော၊
မရှိခြင်းကြောင့်၊ နိစ္စံ၊ မြဲ၏။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၄၀။ အသုကဿ သမ္မာ သမ္ဗုဒ္ဓဿ ကာလေ ဥပ္ပန္နန္တိ
ဧဝံ ပုရိမာယ ကောဋိယာ အဘာဝတော အပ္ပဘဝံ။ မဂ္ဂဘာ
ဝေတိ အရိယမဂ္ဂဿ အတ္ထိဘာဝေ ဘာဝတော ဝိဇ္ဇမာန
တော။

မဟာဋီကာ

အသုကဿ၊ ဤအမည်ရှိသော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ မြတ်စွာ
ဘုရား၏၊ ကာလေ၊ လက်ထက်တော်၌၊ ဥပ္ပန္နံ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိဧဝံ၊
ဤသို့၊ ပုရိမာယကောဋိယာ၊ ရှေ့အစွန်း၏၊ အဘာဝတော၊
မရှိခြင်းကြောင့်၊ အပ္ပဘဝံ၊ အစမရှိ။ မဂ္ဂဘာဝေတိ၊ မဂ္ဂဘာဝေ
ဟူသည်ကား၊ အရိယမဂ္ဂဿ၊ အရိယာမဂ်၏၊ အတ္ထိဘာဝေ၊
ရှိသော်၊ ဘာဝတောဝိဇ္ဇ မာနတော၊ ရှိခြင်းကြောင့်။ (မဟာ
ဋီကာနက်)

၄၁။ နိဗ္ဗာနဿေဝ အဏုအာဒိနမ္ပိ နိစ္စဘာဝါပတ္တိတိ
စေ။ န၊ ဟေတုနော အဘာဝါ။ နိဗ္ဗာနဿ နိစ္စတ္တာ တေ
နိစ္စာတိ စေ။ န၊ ဟေတုလက္ခဏဿ အနုပ္ပတ္တိတော။ နိစ္စာဥပ္ပါ
ဒါဒိနံ အဘာဝတော နိဗ္ဗာနံ ဝိယာတိ စေ။ န၊ အဏုအာ
ဒိနံ အသိဒ္ဓတ္တာ။

အဋ္ဌကထာ

နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ နိစ္စဘာဝါပတ္တိလ္လဝံ၊ မြဲသည်၏
အဖြစ်သို့ရောက်သကဲ့သို့၊ အဏုအာဒိနမ္ပိ၊ အဏု စသည်တို့၏

လည်း၊ နိစ္စဘာဝါပတ္တိ၊ မြဲသည်၏အဖြစ်သို့ရောက်၏။ ဣတိစေ၊
ဤသို့ဆိုငြားအံ့၊ နဝဒေယျ၊ မဆိုရာ။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်
နည်း၊ ဟေတုနော၊ အကြောင်း၏၊ အဘာဝါ၊ မရှိသောကြောင့်
တည်း။ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ နိစ္စတ္တာ၊ မြဲသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊
တေ၊ ထိုအဏုစသည်တို့သည်။ နိစ္စာ၊ မြဲကုန်၏။ ဣတိစေ၊ ဤသို့
ဆိုငြားအံ့၊ နဝဒေယျ၊ မဆိုရာ။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။
ဟေတုလက္ခဏဿ၊ အကြောင်းလက္ခဏာ၏၊ အနုပုတ္တိတော၊
မပြည့်စုံသောကြောင့်တည်း။ ဥပ္ပါဒါဒိနံ၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင်တို့၏၊
အဘာဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနဝိယ၊ နိဗ္ဗာန်ကဲ့သို့၊ နိစ္စာ၊
မြဲကုန်၏။ ဣတိစေ၊ ဤသို့ဆိုငြားအံ့၊ နဝဒေယျ၊ မဆိုရာ။
ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ အဏုအာဒိနံ၊ အဏု စသည်တို့၏၊
အသိဒ္ဓတ္တာ၊ မပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (အဋ္ဌကထာ
နက်)

၄၂။ အဏုအာဒိနန္တိ အဏုပကတိကာလ ပုရိသာဒိနံ။
နိစ္စဘာဝါပတ္တိတိ သဿတဘာဝသိဒ္ဓိ၊ ဣဋ္ဌတ္တနိစ္စတာ ဟိ
ဣဓာမိပ္ပေတာ။ ဟေတုနော အဘာဝါတိ ဥပပတ္တိယာ
သာဓနဟေတုနော အဘာဝါ။ နိစ္စာ အဏုအာဒေယော
နိဗ္ဗာနဿ နိစ္စတ္တာတိ အပေက္ခဓမ္မတာတိ ဟေတု လက္ခဏာ
နုပပတ္တိ။ အဏုအာဒိနံ အသိဒ္ဓတ္တာတိ ဧတေန နိစ္စာ အဏု
အာဒေယောတိ ပဋိညာယ ဓမ္မိ အသိဒ္ဓိ၊ တတော စ နိဿယာ
သိဒ္ဓေါ ဟေတုတိ ဒဿေတိ။

အဏုအာဒီနန္ဒိ၊ အဏုအာဒီနံ ဟူသည်ကား၊ အဏုပကတိ
ကာလပုရိသာဒီနံ၊ အလိုလိုငယ်၊ အလိုလိုပြီး၊ အလိုလိုပြု၊ အလိုလို
သတ္တဝါစသည်တို့၏၊ နိစ္စဘာဝါပတ္တိတိ၊ နိစ္စဘာဝါပတ္တိဟူသည်
ကား၊ သဿတဘာဝသိဒ္ဓိ၊ မြဲသည်၏အဖြစ်ဖြင့် ပြီးခြင်းတည်း။
ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ဣမ၊ ဤအရာ၌၊ ဣဋ္ဌတ္တနိစ္စတာ၊ တောင်ထွဋ် အ
တည်မြဲသည်၏အဖြစ်ကို၊ အဓိပ္ပေတာ၊ လိုအပ်၏။

ဟေတုနောအဘာဝါတိ၊ ဟေတုနောအဘာဝါဟူသည်
ကား၊ ဥပပတ္တိယာ၊ အညီအညွတ် အပြည့်စုံကို၊ သာဓနဟေတု
နော၊ ပြီးစေနိုင်သောအကြောင်း၏၊ အဘာဝါ၊ မရှိသောကြောင့်၊
အဏုအာဒယော၊ အဏုအစရှိသည်တို့သည်၊ နိစ္စာ၊ မြဲကုန်၏။
နိဗ္ဗာနဿနိစ္စတ္တာတိ၊ နိဗ္ဗာနဿနိစ္စတ္တာ ဟူသည်ကား၊ အပေက္ခ
ဓမ္မတာ၊ ငဲ့သောသဘောတည်း။ ဣတိအယံအပေက္ခဓမ္မတာ၊ ဤ
ငဲ့သောသဘောသည်၊ ဟေတုလက္ခဏာနုပပတ္တိ၊ ဟိတ်လက္ခဏာ
နှင့် မပြည့်စုံခြင်းပင်တည်း။

အဏုအာဒီနံအသိဒ္ဓတ္တာတိဧတေနဝစနေန၊ အဏုအာဒီနံ
အသိဒ္ဓတ္တာဟူသော ဤစကားဖြင့်၊ နိစ္စာအဏုအာဒယောတိ
ပဋိညာယ၊ အဏုပကတိကာလပုရိသ အလိုလိုဘဲ မြဲ၏ ဟူသော
ပဋိညာဉ်၏၊ ဓမ္မ၊ အကြောင်းကား၊ အသိဒ္ဓိ၊ မပြီး။ တတောစ၊
ထိုမပြီးသောအကြောင်းမှလည်း၊ နိဿယာသိဒ္ဓေါ၊ မှီရာမပြီး
သော၊ ဟေတု၊ အကြောင်းတည်း။ ဣတိဣမံအတ္ထံ၊ ဤအနက်ကို၊
ဒဿတိ၊ ပြတော်မူ၏။ (မဟာဋီကာနက်)

“တယိဒံ မဂ္ဂသမင်္ဂီနာ ပတ္တပ္ပတော အသာဓာရဏံ” အရ
ဂေါတြဘူနောက်က မဂ်ဌာန၊ ပုဂ္ဂိုလ်က မဂ္ဂသမင်္ဂီ၊ မဂ်မှီရာက

နာမက္ခန္ဓာ၊ ဝတ္ထုက ဟဒယ၊ ဥပ္ပါဒဌိတိ ဘင်္ဂံ ခယတ္တယ ဤသို့
သော ဌာနအစု ပစ္စုပ္ပန်ဟု ဆိုအပ်သော မင်္ဂဏကာလ အ
ဟောင်း အတိတ်အကြောင်းနှင့်လည်းမစပ်၊ အသစ်အကြောင်း
ဖြစ်ခြင်းငှာလည်း မထိုက်၊ ပစ္စုပ္ပန်၌လည်း ဥပ္ပါဒ ပဝတ္တ နိမိတ္တ
အာယုဟန လေးဌာနကြောင့် ကိလေသာမဖြစ်၊ ဝဋ်မြစ်စက်
ရဟတ် အလည်ရပ်၍ သံသရာအပြေးအသွား ရပ်သည်ကို နိဝတ္တိ
ဆိုရာ၊ ဖြစ်ပြီးမဟုတ်သောကြောင့် အတိတ်ကာလ မဆိုရာ၊ ဖြစ်ဆဲ
မဟုတ်သောကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ မဆိုရာ၊ ဖြစ်လတ် မဟုတ်
သောကြောင့် အနာဂတ်ကာလ မဆိုရာ။

စင်စစ် အဟုတ် ၃-ပါးသောကာလ၌ ချုပ်သောကြောင့်
ကာလဝိမုတ် နိဗ္ဗာန်ဆိုရာ၊ ဤနိဗ္ဗာန်မှသာ မင်္ဂဏ မင်္ဂကာလ မင်္ဂ
ဌာန မင်္ဂရသဿ မင်္ဂနှင့်ပြည့်စုံသောသူ၏ ဝဋ်ဒုက္ခဘေး ငြိမ်းစေ
ဆိုတာ သတ္တဝါတို့၏ ဂတိအစဉ် ၇-ပါးအဆုံး အကျုံးဝင်ဆို
တာ အဆုံးလုံးစုံသောသူတို့၏ ဝဋ်ဒုက္ခဘေး ငြိမ်းခြင်းရောက်
တာနှင့် မဆက်ဆံပါ။

နိရယဂတိ ပေတဂတိ တိရစ္ဆာန်ဂတိ မနုဿဂတိ ဒေဝ
ဂတိ ဒုဂ္ဂတိ သုဂတိ ဂတိစဉ် ၇-ပါး (မဂ္ဂသမင်္ဂီနာ ပတ္တဗ္ဗတော)
အရ မင်္ဂနှင့်ပြည့်စုံသောသူ ဂတိအစဉ် ၇-ပါးအဆုံး အကျုံးဝင်
သော ကာလဝိမုတ် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်၊ အပ္ပဘဝအရ နိဗ္ဗာန်သည်
ရှေ့အစွန်းဥပါဒ် မရှိသောကြောင့် အစမရှိ။

“မဂ္ဂဘာဝေ ဘာဝတော” အရ မင်္ဂနှင့်ပြည့်စုံသောသူရှိ
သော် မင်္ဂနှင့်ပြည့်စုံသောသူ၏ ဝဋ်ဒုက္ခဘေး ငြိမ်းခြင်းသို့ရောက်
သော နိဗ္ဗာန်ရှိ၏။

“န အပ္ပဘဝန္တိ စေ၊ န။ တသ္မာ အပ္ပဘဝမေဝ” အရ မဂ်ရှိလျှင် နိဗ္ဗာန်ရှိသော် ထိုနိဗ္ဗာန် အစမရှိ မဆိုရ၊ ရှိ၏ ဆိုငြား အံ့၊ မဆိုရ။ မဂ်က နိဗ္ဗာန်ကို မဖြစ်စေ၊ မဂ်က မဂ်နှင့် ပြည့်စုံသသူ ၏ ငဋ်ဒုက္ခဘေး အေးသော နိဗ္ဗာန်သို့သာ ရောက်စေ၏။ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာန်အစမရှိ၊ “အဇရာမရဏံ” အရ နိဗ္ဗာန်သည် အစ မရှိသောကြောင့်ပင် အလယ်လည်းမရှိ၊ အဆုံးလည်းမရှိ။

၄၃။ ယထာဝုတ္တယုတ္တိသဗ္ဗာဝတော ပန ဣဒမေဝ နိဗ္ဗာန် နိစ္စံ၊ ရူပသဘာဝါတိက္ကမတော အရူပံ။ ဗုဒ္ဓါဒိနံ နိဗ္ဗာယ ဝိသေသာဘဝတော ဧကော နိဗ္ဗာ။

အဋ္ဌကထာ

ယထာဝုတ္တယုတ္တိသဗ္ဗာဝတောပန၊ ဆိုအပ်ပြီးသောအသင့် ယုတ္တိ အစမရှိသော သဘော၏အဖြစ်ကြောင့်ကား၊ ဣဒမေဝ၊ ဤနိဗ္ဗာန်သာလျှင်၊ နိစ္စံ၊ မြဲ၏။ ရူပသဘာဝါတိက္ကမတော၊ ရုပ် သဘောကို လွန်ခြင်းကြောင့်၊ အရူပံ၊ နာမ်မည်၏။ ဗုဒ္ဓါဒိနံ၊ ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါရဟန္တာ အရိယာသေက္ခသာဝကတို့၏၊ နိဗ္ဗာယဝိသေ သာဘာဝတော၊ ပြီးဆုံးရာ အထူးမရှိခြင်းကြောင့်၊ ဧကော နိဗ္ဗာ၊ တခုတည်းသာ ပြီးဆုံးရာနိဗ္ဗာန်ရှိ၏။ (အဋ္ဌကထာနက်)

၄၄။ ယထာဝုတ္တယုတ္တိသဗ္ဗာဝတောတိ အပ္ပဘဝတ္တာ၊ တိ အတ္တနာ ဝုတ္တံ ဟေတု သန္ဓာယာဟ။ အပ္ပဘဝတာ စသ အပ္ပစွယ်တာယ ဒဠဗ္ဗာ၊ တာယ တဿ ပုရိမာယကော ဌိယာ အဘာဝေ။

ရူပသဘာဝါတိက္ကမတောတိ ဧတေန ယထာရူပဓမ္မာနံ
 ရူပနသဘာဝေါ ပဋိသာတဝန္တတာယ။ ကလာပတော ဝုတ္တိ
 ယာ ပဒေသသမ္ပန္နော စ သဘာဝေါ။ ဧဝံ နိဗ္ဗာနဿ
 ကတ္တစိ ပဋိသာတော သပ္ပဒေသတာ စ နတ္ထိတိ ဒဿေတိ။
 န ဟိ နိဗ္ဗာနံ အသုကဒိသာယအသုကဒေသေတိ ဝါ နိဗ္ဗိသီ
 ယတိ။ ယတော တံ အပ္ပတိဌမေဝါတိ။

မဟာဋီကာ

ယထာဝုတ္တယုတ္တိသဗ္ဗာဝတောတိလ္လဒိဝစနံ၊ ယထာဝုတ္တ
 ယုတ္တိသဗ္ဗာဝတော ဟူသောစကားကို၊ အပ္ပဘဝတ္တာတိအတ္တနာ
 ဝုတ္တံ၊ အပ္ပဘဝတ္တာဟု မိမိဆိုအပ်ပြီးသော၊ ဟေတု၊ ဟိတ်ကို၊ သန္ဓာ
 ယ၊ ရည်၍၊ အာဟ၊ မိန့်တော်မူ၏။ အဿနိဗ္ဗာနဿ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်
 ၏၊ အပ္ပဘာဝတာစ၊ အစမရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ အပ္ပစ္စယတာ
 ယ၊ အကြောင်းမရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်၏။ တာ
 ယအပ္ပစ္စယတာယ၊ ထိုအကြောင်းမရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ တဿ
 နိဗ္ဗာနဿ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၏၊ ပုရိမာယကောဋိယာ၊ ရှေ့ အစွန်း၏၊ အ
 ဘာဝေါ၊ မရှိသည်ကို၊ ဒဌဗ္ဗော၊ မှတ်အပ်၏။

ရူပသဘာဝါတိက္ကမတောတိဧတေနဝစနေန၊ ရူပသဘာ
 ဝါတိက္ကမတောဟူသော ဤစကားဖြင့်၊ ပဋိသာတဝန္တတာယ၊
 တိုက်ခိုက်ထိပါးသောအရပ်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ရူပဓမ္မာနံ၊
 ရုပ်တရားတို့၏၊ ရူပနသဘာဝေါ၊ ဖောက်ပြန်သောသဘောသည်၊
 အတ္ထိယထာ၊ ရှိသကဲ့သို့၊ ကလာပတော၊ ကလာပ်အားဖြင့်၊ ဝုတ္တိ
 ယာ၊ တစုတစုဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ရူပဓမ္မာနံ၊ ရုပ်တရားတို့၏၊ ပဒေသ
 သမ္ပန္နော၊ တစိတ်တစိတ်ဒေသနှင့်စပ်သော၊ သဘာဝေါ၊ သဘော

သည်လည်း၊ အတ္တိယသော၊ ရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝံတထာ၊ ထို့အတူ၊ နိဗ္ဗာ
နဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ ကတ္တစိ၊ တစုံတခု၌၊ ပဋိသာတောစ၊ တိုက်ခိုက်ထိ
ပါးခြင်းသည်လည်း၊ နတ္ထိ၊ မရှိ။ သဗ္ဗဒေသတာစ၊ တစိတ်တဒေသ
သဗ္ဗဒေသ၏အဖြစ်သည်လည်း၊ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဣဘိဣမံအတ္ထံ၊ ဤ
အနက်ကို၊ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ အသုကဒိသာယ၊
ဤမည်သောအရပ်၌၊ ဣတိဝါ၊ ဤသို့လည်း၊ နနိဒ္ဒိသီယတိ၊ မပြ
အပ်။ အသုကဒေသေ၊ ဤမည်သောဒေသ၌၊ ဣတိဝါ၊ ဤသို့လည်း၊
နနိဒ္ဒိသီယတိ၊ မပြအပ်။ ယတော၊ အကြင်ကြောင့်၊ တံနိဗ္ဗာနံ၊
ထိုနိဗ္ဗာန်သည်၊ အပတိဋ္ဌမေဝ၊ မတည်သည်သာလျှင်တည်း။ ဣတိ
တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊ နနိဒ္ဒိသီယတိ၊ မပြအပ်။ (မဟာဋီကာနက်)။

“အပ္ပဘဝတာ စသ” အရ နိဗ္ဗာန်၏ ဘဝမရှိတာ၊
အကြောင်းမရှိတာ၊ အကြောင်းမရှိဆိုတာ၊ နိဗ္ဗာန်ရှေ့ အစွန်းမရှိ
တာ၊ ရှေ့ အစွန်းမရှိဆိုတာ၊ နိဗ္ဗာန်၏ ဥပ္ပါဒ်မရှိတာ။

“ကောဝနိဋ္ဌာ” အရ သတ္တဝါတွေ မရေမတွက်နိုင်
အောင် များသော်လည်း မပြီးဆုံးမီ အလုံးစုံသော ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်
တို့၏ သံသရာစက်ရဟတ် မရပ်မနား ပြေးသွားသော အနုလောမ
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တခုတည်းသာရှိ၍ ပြီးဆုံးသော်လည်း ဘုရား၊
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ အရိယာ၊ သေက္ခသဘာဝကတို့၏ သံသာရနိဝတ္တိ
စက်ရဟတ် အပြေးအသွားရပ်သော ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
တခုသာ ပြီးဆုံးရာ ရှိ၏။ (နိဗ္ဗာန်နှင့် တုလျှတ် လိဂံတ်
အရတူ)

၄၅။ ယေန ဘာဝနာယ ပတ္တံ။ တဿ ကိလေသဝူပသမံ
ဥပါဒိသေသဉ္စ ဥပါဒါယ၊ ပညာပနီယတ္တာ သဟ ဥပါဒိ
သေသေန ပညာပိယတိတိ သဥပါဒေ သေသံ။

ယေန၊ အကြင်အရိယာသည်၊ ဘာဝနာယ၊ မဂ်ဘာဝနာ
ဖြင့်၊ ပတ္တံ၊ ရောက်အပ်သော၊ တဿ၊ မဂ်ဘာဝနာဖြင့် ရောက်
သော ထိုအရိယာ၏၊ ကိလေသဝူပသမံ၊ ကိလေသာငြိမ်းသော၊
ဥပါဒိသေသဉ္စ၊ ကြွင်းသောခန္ဓာကိုလည်း၊ ဥပါဒါယ၊ စွဲ၍၊ ပညာ
ပနီယတ္တာ၊ ပညတ်အပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ယံ၊ ကိလေသနိဗ္ဗာန်၊
အကြင်ကိလေသ နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဥပါဒိသေသေန၊ ကြွင်းသော ခန္ဓာ
နှင့်၊ သဟ၊ တကွ၊ ပညာပိယတိ၊ ပညတ်အပ်၏။ ဣတိ၊
ထိုကြောင့်၊ တံကိလေသ နိဗ္ဗာန်၊ ထိုကိလေသနိဗ္ဗာန်သည်၊
သဥပါဒိသေသံ၊ သဥပါဒိ သေသမည်၏။

၄၆။ ယော စဿ သမုဒယပ္ပဟာနေန ဥပဟတာယ
တိကမ္မဗလဿ စရိမစိတ္တတော စ ဥဒ္ဓံ ပဝတ္ထိက္ခန္ဓာနံ အနုပ္ပါ
ဒနတော။ ဥပ္ပန္နာနဉ္စ အန္တရဓာနတော ဥပါဒိသေသာ
ဘာဝေါ။ တံ ဥပါဒါယ ပညာပနီယတော နတ္ထိ ဧတ္ထ
ဥပါဒိသေသောတိ အနုပါဒိသေသံ။

အဋ္ဌကထာ

ယဿ၊ အကြင်အရိယာ၏၊ သမုဒယပ္ပဟာနေန၊ မဂ်ဖြင့်
သမုဒယကို ပယ်ခြင်းကြောင့်၊ တိကမ္မဗလဿ၊ ဥပါဒိသေသကံ
အကျိုး၏၊ ဥပဟတာယ၊ ပြတ်ခြင်းကြောင့်၊ စရိမစိတ္တတော၊
ပရိနိဗ္ဗာနအဆုံးစိတ်မှ၊ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌လည်း၊ ပဝတ္ထိက္ခန္ဓာနံ၊

အစဉ်မပြတ် အနာဂတ် ပဝတ္ထိခန္ဓာတို့၏၊ အနုပ္ပါဒနုတော၊ မဖြစ်
ခြင်းကြောင့်၊ စရိမစိတ္တတော၊ ပရိနိဗ္ဗာနအဆုံးစိတ်မှ၊ အဓော၊
အောက်၌လည်း၊ ဥပ္ပန္နာနံ၊ ဖြစ်ပြီးဖြစ်ဆဲသော ခန္ဓာတို့၏၊
အန္တရဓာနတော၊ ကွယ်ခြင်းကြောင့်၊ အဿ ဣမဿအရိယဿ၊
ဤအရိယာ၏၊ ယောဥပ္ပါဒိသေသဘာဝေါ၊ အကြင်ကြွင်း
သောခန္ဓာမရှိ။ တံ၊ ထိုကြွင်းသောခန္ဓာမရှိသည်ကို၊ ဥပါဒါယ၊
စွဲ၍၊ ပညာပနိယတော၊ ပညတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧတ္ထခန္ဓနိဗ္ဗာနေ၊
ဤခန္ဓာနိဗ္ဗာန်၌၊ ဥပါဒိသေသော၊ ခန္ဓာကြွင်းသည်၊ နတ္ထိ၊ မရှိ။
ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်၊ တံခန္ဓနိဗ္ဗာနံ၊ ထိုခန္ဓာနိဗ္ဗာန်သည်၊ အနုပ္ပါဒိသေ
သံ၊ အနုပ္ပါဒိသေသမည်၏။ (အဋ္ဌကထာနက်)

“သုဥပါဒိသေသံ” အရ ကောဝနိဋ္ဌာ စကားနှင့်စပ်၍
အရိယာဟူသမျှ၏ မဂ်အခိုက်က ပရိနိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် ကိလေ
သာမရှိသောခန္ဓာကို သုဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်ဆို။

“အနုပ္ပါဒိသေသံ” အရ အရိယာဟူသမျှ၏ မဂ်အခိုက်က
ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်နောင် အနာဂတ်ခန္ဓာ မရှိသည်ကို အနုပ္ပါဒိသေသ
နိဗ္ဗာန်ဆို။

သုဥပါဒိသေသ၊ အနုပ္ပါဒိသေသ အကောက် ၂-ဌာနမှာ
ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ကိလေသနိဗ္ဗာန်၊ ခန္ဓ
နိဗ္ဗာန် ရှေးချယ်စိစစ်ယူမှု မဂ်အစဉ်၊ ပယ်စဉ်၊ ချုပ်စဉ် သုတ်
နည်းဝင်တော့သည်။

၄၇။ အသိထိလပရက္ခမသိဒ္ဓေန ဉာဏဝိသေသေန အဓိ
ဂမနိယတော သဗ္ဗညုဝစနတော စ ပရမတ္ထေန သဘာဝ။

တော နိဗ္ဗာန် နာဝိဇ္ဇမာနံ၊ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ
အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတ”န္တိ။

အဋ္ဌကထာ

အသိထိလပရက္ခမသိဒ္ဓေန၊ မလျော့မတင်းနောက် အဆင့်
ဆင့်တက်သော လုံ့လဖြင့်ပြီးသော၊ ဉာဏ ဝိသေသေန၊ ဉာဏ်ထူး
ဖြင့်၊ အဓိဂမနိယတော။ ရအပ်သောကြောင့်၊ သဗ္ဗညုဝစန
တော။ ဘုရားဟောတော်မူသောကြောင့်၊ ပရမတ္ထေနသဘာဝ
တော၊ ပရမတ်သဘောအားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်သည်၊ အဝိဇ္ဇမာနံ၊
မရှိသည်၊ န၊ မဟုတ်၊ ဝိဇ္ဇမာနမေဝ၊ ရှိသလျှင်ကတည်း။

ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ဧတံဝစနံ၊ ဤစကားကို၊ ဝုတ္တံ၊ ဟောအပ်
ပြီ။ ကတံဝုတ္တံ၊ အဘယ်သို့ဟောအပ်သနည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊
အဇာတံ၊ မဖြစ်ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အဘူတံ၊ မထင်ခြင်းသည်၊
အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အကတံ၊ မပြုခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ အသင်္ခတံ၊ မစီ
ရင်ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ ဣတိဧဝံ၊ ဤသို့၊ ဝုတ္တံ၊ ဟောအပ်
ပြီ။ (အဋ္ဌကထာနက်)

“အသိထိလပရက္ခမသိဒ္ဓေန” အရ စက္ခုမန္တပုဂ္ဂိုလ်၊
ထိုတွင် ၁-ဩလီယန္တပုဂ္ဂိုလ်၊ ၂-အတိဓာဝန္တပုဂ္ဂိုလ်၊ ၃-စက္ခု
မန္တပုဂ္ဂိုလ်။

ဒိဋ္ဌိဟိ ဘိက္ခဝေ ဒိဋ္ဌိဂတေဟိ ပရိယုဋ္ဌိတာ ဒေဝမနုဿာ
ဩလီယန္တိ ဧကေ၊ အတိဓာဝန္တိ ဧကေ၊ စက္ခုမန္တောဝ
ပဿန္တိ။

၁-အသိထိလ၊ ၂-အစွာရဒ္ဓ၊ ၃-နာတိသိထိလ အနစွာရဒ္ဓ၊
ထို ၃-ယောက်တို့တွင် အသိထိလသည် ဩလိယန္တပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

ကထည ဘိက္ခဝေ ဩလိယန္တိ ဧကေ၊ ဘဝါရာမာ ဘိက္ခဝေ
ဒေဝမနုဿာ ဘဝရတာ ဘဝသမုဒိတာ၊ တေသံ ဘဝနိရော
ဓာယ ဓမ္မေ ဒေသီယမာနေ စိတ္တံ န ပက္ခန္ဓတိ၊ န သန္တိဌတိ၊
နာဓိမုစ္စတိ၊ ဧဝံ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဩလိယန္တိ ဧကေ။

အစွာရဒ္ဓသည် အတိဓာဝန္တပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

ကထည ဘိက္ခဝေ အတိဓာဝန္တိ ဧကေ၊ ဘဝေနေဝ ခေါ
ပနေကေ အဋ္ဌိယမာနာ ဟရာယမာနာ ဇေဂ္ဂစ္ဆမာနာ ဝိဘဝံ
အဘိနန္ဒတိ၊ ယတော ကိရ ဘော အယံ အတ္တာ ကာယဿ
ဘေဒါ ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ ဝိနဿတိ၊ န ဟောတိ ပရမ္မရဏာ၊
တေ သန္တိ၊ တေ ပဏီတံ၊ တေ ယာထာဝန္တိ၊ ဧဝံ ခေါ
ဘိက္ခဝေ အတိဓာဝန္တိ ဧကေ။

အစွာရဒ္ဓ ဥစ္ဆေဒ ဒိဌိ အတိဓာဝန္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည် ရုပ်နာမ်
ခန္ဓာမှတစ်ပါး သတ္တဝါအသီးအခြားမရှိ၊ ရုပ်နာမ် ခန္ဓာဟူသော
ဤကိုယ် အတ္တဘော ပျက်ခြင်းကြောင့် သေသည်မှ နောက်
ပျောက်ခြင်းသည် ဧ၏၊ မြတ်၏၊ ဟုတ်၏၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ယူဟန်ကို
စေ့စေ့ ငုငုရ။

နာတိသိထိလ အနစွာရဒ္ဓသည် စက္ခုမန္တ ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။

ကထည ဘိက္ခဝေ စက္ခုမန္တော ပဿန္တိ၊ ဣဓ ဘိက္ခဝေ
ဘိက္ခု ဘူတံ ဘူတတော ပဿတိ၊ ဘူတံ ဘူတတော ဒိဿာ

ဘူတဿ နိဗ္ဗိဒါယ ဝိရာဂါယ နိရောဓာယ ပဋိပန္နော ဟော
တံ၊ ဧဝံ ခေါ ဘိက္ခဝေ စက္ခုမန္တောဝ ပဿန္တိ။ (ဘူတန္တိ-
ခန္ဓပဉ္စကံ)

ဤသုတ်၌ နိဗ္ဗိဒါယ၊ ဝိရာဂါယ၊ နိရောဓာယ ပုဒ်
၃-ခုအပေါင်းသည် အာဓိဖြစ်ကြ၍ အာဓာရကို ငဲ့သောကြောင့်
“ဘူတဿ” ကား အနက်ဆဋ္ဌိမဟုတ်၊ သတ္တမိဩကာသ။ ဗျာပိ
ကာဓာရ၊ သာမိပိကာဓာရ၊ ဩပသိလေသိကာဓာရ၊ ဝေသယိ
ကာဓာရ ၄-ပါးတို့တွင်လည်း ဩပသိလေသိကာဓာရ၊ ဘူတဿ၊
ဖြစ်ခြင်း၌၊ နိဗ္ဗိဒါယ၊ ပြီးငွေ့ခြင်းငှာ၊ ဝိရာဂါယ၊ ကင်းခြင်းငှာ၊
နိရောဓာယ၊ ချုပ်ခြင်းငှာ ဖြစ်ပြီး၊ ဖြစ်လတ်၍၊ ဖြစ်ဆဲ ဘူတခန္ဓာ
ပဉ္စက၌ အသစ်မဖြစ်ဘဲ ချုပ်သည်ကိုမြင်သော စက္ခုမန္တပုဂ္ဂိုလ်၏
အသိထိလ ပရက္ကမဖြင့် ပြီးသောဟူ၏။

“ဉာဏဝိသသေန”အရ မဂ်ခဏ မဂ်ကာလ မဂ်ဌာန
ခန္ဓာပဉ္စက၌ အကြောင်းတပါးကင်းသော မဂ်ဉာဏ်အထူး၊ ၎င်း
မဂ်ဉာဏ်အထူးဖြင့် မိမိသန္တာန်၌ အသစ်မဖြစ်သည်ကိုမြင်။

အပိ စ အတ္တနော သန္တာနန အနုပ္ပါဒေတွာပိ ယေ ဓမ္မာ
ကေဝလံ အပရပ္ပစ္စယေန ဉာဏေန ဉာတာ၊ တေ သစ္စိကတာ
ဟောန္တိ။ (မဖြစ်သော တရားစု မျက်မှောက်ပြု)။

ရူပံ ပဿန္တော သစ္စိကရေတိ။ ပ။ အမတောဂဓံ နိဗ္ဗာနံ
ပဿန္တော သစ္စိကရေတိ။ (အဓိဂမနိယတော အရ
“ဧတေန နိဗ္ဗာနဿ အရိယာနံ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓတံ ဒဿေတိ”ဟု
ဦးကာက ကောက်ချက်ပြု၏)။

စက္ခုသို့ အာဝုသော သာရိပုတ္တ စက္ခုဝိညာဏေ၊ စက္ခု
ဝိညာဏ ဝိညာတဗ္ဗေသု ဓမ္မေသု နိရောဓံ ဒိသ္မာ နိရောဓံ
အဘိညာယ စက္ခုံ စက္ခုဝိညာဏံ စက္ခုဝိညာဏ ဝိညာတဗ္ဗေ
ဓမ္မေ 'နေတံ မမ၊ နေသောဟ မသ္မိ၊ န မေသော အတ္တာ'တိ
သမနုပဿာမိ—

ဟု ၆-ဒွါရ၊ ၆-အာရုံ၊ ၆-ဝိညာဏ်တို့၌ အသစ် ၆-ဒွါရ၊
အသစ် ၆-အာရုံ၊ အသစ် ၆-ဝိညာဏ် ချုပ်သည်ကိုမြင်၍ ချုပ်သည်
ကို (ဒုက္ခ နိရောဓ) နိဗ္ဗာန်ဟု အမှတ်ပြု၍ 'ငါ့ဥစ္စာ မဟုတ်၊ ငါ
မဟုတ်၊ ငါ့ကိုယ်မဟုတ်'ဟု ရှုမြင်ကြောင်းကို အရှင် သာရိပုတြာ
အား အရှင်ဆန္ဒမထေရ်က ဖြေကြားသော ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ။

၎င်းအဖြေ ဟုတ်မှန်ကြောင်းကို ဝန်ခံသော မဟာစုန္ဒ
မထေရ်က "တဿာတိဟာရသော ဆန္ဒ။ ပ။ နေဝိဓ၊ န ဟုရံ၊ န ဥဘ
ယမန္တရေန ဧတ္ထေဝန္တော ဒုက္ခဿ"ဟု ၆-ဒွါရ အာယတန၌ အ
သစ် ကိုယ်ကို မမြင်၊ ၆-အာရုံ အာယတန၌ အသစ်ကိုယ်ကို မမြင်၊
၆-ဒွါရ၊ ၆-အာရုံအကြား ဝိညာဏ် ၆-ပါး၌ အသစ်ကိုယ်ကို
မမြင်၊ ထိုကိုယ်မထင်သော သဘောသာလျှင် ယခုမျက်မှောက်
အတ္တဘော၌ အသစ်ဒုက္ခ၏ ပြီးဆုံးသော နိဗ္ဗာန်ပင်တည်းဟု မိန့်
တော်မူ၏။

၄၈။ အသိထိလ။ ပ။ ဂမနိယတောတိ ဧတေန နိဗ္ဗာ
နဿ အရိယာနံ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓတံ ဒေသေတိ။ သဗ္ဗညုဝစနတော
တိ ဧတေန တဒည အနုမာနသိဒ္ဓတံ။ တဒုဘယေန အလ
ဘနိယတောတိ ပဒဿ ဟေတုနော အသိဒ္ဓတံ။ ပရမတ္ထေန

နာဝိဇ္ဇမာနံ၊ ဝိဇ္ဇမာနမေဝါတိ ယထာရဒ္ဓမတ္ထံ နိဂမေတွာ
တဒတ္ထသာဓနံ အာဂမံ ဒဿေန္တော “ဝုတ္တဉ္ဇေတ”န္တိ အာဒိ
မာဟ။

အသိထိလ။ ပ။ ဂမနီယတောတိဇေတေန အသိထိလ။ ပ။
ဂမနီယတော ဟူသောစကားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ အရိယာ
နံ၊ အရိယာတို့၏၊ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓတံ၊ မျက်မှောက်ခန္ဓာ၌ ပြီးသည်၏
အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။

သဗ္ဗညုဝစနတောတိဇေတေန၊ သဗ္ဗညုဝစနတောဟူသော
ဤစကားဖြင့်၊ တဒညေသံ၊ ထိုအရိယာမှတစ်ပါး ပုထုဇဉ်ဉာဏ်
အရှင်တို့၏၊ အနုမာနသိဒ္ဓတံ၊ ဆ၊ သဖြင့် ပြီးသည်၏အဖြစ်ကို၊
ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။ တဒုဘယေန၊ ထိုနှစ်ပါးစုံသော စကား
ဖြင့်၊ အလဘနီယတောတိပဒဿ၊ အလဘနီယတော ဟူသောပုဒ်
၏၊ ဟေတုနော၊ အကြောင်း၏၊ အသိဒ္ဓတံ၊ မပြီးသည်၏အဖြစ်ကို၊
ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။

တံနိဗ္ဗာနံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်သည်၊ ပရမတ္ထေန၊ ပရမတ်သက်သက်
အနက်အားဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇမာနံ၊ မရှိသည်၊ န၊ မဟုတ်၊ ဝိဇ္ဇာမာန
မေဝ၊ ရှိသည်သာလျှင်ကတည်း။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ယထာရဒ္ဓမတ္ထံ၊
အားထုတ်သောအစဉ်ကို၊ နိဂမေတွာ၊ နိဂုံးအုပ်၍၊ တဒတ္ထသာ
ဓနံ၊ ထိုပရမတ်အမှန် နိဗ္ဗာန်အနက်ကိုပြီးစေတတ်သော၊ အာဂမံ၊
သုတ်အာဂုံကို၊ ဒဿေန္တော၊ ပြတော်မူလိုသည်ဖြစ်၍၊ ဝုတ္တဉ္ဇေ
တန္တိအာဒိဝစနံ၊ ဝုတ္တဉ္ဇေတံ ဤသို့အစရှိသောစကားကို၊ အာဟ၊
မိန့်တော်မူပြီ။

၄၉။ တတ္ထ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတန္တိ
စတ္တာရိပိ ပဒါနိ အညမညဝေဝစနာနိ။

တတ္ထဝစနေ၊ ထိုစကား၌၊ အဇာတံ၊ အဇာတပုဒ်၊ အဘူ
တံ၊ အဘူတပုဒ်၊ အကတံ၊ အကတပုဒ်၊ အသင်္ခတံ၊ အသင်္ခတပုဒ်၊
ဣတိ၊ ဤသို့၊ စတ္တာရိပိပဒါနိ၊ လေးပုဒ်တို့သည်လည်း၊ အညမည
ဝေဝစနာနိ၊ အချင်းချင်းပုဒ် ဝေဝစတို့တည်း။

“အရိယာနံပစ္စက္ခသိဒ္ဓတံ” အရ အရိယာသည် ယခုကိုယ်
အတ္တဘော၌ ပြီးသောနိဗ္ဗာန်ကို ဒိဋ္ဌမျက်မှောက် တွေ့မြင်၏။
“တဒညေသံ အနုမာနသိဒ္ဓတံ” အရ ကလျာဏပုထုဇဉ်သည်
နိဗ္ဗာန်ကို အကြောင်းဖြစ်ခွင့်ကင်းသော မဂ်ခဏ မဂ်ဌာန မဂ္ဂ
သမင်္ဂီ၏ ခန္ဓပဉ္စက၌ အသစ်မဖြစ်ဘဲ ချုပ်သောသဘောဟုကြံဆ
သဖြင့် အသိပြီး၏။

ဣမေ ခေါ် တေ ဓမ္မာ၊ ယေမေ ပုဗ္ဗေ သုတဝါ အဟေ
သုံ။ တေနာဟံ တေရဟိ ကာယေန စ ဖုသိတွာ ဝိဟရာမိ၊
ပညာယ စ ပဋိဝိဇ္ဈ ပဿာမိတိ။

“တဒုဘယေန အသိဒ္ဓတံ” အရ အလဘနိယတောမှ
တပါး အဏု၊ ပကတိ၊ ကာလ၊ ပုရိသ မပြီး၊ ထို့တွင် အဏု၊ ပုရိသ
နှစ်ပါးကား ဘုရားမဟောသောကြောင့် မပြီး၊ ပကတိ၊ ကာလ
နှစ်ပါးကား ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ မဟုတ်သောကြောင့်မပြီး၊ ကာလနှင့်
သဒ္ဓါ-တုလျာ။

“အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အဇာတံ” အရ ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စက၌
၁-ဇာတအရ၊ ၂-အဇာတအရ၊ ထိုနှစ်ပါးတွင် ‘ဥပ္ပါဒေါ ဘယံ’

ကား ဇာတအရ ခန္ဓပဉ္စက၊ ‘အနုပ္ပါဒေါ ခေမံ’ကား အဇာတအရ ခန္ဓဝိမုတ္တ။

“အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အဘူတံ”အရ ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စက၌ ၁-ဘူတအရ၊ ၂-အဘူတအရ၊ ထိန္တိပါးတွင် ‘ဥပ္ပါဒေါ ဒုက္ခံ’ကား ဘူတအရ ခန္ဓပဉ္စက၊ ‘အနုပ္ပါဒေါ သုခံ’ကား အဘူတအရ ခန္ဓဝိမုတ္တ။

“အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အကတံ”အရ ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စက၌ ၁-ကတအရ၊ ၂-အကတအရ၊ ထိန္တိပါးတွင် ‘ဥပ္ပါဒေါ သာမိသံ’ကား ကတအရ ခန္ဓပဉ္စက၊ ‘အနုပ္ပါဒေါ နိရာမိသံ’ကား အကတအရ ခန္ဓဝိမုတ္တ။

“အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အသင်္ခတံ”အရ ပစ္စုပ္ပန်ပဉ္စက၌ ၁-သင်္ခတအရ၊ ၂-အသင်္ခတအရ၊ ထိန္တိပါးတွင် ‘ဥပ္ပါဒေါ သင်္ခါရာ’ကား သင်္ခတအရ ခန္ဓပဉ္စက၊ ‘အနုပ္ပါဒေါ နိဗ္ဗာန်ံ’ကား အသင်္ခတအရ ခန္ဓဝိမုတ္တ။

အမှာ။ ။ပဝတ္တံ၊ နိမိတ္တံ၊ အာယုဟန၊ ၎င်းသုံးပုဒ်တို့ကို နည်းတူကောက်။

“ဥပ္ပါဒေါ ဟေတု၊ ပဝတ္တံ ဟေတု၊ နိမိတ္တံ ဟေတု၊ အာယုဟနာ ဟေတု၊ ပ၊ ယေ အာယုဟနပစ္စယာ ကိလေသာ နိဗ္ဗတ္တေယျံ၊ တေ အနာယုဟနေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတ္တာ အဇာတာယေဝ၊ ပ၊ န ပါတုဘဝန္တိ၊ ဧဝံ ဟေတုနိရောဓာ ဖလနိရောဓော၊ ဧဝံ အတ္ထိ မဂ္ဂဘာဝနာ၊ အတ္ထိ ဖလသန္တိ

ကိရိယာ၊ အတ္တိ ကိလေသပ္ပဟာနံ၊ အတ္တိ ဓမ္မာ ဘိသမ
ယော” ဟူသော ပါဠိတော်ကောက်၊ အဋ္ဌကထာကောက်
ကိုရူ။

နော စေ ဘိက္ခဝေ အဘဝိဿ အဇာတံ အဘူတံ
အကတံ အသင်္ခတံ၊ နယိမ ဇာတဿ ဘူတဿ ကတဿ
သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယေထ။

ဟူသောစကားဖြင့် ချစ်သားတို့ မဖြစ်သောသဘော၊
မထင်သောသဘော၊ မပြုသောသဘော၊ မစီရင်သောသဘော
သင်တို့မှာ အကယ်၍ မရှိသေး၊ မရှိသေးကတည်းက ဖြစ်သော
သဘော၊ ထင်သောသဘော၊ ပြုသောသဘော၊ စီရင်သော
သဘော သာ ထင်၏၊ ယခုလောက၌ အသစ်ဖြစ်သော သဘော
က လွတ်၊ အသစ်ထင်သော သဘောက လွတ်၊ အသစ်ပြုသော
သဘောက လွတ်၊ အသစ်စီရင်သော သဘောက လွတ်သည်ကို
သင်တို့မထင်သေး။

ယသ္မာ စ ခေါ ဘိက္ခဝေ အတ္တိ အဇာတံ အဘူတံ အက
တံ အသင်္ခတံ၊ တသ္မာ ဇာတဿ ဘူတဿ ကတဿ သင်္ခတဿ
နိဿရဏံ ပညာယတိ။

ဟူသော စကားဖြင့် ချစ်သားတို့ မဖြစ်သောသဘော၊
မထင်သော သဘော၊ မပြုသော သဘော၊ မစီရင်သော
သဘော အကြင်ကြောင့် သင်တို့မှာ ရှိ၏၊ ထိုကြောင့် ရှိ
ကတည်းက ဖြစ်သောသဘော ယခုလောက၌ ထင်သော

သဘော ယခုလောက၌ ပြုသောသဘော ယခုလောက၌
စီရင်သောသဘော ယခုလောက၌ အသစ်ဖြစ်သော သဘော
ကလွတ်၊ အသစ်ထင်သောသဘောကလွတ်၊ အသစ်ပြုသော
သဘောကလွတ်၊ အသစ်စီရင်သော သဘောကလွတ်သည်ကို
သင်တို့မှာထင်၏၊ ဟုဗျတိရေရနည်း၊ အနုယနည်း တပေါင်း
တည်း နိဗ္ဗာန်ကို ပြတော်မူ၏။

“တေနေတ္ထ သဗ္ဗဿာပိ ဝဇ္ဇဒုက္ခဿ အပဂမော နိဿရဏံ
ပညာယတိ” ဟူသော မဟာဋီကာ။

“ဥပ္ပါဒေါ ဟေတု၊ ဥပ္ပါဒေါ ပစ္စယော ကိလေသာနံ
နိဗ္ဗတ္တိယာ၊ ဥပ္ပါဒေ အာဒိနဝံ ဒိသ္မာ အနုပ္ပါဒေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိ”
ဟူသော ပဋိသတ္တိဒါမင်္ဂါ။

“မဂ္ဂဘာဝေ ဘာဝဘော” ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမင်္ဂါ။

တံသတ္ထိကရဏ ဘာဝေ ရာဂါဒီနံ အနုပ္ပါဒနိရောဓ
ဂမနာဘာဝါ၊ တံအာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခိယန္တိ။ ဧကံသေနဝ
စေတံ၊ ဧဝံ သပ္ပုဋ္ဌိစိတ္တဗ္ဗံ” ဟူသော မဟာဋီကာ၊ မဂ်မှီရာ ခန္ဓာ
ပဉ္စက ဥပ္ပါဒ၊ မဂ်ဌာန မဂ်ကာလ ကံ၊ ကိလေသာက အဘာဝ
အနုပ္ပါဒက သတ္ထိကရဏ၊ အသစ်ဖြစ်ခွင့် ကံ၊ ကိလေသာက မဖြစ်
ကြရာ အနုပ္ပါဒသို့ ရောက်၍ ကုန်၏။

၅၀။ အထ ဝါ ဝေဒနာဒယော ဝိယ ဟေတုပစ္စယ
သမဝါယသင်္ခါတာယ ကာရဏသာမဂ္ဂိယာ န၊ ဇာတံ
န နိဗ္ဗတ္တန္တိ အဇာတံ။ ကာရဏေန ဝိနာ သယမေဝ စ န ဘူတံ

န ပါတုဘူတန္တိ အဘူတံ။ ဧဝံ အဇာတတ္တာ အဘူတတ္တာ စ
ယေန ကေနစိ ကာရဏေန န ကတန္တိ အကတံ။ ဇာတဘူတ
ကတဘာဝေါ စ နာမရူပါဒီနံ သင်္ခတဓမ္မာနံ ဟောတိ။
န အသင်္ခတသဘာဝဿာ နိဗ္ဗာနဿာတိဒဿနတ္ထံအသင်္ခတန္တိ
ဝုတ္တံ။

မဟာဋီကာ

အထဝါ၊ တနည်း၊ ဝေဒနာဒယော ဝိယ၊ ဝေဒနာ သညာ
သင်္ခါရ ဝိညာဏ်တို့ကဲ့သို့၊ ဟေတုပစ္စယ သမဝါယ သင်္ခါတယ၊
ဟေတုပစ္စယ သမဝါယဟု ဆိုအပ်သော၊ ကာရဏသမဂ္ဂိယာ၊
အကြောင်းညီညွတ်ခြင်းကြောင့်၊ နဇာတံနနိဗ္ဗတ္တံ၊ မဖြစ်။ ဣတိ၊
ထို့ကြောင့်၊ အဇာတံ၊ အဇာတမည်၏။ ကာရဏေ၊ အကြောင်း
နှင့်၊ ဝိနာ၊ ကင်း၍၊ သယမေဝစ၊ အလိုလိုသာလျှင်လည်း၊
နဘူတံနပါတုဘူတံ၊ မထင်၊ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်၊ အဘူတံ၊ အဘူတ
မည်၏။

ဧဝံ၊ ဤသို့၊ အဇာတတ္တာ၊ မဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
အဘူတတ္တာစ၊ မထင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကေနစိကာရဏေန၊
တစုံတခုသော အကြောင်းသည်၊ နကတံ၊ မပြုအပ်။ ဣတိ၊
ထို့ကြောင့်၊ အကတံ၊ အကတမည်၏။ ဇာတဘူတ ကတဘာ
ဝေါစနာမ၊ ဖြစ်သောသဘော ထင်သောသဘော ပြုသော
သဘောမည်သည်ကား၊ ရူပါဒီနံ၊ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊
ဝိညာဏ်ဖြစ်ကုန်သော၊ သင်္ခတဓမ္မာနံ၊ သင်္ခတ တရားတို့အား၊
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အသင်္ခတ သဘာဝဿ၊ အသင်္ခတသဘောဖြစ်
သော၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်အား၊ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣတိ ဣမဿ

အတ္တဿ၊ ဤအနက်ကို၊ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ အသင်္ခတန္တိ၊ အသင်္ခတဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ မိန့်အပ်ပြီ။

၅၁။ ပဋိလောမတော ဝါ သမစ္စ သမ္ဘုယျ ပစ္စယေဟိ ကတန္တိ သင်္ခတံ၊ တထာ န သင်္ခတံ သင်္ခတလက္ခဏရဟိတန္တိ စ အသင်္ခတန္တိ၊ ဧဝံ အနေကေဟိ ကာရဏေဟိ နိဗ္ဗတ္တိတဘာဝေ ပဋိသိဒ္ဓေ ပကတိဝါဒီနံ ပကတိဝိယ သိယာ န ခေါ ဧကေနော ကာရဏေန ကတန္တိ အာသင်္ကာယံ ကေနစိ န ကတန္တိ ဒဿနတ္ထံ အကတန္တိ ဝုတ္တံ။

ဧဝံ အပစ္စယမ္ပိ သမာနံ သယမေဝ ဟိ န ခေါ ဣဒံ ဘူတံ ပါတုဘတန္တိ အာသင်္ကာယံ တံ နိဝတ္တနတ္ထံ အဘူတန္တိ ဝုတ္တံ၊ အယဉ္ဇေတဿ အသင်္ခတာကတာဘူတဘာဝေါ သဗ္ဗေ န သဗ္ဗံ အဇာတိဓမ္မတ္တာ ဒဿနတ္ထံ အဇာတန္တိ ဝုတ္တံ။

မဟာဋီကာ

ပဋိလောမတော၊ နောက်ဆုတ်နောက်ပြန်လှန် တနည်းကား၊ သမစ္စ၊ ကပ်၍၊ သမ္ဘုယျ၊ ပေါင်းဆုံ၍၊ ပစ္စယေဟိ၊ အကြောင်းတို့သည်၊ ကတံ၊ ပြုအပ်၏။ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်၊ သင်္ခတံ၊ သင်္ခတမည်၏။ တထာ၊ ထိုအတူ၊ နသင်္ခတံ၊ သင်္ခတမမည်။ သင်္ခတလက္ခဏရဟိတံ၊ သင်္ခတလက္ခဏာမှကင်း၏။ ဣတိစ၊ ထိုကြောင့်လည်း၊ အသင်္ခတန္တိ၊ အသင်္ခတဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ ဧဝံ၊ ဤသို့၊ အနေကေဟိ၊ များစွာ ကုန်သော၊ ကာရဏေဟိ၊ အကြောင်းတို့သည်၊ နိဗ္ဗတ္တိတဘာဝေ၊ ဖြစ်စေအပ်သောသဘောကို၊ ပဋိသိဒ္ဓေ၊ ဖြစ်အပ်သည်ရှိသော်၊ ပကတိဝါဒီနံ၊ ပကတိဝါဒီတို့၏၊ ပကတိဝိယ၊ ပကတိကဲ့သို့၊ ဧကေ

နေဝကာရဏေန၊ တခုတည်းသော အကြောင်းဖြင့် သာလျှင်၊
ကတံ၊ ပြီးသည်၊ သိယာနုခေါ၊ ဖြစ်ရာသလော။ ဣတိ၊ ဤသို့၊
အာသင်္ကာယံ၊ ယုံမှားရာ၌၊ ကေနစိ၊ တစုံတခုဖြင့်၊ နကတံ၊ မပြီး။
ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ အကတန္တိ၊ အကတဟူ၍၊
ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။

ဝေ၊ ဤသို့၊ အပစ္စယံ၊ အကြောင်းကင်းသည်၊ သမာနမ္ပိ၊
ဖြစ်လျက်လည်း၊ ဣဒံဘူတံပါတုဘူတံ၊ ဤထင်ခြင်းသည်၊ သယ
မေဝနုခေါ၊ အလိုလိုသာလော၊ ဣတိ၊ ဤသို့၊ အာသင်္ကာယံ၊ ယုံမှား
ရာ၌၊ တံ၊ ထိုအလိုလိုကို၊ နိဝတ္တနတ္ထံ၊ မြစ်ခြင်းအကျိုးငှါ၊ အဘူတန္တိ၊
အဘူတဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ တေဿနိဗ္ဗာနဿ၊ ဤနိဗ္ဗာန်၏၊
သဗ္ဗေသဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသောကာလဖြင့် အလုံးစုံသော ကာလ
ပတ်လုံး၊ အဇာတိဓမ္မတ္တာ၊ ဖြစ်သောသဘော မဟုတ်သည်၏
အဖြစ်ကြောင့်၊ အယဉ္ဇအသင်္ခတာကတာဘူတဘာဝေါ၊ ဤ
အသင်္ခတသဘော၊ ဤအကတသဘော၊ ဤအဘူတသဘော
တည်း၊ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဒဿနတ္ထံ၊ ပြခြင်းအကျိုးငှါ၊ အဇာတန္တိ၊
အဇာတဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

၅၂။ ဝေမေတ္တ သတ္တာ ပရမတ္ထတော နိဗ္ဗာနဿ အတ္ထိ
ဘာဝံ ပဝေဒေသိ၊ ပဝေဒေန္တော စ “အဟံ ဓမ္မိဿရော
ဓမ္မဿာမီ”တိ န အတ္တနော အာဏာမတ္တေန ပဝေဒေသိ၊ အပိ
စ ခေါ ပန ပဒပရမေ အနုကမ္ပမာနော ယုတ္တိတောပိ ပဝေ
ဒေသိ။

ဝေ၊ ဤသို့၊ ဧတ္ထ၊ ဤသုတ်၌၊ သတ္ထ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပရမတ္ထတော၊ ပရမတ္ထအားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ အတ္ထိဘာဝံ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ပဝေဒေသိ၊ ဟောကြားတော်မူ၏။ ပဝေဒေန္တောစ၊ ဟောကြားသော်လည်း၊ အဟံဓမ္မဿရောဓမ္မဿာမိတိ၊ ငါဘုရားတရားကိုအစိုးရ၏၊ ငါဘုရားတရား၏ အရှင်ဟု၊ အတ္တနောဒဘာဏာမတ္တေန၊ ကိုယ်တော်မြတ်၏ အာဏာတော်မျှဖြင့်၊ နပဝေဒေသိ၊ ဟောကြားတော်မူ။ အပိစ္ဆေခေါပန၊ စင်စစ်၊ ပဒပရမေ၊ ပဒပရမပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အနုကမ္ပမာနော၊ အစဉ်သနားတော် မူသည်ဖြစ်၍၊ ယုတ္တိတောပိ၊ ယုတ္တိအားဖြင့်လည်း၊ ပဝေဒေသိ၊ ဟောကြားတော်မူ၏။ (မဟာဋီကာနက်)

၅၃။ ယထာဟ၊ နော စေတံ ဘိက္ခဝေ အဘဝိဿ၊ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ၊ နယိမ ဇာတဿ ဘူတဿ ကတဿ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယေထ၊ ယသ္မာ စ ခေါ ဘိက္ခဝေ အတ္ထိ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတံ၊ တသ္မာ ဇာတဿ ဘူတဿ ကတဿ သင်္ခတဿ နိဿရဏံ ပညာယတိတိ။

မဟာဋီကာ

ယထာဟ၊ ဘုရားအဘယ်သို့ဟောတော်မူသနည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ တံအဇာတံ၊ ထိုမဖြစ်ခြင်းသည်၊ တံအဘူတံ၊ ထိုမထင်ခြင်းသည်၊ တံအကတံ၊ ထိုမပြုခြင်းသည်၊ တံအသင်္ခတံ၊ ထိုမစီရင်ခြင်းသည်၊ နောစေအဘဝိဿ၊ တကယ်မရှိငြားအံ့။ ဣဓ၊ ဤလောက၌၊ ဇာတဿ၊ ဖြစ်ခြင်းမှ၊ ဘူတဿ၊ ထင်ခြင်းမှ၊ ကတဿ၊

ပြုခြင်းမှ၊ သင်္ခတဿ၊ စီရင်ခြင်းမှ၊ နိဿရဏံ၊ ကျွတ်လွတ်ထွက်
မြောက်ခြင်းသည်၊ နပညာယေထ၊ မထင်ရာ။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ ယသ္မာစခေါ၊ အကြင်ကြောင့်၊
အဇာတံ၊ မဖြစ်ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ရှိ၏၊ အဘူတံ၊ မထင်ခြင်းသည်၊
အတ္ထိ၊ ရှိ၏၊ အကတံ၊ မပြုခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ရှိ၏၊ အသင်္ခတံ၊ မစီရင်
ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊ ဇာတဿ၊ ဖြစ်ခြင်းမှ၊
ဘူတဿ၊ ထင်ခြင်းမှ၊ ကတဿ၊ ပြုခြင်းမှ၊ သင်္ခတဿ၊ စီရင်ခြင်းမှ၊
နိဿရဏံ၊ ကျွတ်လွတ်ထွက်မြောက်ခြင်းသည်၊ ပညာယတိ၊ ထင်၏၊
ဣတိဧဝံ၊ ဤသို့၊ အာဟ၊ ဟောတော်မူ၏။ (မဟာဋီကာနက်)

၅၄။ တဿတ္ထော ဘိက္ခဝေ ယဒိ အဇာတာဒိသဘာ
ဝါ အသင်္ခတာ ဓာတု အဘဝိဿ န သိယာ၊ ဣဓ လောကေ
ဇာတာဒိသဘာဝဿ ရူပါဒိက္ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတဿ သင်္ခတဿ
နိဿရဏံ အနဝသေသဝူပသမော န ပညာယေယျ၊ န ဥပ
လဗ္ဗေယျ၊ န သမ္ဘဝေယျ။

နိဗ္ဗာနဉ္စိ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တမာနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ
အာဒယော အရိယမဂ္ဂဓမ္မာ အနဝသေသံ သံကိလေသေ
သမုစိန္တန္တိ၊ တေနတ္ထ သဗ္ဗဿာပိ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ အပဂမော
နိဿရဏံ ပညာယတိ၊ ဧဝံ ဗျတိရေကဝသေန နိဗ္ဗာနဿ
အတ္ထိဘာဝံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ အနုဂမနဝသေနပိ တံ
ဒဿေတွာ နိဂမေတုံ “ယသ္မာ စ ခေါ” တိအာဒိ ဝုတ္တံ၊
တဿတ္ထော ဝုတ္တနယေနော ဝေဒိတဗျော။

တဿသုတ္တဿ၊ ထိုသုတ်၏၊ အတ္ထော၊ အနက်ကား၊ ဘိက္ခုဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ အဇာတာဒိသဘာဝေ၊ အဇာတ၊ အဘူတ၊ အကတ၊ သဘောရှိသော၊ အသင်္ခတာဓာတု၊ အသင်္ခတဓာတ်သည်၊ ယဒိနုအဘဝိဿ နသိယာ၊ တကယ်မရှိသေးသည်ဖြစ်ငြားအံ့၊ ဣစ္ဆလောကေ၊ ဤခန္ဓာပဉ္စကအတိတ်ဘဝလောက၊ အနာဂတ်ဘဝလောက၊ ပစ္စုပ္ပန်ဘဝလောက၌၊ ဇာတာဒိသဘာဝဿ၊ ဇာတ၊ ဘူတ၊ ကတသဘောရှိသော၊ ရူပါဒိက္ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခါတဿ၊ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ် ခန္ဓာပဉ္စကဟု ဆိုအပ်သော၊ သင်္ခတဿ၊ သင်္ခတမှ၊ နိဿရဏံ အနဝသေသ ဝုပသမော၊ အကြွင်းမရှိ လွတ်ငြိမ်းသည်၊ န ပညာယေယျ၊ မထင်သေးရာ။ နဥပလဗ္ဗေယျ၊ မရသေးရာ။ နသမ္ဘဝေယျ၊ မသင့်သေးရာ။

ဟိ၊ မထင်သေး မရသေး မသင့်သေးပုံကိုဆိုအံ့။ ယေန စိတ္တေန၊ အကြင်စိတ်ဖြင့်၊ ဣစ္ဆလောကေ၊ ဤခန္ဓာပဉ္စက ၃-ဘဝလောက၌၊ သဗ္ဗဿာပိဝဋ္ဋဒုက္ခဿ၊ အလုံးစုံသော ဝဋ်ဒုက္ခမှ၊ အပဂမောနိဿရဏံ၊ ကင်းလွတ်ခြင်းသည်၊ ပညာယတိ၊ ထင်၏။ တေနစိတ္တေန၊ ထိုစိတ်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ ထင်သော နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာရမ္မဏံကတော၊ အာရုံပြု၍၊ ပဝတ္တမာနာ၊ ဖြစ်ကြကုန်သော၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒယော၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိအစရှိကုန်သော၊ အရိယမဂ္ဂဓမ္မာ၊ အရိယာမဂ်တရားတို့သည်၊ အနဝသေသံ၊ အကြွင်းမရှိ၊ သံကိလေသေ၊ ကိလေသာတို့ကို၊ နသမ္ဘိန္ဒန္တိ၊ မဖြတ်ကြသေးကုန်။

ဝေ၊ ဤသို့၊ ဗျတိရေကဝသေန၊ ဗျတိရေကနည်း၏၊ အစွမ်းအားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ အတ္ထိဘာဝံ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတော၊ ပြပြီး၍၊ ဣဒါနိ၊ ယခု၊ အနုဂမနဝသေနပိ၊ အနွယ်

နည်း၏အစွမ်းအားဖြင့်လည်း၊ တံ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊
ဒေသေတော၊ ပြု၍၊ နိဂမေတုံ၊ နိဂုမ်းအုပ်ခြင်းငှာ၊ ယသ္မာစခေါတိ
အာဒိသုတ္တံ၊ ယသ္မာစခေါ ဤသို့အစရှိသောသုတ်ကို၊ ဝုတ္တံ၊ ဟော
အပ်၏၊ တဿသုတ္တဿ၊ ထိုသုတ်၏၊ အတ္ထော၊ အနက်ကို၊ ဝုတ္တန
ယေနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊
သိအပ်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

၅၅။ ဧတ္ထ စ ယသ္မာ အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ၊ အသင်္ခတာ
ဓမ္မာ၊ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ တဒါယနံ၊ ယတ္ထ နေဝ ပထဝီ၊ ဣဒံ
ခေါဌာနံ သုဒ္ဓဒသံ၊ ယဒိဒံ သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော သဗ္ဗုပဓိ
ပဋိနိဿဂ္ဂေါ၊ အသင်္ခတဉ္စ ခေါ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိ
အသင်္ခတဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒန္တိ အာဒီဟိ အနေကေဟိ သုတ္တပ
ဒေဟိ၊ အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ အဇာတန္တိ ဣမိနာ စ သုတ္တပဒေန
နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရမတ္ထတော သဗ္ဘာဝေါ သဗ္ဗလောကံ
အနုကမ္ပမာနေန သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ပကာသိတော။

မဟာဋီကာ

ဧတ္ထေဌာနေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်အရာဌာန၌လည်း၊ ယသ္မာ၊ အကြင်
ကြောင့်၊ အပ္ပစ္စယာဓမ္မာ။ ပ။ အသင်္ခတဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒန္တိအာဒီဟိ၊
အပ္ပစ္စယာဓမ္မာ။ ပ။ အသင်္ခတတဂါမိနိဉ္စ ပဋိပဒံ ဤသို့အစရှိကုန်
သော၊ အနေကေဟိ၊ များစွာကုန်သော၊ သုတ္တပဒေဟိစ၊ သုတ်
ပုဒ်တို့ဖြင့်၎င်း၊ အတ္ထိဘိက္ခဝေ အဇာတန္တိဣမိနာစ သုတ္တပဒေန၊
အတ္ထိဘိက္ခဝေ အဇာတံ ဟူသောဤသုတ်ပုဒ်ဖြင့်၎င်း၊ နိဗ္ဗာန
ဓာတုယာ၊ နိဗ္ဗာန်သဘော၏၊ ပရမတ္ထတော၊ ပရမတ်အားဖြင့်၊

သတ္တဝါ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ သဗ္ဗလောကံ၊ အလုံးစုံသော
လောကကို၊ အနုကမ္မမာနေန၊ စောင့်ရှောက်တော်မူလိုသော၊
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန၊ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပကာသိတော၊ ပြတော်
မူအပ်ပြီ။ (မဟာဋီကာနက်)

၅၆။ တဿ ယဒိ ပိ တတ္ထ အပ္ပစ္စက္ခကာရိကာနံ ပိ
သာသနေ အဘိပ္ပသန္ဓာနံ ဝိညုနံ သံသယော နတ္ထိယေဝ၊
ယေ ပန ပရိညေယျဗုဒ္ဓိနော ပုဂ္ဂလာ၊ တေသံ ဝိမတိဝိနောဒ
နတ္ထံ အယ မေတ္ထ အဓိပ္ပာယနိဒ္ဒါရဏမုခေန ယုတ္တိဝိစာ
ရဏာ။

မဟာဋီကာ

တဿ၊ ထို့ကြောင့်၊ တတ္ထ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၌၊ အပ္ပစ္စက္ခကာ
ရိကာနံပိ၊ မျက်မှောက်မပြုကြရသေးသော်လည်း၊ သာသနေ၊
သာသနာတော်၌၊ အဘိပ္ပသန္ဓာနံ၊ အလွန်ယုံကြည်ကုန်သော၊
ဝိညုနံ၊ ပညာရှိတို့အား၊ သံသယော၊ ယုံမှားသည်၊ ယဒိပိနတ္ထိ
ယေဝ၊ တကယ်ပင်တည်း ရှိလည်းမရှိ။ ပနတထာပိ၊ ထိုသို့ပင်
မရှိသော်လည်း၊ ယေပုဂ္ဂလာ၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ပရိညေယျ
ဗုဒ္ဓိနော၊ ပိုင်းခြား၍ သိသောအလေ့သဘောရှိကြကုန်၏၊ တေသံ၊
ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဝိမတိဝိနောဒနတ္ထံ၊ ယုံမှားပျောက်ခြင်းအကျိုး
ငှာ၊ အယံ၊ ဤဆိုလတံ့သည်ကား၊ ဧတ္ထဌာနေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်အရာ
ဌာန၌၊ အဓိပ္ပာယ နိဒ္ဒါရဏမုခေန၊ အဓိပ္ပာယ်ကို ထုတ်ဆိုသဖြင့်၊
ယုတ္တိဝိစာရဏာ၊ ယုတ္တိကို ရှေးချယ်စိစစ်ခြင်းတည်း။ (မဟာဋီ
ကာနက်)

၅၇။ ယထာ ပရိညေယျတာယ သဉ္ဇတ္တရာနံ ကာမာနံ
ရူပါနဉ္စ ပဋိပက္ခဘူတံ တဗ္ဗိဓရ သဘာဝံ နိဿရဏံ ပညာ
ယတိ။ ဧဝံသဘာဝါနံ သဗ္ဗေသမ္ဘိ သင်္ခတဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခ
ဘူတေန တဗ္ဗိဓရသဘာဝေန နိဿရဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ယဉ္စ
တံ နိဿရဏံ၊ သာ အသင်္ခတာ ဓာတု။

မဟာဋီကာ

ပရိညေယျတာယ၊ ပိုင်းခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊
သဉ္ဇတ္တရာနံ၊ ထွက်မြောက်သော သဘောရှိကုန်သော၊ ကာမာနံ၊
ကာမတို့၏၊ ပဋိပက္ခဘူတံ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော၊ တဗ္ဗိဓရသ
ဘာဝံ၊ ထိုကာမမှဝေးသော (ရူပ) သဘောသည်၊ နိဿရဏံ၊
ကျွတ်လွတ်ထွက်မြောက်သည်၊ ပညာယတိယထာ၊ ထင်သကဲ့သို့၊
သဉ္ဇတ္တရာနံ၊ ထွက်မြောက်သော သဘောရှိကုန်သော၊ ရူပါနဉ္စ၊
ရူပတို့၏လည်း၊ ပဋိပက္ခဘူတံ၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော၊ တဗ္ဗိဓရ
သဘာဝံ၊ ထိုရူပမှဝေးသော (အရူပ) သဘောသည်၊ နိဿရဏံ၊
ကျွတ်လွတ်ထွက်မြောက်သည်၊ ပညာယတိယထာ၊ ထင်သကဲ့သို့၊
ဧဝံသဘာဝါနံ၊ ဤသို့ထွက်မြောက်သော သဘောရှိကုန်သော၊
သဗ္ဗေသမ္ဘိ၊ အလုံးစုံလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ သင်္ခတဓမ္မာနံ၊ သင်္ခတ
တရားတို့၏၊ ပဋိပက္ခဘူတေန၊ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော၊ တဗ္ဗိဓရသ
ဘာဝေန၊ ထိုသင်္ခတမှဝေးသော (အသင်္ခတ) သဘောသည်၊
နိဿရဏေန၊ ကျွတ်လွတ်ထွက်မြောက်သည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်၏။
ယဉ္စတံ နိဿရဏံ၊ အကြင် (သင်္ခတ) မှ လွတ်၏။ သာနိဿဋ္ဌာ၊
ထို(သင်္ခတ) မှ လွတ်ခြင်းသည်၊ အသင်္ခတာဓာတု၊ အသင်္ခတဓာတ်
မည်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

“နိဿရဏံ ပညာယတိ ယထာ” ဥပမာ အရကား ကာမတရားတို့၏ ကျွတ်လွှတ်ထွက်မြောက်ခြင်းသည် ကာမဘုံသား စင်စစ်ဖြစ်လျက် ကာမဘုံသားက ရူပစျာန်တရားကိုရ၏။ ကာမဘုံသားကရသော ရူပစျာန်တရား၌ ကာမတရားမရှိ၊ ကာမအဘာဝကို ရူပစျာန်ဆို၊ ကာမာနံ နိဿရဏတရားကို “ကာမာနံ ပဋိပက္ခဘူတံ တဗ္ဗိဓုရသဘာဝံ နိဿရဏံ”ကို တိုက်ရိုက်ယူ။

ရူပတရားတို့၏ ကျွတ်လွှတ်ထွက်မြောက်ခြင်းသည် ကာမဘုံသား စင်စစ်ဖြစ်လျက် ကာမဘုံသားက အရူပစျာန် တရားကိုရ၏။ ရူပဘုံသား စင်စစ်ဖြစ်လျက် ရူပဘုံသားက အရူပစျာန်တရားကိုရ၏။ ကာမဘုံသား ရူပဘုံသား နှစ်ဦးသားရသော အရူပစျာန်တရား၌ ရူပတရားမရှိ၊ ရူပအဘာဝကို အရူပစျာန်ဆို၊ ရူပါနံ နိဿရဏံတရားကို “ရူပါနဉ္စ ပဋိပက္ခဘူတံ တဗ္ဗိဓုရသဘာဝံ နိဿရဏံ”ကို တိုက်ရိုက်ယူ။

“ဧဝံ နိဿရဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ” ဥပမေယျအရ ကာမ, ရူပ, အရူပ သင်္ခတတရားတို့၏ ကျွတ်လွှတ်ထွက်မြောက်ခြင်းသည် ကာမဘုံသား, ရူပဘုံသား, အရူပဘုံသား စင်စစ်ဖြစ်လျက် ကာမဘုံသား, ရူပဘုံသား, အရူပဘုံသားက အသင်္ခတတရားကိုရ၏။ ကာမဘုံသား, ရူပဘုံသား, အရူပဘုံသား သုံးဦးသားရသော အသင်္ခတတရား၌ ကာမ, ရူပ, အရူပ သင်္ခတတရားမရှိ၊ ကာမ, ရူပ, အရူပ သင်္ခတအဘာဝကို အသင်္ခတဆို၊ သင်္ခတဓမ္မာနံ နိဿရဏတရားကို “ဧဝံသဘာဝါနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ သင်္ခတဓမ္မာနံ ပဋိပက္ခဘူတေန တဗ္ဗိဓုရသဘာဝေန နိဿရဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ”

ယဉ္ဇ တံ နိဿရဏံ၊ သာ အသင်္ခတာ ဓာတု” ကို တိုက်ရိုက်ယူ။

၅၈။ ကိဉ္စ ဘိယျော၊ သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ၊ အပိ စ အနုလောမဉာဏံ ကိလေသေ တဒဂ်ဝသေန ပဇဟတိ၊ န သမုစ္ဆေဒဝသေန ပဇဟိတုံ သက္ကောတိ၊ တထာ သမ္ပတိသစ္စာရမ္မဏံ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသု ဉာဏံ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝ ကိလေသေ ပဇဟတိ၊ နံ သမုစ္ဆေဒဝသေန။

မဟာဋီကာ

ဘိယျော၊ အလွန်ကား၊ ကိ•စ၊ အဘယ်နည်း။ ဝိပဿနာဉာဏံ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်သည်၊ သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏံ၊ သင်္ခတတရားလျှင် အာရုံရှိ၏။ အပိစ၊ အစအလယ်အဆုံး တလုံးတည်းချုံးသော်ကား၊ အနုလောမဉာဏံ၊ အနုလောမဉာဏ်သည်၊ ကိလေသေ၊ ကိလေသာတို့ကို၊ တဒဂ်ဝသေန၊ တဒဂ်၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဇဟတိ၊ ပယ်စွန့်၏။ သမုစ္ဆေဒဝသေန၊ သမုစ္ဆေဒ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဇဟိတုံ၊ ပယ်စွန့်ခြင်းငှာ၊ နသက္ကောတိ၊ မတတ်နိုင်။ တထာ၊ ထိုအတူ၊ သမ္ပတိသစ္စာရမ္မဏံ၊ ပညတ်လျှင်အာရုံရှိသော၊ ပဌမဇ္ဈာနာဒိသုဉာဏံ၊ ပဌမဇ္ဈာနဉာဏ်၊ ဒုတိယဇ္ဈာနဉာဏ်၊ တတိယဇ္ဈာနဉာဏ်၊ စတုတ္ထဇ္ဈာနဉာဏ်သည်၊ ဝိက္ခမ္ဘနဝသေန၊ ဝိက္ခမ္ဘ၏အစွမ်းအားဖြင့်သာလျှင်၊ ကိလေသေ၊ ကိလေသာတို့ကို၊ ပဇဟတိ၊ ပယ်စွန့်၏။ သမုစ္ဆေဒဝသေန၊ သမုစ္ဆေဒ၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ ပဇဟိတုံ၊ ပယ်စွန့်ခြင်းငှာ၊ နသက္ကောတိ၊ မတတ်နိုင်။ (မဟာဋီကာနက်)

၅၉။ ဣတိ သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏဿ သမ္မုတိသစ္စာရမ္မဏဿ စ ဉာဏဿ ကိလေသာနံ သမုဇ္ဈေဒပ္ပဟာနေ အသမတ္ထဘာဝတော တေသံ သမုဇ္ဈေဒပ္ပဟာနကရဿ အရိယမဂ္ဂဉာဏဿ တဒုဘယဝိပရိတဘာဝေန အာရမ္မဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ၊ သာ အသင်္ခတာ ဓာတု။

မဟာဋီကာ

ဣတိဣမိနာပဟာနက္ကမေန၊ ဤသို့သော တ ဒင်္ဂ၊ ဝိက္ခမ္ဘန၊ သမုဇ္ဈေဒ ပယ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သင်္ခတဓမ္မာရမ္မဏဿ သမ္မုတိသစ္စာရမ္မဏဿစ၊ သင်္ခတအာရုံ ပညတ်အာရုံ အစုံရှိသော၊ ဉာဏဿ၊ ဝိပဿနာဉာဏ်၊ စွာနဉာဏ်၏၊ ကိလေသာနံ၊ ကိလေသာတို့ကို၊ သမုဇ္ဈေဒပဟာနေ၊ သမုဇ္ဈေဒပယ်ခြင်း၌၊ အသမတ္ထဘာဝတော၊ မစွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တေသံ၊ ထိုကိလေသာတို့၏၊ သမုဇ္ဈေဒပဟာနကရဿ၊ သမုဇ္ဈေဒပဟာန်ကိုပြုသော၊ အရိယမဂ္ဂဉာဏဿ၊ အရိယမဂ်ဉာဏ်၏၊ တဒုဘယဝိပရိတဘာဝေန၊ ထိုသင်္ခတအာရုံ၊ ပညတ်အာရုံ နှစ်ပါးစုံမှ ပြန်သော(သင်္ခတ)သဘောသည်၊ အာရမ္မဏေန၊ အာရုံသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ၊ ဖြစ်၏။ ယဉ္ဇတံအာရမ္မဏံ၊ အကြင်အာရုံ၊ သာအာရမ္မဏတာ၊ ထိုအာရုံသည်၊ အသင်္ခတာဓာတု၊ အသင်္ခတဓာတ်မည်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

သင်္ခတတရား၊ အသင်္ခတတရား နှစ်ပါးတို့တွင် ကာမတရား၊ ရူပတရား၊ အရူပတရားသည်သာ သင်္ခတမည်သည်မဟုတ်သေး၊ မဂ်စိတ်သည်လည်း သံသရာစက်ရဟုတ် အကြောင်းအ

ကျိုး စပ်သောကြောင့် သင်္ခတပင်မည်၏။ နိဗ္ဗာန်သည်ကား သံသရာစက်ရဟတ် အကြောင်းအကျိုးမစပ်၊ အကြောင်းသော် ကား ကင်းပြတ်၊ အကျိုးသော်ကား ရပ်သောကြောင့် အသင်္ခတ မည်၏။

သင်္ခတတရား၌ အသင်္ခတတရား လွတ်ပုံကား အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးရပ် သံသရာစက်ရဟတ် အကြောင်း အကျိုးမစပ်ခြင်းသည် မဂ်စိတ် သင်္ခတမည်၏။ အသင်္ခေအနန္တ အဇ္ဈတ္တ၊ ဗဟိဒ္ဓ၊ အတိတ်၊ အနာဂတ်၊ ပစ္စုပ္ပန် ကာလသုံးရပ် သံသရာစက်ရဟတ် သင်္ခတ၌ အကျိုးရပ်ခြင်းသည် အသင်္ခတ မည်၏။ အသင်္ခတသည် ကျွတ်လွတ်သည်မည်၏။ (“မဂ္ဂဘာဝေ ဘာဝတော”ကိုရူ။)

ဝိပဿနာဉာဏ်ကား သင်္ခတတရားကို အာရုံပြု၏။ အနု လောမဉာဏ်သည် ကိလေသာကို တဒင်္ဂပဟာန်ပယ်၏။ သမုစ္ဆေဒ ပဟာန် မပယ်။

ဈာနဉာဏ်ကား ပညတ်တရားကို အာရုံပြု၏။ ကိလေ သာကို ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်ပယ်၏။ သမုစ္ဆေဒပဟာန် မပယ်။

ဤသို့သော အာရုံအစဉ် ပယ်စဉ်အားဖြင့် သင်္ခတတရား ကို အာရုံပြုသော ဝိပဿနာဉာဏ်၊ ပညတ်တရားကို အာရုံပြု သော ဈာနဉာဏ်၏ တဒင်္ဂပဟာန်၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန် ပယ်သော ကိလေသာကို သမုစ္ဆေဒ ပဟာန် ပယ်သော အရိယာ၏ မဂ်ဉာဏ်၏ အာရုံသည် ထိုသင်္ခတအာရုံ၊ ပညတ်အာရုံ နှစ်ပါးစုံမှ ပြန်လွန် အသင်္ခတနိဗ္ဗာန် ဖြစ်၏။ (“ယဉ္ဇ တံ အာရမ္မဏံ၊ သာ အသင်္ခတာ ဓာတု”ကိုရူ။)

“ယဉ္ဇ တံ နိဿရဏံ၊ သာ အသင်္ခတာ ဓာတု၊ ယဉ္ဇ တံ အာရမ္မဏံ၊ သာ အသင်္ခတာ ဓာတု” ဝါကျနှစ်ခုတွင် နိဿရဏ အသင်္ခတကား မဂ်၏ သတ္တိကာတဗ္ဗ နိဗ္ဗာန်တည်း။ အာရမ္မဏ အသင်္ခတကား မဂ်၏အာရုံ နိဗ္ဗာန်တည်း။ (ကောက်ချက်)

“တံသတ္တိကရဏဘာဝေ ရာဂါဒီနံ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓမန ဘာဝါ တံ အာဂမ္မ ရာဂါဒယော ခိယန္တိ၊ ကေသေန စေတံ ဧဝံ သမ္ပုဋ္ဌိစ္ဆိတဗ္ဗံ” ဟု အရိယာဉာဏ်အမြင် အင်္ဂါလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံ အောင် ဆောင်ပြတော်မူသော မဟာဋီကာဆရာ အရှင်ဓမ္မ ပါလ၏ အဘော်ကိုရှု။

“တံသတ္တိကရဏဘာဝေ” အရ မဂ်က ယခုမဂ်နှင့် တကွ သော အတ္တဘောခန္ဓာ ဝိညာဏ် နာမ်ရုပ် သဠာယတန ဖဿ ဝေဒ နာ ပဿာဒ အဓိမောက္ခ ဘဝ ရှစ်ဌာန ပစ္စုပ္ပန်ကာလ သံသာ ရပဝတ္တိစက် အလည်ကွက်၌ တဏှာမဖြစ်ဘဲချုပ်၊ ဥပါဒါန် မဖြစ်ဘဲချုပ်၊ ကံမဖြစ်ဘဲချုပ်၊ အကြောင်းကလဲရုပ်သိမ်း၊ အကျိုး ခန္ဓာ အသစ်မဖြစ်ဘဲ ဥပပတ္တိဘဝကလဲ ချုပ်ငြိမ်းသည်ကို မဂ်က နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတယ် ဆို၏။

“ရာဂါဒီနံ အနုပ္ပတ္တိနိရောဓမနဘာဝါ” အရ ပဿာဒ ဌာန၌ တဏှာချုပ်၏။ အဓိမောက္ခဌာန၌ ဥပါဒါန်ချုပ်၏။ ဘဝ ဌာန၌ ကံချုပ်။ ဘဝစက်ရဟတ် ကာလသုံးပါးနှင့်မစပ်၊ အသစ် အဟောင်း အကြောင်းကင်းပြတ်သည်ကို ရာဂ၊ ဒေါသ၊ မောဟ အသစ်မဖြစ်ဘဲချုပ်ခြင်းသို့ ရောက်သည် ရှိသောကြောင့်ဆို။

“တံ အာဂမ္မ” အရ ယခုမဂ်နှင့်တကွသော အတ္တဘော ခန္ဓာ၌ အကျိုးခန္ဓာအသစ် ဖြစ်ခြင်းသို့မရောက်၊ မျက်မှောက်

ပြုသော နိဗ္ဗာန်ကို မဂ်က အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်တယ် ဆို၏။

“ရာဂါဒယော ခီယန္တိ” အရ မျက်မှောက်ပြုသော နိဗ္ဗာန် ကို အကျိုးအသစ် မဖြစ်ဟု မဂ်က အာရုံပြု၍ အကျိုးအသစ် မဖြစ်ကောင်းသော အကြောင်းအသစ် ဖြစ်ခွင့် အဆင့်ဆင့် ကုန် သည်ကို မဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်၌ ရာဂကုန်၊ ဒေါသကုန်၊ မောဟကုန် တယ် ဆို၏။

၆၀။ တထာ “အတ္ထိ ဘိက္ခဝေ၊ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတန္တိအာဒိ နိဗ္ဗာနဿ ပရမတ္ထတော အတ္ထိ ဘာဝဇောတကဝစနံ၊ အဝိပရိတတ္တံ ဘဂဝတာ ဘာသိ တတ္တာ။ ယဉ္ဇိ ဘဂဝတာ ဘာသိတံ၊ တံ အဝိပရိတတ္တံ၊ ယထာတံ “သဗ္ဗေသင်္ခါရာ အနိစ္စာ၊ သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ ဒုက္ခာ၊ သဗ္ဗေ ဓမ္မာ အနတ္တာ”တိ။

မဟာဋီကာ

တထာ၊ ထိုအတူ။ အတ္ထိဘိက္ခဝေ အဇာတံ အဘူတံ အကတံ အသင်္ခတန္တိအာဒိသုတ္တံ၊ အတ္ထိဘိက္ခဝေ။ ပ။ အသင်္ခတံ ဤသို့အစရှိသောသုတ်သည်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ ပရမတ္ထတော၊ ပရမတ်အားဖြင့်၊ အတ္ထိဘာဝဇောတကဝစနံ၊ ရှိသည်၏အဖြစ် ကို ထွန်းလင်းတောက်ပ ပြသောသုတ်တည်း။ ကသ္မာ၊ အဘယ် ကြောင့်နည်း။ အဝိပရိတတ္တံ၊ မဖောက်မပြန်၊ ဘဂဝတာဘာသိ တတ္တာ၊ ဘုရားဟောတော်မူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ယံဝစနံ၊ အကြင်စကားကို၊ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရား

သည်၊ ဘာသိတံ၊ ဟောအပ်၏။ တံ၊ ထိုဘုရား ဟောစကားသည်၊ အဝိပရီတတ္ထံ၊ မဖောက်မပြန်။ တံ၊ ထိုမဖောက်မပြန်သော စကားသည်၊ ယထာကတမံ၊ အဘယ်နည်း။ သဗ္ဗေသင်္ခါရာအနိစ္စာ၊ သဗ္ဗေသင်္ခါရာဒုက္ခာ၊ သဗ္ဗေဓမ္မာအနုတ္တာတိ ဣဒံစနံ၊ သဗ္ဗေသင်္ခါရာအနိစ္စာ၊ သဗ္ဗေသင်္ခါရာ ဒုက္ခာ၊ သဗ္ဗေဓမ္မာ အနုတ္တာ ဟူသော စကားတည်း။ (မဟာဋီကာနက်)

၆၁။ တထာ နိဗ္ဗာနသဒ္ဓေါ၊ ကတ္ထစိ ဝိသယေ ယထာ ဘူတပရမတ္ထဝိသယော၊ ဥပစာရဝုတ္တိသဗ္ဗာဝတော၊ သေယျာထာပိ သိဟသဒ္ဓေါတိ ဧဝမာဒီဟိ နယေဟိ ယုတ္တိတော ပိ အသင်္ခတာယ ဓာတုယာ ပရမတ္ထတော အတ္ထိဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

မဟာဋီကာ

တထာ၊ ထိုအတူ။ နိဗ္ဗာနသဒ္ဓေါ၊ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝစီဘေဒသဒ္ဓ နိဗ္ဗာန သဒ္ဓါသည်၊ ကတ္ထစိဝိသယေ၊ အချို့သော ဝဒန္တ သုဏန္တ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏အာရုံ၌၊ ယထာဘူတ ပရမတ္ထဝိသယော၊ ဟုတ်တိုင်းဆတ်ဆတ် အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ် အာရုံဖြစ်၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ ဥပစာရဝုတ္တိသဗ္ဗာဝတော၊ ဥပစာဆိုနည်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ သိဟသဒ္ဓေါ၊ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ဝစီဘေဒသဒ္ဓ သိဟ သဒ္ဓါသည်၊ ကတ္ထစိဝိသယေ၊ အချို့သောဝဒန္တ သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်၏အာရုံ၌၊ ယထာဘူတ ပရမတ္ထသိဟဝိသယော သေယျာထာပိ၊ ဟုတ်တိုင်းဆတ်ဆတ် အသင်္ခတပရမတ်ခြင်သော ခြင်္သေ့အာရုံဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

ဣတိဝေမာဒီဟိ၊ ဤသို့အာရုံကုန်သော၊ နယေဟိ၊ နည်းတို့ဖြင့်၊
ယုတ္တိတောပိ၊ သင့်သောကြောင့်လည်း၊ အသင်္ခတယဓာတုယ၊
အသင်္ခတဓာတ်၏၊ ပရမတ္ထတော၊ ပရမတ်အားဖြင့်၊ အတ္ထိ
ဘာဝေါ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။ (မဟာ
ဋီကာနက်)

“နိဗ္ဗာနသဒ္ဓေါ ပရမတ္ထဝိသယော” အရ နှုတ်ကမ္ပရ်ဆို
ပြောဟောသော ဝစီဘေဒသဒ္ဓသည် ဝိသယံ၊ ဝစီဘေဒသဒ္ဓ၏
အနက်အာရုံသည် ဝိသယ၊ ဝိသယကား ဌာန၊ ဝိသယိကား ဌာနီ၊
ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာနသဒ္ဓါသည် ဌာနပစ္စာအားဖြင့် (အသင်္ခတ)
နိဗ္ဗာန်မည်၏။ (“ပုဗ္ဗေ ခေါသုသိမ ဓမ္မဋ္ဌိတိ ဉာဏံ၊ ပစ္စာ နိဗ္ဗာနေ
ဉာဏံ” ကိရူ)။

“သေယျထာပိ သီဟသဒ္ဓေါ” ဥပမာအရ ခြင်္သေ့နှင့်
တွေ့မြင်ကြသောသူနှစ်ယောက်၊ တယောက်တယောက် ခြင်္သေ့ဟု
နှုတ်ကပြောသော သီဟသဒ္ဓါသည် ဌာနပစ္စာအားဖြင့် အနက်
ခြံ ခြင်္သေ့ မည်၏။ ဥပမာ နှိုးနှောပုံမှာ သော်ကား သီဟ
သဒ္ဓါနှင့် နိဗ္ဗာနသဒ္ဓါတူ၏။ ခြင်္သေ့ခြံနှင့် အသင်္ခတဓာတ်
ပရမတ်နိဗ္ဗာန် တူ၏။

သီဟသဒ္ဓါ ဌာနပစ္စာအားဖြင့် ခြင်္သေ့ခြံ၌ ဖြစ်သကဲ့သို့
နိဗ္ဗာနသဒ္ဓါ ဌာနပစ္စာအားဖြင့် အသင်္ခတဓာတ် ပရမတ်
နိဗ္ဗာန်၌ ဖြစ်၏။ ခြင်္သေ့ဟု နှုတ်ကပြောဆိုသော ဤသီဟသဒ္ဓါ
ဌာနပစ္စာနည်းဖြင့် ခြင်္သေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သိသကဲ့သို့ နိဗ္ဗာန်
ဟု ပြောဆိုသော ဤနိဗ္ဗာနသဒ္ဓါ ဌာနပစ္စာနည်းဖြင့် အသင်္ခတ
ဓာတ် ပရမတ်နိဗ္ဗာန် ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုသိ၏။

“ပုဗ္ဗေ ခေါ သုသိမ ဓမ္မဋ္ဌိတိ ဉာဏံ” ရှေ့ဝါကျက ဓမ္မဋ္ဌိတိ၊ “ပစ္စာ နိဗ္ဗာနေ ဉာဏံ” နောက်ဝါကျက နိဗ္ဗာန၊ ဓမ္မဋ္ဌိတိ သဒ္ဒါနှင့် နိဗ္ဗာန သဒ္ဒါတူ၏။ ဓမ္မဋ္ဌိတိသဒ္ဒါ ဌာနပစာအားဖြင့် အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ဖြစ်သကဲ့သို့ နိဗ္ဗာနသဒ္ဒါ ဌာနပစာ အားဖြင့် ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ဖြစ်၏။

ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏသဒ္ဒါနှင့် နိဗ္ဗာနေဉာဏသဒ္ဒါတူ၏။ ဓမ္မဋ္ဌိတိ ဉာဏသဒ္ဒါ ဌာနပစာအားဖြင့် သုသိမရဟန်း၏ အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိသော ဉာဏ်၌ ဖြစ်သကဲ့သို့ နိဗ္ဗာနေဉာဏသဒ္ဒါ ဌာနပစာအားဖြင့် သုသိမရဟန်း၏ ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိသောဉာဏ်၌ ဖြစ်၏။

ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏသဒ္ဒါ ဌာနပစာနည်းဖြင့် အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုသိသော အနုလောမဉာဏ်ရှိအဖြစ်ကို သုသိမရဟန်း သိသကဲ့သို့ နိဗ္ဗာနေဉာဏသဒ္ဒါ ဌာနပစာနည်းအားဖြင့် ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နိဝတ္တိနိဗ္ဗာန်ကိုသိသော ပညာဝိမုတ္တိ မဂ်ဉာဏ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို သုသိမရဟန်း သိ၏။

၆၂။ အပရော နယော၊ ယဒိ ပန နိဗ္ဗာနံ အဘာဝမတ္တမေဝ သိယာ၊ တဿ ဂမ္ဘီရော ဒုဒ္ဒသော ဒုရနုပောဓော သန္တော ပဏီတော အတက္ကာဝစရော နိပုဏော ပဏ္ဍိတဝေဒနီယောတိ ဂမ္ဘီရဒိတာ၊ အသင်္ခတဉ္စ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မံ ဒေသေဿာမိတိ အာဒိနာ အသင်္ခတတာ၊ အဗျာကတာ ဓမ္မာ၊ အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာတိ အာဒိနာ အဗျာကဘဓမ္မာဒိတာ စ န ဝတ္တပ္ပာသိယာ၊ န ဟိ အဘာဝဿ ကောစိ သဘာဝေါ အတ္ထိ၊ ယေန သော ဂမ္ဘီရသင်္ခတာဒိ အာကာရတော

ဝိညာပေယျ၊ အဘာဝေါ ဟိ အဘာဝေါ ဧဝံ၊ ကုတော
တဿ ဂမ္ဘီရာသင်္ခတာဒိ ဘာဝသမ္ပန္နော။

မဟာဋီကာ

အပရော၊ တပါးသော၊ နယော၊ နည်းကို၊ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုဦး
အံ။ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်။ အဘာဝမတ္တမေဝ၊ မရှိရုံမျှသာလျှင်၊
ယဒိပနသိယာ၊ တကယ်စင်စစ်ဖြစ်ခဲ့ငြားအံ၊ တဿ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၏၊
ပ၊ ဣတိဣမိနာ ဝစနေန၊ ဤစကားဖြင့်၊ ဂမ္ဘီရာဒိတာ၊ နက်နဲ
သောဂုဏ် စသည်တို့၏ အဖြစ်ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဆိုအပ်သည်။ နသိ
ယာ၊ မဖြစ်ရာ။ တဿ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၏၊ ပ၊ ဣတိအာဒိနာ ဝစနေန၊
ဤသို့အစရှိသောစကားဖြင့်၊ အသင်္ခတတာ၊ သင်္ခတကင်းသော
ဂုဏ်၏အဖြစ်ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဆိုအပ်သည်။ နသိယာ၊ မဖြစ်ရာ။
တဿ၊ ထိုနိဗ္ဗာန်၏၊ ပ၊ ဣတိဣမိနာ ဝစနေန၊ ဤသို့အစရှိသော
စကားဖြင့်၊ အဗျာကတဓမ္မာဒိတာ စ၊ အဗျာကတ အပ္ပစ္စယ
စသောဂုဏ်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝတ္တဗ္ဗာ၊ ဆိုအပ်သည်။ နသိယာ၊
မဖြစ်ရာ။

ဟိ၊ ထိုမဖြစ်ပုံကိုဆိုအံ။ ယေနအာကာရတော အာကာရေ
န၊ အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဂမ္ဘီရာသင်္ခတာဒိ၊ နက်နဲသော
ဂုဏ်၊ သင်္ခတကင်းသောဂုဏ်၊ အဗျာကတဂုဏ်၊ အပ္ပစ္စယ စသော
ဂုဏ်သည်၊ ဝိညာပေယျ၊ သိသာထင်ရှားရာ၏။ သောအာကာ
ရော၊ ထိုအခြင်းအရာသည်၊ အဘာဝဿ၊ အဘာဝအား၊ ကောစိ
သဘာဝေါ၊ သဘောတစုံတခုသည်၊ နတ္ထိ၊ မရှိ။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။
အဘာဝေါ၊ မရှိခြင်းသည်၊ အဘာဝေါဧဝံ၊ မရှိခြင်းပင်တည်း။
တဿ အဘာဝဿ၊ ထိုမရှိခြင်းအား၊ ဘာဝသမ္ပန္နော၊ ရှိခြင်းနှင့်

စပ်သော၊ ဂမ္ဘီရာသင်္ခတာဒိ၊ နက်နဲသော ဂုဏ်၊ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်
သင်္ခတလက္ခဏာ ကင်းသော ဂုဏ်စသည်သည်၊ ကုတောအတ္ထိ၊
အဘယ်မှာရှိချေအံ့နည်း။ (မဟာဋီကာနက်)

ဂမ္ဘီရ ဒုဒ္ဓသ ဒုရုဒ္ဓဗောဓ သန္တ ပဏီတ အတက္ကာဝစရ
နိပုဏ ပဏ္ဍိတဝေဒနီယ အသင်္ခတ အဗျာကတ အပ္ပစ္စယ စသော
ဂုဏ်အပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံသော (အသင်္ခတပရမတ် နိဗ္ဗာန်)
အနုပ္ပါဒနိရောဓ သဘောထင်ရုံ။

သံသာရပဝတ္တိစက် စပ်ပုံ

သံသာရနိဝတ္တိစက် ရပ်ပုံ

တဦး တဦး၊ တယောက်တယောက် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏—

အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ အတိတ်
အကြောင်းငါးပါး၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊
ဝေဒနာ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး ၅-ပါး၊ အတိတ်အကြောင်းနှင့် ပစ္စုပ္ပန်
အကျိုး တစပ်။

ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ ပစ္စုပ္ပန်
အကျိုး ၅-ပါး၊ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ ပစ္စုပ္ပန်
အကြောင်း ၅-ပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကျိုးနှင့် ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်း
တစပ်။

အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်း
၅-ပါး၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ အနာ
ဂတ်အကျိုး ၅-ပါး၊ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်းနှင့် အနာဂတ်အကျိုး
တစပ်။

ဘဝအသင်္ချေ မရေတွက်နိုင်ရာက အားထုတ်ခဲ့သော
ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ များစွာတို့တွင် တခုတခုသောကံ တခု
တခုသော စေတနာအတွက်-

“အတီတေ ဟေတဝေါပဉ္စ”အရ အတိတ် အကြောင်း
တရား ၅-ပါးက အကျိုးပေးခိုက်-

“ဣဒါနိ ဖလပဉ္စကံ” အရ ပစ္စုပ္ပန်တရား အကျိုး ၅-ပါး
က အကျိုးရခိုက် စေတနာကံတခု အကျိုးတဘဝ။

အကျိုးပေးခွင့်မရသေးသော အတိတ်အကြောင်းတရား
၅-ပါး ၅-ပါး များစွာတို့သည် အကျိုးရခိုက် ပစ္စုပ္ပန် အကျိုး
တရား ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း၏ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊
ကံ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း အဟောင်း ၅-ပါး ၅-ပါး တရပ်၊ အနာ
ဂတ်အကျိုး ၅-ပါး ၅-ပါး တစပ်၊ အထပ်ထပ်ကိုန်းမှီ၍ လိုက်
ကြကုန်၏။ (အကြွင်းကံ၊ အကြွင်းဘဝ)

ဣဓ ပရိပက္ကတ္တာ အာယတနာနံ မောဟော အဝိဇ္ဇာ၊
အာယူဟနာ သင်္ခါရာ၊ နိကန္တိ တဏှာ၊ ဥပဂမနံ ဥပါဒါန်၊
စေတနာ ဘဝေါ၊ ဣမေပဉ္စ ဓမ္မာ ဣဓ ကမ္မဘဝသ္မိံ
အာယတိံ ပဋိသန္ဓိယာ ပစ္စယာ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်

ဝိပဿနာဇောမှတစ်ပါး ကုသိုလ်ဇော အကုသိုလ်ဇော
ကိစ္စတခုတခု၏ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ကံ (ဣဒါနိ
ဟေတဝေါပဉ္စ)အရ ပစ္စုပ္ပန်အကြောင်း ၅-ပါးက တရပ်၊ အနာ

ဂုဏ် အကျိုး ၅-ပါး တစပ်၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် အား ဖြင့် ဖြစ် သော ပရိယုဋ္ဌာန်တထပ်။

ပရိယုဋ္ဌာန်တထပ်တထပ်နှင့် အနာဂတ်အကျိုး ၅-ပါး တစပ်တစပ်၏ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒ်၊ ကံ ပစ္စုပ္ပန် အကြောင်း ၅-ပါးတရပ်၊ အနာဂတ်အကျိုး ၅-ပါး တစပ်၊ ဥပါဒ်၊ ဌီ၊ ဘင် အားဖြင့် မဖြစ်၊ အသစ်ဖြစ်ခွင့်ကိန်းသော အနု သယတထပ်။

ပရိယုဋ္ဌာနာဘိဘဝဝသေန စ ကိလေသာနံ အနုသယန ဌော အနုမိယတိ၊ တဒဘာဝေ အဘာဝတော။

မဟာဋီကာ

တယောက်တယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏—

သုံးပါးသောဘဝ အတိတ်ဘဝ၊ အနာဂတ်ဘဝ၊ ပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၊ ကာမဘဝ၊ ရူပဘဝ၊ အရူပဘဝ၊ သညာဘဝ၊ အသညာဘဝ၊ နေဝသညာနာသညာဘဝ၊ ဧကဝေါကာရဘဝ၊ စတုဝေါကာရ ဘဝ၊ ပဉ္စဝေါကာရဘဝ။

၄-ပါးသောယောနိ ဇလာဗုဇယောနိ၊ အဏ္ဏဇယောနိ၊ သံသေဒဇယောနိ၊ ဩပပါတိကယောနိ။

၅-ပါးသောဂတိ နိရယဂတိ၊ ပေတဂတိ၊ တိရစ္ဆာနဂတိ၊ မနုဿဂတိ၊ ဒေဝဂတိ။

၇-ပါးသောဝိညာဏဌိတိ ဧကတ္ထသညာ နာနတ္ထကာယ၊ နာနတ္ထသညာဧကတ္ထကာယ၊ ဧကတ္ထသညာ ဧကတ္ထကာယ၊

အာကာသာနဉ္စာယတန၊ ဝိညာဏဉ္စာယတန၊ အာကိဉ္စညာယတန
(ဝိညာဏဌိတိလိက်။)

၉-ပါးသောသတ္တဝါသ၊ ဝိညာဏဌိတိ ၇-ပါး၊ အသည
သတ္တ၊ နေဝသညာနာသညာယတန၊ (ဤကား သံသရာစက်
စပ်ပုံ)။

ဤသို့ ပုထုဇဉ်တယောက်တယောက် ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ၏
ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ တခုတခု၌ အနုလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် သံသာရပဝတ္တိ
စက်ရဟတ် စိတ်အကြိမ်တိုင်း ရုပ်အကြိမ်တိုင်း အဟောင်း
အသစ်ကံ။

ကံကိလေသာ အကြောင်းအကျိုး ဘုံဘဝ အနုသယ
ပရိယုဋ္ဌာန် အပြန်အလှန် ထပ်ပုံက နက်နဲခက်ခဲ၊ စပ်ပုံက နက်နဲ
ခက်ခဲ၊ ပတ်ပုံလည်ပုံ မရပ်မနား ပြေးသွားပုံက နက်နဲခက်ခဲသည်
ဟု ဝိပဿနာမူပြုသူ ရှုသူ ထင်မြင်သူ ရဟန်းရှင်လူ မိန်းမ
ယောက်ျား သဘောအားဖြင့် သိပြီးသား၊ ဟောသာ မဟော
ကြားနိုင်၊ (ဤကားသတိပေး၊ သတိရဘို့ အရေးကြီးသည်)။

သံသာရနိဝတ္တိစက်စပ်ပုံ၊ ဂေါတြဘူဖြစ်ခိုက် ဂေါတြဘူ
စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာဌာန၊ သင်္ခါရဌာန၊ ဝိညာဏဌာန၊ နာမရူပ
ဌာန၊ သဠာယတနဌာန၊ ဖဿဌာန၊ ဝေဒနာဌာန၊ တဏှာဌာန၊
ဥပါဒါနဌာန၊ ဘဝဌာန၊ ဇာတိဌာန၊ ဇရာမရဏဌာန၊ နေောင်
အသစ် တဖန် ဖြစ်ရန်ကံမလွတ်။

မဂ်ဖြစ်ခိုက် မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ အဝိဇ္ဇာဌာန၊ သင်္ခါရဌာန၊
ဝိညာဏဌာန၊ နာမရူပဌာန၊ သဠာယတနဌာန၊ ဖဿဌာန၊ ဝေဒနာ

ဌာန၊ တဏှာဌာန၊ ဥပါဒါနဌာန၊ ဘဝဌာန၊ ဇာတိဌာန၊ ဇရာမရဏဌာန၊ နောင်အသစ်တဖန် ဖြစ်ကြရန်က လွတ်။ (ဤကား အဇ္ဈတ္တပဝတ္ထဝုဋ္ဌာန)။

ဗဟိဒ္ဓ နိမိတ္တဝုဋ္ဌာနကား အတိတ်အာရုံ၌ နောင်အသစ်တဖန် ဖြစ်ကြရန် ၁၂-ပါးသော ဌာနကလွတ်၊ အနာဂတ်အာရုံ၌ နောင်အသစ်တဖန် ဖြစ်ကြရန် ၁၂-ပါးသော ဌာနက လွတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်အာရုံ၌ နောင်အသစ်တဖန် ဖြစ်ကြရန် ၁၂-ပါးသော ဌာနက လွတ်၊ ကာလ ၃-ပါးမှ လွတ်။

ရုပ်၏ ဖောက်ပြန်သော သဘောက လွတ်သော နိဿရဏလက္ခဏာ၊ ဝေဒနာ၏ ခံစားသော သဘောက လွတ်သော နိဿရဏလက္ခဏာ၊ သညာ၏ မှတ်သော သဘောက လွတ်သော နိဿရဏလက္ခဏာ၊ သင်္ခါရ၏ အားထုတ်သော သဘောက လွတ်သော နိဿရဏလက္ခဏာ၊ ဝိညာဏ်၏ အာရုံပြုသော သဘောက လွတ်သော နိဿရဏလက္ခဏာ နိရောဓသစ္စာ။

မဂ်ကာလ မဂ်ခဏ မဂ်ဌာနဖြင့် မဂ်ရသူ၏ ခန္ဓာပဉ္စက၌ မျက်မှောက်ပြုဆိုက်၏။ မျက်မှောက်ပြုဆိုက်သော နိရောဓသစ္စာကို မဂ်ကအာရုံပြုမှ အသစ်အဟောင်း အကြောင်း ကံ ကိလေသာ ကုန်၏။ (ဤကား ဗဟိဒ္ဓ နိမိတ္တ ဝုဋ္ဌာန)

ယဒိဒံ၊ ယာယဣမာယဗောဓာယ၊ အကြင်မဂ်ဖြင့်၊ နာမရူပနိရောဓာ၊ နာမ်ရုပ်ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဝိညာဏ နိရောဓာ၊ ဝိညာဏ်ချုပ်၏။ ဝိညာဏနိရောဓာ၊ ဝိညာဏ်၏ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ နာမရူပနိရောဓာ၊ နာမ်ရုပ်ချုပ်၏။ နာမရူပနိရောဓာ၊ နာမ်ရုပ်၏

ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ သဠာယတန နိရောဓော၊ သဠာယတနချုပ်
၏။ သဠာယတန နိရောဓော၊ သဠာယတန၏ ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊
ဇယနိရောဓော၊ ဇယချုပ်၏။ ပ၊ ဧဝံ၊ ဤသို့၊ ကေဝလဿ၊ ချမ်း
သာနှင့် မရောမယှက်၊ တေဿဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ထိုဆင်းရဲအစု၏၊ နိရော
ဓော၊ ချုပ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏၊ အယံမဂ္ဂေါ၊ ဤမဂ်ကို၊
မေ၊ ငါသည်၊ အဓိဂတောဓေါ၊ ရအပ်ပြီ။

နိရောဓော နိရောဓောတိ ခေါ မေ ဘိက္ခဝေ ပုဗ္ဗေ အန
နုဿုတေသု ဓမ္မေသု စက္ခု ဥဒပါဒိ၊ ဉာဏံ ဥဒပါဒိ၊ ပညာ
ဥဒပါဒိ၊ ဝိဇ္ဇာ ဥဒပါဒိ၊ အာလောကော ဥဒပါဒိ။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ မေ၊ ငါအား၊ နိရောဓော နိရော
ဓောတိဓေါ၊ နိရောဓ နိရောဓဟူ၍၊ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌၊ အန နုဿုတေ
သု၊ မကြားဘူးကုန်သော၊ ဓမ္မေသု၊ တရားတို့၌၊ စက္ခု၊ ဉာဏ်အမြင်
စက္ခုသည်၊ ဥဒပါဒိ၊ ဖြစ်ပြီ။

သေယျထာပိ ပသေယျ ပုရာဏံ မဂ္ဂံ၊ ပုရာဏဉ္စသံ၊ ပသေ
ယျ ပုရာဏံ နဂရံ၊ ပုရာဏံ ရာဇဓာနိံ၊ တံ နဂရံ မာပေယျ၊
တဿ နဂရံ အပရေန သမယေန ဣဒ္ဓံ စေဝ ဖိတံ စ ဗာဟု
ဇညံ အာကိဏ္ဏမနုဿံဝုဒ္ဓိံ ဝေပုလ္လပုတ္တံ၊ ဝေမေဝ ခွာဟံ
ဘိက္ခဝေ အဒယံ ပုရာဏမဂ္ဂံ၊ ပုရာဏဉ္စသံ၊ ပုဗ္ဗကေဟိ သမ္မာ
သမ္ဗုဒ္ဓေဟိ အနုယာတံ၊ တဒဘိညာယ အာစိက္ခိံ ဘိက္ခုနံ
ဘိက္ခုနီနံ ဥပါသကာနံ ဥပါသိကာနံ တယိဒံ ဘိက္ခဝေ ဗြဟ္မ
စရိယံ ဣဒ္ဓံစေဝ ဖိတံ စဝိတ္ထာရိကံ ဗာဟုဇညံ ပုထုဘူတံ
ယာဝဒေဝ မနုဿေဟိ သုပ္ပကာသိတန္တိ။ (အကျဉ်းချုပ်
မုဒ်ကိုဆင်ခြင်ဘို့)

အကြင်မဂ်ဖြင့် ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ၊ သောက၊ ပရိဒေဝ၊ ဒုက္ခ၊ ဒေါမနဿ၊ ဥပါယာသ ဒုက္ခအစုချုပ်၏။ ဤမဂ်ကို ငါရ၏။ ချုပ်၏ချုပ်၏ဟု ရှေးကကြားဘူးတာလို မဟုတ်သောတရားတို့၌ ဉာဏ်အမြင်စက္ခု ငါ့အားဖြစ်၏။ ရှေးဘုရား ယခုဂေါတမဘုရား ကြံသွားသောမဂ်ဟောင်းဖြင့် ရှေးဘုရား ယခုဂေါတမဘုရား ကြံရောက်သော အနုပ္ပါဒနိရောဓ အသင်္ခတနိဗ္ဗာန်ဟောင်းသို့ ငါရောက်၏ ဟုရသောသူ၏အလို အဓိပ္ပါယ်ဆို။

ဤသို့ မဂ်ကာလ မဂ်ခဏ မဂ်ဌာန မဂ်ရသသူ၏ ခန္ဓာပဉ္စက၌ အကြောင်းနှင့်အကျိုးမစပ်၊ နောင်အသစ်အသစ် အဖြစ်ရပ်၏။ (ဤကား သံသာရနိဝတ္ထိစက်ရပ်ပုံ။)

အဓိဂတော ခေါ် မျှာယံ မဂ္ဂေါ ဗောဓာယ၊ ယဒိဒံ နာမ ရူပနိရောဓာ ဝိညာဏနိရောဓော၊ (မဟာနိဒါနဝဂ္ဂသံယုတ်၊ ပုရာဏနဂရသုတ်)

“ဂမ္ဘီရော”အရ အဝိဇ္ဇာ အကြွင်းမရှိ မဂ်ဖြင့် ချုပ်ခြင်းကြောင့် ဤနည်းတူ အကြောင်းချုပ် ဟူသမျှ ခယနိရောဓမှတ်၊ သင်္ခါရချုပ်ဆိုရသည်မှာ သင်္ခါရ၏ အားထုတ်သော သဘော လက္ခဏာကံလွှတ်သည်၊ လွှတ်သောသဘော နိဿရဏ လက္ခဏာ ဆိုတာ ညွှတ်သည်၊ ညွှတ်သည်ဆိုတာ ကိုင်းသောသဘော၊ ကိုင်းဆိုတာ ရှိုင်းသောသဘော၊ ရှိုင်းဆိုတာ နက်နဲသောသဘော ပင်တည်း။

“ဒုဒ္ဒသော”အရ နက်နဲဆိုတာ သိနိုင်ခဲ့သော သဘော အသိခက်သောသဘောတည်း။

“ဒုရနုဗောဓော”အရ သိနိုင်ခဲ့ဆိုတာ သိမှားနှင့်ဝေး သောသဘောတည်း။ (ဣဒံ သင်္ခါရာနံ နိဿရဏံ)

“သန္တော”အရ ဝိညာဏ်ချုပ်ဆိုရသည်မှာ ဝိညာဏ်၏ အာရုံပြုသော သဘောလက္ခဏာက လွတ်သည်၊ လွတ်ငြိမ်းစေ သော သဘောပင်တည်း။

“ပဏီတော”အရ ငြိမ်းစေဆိုတာ သံသရာစက်ရဟတ်ရပ် မြတ်သောသဘောပင်တည်း။

“အတက္ကာဝစရော”အရ သံသရာစက်ရဟတ်ရပ် မြတ် ဆိုတာ ကြံဆ၍ မဖြစ်နိုင်သောသဘောတည်း။ (ဣဒံ ဝိညာဏဿ နိဿရဏံ)

“နိပုဏော”အရ ပုဏဿ အဘာဝေါ နိပုဏော၊ (အဗျာ ယီဘော) နာမ်ရုပ်ချုပ်ဆိုရသည်မှာ နာမ်၏ သမ္ပယောဂ၊ ရုပ်၏ ရူပန သဘောလက္ခဏာက လွတ်သည်၊ လွတ်သောသဘော နိဿရဏလက္ခဏာဆိုတာ ခန္ဓာကြွင်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် အနုလောမ ဘဝစက်ရဟတ် နာမရူပဌာန၌ အသစ်တဖန်ဖြစ်ရန် နာမ်၊ ရုပ် မရှိ၍ သိမ်မွေ့သောသဘောတည်း။

“ပဏ္ဍိတဝေဒနိယော”အရ အသစ်တဖန် ဖြစ်ရန်မရှိ၍ သိမ်မွေ့ဆိုတာ အရိယာပညာရှိတို့ သိအပ်သော သဘောတည်း။ (ဣဒံ နာမရူပဿ နိဿရဏံ)

“အသင်္ခတံ”အရ အကြောင်းရှိသမျှ တပေါင်းတည်း ပေါင်းဆုံ၍လည်း အကျိုးကို မပြုမစီရင်နိုင်ကြ၊ အသီးအခြား တပါးစီလည်း အကျိုးကို မပြုမစီရင်နိုင်ကြ၊ ခယနိရောဓသဘော၊ ကုန်ချုပ်ချုပ်သော အကြောင်းတစုံတခု မပြုမစီရင်နိုင်ကြသော် အနုပ္ပါဒနိရောဓသဘော၊ အကြောင်း၏ အကျိုး အဖြစ်က လွတ်သော နိဿရဏလက္ခဏာ တခုတည်းသာဖြစ်၍ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန်၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇာရာမဏ၊ ဤအနုလောမ ၁၂-ဌာနလို ဘုံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဘဝ၊ ယောနိ၊ ဂတိ၊ ဌိတိ၊ သတ္တာဝါသ အဆင့်ဆင့် အထပ်ထပ် အစပ်စပ် မဟုတ်သောကြောင့် သဘောအားဖြင့် ပြားသောမည်သည် မရှိ၊ ပဋိလောမဌာန တပေါင်းတည်း တသ ဘောတည်း ငြိမ်းသော (သန္တိသဘာဝ) ဥပါဒ်၊ ဌိ၊ ဘင် တပေါင်းတည်း ကင်းကြ၍ သဘောတခုတည်းက မပြောင်း မရွှေ့သော (အစွတရသ) အသစ်မဖြစ်ဘဲ ချုပ်ခြင်းဖြင့် သက် သာသော (အဿာသကရဏရသ) နိရောဓသစ္စာထိုက် အမြိုက် နိဗ္ဗာန် အသင်္ခတဓာတ်။

“အဗျာကတ” အရ ကုသိုလ်မဆိုရ၊ အကုသိုလ်မဆိုရ၊ ဝိပင်္ဂါမဆိုရ၊ ကြိယာမဆိုရ၊ ရုပ်မဆိုရ၊ ကာလဝိမုတ် ခန္ဓာဝိမုတ် အမှန် နာမ် အဗျာကတ။

“အပ္ပစ္စယ” အရ အကြောင်းကား မရှိ၊ တည့်တည့်အကျိုး ကိုယူ၊ အကယ်၍ မရှိရုံမျှကို နိဗ္ဗာန်ဆိုသော် မရှိဆိုတာ အဘာဝပညတ် မရှိဟု ပြောစမှတ်ပြုရာ ဝါစာဝတ္ထုက သဘော ဆို၊ ဘာကိုမျှ မရကောင်းဘဲ နက်နဲတဲ့ဂုဏ်၊ လိနိုင်းခဲတဲ့ဂုဏ်၊ သိရ

အံ့သည်မှ ဝေးတဲဂုဏ်၊ တဲဂုဏ်၊ မြတ်တဲဂုဏ်၊ ကြံဆ၍ မဖြစ်တဲ
ဂုဏ်၊ သိမ်မွေ့တဲဂုဏ်၊ ပညာရှိသိအပ်တဲဂုဏ်၊ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်
သင်္ခတလက္ခဏာကင်းတဲဂုဏ်၊ နာမ်အဗျာကတဂုဏ်၊ အကြောင်း
မရှိသော အကျိုးဆိုတဲဂုဏ်ကို ဆိုခြင်းငှာ မထိုက်ဟု သိကြလေ။

ဤမျှသော စကားအစဉ်နည်းဖြင့် ကာမအဘာဝဆို
ရူပဈာန်ကိုကောက်၊ ရူပအဘာဝဆို အရူပဈာန်ကို ကောက်၊
ရာဂက္ခယဆို မဂ်ကိုလည်းကောက်၊ ဒေါသက္ခယဆို ဖိုလ်ကိုလည်း
ကောက်၊ မောဟက္ခယဆို နိဗ္ဗာန်ကိုလည်းကောက်၊ (ရူပဿ
ကာမဘာဝတော) နည်းပြရုံ။

၆၃။ ကိဉ္ဇာယမဘာဝေါ သဗ္ဗေသံ ကိလေသာနံ သဗ္ဗ
သတ္တသန္တာနဂတာနံ ဧကောဝါ ဘဝေယျ အနေကော
ဝါ၊ ယဒိ ဧကော၊ ဧကော နေဝ မဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေ
သာဘာဝေါ ကတော သစ္စိကတော စာတိ၊ အညဿ
အညေသဉ္စ မဂ္ဂါနံ နိရတ္ထကတာတိ န သိယာ မဂ္ဂဗဟု
တာ၊ ဧကေဉ္စ သဗ္ဗသတ္တာနံ နိဗ္ဗာနာဓိဂမော အာပဇ္ဇတိ။

မဟာဋီကာ

ကိဉ္ဇာ၊ အဘယ်နည်း။ အယမဘာဝေါ၊ ဤမရှိခြင်းသည်၊
သဗ္ဗသတ္တသန္တာနဂတာနံ၊ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်
၌ ရောက်ကုန်သော၊ သဗ္ဗေသံ၊ အလုံးစုံကုန်သော၊ ကိလေသာနံ၊
ကိလေသာတို့၏၊ ဧကောဝါ၊ တခုတည်းသည်လည်း၊ ဘဝေယျ
ကိံ၊ ဖြစ်ရာသလော။ အနေကောဝါ၊ အများသည်လည်း၊
ဘဝေယျကိံ၊ ဖြစ်ရာသလော။ ဧကော၊ တခုတည်း၊ ယဒိဘဝေ

ယျ၊ တကယ်ဖြစ်အံ့။ ဧကေနောမဂ္ဂေန၊ တခုတည်းသောမဂ်ဖြင့် သာလျှင်၊ သဗ္ဗကိလေသာဘာဝေါ၊ အလုံးစုံသော ကိလေသာ တို့၏ မရှိခြင်းကို၊ ကတော၊ ပြုအပ်၏။ သစ္စိကတော၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။

ဣတိ ဣမိနာ ဧကေနော မဂ္ဂေန၊ ဤ တခုတည်းသော မဂ်ဖြင့်၊ အညဿ၊ မိမိမဂ်မှတစ်ပါးသော၊ မဂ္ဂဿ၊ သူတစ်ပါး မဂ်၏၊ နိရတ္ထကတော၊ အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ သိယာကိံ၊ ဖြစ်ရာသည် မဟုတ်လော။ အညေသဉ္စ၊ တခုတည်းသောမဂ်မှ တစ်ပါးကုန်သော၊ မဂ္ဂါနံ၊ သုံးပါးသောမဂ်တို့၏၊ နိရတ္ထကတော၊ အကျိုးမရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ သိယာကိံ၊ ဖြစ်ရာသည်မဟုတ် လော။ ဣတိဣမိနာအညမဂ္ဂနိရတ္တဘာဝေန၊ ဤတခုတည်းသော မဂ်မှတစ်ပါး သုံးပါးသောမဂ်၊ မိမိမဂ်မှတစ်ပါးသူတစ်ပါးမဂ် အကျိုး မရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ မဂ္ဂဗဟုတော၊ မဂ်များသည်၏အဖြစ်သည်၊ န သိယာကိံ၊ မဖြစ်ရာသည်မဟုတ်လော။ ဧကဇ္ဈ၊ တပေါင်းတည်း လည်း၊ သဗ္ဗသတ္တာနံ၊ အလုံးစုံသောသတ္တဝါတို့၏၊ နိဗ္ဗာနာဓိဂမော၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရခြင်းသည်၊ အာပဇ္ဇတိကိံ၊ ရောက်သည်မဟုတ်လော။ (မဟာဋီကာနက်)

“ယဒိ ဧကော ဧကေနော မဂ္ဂေန” အရ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏ အလုံးစုံသော ကိလေသာမရှိတာ အကယ်၍ တကြိမ်တခါနှင့် ပြီး တခုတည်းသော မဂ်ဖြင့်သာလျှင် သတ္တဝါ တို့အားလုံး တပေါင်းတည်း တပြိုင်နက် နိဗ္ဗာန်ကိုရတယ် ဆိုရာ ရောက်၏။

၆၄။ သိယာ ပနေဝံ ဧကော ဧဝ သော နိဗ္ဗာနသညိ
 တော ကိလေသာဘာဝေါ။ သော ပန န မဂ္ဂေဟိ ကာ
 တဗ္ဗော၊ အထ ခေါ သစ္စိကာတဗ္ဗောတိ။ ဧဝံ သတိ ဝိသေသ
 တော မဂ္ဂဿ နိရတ္ထကတာ အာပဇ္ဇတိ။ ကိလေသာနံ
 အပ္ပဟာနတောတိ ဧကောပိ မဂ္ဂေါ န သိယာ၊ အသတိ စ
 ကိလေသပ္ပဟာနေ ဒုက္ခဿ အနုပစ္ဆေဒတော ကိလေသာ
 ဘာဝသစ္စိကြိယာ ကိမတ္ထိယာ သိယာ။

မဟာဋီကာ

ဧဝံပန၊ ဤသို့ကား၊ သိယာ၊ ဖြစ်ငြားအံ့။ ကထံသိယာ၊
 အဘယ်သို့ဖြစ်ရာသနည်း။ ဧကောဧဝ၊ တခုတည်းသာဖြစ်သော၊
 နိဗ္ဗာနသညိတော၊ နိဗ္ဗာန်ဟုမှတ်အပ်သော၊ သောကိလေသာဘာ
 ဝေါ၊ ထိုကိလေသာ၏မရှိခြင်းသည်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ငြားအံ့။ သော
 ကိလေသာဘာဝေါ၊ ထိုကိလေသာ၏မရှိခြင်းကိုကား၊ မဂ္ဂေဟိ၊
 မဂ်တို့သည်၊ နကာတဗ္ဗော၊ မပြုအပ်။ အထခေါ၊ စင်စစ်၊ သစ္စိ
 ကာတဗ္ဗော၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။ ဣတိဧဝံပန၊ ဤသို့ကား၊
 သိယာ၊ ဖြစ်ငြားအံ့။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ဝိသေသ
 တောမဂ္ဂဿ၊ မဂ်အထူး၏၊ နိရတ္ထကတာ၊ အကျိုးမရှိသည်၏ အ
 ဖြစ်သည်၊ အာပဇ္ဇတိကံ၊ ရောက်သည်မဟုတ်လော၊ ကဿ၊ အ
 ဘယ်ကြောင့်နည်း။ ကိလေသာနံ၊ ကိလေသာတို့၏၊ အပ္ပဟာန
 တော၊ မဂ်ပဟာန်မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ ဣတိဝုတ္တေ၊ ဤသို့ဆို
 ရာ၌၊ ဧကောပိမဂ္ဂေါ၊ တခုသောမဂ်သည်လည်း၊ နသိယာကံ၊
 မဖြစ်ရာသည်မဟုတ်လော။ ကိလေသပ္ပဟာနေစ၊ ကိလေသာတို့
 ၏မဂ်ပဟာန်သည်လည်း၊ အသတိ၊ မရှိသော်၊ ဒုက္ခဿ၊ ဝဋ်ဒုက္ခ

၏။ အနုပစ္ဆေဒတော၊ မပြတ်ခြင်းကြောင့်၊ ကိလေသာဘာဝသစ္ဆိကြိယာ၊ ကိလေသာတို့၏မရှိခြင်းကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းသည်၊ ကိမတ္ထိယာ၊ အဘယ်အကျိုးရှိသည်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာပါအံ့နည်း။ (မဟာဋီကာနက်)

“ကိလေသာဘာဝသစ္ဆိကြိယာ ကိမတ္ထိယာ သိယာ” အရ ကိလေသာမရှိဘဲ ပြီး နိဗ္ဗာန်တခုတည်းမှတ်။ ကိလေသာမရှိအောင်သော်ကား မဂ်ကမပြု၊ ကိလေသာမရှိတာကိုသာ မဂ်ကမျက်မှောက်ပြုအံ့။ ကိလေသအဘာဝ ကိလေသပဟာန် တခုမျှ မဂ်ဖြစ်ရန်အထူးမရှိ။ ကိလေသအဘာဝ ကိလေသပဟာန်မရှိက ဝဋ်ဒုက္ခမပြတ်၊ ဝဋ်ဒုက္ခမပြတ်ကတည်းက ကိလေသအဘာဝ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုတဲ့အကျိုး ဘယ်မှာမှမရှိ။

၆၅။ အထ ပန မဂ္ဂါနံ သန္တာနဂတသံယောဇနတ္ထယပ္ပဟာနာဒိပ္ပဋိနိယတကိစ္စတာယ စတုသု မဂ္ဂေသု ပါဠိယေက္ကံ ကိလေသာဘာဝေါ။ ဧဝံဘာဝေါ သဘာဝဘေဒေန ဝိနာန ဗဟုဘာဝေါတိ သော ကိလေသက္ခယပရိယာယေန ဝုတ္တော သဘာဝဓမ္မော ဧဝ သိယာ။

မဟာဋီကာ

မဂ္ဂါနံ၊ မဂ်တို့၏။ သန္တာနဂတသံယောဇနတ္ထယပ္ပဟာနာဒိပ္ပဋိနိယတကိစ္စတာယ၊ အစဉ်ရောက်သော သံယောဇဉ် တိကပဟာန်၊ ဒုကပဟာန်၊ ဒုကပဟာန်၊ ပဉ္စကပဟာန် အသီးအခြား တပါးစီမြဲမှတ်သော ကိစ္စရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စတုသုမဂ္ဂေသု၊ မဂ် ၄-ပါးတို့၌၊ ပါဠိယေက္ကံ၊ အသီးအခြားတပါးစီ၊ ကိလေသာဘာ

ဝေ၊ ကိလေသအဘာဝ ၄-ဌာနသည်၊ အထပနသိယာ၊ တကယ်
 ကား ဖြစ်ခဲ့ငြားအံ့။ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ သဘာဝ
 ဘေဒေန၊ ပြားသောသဘောနှင့်၊ ဝိနာ၊ ကင်း၍၊ ဗဟုဘာဝေ၊
 ကိလေသအဘာဝ ၄-ဌာန များသည်၏အဖြစ်သည်၊ နသိယာ၊
 မဖြစ်ရာ။ ဣတိကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ကိလေသက္ခယပရိ
 ယာယေန၊ ကိလေသာကုန်သော အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်၊
 ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော၊ သောကိလေသာဘာဝေ၊ ထို
 ၄-ဌာန ကိလေသအဘာဝသည်၊ သဘာဝဓမ္မာဇေ၊ သဘော
 တရားသည်သာလျှင်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (မဟာဋီကာနက်)

“ကိလေသက္ခယပရိယာယေန ဝုတ္တော” အရ ကိလေသ
 အဘာဝအပြား မင်္ဂလေးပါးကို ကိလေသာကုန်သော အကြိမ်
 ဆို။

၆၆။ ယေသံ အဘာဝေ၊ တပုဘေဒေန အဘာဝေ
 ဘေဒေ၊ ပစ္စာရေတိ စေ၊ ယေသံ အဘာဝေ၊ တေသံ သ
 သဘာဝတာယ တဿ သဘာဝေ၊ ပစ္စာရေ ပိ သိယာ၊
 တဏှာ စ တေသံ ကိလေသသင်္ခတတာဒိတော ကိလေသ
 သင်္ခတတာဒိဥပစာရာပိ သိယံ။ နော စေတေ ဣစ္ဆိတာ။ တပု
 ဘေဒေန ဘေဒေ၊ ပစ္စာရေပိ န ဣစ္ဆိတဗျော။

မဟာဋီကာ

ယေသံ၊ အကြင်ကိလေသာတို့၏၊ အဘာဝေ၊ မရှိ။ တပု
 ဘေဒေန၊ ထိုကိလေသာတို့၏အပြားအားဖြင့်၊ အဘာဝေ၊ အ
 ဘာဝ၌၊ ဘေဒေ၊ ပစ္စာရေ၊ ဘေဒုပစာသည်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။

ဣတိစေ၊ ဤသို့ဆိုအံ့။ ယေသံ၊ အကြင်ကိလေသာတို့၏၊ အဘာဝေါ၊ မရှိ။ တေသံ၊ ထိုမရှိသောကိလေသာတို့၏၊ သသဘာဝတာယ၊ သဘောရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တဿသဘာဝဿ၊ ထိုသဘော၏၊ သဘာဝူပစာရေပိ၊ သဘာဝူပစာသည်လည်း၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ တထာစသတိ၊ ထိုသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ တေသံ၊ ထိုမရှိသောကိလေသာတို့၏၊ ကိလေသသင်္ခတတာဒိတော၊ ကိလေသာ၏အဖြစ်၊ သင်္ခတ၏အဖြစ် စသောအားဖြင့်၊ ကိလေသသင်္ခတာဒိဥပစာရေပိ၊ ကိလေသတာဥပစာ၊ သင်္ခတတာစသောဥပစာတို့သည်လည်း၊ သိယံ၊ ဖြစ်ကုန်ရာ၏။ တေ၊ ထိုသဘာဝူပစာ၊ ကိလေသတာဥပစာ၊ သင်္ခတတာ စသော ဥပစာတို့ကို၊ နောစေဣစ္ဆိတာ၊ အကယ်၍ မလိုအပ်ကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ တပ္ပဘေဒေန၊ ထိုကိလေသာတို့၏အပြားအားဖြင့်၊ ဘေဒေါပစာရေပိ၊ အဘာဝဘေဒူပစာကိုလည်း၊ နဣစ္ဆိတဗ္ဗော၊ မလိုအပ်။ (မဟာဋီကာနက်)

“ယေသံ အဘာဝေါ တေသံ သသဘာဝတာယ” အရ ကုန်သော ကိလေသာတို့၏ အဘာဝသဘောရှိသည်ကို သဘာဝူပစာဆို၊ “ယေသံ အဘာဝေါ၊ တပ္ပဘေဒေန” အရ ကုန်သော ကိလေသာတို့၏ အပြားကို အဘာဝဘေဒူပစာဆို၊ “တထာ စဥပစာရေပိ သိယံ” အရ ထိုသို့ဖြစ်က အဘာဝသဘောရှိ ကုန်သော ကိလေသာတို့၏ ကိလေသတာဥပစာ၊ သင်္ခတတာ ဥပစာသည် ဖြစ်ကုန်ရာ၏ဆို၊ “နော စေ” (နပဋိသေဓ) အရ အကယ်၍ သဘာဝူပစာ၊ ကိလေသတာ ဥပစာ၊ သင်္ခတတာ ဥပစာ သည်အဆို မလိုအံ့၊ အဘာဝဘေဒူပစာ အဆိုလည်း မလိုတော့ပြီတကား။

၆၇။ န စ ပဟောတိ ဥပစရိတော ဗဟုဘာဝေါ
အတ္တတော ဗဟုဘာဝါယ၊ နဟိ ဇလံ အနုလန္တိ ဥပစရိတံ
ဒဟတိ ပစတိဝါ၊ ဧကတ္ထပဉ္စမိ စာယမဘာဝေါ အသဘာ
ဝတာယ န သဟတိတိ န သက္ကာ ဝတ္ထံ၊ နတ္ထိဘာဝသာမည
တော အဘေဒဝေါဟာရော ယုတ္တရူပေါတိ။

မဟာဋီကာ

အတ္တတော၊ အနက်အားဖြင့်၊ ဗဟုဘာဝေါ၊ များ
သည်၏အဖြစ်သည်၊ ဥပစရိတော၊ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုစရာ ဥပစာ
သည်၊ ဗဟုဘာဝါယ ဗဟုဘာဝံကာတုံ၊ များသည်၏အဖြစ်ကိုပြု
ခြင်းငှာ၊ နစပဟောတိ၊ လောက်လည်း မလောက်နိုင်။ ဟိ၊ လောက်
ယသာ သနိက ၂ ပါးစုံမလောက်ပုံကိုဆိုအံ့၊ ဇလံ၊ မီးတောက်သည်၊
ဒဟတိ၊ လောင်၏၊ ဣတိဝါ၊ ဤသို့လည်း၊ ဥပစရိတံ၊ ဥပစာ
ဆိုခြင်းသည်၊ အနုလံ၊ မသင့်သည်၊ န၊ မဟုတ်၊ အလမေဝ၊ အသင့်
ပင်တည်း။ ပစတိ၊ ကျက်၏၊ ဣတိဝါ၊ ဤသို့လည်း၊ ဥပစရိတံ၊
ဥပစာဆိုခြင်းသည်၊ အနုလံ၊ မသင့်သည်၊ န၊ မဟုတ်၊ အလမေဝ၊
အသင့်ပင်တည်း။

အယမဘာဝေါ၊ ဤအဘာဝသည်၊ အသဘာဝတာယ၊
အသဘာဝတာနှင့်၊ အဘေဒဝေါဟာရော၊ အဘေဒပစာဆိုခြင်း
သည်၊ ယုတ္တရူပေါ၊ အသင့်သဘော၊ ဣတိစာပိ၊ ဤသို့လည်း၊
ဧကတ္ထပဉ္စ၊ အနက်တူဆိုလိုရာ ဧကတ္ထပဉ္စကို၊ နသဟတိ၊ မခံ
နိုင်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဝတ္ထံ၊ ဆိုခြင်းငှာ၊ နသက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။
နတ္ထိဘာဝသာမညတော၊ နတ္ထိဘာဝသာမညနှင့်၊ အဘေဒဝေါ
ဟာရော၊ အဘေဒပစာဆိုခြင်းသည်၊ ယုတ္တရူပေါ၊ အသင့်သ

ဘော၊ ဣတိစာပိ၊ ဤသို့လည်း၊ ကေတ္ထပဉ္စ၊ အနက်တူဆိုလိုရာ
 ကေတ္ထပဉ္စာကို၊ နသဟတိ၊ မခံနိုင်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဝတ္ထု၊ ဆိုခြင်း
 ဌာ၊ နသက္ကာ၊ မတတ်ကောင်း။ (မဟာဋီကာနက်)

(ဇလံ-မီး၊ ဒဟတိ-လောင်၏)လောင်တာကို မီး၏အဘေ
 ဒူပစာဆို၊ (ဇလံ-မီး၊ ပစတိ-ကျက်) ကျက်တာကို မီး၏ အဘေ
 ဒူပစာဆို၊ “န စ ပဟောတိ” အရ လောကီယ ဥပစာ သုံးနှုန်း
 မလောက်နိုင်ပုံ လက္ခဏာ၊ (အဘာဝ- မရှိ၊ အသဘာဝတာ-
 သဘောမဟုတ်)သဘောမဟုတ်တာတို့ မရှိတာ၏ အဘေဒူပစာ
 ဆို၊ (အဘာဝ-မရှိ၊ နတ္ထိဘာဝသာမည-မရှိတာနှင့်တူ)မရှိတာနှင့်
 တူကြသည်ကို မရှိတာ၏ အဘေဒူပစာဆို၊ “ကေတ္ထ ပဉ္စ န သဟ
 တိဟိ န သက္ကာ ဝတ္ထု”အရ ဇလံ၏အရကို ဒဟတိအဆိုမခံနိုင်၊
 (လောကီယ။)

အဘာဝ၏အရကို အသဘာဝတာအဆိုမခံနိုင်၊ အသဘာ
 ဝ၏အရကို နတ္ထိဘာဝသာမည အဆိုမခံနိုင်၊ (သာသနိက) ဤသို့
 ဆိုခြင်းဌာ မတတ်ကောင်းဟူလို၊ “န စ ပဟောတိ”အရ သာသ
 နိကဥပစာ သုံးနှုန်းမလောက်နိုင်ပုံ လက္ခဏာ။

၆၈။ ကေတ္ထေ စ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာ ဧဝံ ဒေါသ၊ ဗဟုဘာ
 ဧဝံ ပန သတိ ဝုတ္တနယေန ဝံ သိဒ္ဓါ သဘာဝဓမ္မတာ၊
 သဘာဝဓမ္မတ္ထေပိ စ ဗဟုဘာဝေါ ဝိယ ဘာဝံ၊ ဘာဝေါပိ
 ဗဟုဘာဝံ န ဗျဘိစရေယျာတိ နိဗ္ဗာနဿ ဗဟုဘာဝပ္ပသင်္ဂေါ
 သိယာတိ စေ၊ န၊ ဗဟုဘာဝဿေဝ ဘာဝပ္ပသင်္ဂတော။

မဟာဋီကာ

ကေတ္တေစယဒိကောအရ ကေတ္တဉ္စလည်း၊ ဒေါသာဓေ၊
 အပြစ်တို့ကိုသာလျှင်၊ ပုဗ္ဗေ၊ ရှေး၌၊ ဝုတ္တာ၊ ဆိုအပ်ကုန်ပြီ။ ဗဟု
 ဘာဝေပန၊ ပဟာန် ၄-ခုဗဟုဘာဝသည်ကား၊ သတိ၊ ရှိသော်၊
 ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်သာလျှင်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊
 နိဗ္ဗာန်၏၊ သဘာဝဓမ္မတာ၊ အပြားမရှိသောသဘော တခုတည်း
 သောဓမ္မတာသည်၊ သိဒ္ဓါ၊ ပြီး၏။ ကထံကေနအဓိပ္ပာယေန၊ အဘယ်
 သို့သောအလိုအားဖြင့်၊ သိဒ္ဓါ၊ ပြီးသနည်း။ (ဣတိသိဒ္ဓါနိဂုံးမှစပ်)
 ဗဟုဘာဝေါ၊ ပဟာန် ၄-ခုဗဟုဘာဝသည်၊ ဘာဝံ၊ နိဗ္ဗာန်တခု
 ဘာဝကို၊ ဗျဘိစရေယျဝိယ၊ ဆက်ဆံစေရာသကဲ့သို့၊ ဘာဝေ၊ ပိ၊
 နိဗ္ဗာန်တခုဘာဝသည်လည်း၊ ဗဟုဘာဝံ၊ ပဟာန် ၄-ပါးဗဟု
 ဘာဝကို၊ နဗျဘိစရေယျ၊ မဆက်ဆံစေရာ။ ဣတိဣမိနာအဓိပ္ပာ
 ယေန၊ ဤသို့သောအလိုအားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်တခုဘာဝ၏၊
 ဗဟုဘာဝပွသင်္ဂေါ၊ ပဟာန် ၄-ခု ဗဟုဘာဝကိုလင်းပါးသည်၊
 သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣတိစေဝဒေယျ၊ ဤသို့ဆိုငြားအံ့။ နဝဒေယျ၊
 မဆိုရာ။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ ဗဟုဘာဝသေဝ၊ ပဟာန်
 ၄-ခုဗဟုဘာဝ၏သာလျှင်၊ ဘာဝပွသင်္ဂတော၊ နိဗ္ဗာန်တခု
 ဘာဝကိုလင်းပါးခြင်းကြောင့်တည်း။ (မဟာဋီကာနက်)

ယူပုံကိုမှာထားချက်။ ။ဘေဒ၊ ပဘေဒ ၂-ဌာနတွင်
 ဘေဒအရကို ပြားတယ်ဆိုသော်လည်း တရားကိုယ်တခု
 တည်းကို ယူသည်၊ ပဘေဒအရကို ပြားတယ်ဆိုသော်လည်း
 တရားကိုယ်အများကို ယူသည်။

ရူပက္ခန္ဓော၊ ဝေဒနာက္ခန္ဓော၊ သညာက္ခန္ဓော၊ သင်္ခါ
 ရက္ခန္ဓော၊ ဝိညာဏက္ခန္ဓော၊ ရုပ်၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရ၊ ဝိညာဏ်

တရားကိုယ် ၅-ပါးပြားသည်ကို ‘ပဘေဒ’ ဆိုသည်။ (ဤကား ပဘေဒဘို့)

ဘေဒသော်ကား ‘သဘာဝဘေဒန ဝိနာ န ဗဟုဘာ ဝေါ’ဟူသည်တည်း။ တခုတည်းသော သဘောကို ပြားခြင်းနှင့် ကင်း၍ အများဖြစ်သည်မဟုတ် ဆိုရာ၌ တခုတည်းသော သဘော ကို ပြား၍ အများဖြစ်သော်လည်း သဘောတရားကိုယ်အားဖြင့် တခုတည်းပင်တည်း။

သဘာဝပုဒ်က ဘာဝအရ နိဗ္ဗာန်တခုတည်းကို(ဗဟုဘာ ဝံအရ မဂ်ပဟာန် ၄-ခုက ကိလေသအဘာဝ ၄ ဌာန အများ ကို ဆိုသော်လည်း နိဗ္ဗာန်၏အပြားမရှိတဲ့(ဘေဒါဘာဝ)သို့သာ ကိလေသအဘာဝ ၄ ဌာနအများက ဝင်ကြ၍ သဘာဝ ဘေဒ ဆိုသည်။ (ဤကား ဘေဒဘို့)

အမှာ။ ။ဤအရာမှာ ‘ဘာဝ’ကိုတခု၊ ‘ဗဟုဘာဝ’ကို ၄ ခုဟု ယူလိုသည်။ (မှာထားချက်)

“န ဗဟုဘာဝသေဝ ဘာဝပ္ပသင်္ဂတော” အရ မဂ် ပဟာန် ၄ ခု ဗဟုဘာဝက နိဗ္ဗာန်တခုဘာဝကို တသဘောတည်း ဆက်ဆံသလို ထိုအတူ နိဗ္ဗာန်တခုဘာဝက မဂ်ပဟာန် ၄ ခု ဗဟုဘာဝကို အများသဘော မဆက်ဆံနိုင်သောကြောင့် နိဗ္ဗာန် တခုဘာဝမှာ ဘေဒါဘာဝ ၄ ပါး အများမရှိ၊ တပါးတည်း။

၆၉။ ယဒိ ဟိ ယထာ ကက္ခဋတာ ဘာဝံ ဧဝံ ဘာဝေါပိ ကက္ခဋတံ န ဗျဘိစရေယျ၊ ဧဝံ သတိ သဗ္ဗေသံ ဘာဝါနံ ပထဝီဘာဝါပတ္တိတော ကုတော ဘာဝဿ ဗဟုဘာဝေါ၊

တသ္မာ လောကဝေါဟာရာနံ ဝိစိတ္တတာယ ယဒိပိ ဗဟုဘာဝါပေက္ခာ၊ ဘာဝတာ ပန န ဗဟုဘာဝေက္ခာတိ၊ န ဘာဝဿ သတော နိဗ္ဗာနဿ ဗဟုဘာဝေါ “ကော နိဗ္ဗာန ပုထုနိဗ္ဗာ”တိ ဝစနတော။

မဟာဋီကာ

ဟိ၊ ဥပမာကို ထင်အောင်ဆိုအံ့။ ကက္ခဠတာ၊ ကက္ခဠဘာဝ၊ ပတိဋ္ဌာနဘာဝ၊ သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒနဘာဝ၊ အာသန္နကရဏဘာဝ၊ လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန် ၄ ခု ဗဟုဘာဝသည်၊ ဘာဝံ၊ ပထဝီတခုဘာဝကို၊ ဗျဘိစရေယျ ယထာ၊ ဆက်ဆံစေရာ သကဲ့သို့၊ ဧဝံ၊ ဤအတူ၊ ဘာဝေါပိ၊ ပထဝီတခု ဘာဝသည်လည်း၊ ကက္ခဠတံ၊ ကက္ခဠဘာဝ၊ ပတိဋ္ဌာနဘာဝ၊ သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒနဘာဝ၊ အာသန္နကရဏဘာဝ၊ လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန် ၄ ခု ဗဟုဘာဝကို၊ ယဒိနဗျဘိစရေယျ၊ အကယ်၍ မဆက်ဆံစေရာသည်ဖြစ်အံ့၊ ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ သဗ္ဗေသံဘာဝါနံ၊ အလုံးစုံသော ကက္ခဠဘာဝ၊ ပတိဋ္ဌာနဘာဝ၊ သမ္ပုဋ္ဌိန္ဒနဘာဝ၊ အာသန္နကရဏဘာဝတို့၏၊ ပထဝီ ဘာဝါပတ္တိတော၊ ပထဝီတခုဘာဝသို့သာ ရောက်သောကြောင့်၊ ဘာဝဿ၊ တခုတည်းအား၊ ဗဟုဘာဝေါ၊ အများသည်၊ ကုတောအတ္ထိ၊ အဘယ်မှာ ရှိချေအံ့နည်း။

တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊ လောကဝေါဟာရာနံ၊ လောကက ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုကြသော ဝေါဟာရစကားတို့၏၊ ဝိစိတ္တတာယ၊ ဆန်းကြယ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗဟုဘာ၊ ဗဟုဘာဝသည်၊ ယဒိပိဘာဝါပေက္ခာ၊ အကယ်၍ လည်း တခုဘာဝကို ဝံ၏။ ပနတထာပိ၊ ထိုသို့ပင် ဝံသော်လည်း၊ ဘာဝတာ၊ တခုဘာဝ

သည်၊ နဗဟုဘာဝပက္ခာ၊ ဗဟုဘာဝကိုမင်္ဂလံ၊ ဣတိ၊ ထိုကြောင့်၊
ဘာဝဿသတော၊ တခုတည်းဖြစ်လျက်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊
နဗဟုဘာဝေါ၊ အများမဟုတ်။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်နည်း။
ကောနိဋ္ဌာ၊ နပုထုနိဋ္ဌာတိဝစနတော၊ နိဗ္ဗာန်တခု၊ နိဗ္ဗာန်မများ
ဟု မြတ်စွာဘုရားက ဟောကြားတော်မူခြင်းကြောင့်တည်း။
(မဟာဋီကာနက်)

“ကုတော ဘာဝဿ ဗဟုဘာဝေါ”အရ ကက္ခဋ္ဌတခု ပတိ
ဋ္ဌာနတခု သမ္ပုဋ္ဌိစွနတခု အာသန္နကရဏတခု၊ ဤသို့ ပထဝီတခု
တည်းကို လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန် ၄ ခု ဝေဘန်သော
ဗဟုဘာဝ အများက ပထဝီတခုဘာဝကို ပထဝီအရ ဘာဝ
တခုနှင့်သာ ဆက်ဆံသလို ထိုအတူ ပထဝီဘာဝအနည်းတခုတည်း
က ကက္ခဋ္ဌတခု ပတိဋ္ဌာနတခု သမ္ပုဋ္ဌိစွနတခု အာသန္နကရဏ
တခု ဤသို့ လက္ခဏ၊ ရသ၊ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ပဒဋ္ဌာန် ၄ ခု ဝေဘန်
သော ဗဟုဘာဝနှင့် အများသဘော မဆက်ဆံသောကြောင့်
ပထဝီတခုဘာဝမှာ ဘေဒါဘာဝ လေးပါးအများမရှိ၊ တပါး
တည်း။

“လောကဝေါဟာရာနံ ဝိစိတ္တတာယ”အရ လူတို့ ခေင်္ဂါ
ခေင်္ဂါ ပြောဆိုကြသော ယူဆရန်စကား သုံးနှုန်းပုံကိုက အများ
က တခုကို ငဲ့ငြားသော်လည်း တခုတည်းက အများကို မင်္ဂလံ၊
‘လူတွေအများ’ ဤသို့ဆိုငြားသော်လည်း လူတမျိုးတည်း ဇာတ်
ကိုငဲ့သလို ထိုအတူ ‘လူတယောက်တည်း’ ဤလို ဆိုသော် အ
များကိုမင်္ဂလံ။

“န ဘာဝဿ သတော နိဗ္ဗာနဿ ဗဟုဘာဝေါ”
အရ နိဗ္ဗာန်တခုတည်းအများမဟုတ်၊ “ကောနိဋ္ဌာ”အရ နိဗ္ဗာန်

တခုသာ ပြီးဆုံး၏။ “နပုထုနိဋ္ဌာ”အရ အများပြီးဆုံးသည်မဟုတ်။ “ဒဿနဘာဝနာဒ္ဓယံ”အရ သောတာပတ္တိ မဂ်သည် ဒဿနမဂ် မည်၏။ သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အရဟတ္တမဂ် ၃-ပါး သည် ဘာဝနာမဂ် မည်၏။ “ကိလေသပ္ပဟာနံ ဝါ မဂ္ဂကိစ္စံ ကိလေသာနံ အဘာဝေါ”အရ ကိလေသာ ပျောက်ခြင်းသည် လည်း မဂ်ကိစ္စမည်၏။ ကိလေသာ မရှိခြင်းသည်လည်း မဂ်ကိစ္စ မည်၏။ “တဿ စ ကေတ္တေန မဂ္ဂဗဟုတာ”အရ မဂ်ကိစ္စကား ၁ ပါး၊ မဂ်ကား ၄ ပါး အများဖြစ်၏။

“ကိစ္စန္တရဿ ကတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝတော”အရ နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သော မဂ်ကိစ္စ တကြိမ်တည်းဖြင့် နိဗ္ဗာန်၏ ကိလေ သာမရှိခြင်းကို ပြု၏။ ဘာဝနာမဂ်ဖြင့် မပြု။

၇၀။ ကေသ္မိံ ယေဝ စ ဒဿနဘာဝနာဒ္ဓယံ သမ္ဘဝတိ၊
ပရိနိဗ္ဗုတာနံ ပစ္စေကံ နိဗ္ဗာနဘာဝေသတ္တသန္တာနေ နိယတံ
နာမ နိဗ္ဗာနံ သိယာ၊ တထာ စ သတိ သင်္ခတတာဒိ ဒေါ
သာ နတိဝတ္ထိယေဝ၊ ကိလေသပ္ပဟာနံ ဝါ မဂ္ဂကိစ္စံ၊ ကိလေ
သာနံ အဘာဝေါ၊ တဿ စ ကေတ္တေန မဂ္ဂဗဟုတာ
ကိစ္စန္တရဿ ကတ္တဗ္ဗဿ အဘာဝတော။

မဟာဋီကာ

ကေသ္မိံ ယေဝ စ နိဗ္ဗာနေ၊ တခုတည်းသော နိဗ္ဗာန်၌
သာလျှင်လည်း၊ ဒဿနဘာဝနာဒ္ဓယံ၊ ဒဿနမဂ်၊ ဘာဝနာမဂ်
အစုံသည်၊ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်သင့်၏။ ပရိနိဗ္ဗုတာနံ၊ ပရိနိဗ္ဗာန် ပြု
ကုန်သော သတ္တဝါတို့၏၊ ပစ္စေကံ၊ အသီးအသီး၊ နိဗ္ဗာနဘာဝေ၊

နိဗ္ဗာန်တခုစီရှိရာ၌၊ သတ္တသန္တာန နိယတံနာမ၊ သတ္တဝါ၏ သန္တာန်ကို မှတ်အပ်သည် မည်သော၊ နိဗ္ဗာန်၊ နိဗ္ဗာန်သည်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ငြားအံ့။ တထာ စ သတိ၊ ထိုသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ သင်္ခတတာဒိဒေါသာနတိဝတ္တိ၊ သင်္ခတဘာစသောအပြစ်ကို မလွန် နိုင်သော၊ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန ဓာတုဇယဝ (ပိုအံ့ထင်) အနုပါ ဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်သာလျှင်တည်း။ ကိလေသပ္ပဟာနံဝါ၊ ကိလေ သပ္ပဟာန်သည်လည်း၊ မဂ္ဂကိစ္စံ၊ မဂ်ကိစ္စမည်၏။ ကိလေသာနံဝါ အဘာဝေါ၊ ကိလေသအဘာဝသည်လည်း။ မဂ္ဂကိစ္စံ၊ မဂ်ကိစ္စမည် ၏။ တဿစ၊ ထိုမဂ်ကိစ္စ၏လည်း၊ ဧကေတ္တေန၊ တခုတည်းဖြင့်၊ မဂ္ဂဗဟု တာ၊ မဂ်များသည်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့် နည်း၊ ကိစ္စန္တရဿ၊ ကိစ္စတပါး၏၊ ကတ္တဗ္ဗဿ၊ ပြုဘွယ်၏၊ အဘာ ဝတော၊ မရှိခြင်းကြောင့်တည်း။ (မဟာဋီကာနက်)

၇၁။ မဂ္ဂဗဟုဘာဝေါ စ မဂ္ဂေဟိ သစ္စိကာတဗ္ဗေ ဧကသ္မိံ ဓမ္မေ ဣန္ဒြိယာနံ အပါဠိဝ ပါဠိဝ ပါဠိဝတရ ပါဠိဝတမဘာဝေန သစ္စိကြိယာဝိသေသေန ကိလေသာနံ ပဟာနဘေဒေန ဟောတိတိ နိဗ္ဗာနဿ သဘာဝဓမ္မတ္ထေ ဧဝ သိယာ။

မဟာဋီကာ

မဂ္ဂဗဟုဘာဝေါ၊ မဂ် များသည် ၏ အဖြစ်သည် လည်း၊ မဂ္ဂေဟိ၊ ဒဿနမဂ်၊ ဘာဝနာမဂ်တို့သည်၊ သစ္စိကာတဗ္ဗေ၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သော၊ ဧကသ္မိံ ဓမ္မေ၊ တခုတည်းသော နိဗ္ဗာန် သဘော၌၊ ဣန္ဒြိယာနံ၊ အနုညာတညဿာမီတိန္ဒြေ၊ အညိန္ဒြေတို့

၏။ အပါဠိဝ ပါဠိဝ ပါဠိဝတရ ပါဠိဝတမဘာဝေန၊ မလိမ္မာ သည်၏အဖြစ်၊ လိမ္မာသည်၏အဖြစ်၊ အထူးသဖြင့်လိမ္မာသည်၏ အဖြစ်၊ အလွန်အထူးသဖြင့်လိမ္မာသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သစ္စိကြိယာ ဝိသေသေန၊ ပါဠိဝလေးဦး မျက်မှောက်ပြုအထူးကြောင့်၊ ကိလေ သာနံ၊ ကိလေသာတို့၏၊ ပဟာနဘောဒေန၊ ပဟာန်ပြားသောအား ဖြင့်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိဣမိနာပဟာနဘောဒါဓိပ္ပာယေန၊ ဤသို့ ပဟာန်ပြားသောအလိုအားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ သဘာဝ ဓမ္မတ္ထဝေ၊ အပြားမရှိသော သဘောတရားတည်းဓမ္မတာ၌သာ လျှင်၊ ဒဿနဘာဝနာဒယံ၊ ဒဿနမဂ်၊ ဘာဝနာမဂ်အစုံသည်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (မဟာဋီကာနက်)

“မဂ္ဂဗဟုဘာဝေ ၁၀” အရ သောတာပတ္တိမဂ်၊ သကဒါဂါ မိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အရဟတ္တမဂ်၊ “မဂ္ဂေဟိ” အရ ဒဿနမဂ်၊ ဘာဝနာမဂ် ၂-ပါး၊ “သစ္စိကာတဗ္ဗေကေသ္မိံ ဓမ္မေ” အရ မျက် မှောက်ပြုအပ်သော နိဗ္ဗာန်သဘောတရားတည်း၊ “ဣန္ဒြိယာနံ” အရ အနုညာတညဿာမိတိန္ဒြေ၊ အညိန္ဒြေ ၂-ပါး၊ ၎င်း ၂-ပါး တွင်လည်း အညိန္ဒြေကား ၃-ပါး၊ သကဒါဂါမိမဂ် အညိန္ဒြေ တပါး၊ အနာဂါမိမဂ်အညိန္ဒြေတပါး၊ အရဟတ္တမဂ်အညိန္ဒြေ တပါး၊ “သစ္စိကြိယာဝိသေသေန” အရ မျက်မှောက်ပြု မလိမ္မာ၊ မျက်မှောက်ပြုလိမ္မာ၊ မျက်မှောက်ပြု အထူးသဖြင့် လိမ္မာ၊ မျက် မှောက်ပြု အလွန်အထူးသဖြင့် လိမ္မာ၊ “ပဟာနဘောဒေန” အရ သံယောဇဉ် တိကပဟာနံ၊ ဒုကပဟာနံ၊ ဒုကပဟာနံ၊ ပဉ္စကပဟာနံ၊ “နိဗ္ဗာနဿ သဘာဝဓမ္မတ္ထဝေ” အရ နိဗ္ဗာန်၏ သဘောသည် ဘဝစက်ရဟတ် သံသရာဝဋ်က ကျွတ်လွတ်သော သဘောတည်း။

၇၂။ အဘာဝေါ ပိ စ ကိလေသာနံ မဂ္ဂေန သင်္ကိစ္စက
တာယ ကာတဗ္ဗောဇေ သိယာ၊ န သစ္စိကာတဗ္ဗော၊ ကောဟိ
သဘာဝေါ အဘာဝဿ၊ ယော သစ္စိကာတဗ္ဗော သိယာ၊
သော စေ နိဗ္ဗာနံ ဧကေနော မဂ္ဂေန သဗ္ဗကိလေသာနံ အဘာ
ဝေါ ဧကော အဘိဇ္ဇော ကာတဗ္ဗော အာပန္နော၊ အညထာ
မဂ္ဂဝသေန စတုပ္ပါတောဝေ နိဗ္ဗာနဿ စတုပ္ပါတောဝပုသင်္ဂေါ
နိဗ္ဗာနဝိသေသပုသင်္ဂေါ စ အာပဇ္ဇေယျာတိ မဂ္ဂကိစ္စဿ
ဧကတ္ထေန မဂ္ဂဗဟုတာ သိယာ။

မဟာဋီကာ

ကိလေသာနံ၊ ကိလေသာတို့၏၊ အဘာဝေါပိစ၊ မရှိခြင်း
ကိုလည်း၊ မဂ္ဂေန၊ ဒဿနမဂ်သည်၊ သင်္ကိစ္စကတာယ၊ မိမိကိစ္စ
တကိစ္စသာရှိသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ကာတဗ္ဗောဇေ၊ ပြုအပ်သည်သာ
လျှင်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ သစ္စိကာတဗ္ဗော၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်
သည်၊ နသိယာ၊ မဖြစ်ရာ။ ဟိ၊ ထင်စေအံ့။ အဿနိဗ္ဗာနဿ၊
ဤနိဗ္ဗာန်၏၊ သဘာဝေါ၊ သဘာဝကား၊ ကော၊ အဘယ်နည်း။
ယောဘာဝေါ၊ အကြင်ဘာဝကို၊ သစ္စိကာတဗ္ဗော၊ မျက်မှောက်
ပြုအပ်၏။ သောဘာဝေါ၊ ထိုဘာဝသည်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်သည်၊
စေသိယာ၊ အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ သောဘာဝေါ၊ ထိုဘာဝသည်၊
အဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ သဘာဝေါ၊ သဘာဝတည်း။

ဧကေနော မဂ္ဂေန၊ တခုတည်းသော ဒဿန မဂ်သည်သာ
လျှင်၊ ဧကော၊ တခုတည်း၊ ယောအဘိဇ္ဇော၊ အကြင်အပြားမရှိ
ခြင်းသို့၊ အာပန္နော၊ ရောက်အောင်၊ သဗ္ဗကိလေသာနံ၊ အလုံး

စုံသော ကိလေသာတို့၏။ အဘာဝေါ၊ အဘာဝကို၊ ကာတဗ္ဗော၊ ပြုအပ်၏။ သောအဘိန္ဒော၊ ထိုအပြားမရှိခြင်းသည်။ အဿ နိဗ္ဗာနဿ၊ ဤနိဗ္ဗာန်၏။ အဘာဝေါ၊ အဘာဝတည်း။ အညထာ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ တပါးသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ယူအပ်သည် ရှိသော်၊ မဂ္ဂဝသေန၊ မဂ်၏အစွမ်းအားဖြင့်၊ စတုပ္ပိဘာဝေါ၊ လေးပါးအပြားရှိရာ၌၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏။ စတုပ္ပိဘာဝပု သင်္ဂေါ၊ လေးပါးပြားသည်၏အဖြစ်ကို လင်းပါးခြင်းသည်လည်း၊ အာပဇ္ဇေယျ၊ ရောက်ခဲ့ရာ၏။ နိဗ္ဗာနဝိ သေသပုသင်္ဂေါ၊ အထူးထူး သော နိဗ္ဗာန်ကို လင်းပါးခြင်းသည်လည်း၊ အာပဇ္ဇေယျ၊ ရောက်ခဲ့ ရာ၏။ ဣတိဣမိနာ ဘေဒါဘာဝါဓိပ္ပာယေန၊ ဤသို့အပြားမရှိ သော အလိုအားဖြင့်၊ မဂ္ဂကိစ္စဿ၊ မဂ်ကိစ္စ၏။ ဧကတ္တေန၊ တခု တည်း၏အဖြစ်ဖြင့်၊ မဂ္ဂဗဟုတာ၊ မဂ်များသည်၏ အဖြစ်သည်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (မဟာဋီကာနက်)

“အဘာဝေါပိ စ ကိလေသာနံ မဂ္ဂေန ကာတဗ္ဗော ဧဝံ” အရ နိဗ္ဗာန်၏ ကိလေသာမရှိခြင်းကို သောတာပတ္တိမဂ်က ပြုခြင်းသည် ရှေးဦးစွာ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းတည်း။ “န သစ္စိကာတဗ္ဗော” အရ သောတာပတ္တိမဂ် ရှေးဦးစွာ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်းသည် သစ္စိကာ တဗ္ဗမဟုတ်၊ “သစ္စိကာတဗ္ဗော” အရ မဂ်ကာလ မဂ်ခဏ မဂ်ဌာန မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ဘဝစက်ရဟတ်၌ အဟောင်းအပြတ် အသစ်ရပ် သော သံသာရဝဋ္ဋ ဒုက္ခ မဖြစ်ခြင်းတည်း။ (ဒုက္ခအသစ် မဖြစ် တာကို မျက်မှောက်ပြုတယ်ဆို) “သဘာဝ” အရ နိဗ္ဗာန်၏ သဘောသည် မိမိသန္တာန်၌ မဖြစ်မူ၍ ဖြစ်စရာဟူသမျှ မိမိသန္တာန် က မဖြစ်ဘဲ လွတ်သောသဘော တခုပင်တည်း။

အပိ စ အတ္တနော သန္တာနေ အနုပ္ပါဒေတွာပိ ယေ
ဓမ္မာ ကေဝလံ အပရပ္ပစ္စယေန ဉာဏေန ဉာတာ၊ တေ သစ္စိ
ကတာ ဟောန္တိ၊ တေနော ဟိ “သဗ္ဗံ ဘိက္ခဝေ သစ္စိကာ
တဗ္ဗံ၊ ကိဉ္စ ဘိက္ခဝေ သဗ္ဗံ သစ္စိကာတဗ္ဗံ၊ စက္ခံ ဘိက္ခဝေ
သစ္စိကာတဗ္ဗံ” န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

ဥပ္ပါဒ၊ ဌိတိ၊ ဘင်္ဂံ သင်္ခတကလုတ်သော ကာလဝိမုတ်ကို
(သဘာဝ) နိဿရဏအနက်ဆို၊ “အဘာဝေါ” အရ နတ္ထိ ဘာ
ဝေါ ဧတ္ထာတိ အဘာဝေါ၊ ပြု၊ ဘေဒါဘာဝေါ၊ ဖုသန
ဝေဒယိတ စ သော နာမ်ဝိသေသ၊ ကက္ခဋ္ဌ ပဉ္စရဏ စသော ရုပ်
ဝိသေသ ထူးသော အပြားမရှိ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကတည်းက သာ
မညနာမ်တခုတည်းသည် နိဗ္ဗာန်၏ (ဘေဒါဘာဝ) အဘာဝ
သဘောပင်တည်း၊ “ဘေဒါဘာဝတော နိဗ္ဗာနံ ခန္ဓနိဿဋ္ဌံ” ဟု
ဘေဒါဘာဝကို ခန္ဓဝိမုတ်ဆို။

“ဣတိ မဂ္ဂကိစ္စဿ ကေတ္တေန မဂ္ဂဗဟုတာ သိယာ” အရ
ဤသို့ နိဗ္ဗာန်အပြားမရှိသော အလိုအားဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်
ဒဿနကိစ္စတခုတည်းက ပြုပြီးသော ဘေဒါဘာဝတခုတည်း
နိဗ္ဗာန်ကို သကဒါဂါမိမဂ်၊ အနာဂါမိမဂ်၊ အရဟတ္တမဂ် သုံးပါး
က ဘာဝနာအားဖြင့် ထပ်ပွားသည်၊ အသီးအခြား မျက်
မှောက်ပြုသော နိဗ္ဗာန်တပါးစီမဟုတ်။

၇၃။ ဗဟုဘာဝေ ပန တေသံ သော ဝုတ္တနယေန
ဧသိဉ္စ ဓမ္မေ သစ္စိကြိယာဝိသေသတောတိ သိဒ္ဓါ နိဗ္ဗာ
နဿ သဘာဝဓမ္မတာ၊ ခယာဓိဂန္တဗ္ဗတာယ ပနေတံ ခယော

တိ ဝုတ္တံ၊ ခယေဉာဏန္တိ ဟိ ဝစနတော အရိယမဂ္ဂေါ ခယော
နာမ၊ တေန စေတံ အဓိဂန္တဗ္ဗံ သစ္စိကာတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ
ခယောတိ ဝုတ္တံ။ (အနက်ပေး အစွဲ ဆိုပြီး၊ နည်းသိသာချံ
မှာအံ့။)

ဗဟုဘာဝေ ပန ရှေ့ဝါကျ၊ ခယာဓိဂန္တဗ္ဗဘာ ပန နောက်
တဝါကျ၊ ၎င်း ၂ ဝါကျတွင် ရှေ့ဝါကျ၌ ‘ဝုတ္တနယေန’
ပုဒ်အနက်ဆိုပြီးနည်း ၂ နည်း၊ ၎င်းပုဒ်ရှေ့ ‘တေသံ သော’ ပုဒ်ကို
ကြည့်၍ဆိုပြီး တနည်းအနက်ပေး၊ ၎င်းပုဒ် နောက် ‘ဧကသ္မိ’
ဓမ္မ’ ပုဒ်ကိုကြည့်၍ ဆိုပြီးတနည်း အနက်ပေး။

“တေသံ မဂ္ဂါနံ၊ သော ကိလေသာဘာဝေါ” အစွဲကို
ထောက်၍ ‘အထပန’ ကစ၍ ‘သိယာ’ တိုင်အောင် တဝါကျလုံး
ကိုယူ၊ ‘ဧကသ္မိ’ ဓမ္မ’ နောက်ဝါကျ၌ ‘သစ္စိကြိယာ ဝိသေသ
တောတိ’ အဆုံးကိုကြည့်၍ ‘ဟောတိ’ ကတ္တားလွှတ်၊ နောက်ဝါ
ကျ၌ ခယာဓိဂန္တဗ္ဗဘာယ၊ ပါဝယောတိဝုတ္တံ’ တိုင်အောင် ‘ခယော
နိဗ္ဗာန်’ အစစကား၏ နိဂုံး ‘ကိလေသက္ခယ ပရိယာယေန’ က
ထွက်။

ဗဟုဘာဝေပန၊ မဂ်ပဟာန်လေးခု ဗဟုဘာဝ ကိလေသ
အဘာဝ လေးရှာနုသည်ကား၊ သတိ၊ ရှိနေချေသော်၊ ဝုတ္တန
ယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်၊ မဂ္ဂေဟိ၊ ဒဿနမဂ်၊ အာဝနာ
မဂ်တို့သည်၊ သစ္စိကာတဗ္ဗေ၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်သော၊ ဧကသ္မိ
ဓမ္မေ၊ တခုတည်းသော သဘော၌၊ ဣန္ဒြိယာနံ၊ အနညာတညဿာ
မိတိန္ဒြေ၊ အညိန္ဒြေတို့၏၊ အပါဠာ ပါဠာ ပါဠာတရ ပါဠာတမ
ဘာဝေန၊ မလိမ္မာသည်၊ လိမ္မာသည်၊ အထူးသဖြင့် လိမ္မာသည်၊

အလွန် အထူးသဖြင့် လိမ္မာသည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သစ္စံကြိယာ
ဝိသေသတော၊ ပါဠိဝလေးဦးမျက်မှောက်ပြု အထူးကြောင့်။
(နောက်ဝါကျနက်)

ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ တေသံမဂ္ဂါနံ၊ ထို
မဂ်တို့၏၊ သန္တာနဂတသံယောဇနတ္ထယပ္ပဟာနာဒိပ္ပဋိနိယတကိစ္စ
တာယ၊ အစဉ်ရောက်သောသံယောဇဉ် တိကပဟာနံ၊ ဒုကပဟာနံ၊
ဒုကပဟာနံ၊ ပဉ္စကပဟာနံ မြဲမှတ်သီးခြားသောကိစ္စ တကိစ္စစီရှိ
သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စတုသုမဂ္ဂေသု၊ လေးပါးသောမဂ်တို့၌၊
ကိလေသာဘာဝေါ၊ ကိလေသအဘာဝ လေးဌာနသည်၊ ပါဠိ
ယေက္ကံ၊ အသီးအခြားတပါးစီ၊ အထပနသိယာ၊ အကယ်၍ဖြစ်အံ့။
ဧဝံသတိ၊ ဤသို့ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ သဘာဝဘေဒေန၊ တခုသော
သဘောတရားကိုယ်ကိုပြားသော သဘာဝဘေဒနှင့်၊ ဝိနာ၊ ကင်း
၍၊ နဗဟုဘာဝေါ၊ မဂ်ပဟာနံလေးခု ဗဟုဘာဝလေးဌာန ကိလေ
သအဘာဝမဖြစ်။ ဣတိကတော၊ ဤအကြောင်းကြောင့်၊ သော
ကိလေသာဘာဝေါ၊ ထိုလေးဌာနကိလေသအဘာဝသည်၊ ကိ
လေသက္ခယပရိယာယေန၊ ကိလေသာကုန်သော မဂ်အကြိမ်ဖြင့်၊
ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်သော၊ သဘာဝဓမ္မော ဧဝံ၊ အပြား
မရှိသောသဘော တခုတည်းတရားသာလျှင်၊ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။
(ရှေ့ဝါကျနက်)

ဣတိဣမိနာကိလေသက္ခယပရိယာယာဓိပ္ပာယ်၊ ဤသို့
ကိလေသာကုန်သောမဂ်၏ ခယပရိယာယ် စကားလှယ်ဝေဝုတ်
အလိုအားဖြင့်၊ နိဗ္ဗာနဿ၊ နိဗ္ဗာန်၏၊ သဘာဝဓမ္မတာ၊ အပြားမရှိ
သောသဘောတခုတည်း ခယဓမ္မတာသည်၊ သိဒ္ဓေါ၊ ပြီး၏။ တေ

နိဗ္ဗာန်၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို၊ ခယာဓိဂန္ထဗ္ဗတာယပန၊ ခယမည်သောမဂ်သည် ရအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်ကား၊ ခယောတိ၊ ခယဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။

ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ခယေညာဏန္တိဝစနတော၊ မဂ်ကိုခယေညာဏံဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့်၊ အရိယမဂ္ဂေါ၊ အရိယာမဂ်သည်၊ ခယောနာမ၊ ခယမည်၏၊ ယံနိဗ္ဗာန်၊ အကြင်နိဗ္ဗာန်ကို၊ တေနစ ခယေန၊ ထိုခယမည်သောမဂ်သည်လည်း၊ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်၊ အဓိဂန္ထဗ္ဗံ၊ ရအပ်၏၊ သစ္စိကာတဗ္ဗံ၊ မျက်မှောက်ပြုအပ်၏။ တသ္မာ၊ ထိုသို့ခယမည်သော မဂ်သည် ရအပ် မျက်မှောက်ပြုအပ်သောကြောင့်၊ ဧတံနိဗ္ဗာန်၊ ထိုနိဗ္ဗာန်ကို၊ ခယောတိ၊ ခယဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

“ဗဟုဘာဝေ ပန၊ ဣတိ သိဒ္ဓါ နိဗ္ဗာနဿ သဘာဝဓမ္မတာ” အရ ဖြစ်သောသဘောက လွတ်သော မဖြစ်သော သဘောတရားတည်း နိဗ္ဗာန်ကို ကိလေသာကုန်သော မဂ်အကြိမ် ခယအမည်ဖြင့် ပြီးရုံသာဟောသည်။ ပဟာန် လေးခု ဗဟုဘာဝ မဂ်အရ အဘာဝ လေးဌာနဖြစ်သည်။ နိဗ္ဗာန်ကား အဘာဝ လေးဌာနမဖြစ်၊ မဖြစ်သောသဘောတရားသာပြီးသည်။ “ခယောတိ ဝုတ္တံ” အရကား ထင်ရှားပြီး။

ဣတိ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဋ္ဌကထာယံ တမ္မဟာဋီကာယံ စ
အာဂတာ နိဗ္ဗာနကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဝိစာရဏကထာ

မူလမင်းကွန်း
ဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီး

ရေးသားတော်မူသည်။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

တတြ ဘိက္ခဝေ သုတဝါ အရိယသာဝကော ပဋိစ္စ
သမုပ္ပါဒ်မေဝ သာဓုကံ ယောနိသော မနသိကရေတိ။
ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ၊ ဣမဿ ဥပ္ပါဒ်၊ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။
ဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ န ဟောတိ၊ ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ
နိရုဇ္ဈတိ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ကေန်သုတ်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ တတြ၊ ထိုအသုတဝါပုထုဇဉ် ဗဟု
သုတတယောက်၊ သုတဝါအရိယာသာဝကဗဟုသုတတယောက်

ထိုနှစ်ယောက်တွင်၊ သုတဝါ၊ မဂ်သုတနှင့်ပြည့်စုံသော၊ အရိယ
 သာဝကော၊ အရိယာသာဝကသည်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်မေဝ၊ ပဋိစ္စ
 သမုပ္ပါဒ်ကိုသာလျှင်၊ သာဓုကံ၊ ကောင်းစွာ၊ ယောနိသော၊ သင့်
 သောအကြောင်းဖြင့်၊ မနသိကရေတိ၊ နှလုံးသွင်း၏။ ဣမသ္မိံ၊
 ဤအကြောင်းသည်၊ သတိ၊ ရှိသော်၊ ဣဒံ၊ ဤအကျိုးသည်၊
 ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣမဿ၊ ဤအကြောင်း၏၊ ဥပ္ပါဒါ၊ ဖြစ်ခြင်း
 ကြောင့်၊ ဣဒံ၊ ဤအကျိုးသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣမသ္မိံ၊ ဤ
 အကြောင်းသည်၊ အသတိ၊ မရှိသော်၊ ဣဒံ၊ ဤအကျိုးသည်၊
 နဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဣမဿ၊ ဤအကြောင်း၏၊ နိရောဓာ၊ ချုပ်ခြင်း
 ကြောင့်၊ ဣဒံ၊ ဤအကျိုးသည်၊ နိရုဇ္ဈတိ၊ ချုပ်၏။ (သုတ်၏
 အနက်)

ဤသုတ်၌-

၁။ သတိ ဟူသော လက္ခဏာ၊

၂။ ဥပ္ပါဒါ ဟူသော လက္ခဏာ၊

၃။ အသတိ ဟူသော လက္ခဏာ၊

၄။ နိရောဓာ ဟူသော လက္ခဏာ။

၎င်းလေးပါးတို့၏အင်္ဂါအထူးကို နောက်၌ ဖွင့်လှစ်။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ အတွင်း၌ဝင်သော သတိ၊ ဥပ္ပါဒ် ၂၊
 ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ အတွင်း၌မဝင်သော အသတိ၊ နိရောဓ ၂။

တတ္ထ ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိတိ ဣမသ္မိံ အဝိဇ္ဇာ
 ဒိကေ ပစ္စယေ သတိ ဣဒံ သင်္ခါရာဒိကံ ဖလံ ဟောတိ။

ဣမဿ ဥပ္ပါဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဣမဿ အဝိဇ္ဇာဒိကဿ
ပစ္စယဿ ဥပ္ပါဒါ ဣဒံ သင်္ခါရာဒိကံ ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ
အတ္ထော။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ

တတ္ထ၊ ထိုသုတ်၌၊ ဣမသ္မိံ သတိဣဒံဟောတီတိ၊ ဣမသ္မိံ
သတိဣဒံဟောတိ ဟူသည်ကား၊ ဣမသ္မိံ အဝိဇ္ဇာဒိကေပစ္စယေ၊
ဤအဝိဇ္ဇာအစရှိသောအကြောင်းသည်၊ သတိ၊ ရှိသော်၊ ဣဒံ
သင်္ခါရာဒိကံဖလံ၊ ဤသင်္ခါရအစရှိသောအကျိုးသည်၊ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ ဣမဿဥပ္ပါဒါဣဒံဥပ္ပဇ္ဇတီတိ၊ ဣမဿဥပ္ပါဒါဣဒံဥပ္ပဇ္ဇတိ
ဟူသည်ကား၊ ဣမဿအဝိဇ္ဇာဒိကဿပစ္စယဿ၊ ဤအဝိဇ္ဇာအစရှိ
သောအကြောင်း၏၊ ဥပ္ပါဒါ၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဣဒံသင်္ခါရာ
ဒိကံဖလံ၊ ဤသင်္ခါရအစရှိသော အကျိုးသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။
ဣတိအယံ၊ ဤသည်ကား၊ အတ္ထော၊ အနက်တည်း။ (မဟာ
ဋီကာနက်)

၎င်းအဖွင့်၏ အနက်ပေါင်းတွင် ၁-“ပစ္စယေသတိ” ဟူ
သောလက္ခဏဟိတ်အနက်၊ ၂-“ဖလံ ဟောတိ”ဟူသော လက္ခဏဖိုလ်
အနက်၊ ၄-“အနက်နှစ်ပါးကို ကာလသုံးပါး၌ သွင်းယူပုံတရပ်၊
၃-“ပစ္စယဿ ဥပ္ပါဒါ”ဟူသော ကာရဏဟိတ်အနက်၊ ၄-“ဖလံ
ဥပ္ပဇ္ဇတိ”ဟူသော ဖိုလ်အနက်၊ ၄-“အနက်နှစ်ပါးကို ကာလဝိမုတ်
၌ သွင်းယူပုံတရပ်၊ သွင်းယူပုံနှစ်ရပ်ကို နှော၍ အကျယ်ဖွင့်
လတ်။

ဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ န ဟောတိ၊ ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ
နိရုဇ္ဈတီတိ အဝိဇ္ဇာဒိနံ အဘာဝေ သင်္ခါရာဒိနံ အဘာပဿ

အဝိဇ္ဇာဒီနံ နိရောဓာ သင်္ခါရာဒီနံ နိရောဓဿ ၈ ၀၈နေန ပုရိ
မသ္မိံ ပစ္စယလက္ခဏေ နိယမော ဒဿိတော ဟောတိ၊ ဣမသ္မိံ
သတိဝေ၊ န အသတိ၊ ဣမဿ ဥပ္ပါဒါ ဝေ၊ န နိရောဓာ
တိ၊ တေနောတံ လက္ခဏံ အန္တောဂဓနိယမံ ဣဓ ပဋိစ္စသမုပ္ပါ
ဒဿ ဝုတ္တန္တိ ဒဠဗ္ဗံ။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာ

ဝါကျခွဲ၍ယောဇနာအံ—

ယေနဣမသ္မိံ အသတိဣဒံနဟောတိတိဝေနေန၊ ဣမသ္မိံ
အသတိဣဒံနဟောတိ ဟူသော အကြင်စကားဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇာဒီနံ၊
အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းတရားတို့၏၊ အဘာဝေ၊ မရှိခြင်း
ကြောင့်၊ သင်္ခါရာဒီနံ၊ သင်္ခါရအစရှိသောအကျိုးတရားတို့၏၊
အဘာဝဿ၊ မရှိခြင်းကိုလည်း၊ ပုရိမသ္မိံ ပစ္စယလက္ခဏေ၊
ရှေ့အကြောင်းလက္ခဏာ၌၊ နိယမော၊ မှတ်ခြင်းကို၊ ဒဿိတော၊
ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

တေနဣမသ္မိံ အသတိဣဒံနဟောတိတိဝေနေန၊ ဣမသ္မိံ အ
သတိဣဒံနဟောတိဟူသောထိုစကားဖြင့်၊ ဣမသ္မိံ၊ ဤအကြောင်း
သည်၊ သတိဝေ၊ ရှိသော်သာလျှင်၊ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဧတံလက္ခဏံ၊ ဤ
အကြောင်းရှိသောလက္ခဏာကို၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
၏၊ ဣဓပုရိမသ္မိံ ပစ္စယလက္ခဏေ၊ ဤရှေ့အကြောင်းလက္ခဏာ၌၊
အန္တောဂဓနိယမံ၊ အတွင်းဝင်သောအမှတ်အန္တောဂဓနိယမဟူ၍၊
ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဒဠဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ဣမသ္မိံ၊ ဤအကြောင်းသည်၊ အသတိ၊ မရှိသော်၊ ဣတိ၊
ဤသို့၊ ဧတံလက္ခဏံ၊ ဤအကြောင်းမရှိသောလက္ခဏာကို၊ ပဋိစ္စ

သမုပ္ပါဒဿ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏၊ ဣပုရိမသ္မိံ ပစ္စယလက္ခဏေ၊ ဤ
ရှေ့အကြောင်းလက္ခဏာ၌၊ အန္တောဂဓနိယမံ၊ အတွင်းဝင်သော
အမှတ် အန္တောဂဓနိယမဟူ၍၊ နဝုတ္တံ၊ မဆိုအပ်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊
ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

- ၁။ အကြောင်းရှိခြင်းကိုသာ အကျိုးရှိခြင်းဟုဆို။
- ၃။ အကြောင်းမရှိခြင်းကိုသာ အကျိုးမရှိခြင်းဟုဆို။
- ၃။ အကြောင်းမရှိခြင်းကိုသာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ အတွင်း
မဟုတ်၊ ချုပ်၏ဟုဆို။
- ၁။ အကြောင်းရှိခြင်းကိုသာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ အတွင်း
ဟုဆို။

ယေန ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတီတိ ဝစနေန၊ ဣ
မဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတိ ဟူသောအကြင်စကားဖြင့်၊ အဝိဇ္ဇာ
ဒီနံ၊ အဝိဇ္ဇာအစရှိသောအကြောင်းတရားတို့၏၊ နိရောဓာ၊
ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ သင်္ခါရာဒီနံ၊ သင်္ခါရ အစရှိသောအကျိုးတရား
တို့၏၊ နိရောဓဿစ၊ ချုပ်ခြင်းကိုလည်း၊ ပုရိမသ္မိံ ပစ္စယလက္ခဏေ၊
ရှေ့အကြောင်းလက္ခဏာ၌၊ နိယမော၊ မှတ်ခြင်းကို၊ ဒဿိတော၊
ပြအပ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

တေန ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတီတိ ဝစနေန၊ ဣမဿ နိ
ရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတိ ဟူသောထိုစကားဖြင့်၊ ဣမဿ၊ ဤအကြောင်း
၏၊ ဥပ္ပါဒါဝေ၊ ဖြစ်ခြင်းကြောင့်သာလျှင်၊ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဧတံ
လက္ခဏံ၊ ဤအကြောင်းဖြစ်သောလက္ခဏာကို၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏၊ ဣပုရိမသ္မိံ ပစ္စယလက္ခဏေ၊ ဤရှေ့အကြောင်း

လက္ခဏာ၌၊ အန္တောဂဓနိယမံ၊ အတွင်းဝင်သောအမှတ် အန္တော
ဂဓနိယမဟူ၍၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဒဠဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။

ဣမဿ၊ ဤအကြောင်း၏၊ နိရောဓာ၊ ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊
ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဧတံလက္ခဏံ၊ ဤအကြောင်းချုပ်သော လက္ခဏာကို၊
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏၊ ဣပုရိမသ္မိံ၊ ပစ္စယလက္ခဏေ၊
ဤရှေ့အကြောင်း လက္ခဏာ၌၊ အန္တောဂဓနိယမံ၊ အတွင်းဝင်
သောအမှတ် အန္တောဂဓနိယမဟူ၍၊ န ဝုတ္တံ၊ မဆိုအပ်။ ဣတိ၊
ဤသို့၊ ဒဠဗ္ဗံ၊ မှတ်အပ်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

၄။ အကြောင်း၏ ချုပ်ခြင်းကိုသာ အကျိုးချုပ်၏
ဟုဆို။

၄။ အကြောင်း၏ ချုပ်ခြင်းကိုသာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏
အတွင်းမဟုတ်၊ ချုပ်၏ဟုဆို။

၂။ အကြောင်း၏ ဖြစ်ခြင်းကိုသာ အကျိုးဖြစ်၏
ဟုဆို။

၂။ အကြောင်း၏ ဖြစ်ခြင်းကိုသာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏
အတွင်းဟုဆို။

၁-သတိ၊ ၂-ဥပ္ပါဒ် နှစ်ပါးသော လက္ခဏာအရ၊ ၃-
အသတိ၊ ၄-နိရောဓ နှစ်ပါးသော လက္ခဏာအရ။

နိရောဓောတိ စ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဝိရာဂါဓိဂမေန အာယတိံ
အနုပ္ပါဒေါ အပ္ပဝတ္တိံ၊ တထာဟိ ဝုစ္စတိ“အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ
အသေသ ဝိရာဂနိရောဓာ”တိ အာဒိ။

မဟာဋီကာ

အဝိဇ္ဇာဒီနံ၊ အဝိဇ္ဇာအစရှိသော အကြောင်းတရားတို့၏၊
 ဝိရာဂါဓိဂမေန၊ မဂ်ဖြင့် ကင်းခြင်းကြောင့်၊ အာယတိံ အနုပ္ပါ
 ဒေါ၊ နောင်မဖြစ်ခြင်းသည်လည်း၊ နိရောဓောတိ နိရောဓော
 နာမ၊ နိရောဓမည်၏။ အဝိဇ္ဇာဒီနံ၊ အဝိဇ္ဇာ အစရှိသော အ
 ကြောင်းတရားတို့၏၊ ဝိရာဂါဓိဂမေန၊ မဂ်ဖြင့် ကင်းခြင်းကြောင့်၊
 အာယတိံ အပ္ပဝတ္တိ၊ နောင်ဖြစ်စဉ်မစပ် ပဝတ္တိပြတ်ခြင်းသည်
 လည်း၊ နိရောဓောတိ နိရောဓောနာမ၊ နိရောဓမည်၏။ (အနုပ္ပါဒ်၊
 အပ္ပဝတ္တိ ၂-ပါးကား နိရောဓလက္ခဏာ) တထာဟိ တတောဝေ၊
 ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ
 တိ အာဒိဝစနံ၊ အဝိဇ္ဇာယတွေဝ အသေသဝိရာဂ နိရောဓာ
 ဤသို့ အစရှိသော စကားကို၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ အဝိဇ္ဇာယတွေဝ၊
 အဝိဇ္ဇာ၏သာလျှင်၊ အသေသ ဝိရာဂနိရောဓာ၊ အကြွင်းမရှိ မဂ်
 ဖြင့်ချုပ်ခြင်းကြောင့်။ (မဟာဋီကာနက်)

“အဝိဇ္ဇာနိရောဓာ” ကား အနုပ္ပါဒ်၊ အပ္ပဝတ္တိ ၂-ပါး၏
 လက္ခဏာ၊ အနုပ္ပါဒ်၊ အပ္ပဝတ္တိ လက္ခဏာ နှစ်ပါးကို “ဥပ္ပါဒ်
 နိရောဓဘာဝေန” ဟူသော နောက်ဝါကျ စကားရပ်မှ ဥပ္ပါဒ်
 ပုဒ်၊ နိရောဓပုဒ် နှစ်ပါးတွင် နိရောဓပုဒ်၏ အတ္ထုဒ္ဓါရဟု မှတ်
 သည်။

နိရောဓဝိရောဓိ စ ဥပ္ပါဒေါ ယေန သော ဥပ္ပါဒ်နိရောဓ
 ဘာဝေန ဝုတ္တော၊ ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတီတိ တေန
 တံ ဒသေတိအနိရောဓော ဥပ္ပါဒေါ နာမ၊ သော စေတ္ထအတ္ထိ
 ဘာဝေါပိ ဝုတ္တတီတိ။

နိရောဓဝိရောဓိ၊ နိရောဓ၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော၊
သောစဉ်ပွါဒေါ၊ ထိုဉ်ပွါဒကိုလည်း၊ ယေန လူမဿ နိရောဓာ
လူဒနိရုဇ္ဈတီတိ ဉ်ပွါဒနိရောဓဘာဝေန၊ လူမဿနိရောဓာ လူဒနိ
ရုဇ္ဈတီဟူသော အကြင်ဉ်ပွါဒ နိရောဓအဖြစ်ဖြင့်၊ ဝုတ္တော၊ ဆို
အပ်၏။ တေန လူမဿနိရောဓာ လူဒနိရုဇ္ဈတီတိ ဉ်ပွါဒနိရောဓ
ဘာဝေန၊ လူမဿနိရောဓာ လူဒနိရုဇ္ဈတီ ဟူသော ထိုဉ်ပွါဒ
နိရောဓအဖြစ်ဖြင့်၊ ဧတံလက္ခဏဒွယဝစနံ၊ ဤလက္ခဏာအစုံ
စကားကို၊ ဒဿေတိ၊ ပြ၏။ အနိရောဓော၊ မချုပ်သော သဘော
သည်၊ ဉ်ပွါဒေါနာမ၊ ဉ်ပွါဒမည်၏၊ သောစဉ်ပွါဒေါ၊ ထိုဉ်ပွါဒ
ကိုလည်း၊ ဧတ္ထအနိရောဓေ၊ ဤမချုပ်သော သဘော၌၊ အတ္ထိ
ဘာဝေ၊ အတ္ထိဘာဝဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ၊
ဤသို့၊ ဧတံလက္ခဏ ဒွယဝစနံ၊ ဤလက္ခဏာ အစုံစကားကို၊
ဒဿေတိ၊ ပြ၏။

ဉ်ပွါဒ၊ အတ္ထိဘာဝ နှစ်ပါးကား အနိရောဓလက္ခဏာ၊
အဝိဇ္ဇာပစ္စယာကား ဉ်ပွါဒ၊ အတ္ထိဘာဝ နှစ်ပါး၏ လက္ခဏာ၊
အနိရောဓ၊ အတ္ထိဘာဝ လက္ခဏာ နှစ်ပါးကို “ဉ်ပွါဒနိရောဓ
ဘာဝေန”ဟူသော နောက်ဝါကျ စကားရပ်မှ ဉ်ပွါဒပုဒ်၏
အတ္ထုဒ္ဓါရဟု မှတ်သည်။

လူမသ္မိံ သတိ လူဒံ ဟောတီတိ လူမမေဝ ဟိ လက္ခဏံ
ပရိယာယန္တရေန လူမဿ ဉ်ပွါဒေါ လူဒံ ဉ်ပွါဒတီတိ ဝဒန္တေန
ပုရိမံ ဝိသေသိတံ ဟောတိ၊ တသ္မာဓရမာနတံယေဝ သန္ဓာ
ယ “လူမသ္မိံ သတိ”တိ ဝုတ္တံ၊ အထ ခေါ် မဂ္ဂေန အနိရုဒ္ဓ
ဘာဝဉ္စာတိ ဝိညာယတိ။

မဟာဋီကာ

ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံဟောတီတိ၊ ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံဟောတိ ဟူ၍၊ ပုရိံ၊ ရှေ့၊ ဖြစ်သော၊ ဣမမေဝ လက္ခဏံ၊ ဤလက္ခဏာကိုသာ လျှင်၊ ပရိယာယန္တရေန၊ ပရိယာယ်တပါးဖြင့်၊ ဣမဿ ဥပ္ပါဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ၊ ဣမဿ ဥပ္ပါဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိဟူ၍၊ ဝဒန္တေန၊ ဆိုသော၊ ပရေနလက္ခဏေန၊ နောက်လက္ခဏာဖြင့်၊ ဝိသေသိတံ၊ အထူးပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊ ဓရမာန တံယေဝ၊ ထင်ရှားရှိစဉ်ကိုသာလျှင်၊ သန္ဓာယ၊ ရည်၍၊ ဣမသ္မိံ သတိတိ ဣဒံ ဝစနံ၊ ဣမသ္မိံ သတိ ဟူသော ဤစကားကို၊ နဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည်မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ စင်စစ်သော်ကား၊ မဂ္ဂေန၊ မဂ် ဖြင့်၊ အနိရုဒ္ဓဘာဝဉ္စ၊ မချုပ်သေးသောသဘောကိုလည်း၊ သန္ဓာ ယ၊ ရည်၍၊ ဣမသ္မိံ သတိတိ ဣဒံ ဝစနံ၊ ဣမသ္မိံ သတိဟူသော ဤ စကားကို၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ အယံ အတ္ထော၊ ဤအနက်ကို၊ ဝိညာ ယတိ၊ သိအပ်၏။

ဣတိဧဝံ၊ ဤသို့၊ ဧတံလက္ခဏဒ္ဓယဝစနံ၊ ဤလက္ခဏာ အစုံစကားကို၊ အညမညံ၊ အချင်းချင်း၊ ဝိသေသနဝိသေသိတဗ္ဗဘာ ဝေန၊ ဝိသေသန ဝိသေသျှအဖြစ်ဖြင့်၊ သာတ္ထကန္တိ၊ အကျိုးရှိ၏ ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

သတိကား ဓရမာနလက္ခဏာ၊ ဥပ္ပါဒကား အနိရုဒ္ဓ လက္ခဏာ၊ သတိနှင့် ဥပ္ပါဒကား ဝိသေသန ဝိသေသျှ။

ယသ္မာ စ ဣမသ္မိံ အသတိ ဣဒံ န ဟောတိ၊ ဣမဿ နိရောဓာ ဣဒံ နိရုဇ္ဈတီတိ ဒွိဓာပိ ဥဒ္ဓိဋ္ဌလက္ခဏဿ နိရောဓဿ နိဒ္ဒေသံ ဝဒန္တေန အဝိဇ္ဇာယ တေဝ အသေသ ဝိရာဂနိရော ဓာ သင်္ခါရနိရောဓောတိ အာဒိနာ နိရောဓော ဧဝ ဝုတ္တော။

တသ္မာ နတ္ထိဘာဝေါပိ နိရောဓော ဝေါတိ နတ္ထိဘာဝ
ဝိရုဒ္ဓေါ အတ္ထိဘာဝေါ အနိရောဓောတိ ဒဿိတံ ဟောတိ၊
တေန အနိရောဓသင်္ခါတေန အတ္ထိဘာဝေန ဥပ္ပါဒံ ဝိသေ
သေတိ။

မဟာဋီကာ

ယသ္မာစ၊ အကြင်ကြောင့်လည်း၊ လူမသို့ အသံတိ လူဒံန
ဟောတိ လူမဿနိရောဓာလူဒံနိရုဇ္ဈတိတိ လူမသို့ အသံတိ၊ ပ၊
လူဒံနိရုဇ္ဈတိဟူ၍၊ ဒိဓာ ဒုဝိဓေနပိ၊ နှစ်ပါးသောအပြားအားဖြင့်
လည်း၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌလက္ခဏဿ၊ ပြအပ်သောလက္ခဏာရှိသော၊ နိရော
ဓဿ၊ နိရောဓ၏၊ နိဒ္ဒေသံ၊ နိဒ္ဒေသကို၊ ဝဒန္တေန၊ ဟောသောမြတ်စွာ
ဘုရားသည်၊ အဝိဇ္ဇာယတွေဝအသေသဝိရာဂနိရောဓသင်္ခါရ
နိရောဓောတိ အာဒိနာ၊ အဝိဇ္ဇာယတွေဝ၊ ပ၊ နိရောဓော ဤသို့
အစရှိသည်ဖြင့်၊ နိရောဓောဝေ၊ နိရောဓကိုသာလျှင်၊ ဝုတ္တော၊
ဟောအပ်၏။

တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊ နတ္ထိဘာဝေါပိ၊ နတ္ထိဘာဝသည်လည်း၊
နိရောဓောဝေ၊ နိရောဓပင်လျှင်တည်း။ လူတိလူမိနာနယေန၊ ဤ
နည်းဖြင့်၊ နတ္ထိဘာဝဝိရုဒ္ဓေါ၊ နတ္ထိဘာဝ၏ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်သော၊
အတ္ထိဘာဝေါပိ၊ အတ္ထိဘာဝသည်လည်း၊ အနိရောဓော၊ အနိရောဓ
မည်၏။ လူတိလူဒံလက္ခဏံ၊ ဤလက္ခဏာကို၊ ဒဿိတံ၊ ပြအပ်သည်၊
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အနိရောဓသင်္ခါတေန၊ အနိရောဓဟုဆိုအပ်သော၊
တေနအတ္ထိဘာဝေန၊ ထိုအတ္ထိဘာဝဖြင့်၊ ဥပ္ပါဒံ၊ ဥပ္ပါဒကို၊ ဝိသေ
သေတိ၊ အထူးပြု၏။ (မဟာဋီကာနက်)

အတ္တိဘာဝ၊ အနိရောဓ နှစ်ပါးဖြင့် ဥပ္ပါဒကိုယူ၊ နတ္တိဘာဝ၊
နိရောဓနှစ်ပါးဖြင့် အနုပ္ပါဒကိုယူ။

တတော န ဣဓ အတ္ထလာဘမတ္တံ ဥပ္ပါဒေါတိ အဓိပ္ပေ
တော။ အထခေါ အနိရောဓသင်္ခါတော အတ္တိဘာဝေါ စာ
တိအယမတ္ထော ဝိဘာဝိတောတိ ဧဝမေတံ လက္ခဏ ဒွယ
ဝစနံ အညမညဝိသေသနဝိသေသိတဗ္ဗဘာဝေန သတ္တ
ကန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

မဟာဋီကာ

တတော၊ ထိုကြောင့်၊ ဣဓ၊ ဤသို့အထူးပြုရာ၌၊ အတ္ထ
လာဘမတ္တံ၊ အနက်တရားကိုယ်ရရှိမျှကို၊ ဥပ္ပါဒေါတိ၊ ဥပ္ပါဒဟူ၍၊
နအဓိပ္ပေတော၊ လိုအပ်သည်မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ စင်စစ်
သော်ကား၊ အနိရောဓသင်္ခါတော၊ အနိရောဓဟုဆိုအပ်သော၊
အတ္တိဘာဝေါ၊ အတ္တိဘာဝကိုလည်း၊ ဥပ္ပါဒေါတိ၊ ဥပ္ပါဒဟူ၍၊
အဓိပ္ပေတော၊ လိုအပ်သေး၏။ ဣတိအယမတ္ထော၊ ဤအနက်
သည်၊ ဝိဘာဝိတော၊ ထင်၏။ ဣတိဝေ၊ ဤသို့၊ ဧဝလက္ခဏ
ဒွယဝစနံ၊ ဤလက္ခဏာ အစုံစကားကို၊ အညမညံ၊ အချင်းချင်း၊
ဝိသေသန ဝိသေသိတဗ္ဗဘာဝေန၊ ဝိသေသန ဝိသေသျှအဖြစ်
ဖြင့်၊ သတ္တကန္တိ၊ အကျိုးရှိ၏ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။ (မဟာ
ဋီကာနက်)

အတ္တိဘာဝနှင့် ဥပ္ပါဒကား ဝိသေသန ဝိသေသျှ၊ နတ္တိ
ဘာဝနှင့် နိရောဓကား ဝိသေသန ဝိသေသျှ၊ အတ္တိဘာဝနှင့်
အနိရောဓကား ဝိသေသန ဝိသေသျှ၊ အနိရောဓနှင့် အနုပ္ပါဒ

ကား ဝိသေသန ဝိသေသျှသတိနှင့် အတ္တိဘာဝဝေဝုစ်၊ အသတိ
နှင့် နတ္တိဘာဝဝေဝုစ်။

ကော ပနာယံ အနိရောဓော နာမ ယော အတ္တိဘာဝေါ
ဥပ္ပါဒေါတိ စ ဝုစ္စတိတိ၊ အပ္ပဟိနဘာဝေါ၊ အနိဗ္ဗတ္တဖလတာ
ဟာရေဟိ ဖလပ္ပုဒ်နာရဟတာ စ၊ ယေ တေဟိ ပဟာတဗ္ဗာ
အကုသလာ၊ တေသံ အရိယမဂ္ဂေန သမုဇ္ဈာဋ္ဌိတဘာဝေါ၊
ယေ ပန အပဟာတဗ္ဗာ ကုသလာဗျာကတာဓမ္မာ၊ ယာနိ
တေသု တေ သံယောဇနာနိ အခိဏာသဝါနံ၊ တေသံ
အပရိက္ခိဏတ္တာ စ၊ အသမုဇ္ဈာဋ္ဌိတနုသယတာယဟိ သသံ
ယောဇနာ ခန္ဓပ္ပဝတ္တိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ။

မဟာဋီကာ

အယံအနိရောဓောနာမ၊ အကြင်မချုပ်သောသဘော
မည်သည်ကား၊ ကောပန၊ အဘယ်နည်း။ ယောအတ္တိဘာဝေါ၊
အကြင်ရှိသောသဘောကို၊ ဥပ္ပါဒေါတိစ၊ ဖြစ်၏ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊
ဆိုအပ်၏။ ဣတိအယံအတ္တိဘာဝေါ၊ ဤရှိသော သဘောသည်၊
အနိရောဓောနာမ၊ မချုပ်သောသဘောမည်၏။ ယောအပ္ပဟိန
ဘာဝေါ၊ အကြင်မပယ်သောသဘောကို၊ ဥပ္ပါဒေါတိစ၊ ဖြစ်၏
ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိ အယံအပ္ပဟိနဘာဝေါ၊
ဤမပယ်အပ်သော သဘောသည်၊ အနိရောဓောနာမ၊ မချုပ်
သောသဘောမည်၏။ ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏၊ အနိဗ္ဗတ္တဖလတာဟာရေ၊
မဖြစ်သေးသောအကျိုး၏ အဖြစ်ကို ဆောင်ရာ၌၊ ယာဖလပ္ပုဒ်
နာရဟတာ၊ အကြင်အကျိုးဖြစ်ခြင်းငှာ ထိုက်သည်၏အဖြစ်ကို၊

ဥပ္ပါဒေါတိစ၊ ဖြစ်၏ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိအယဉ္ဇ ဖလုပ္ပါဒနာရဟတာ၊ ဤအကျိုးဖြစ်ခြင်းငှာ ထိုက်သည်၏အဖြစ် သည်လည်း၊ အနိရောဓောနာမ၊ မချုပ်သော သဘောမည်၏။ ယေအကုသလာ၊ အကြင်အကုသိုလ်တို့ကို၊ တေဟိ၊ ထိုအရိယာ မဂ်တို့ဖြင့်၊ ပဟာတဗ္ဗာ၊ ပယ်အပ်ကုန်၏။ တေသံ၊ ထိုအကုသိုလ် တို့၏၊ အရိယမဂ္ဂေန၊ အရိယာမဂ်ဖြင့်၊ ယောသမုဉ္ဇာဋ္ဌိတဘာ ဝေ၊ အကြင်မပြတ်သော သဘောကို၊ ဥပ္ပါဒေါတိစ၊ ဖြစ်၏ဟူ၍ လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိအယံအသမုဉ္ဇာဋ္ဌိတဘာဝေ၊ ဤမပြတ်သော သဘောသည်၊ အနိရောဓောနာမ၊ မချုပ်သော သဘောမည်၏။ ယေပန ကုသလာဗျာကတတဓမ္မာ၊ အကြင် ကုသိုလ်တရား အဗျာကတတရားတို့ကို၊ အပ္ပဟာတဗ္ဗာ၊ မပယ် အပ်ကုန်။ တေသု၊ ထိုကုသိုလ်တရား အဗျာကတတရားတို့၌၊ အခီဏာသဝါနံ၊ ပုထုဇဉ် သေက္ခတို့၏၊ ယာနိသံယောဇနာနိ၊ အကြင်သံယောဇဉ်၊ တေသံ၊ ထိုသံယောဇဉ်တို့၏၊ ယာအပရိက္ခိဏ တာ၊ အကြင်မကုန်သည် အဖြစ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေါတိစ၊ ဖြစ်၏ဟူ၍ လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ ဣတိအယဉ္ဇ အပရိက္ခိဏတာ၊ ဤမကုန် သေးသည်၏ အဖြစ်သည်လည်း၊ အနိရောဓောနာမ၊ မချုပ်သော သဘောမည်၏။

ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ အသမုဉ္ဇာဋ္ဌိတာ နုသယတာယံ၊ မပြတ် သော အနုသယရှိသေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သသံယောဇနာ၊ သံယောဇဉ်နှင့်တကွ၊ ခန္ဓပ္ပဝတ္တိ ခန္ဓာနံ ဥပ္ပတ္တိဌာနဘာဝေ၊ ခန္ဓာတို့၏ ဖြစ်ရာသဘောရှိသော၊ ယောပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ အကြင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေါတိစ၊ ဖြစ်၏ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆို အပ်၏။ ဣတိ အယံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ၊ ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သည်၊

အနိရောဓောနာမ။ မချုပ်သော သဘောမည်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

အနိရောဓ၊ အတ္ထိဘာဝ ဥပ္ပါဒလက္ခဏာ၊ အနိရောဓ အပ္ပဟိနဘာဝ ဥပ္ပါဒလက္ခဏာ၊ အနိရောဓ၊ ဖလုပ္ပါဒါရဟ ဥပ္ပါဒလက္ခဏာ၊ အနိရောဓာ အသမုဉ္ဇာဋီ ဥပ္ပါဒလက္ခဏာ၊ အနိရောဓ၊ အပရိက္ခိဏ ဥပ္ပါဒလက္ခဏာ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ။

တထာ ဟိ ဝုတ္တံ“ယာယ စ ဘိက္ခဝေ အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတဿ၊ ဗာလဿယာယ စ တုဏှာယ သံယုတ္တဿ အယံ ကာယော သမုဒါဂတော၊ သာ စေဝ အဝိဇ္ဇာ ဗာလဿအပ္ပဟိနာ၊ သာ စ တဏှာ အပရိက္ခိဏာ၊ တံ ကိဿ ဟေတု၊ န ဘိက္ခဝေ ဗာ လော အစရိ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ၊ တသ္မာ ဗာလော ကာယဿ ဘေဒါ ကာယုပဂေါ ဟောတိ၊ သော ကာယုပဂေါ သမာနော န ပရိမုစ္စတိ ဇာတိယာ ဇရာ ယာ”တိ အာဒိ။

မဟာဋီကာ

တထာဟိ တတောဝေ၊ ထိကြောင့်သာလျှင်၊ ယာယစ ဘိက္ခဝေ၊ ပ၊ ဇရာယာတိ အာဒိဝစနံ၊ ယာယစဘိက္ခဝေ၊ ပ၊ ဇရာယ ဤသို့ အစရှိသော စကားကို၊ ဝုတ္တံ၊ ဟောအပ်ပြီ။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ ယာယစအဝိဇ္ဇာယ၊ အကြင်အဝိဇ္ဇာဖြင့် လည်း၊ နိဝုတဿ၊ ပိတ်ဖုံးသော၊ ဗာလဿစ၊ သူမိုက်အား၎င်း၊ ယာယစ တဏှာယ၊ အကြင်တဏှာနှင့်လည်း၊ သံယုတ္တဿ၊ ယှဉ်သော၊ ဗာလဿစ၊ သူမိုက်အား၎င်း၊ အယံကာယော၊

ဤကိုယ်သည်၊ သမုဒါဂတော၊ ဖြစ်၏။ သာစအဝိဇ္ဇာ၊ ထိုအဝိဇ္ဇာ
သည်လည်း၊ ဗာလဿ၊ သူမိုက်အား၊ အပ္ပဟိနာ၊ မပယ်၊ ဝါ၊
မပျောက်။ သာစတဏှာ၊ ထိုတဏှာသည်လည်း၊ ဗာလဿ၊ သူမိုက်
အား၊ အပရိက္ခိဏာ၊ မကုန်။

တံကိဿဟေတု၊ အဘယ်နည်း၊ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊
ဗာလော၊ သူမိုက်သည်၊ သမ္မာ၊ ကောင်းစွာ၊ ဒုက္ခက္ခယာယ၊ ဒုက္ခ
ကုန်ခြင်းငှာ၊ ဗြဟ္မစရိယံ၊ မဂ်အကျင့်ကို၊ နအစရိ၊ မကျင့်။ တသ္မာ၊
ထိုကြောင့်၊ ဗာလော၊ သူမိုက်သည်၊ ကာယဿ၊ ကိုယ်၏၊ ဘေဒါ၊
ပျက်ခြင်းကြောင့်၊ ကာယုပဂေါ၊ ကိုယ်နှင့်ပြည့်စုံသည်၊ ဟောတိ၊
ဖြစ်၏။ သောဗာလော၊ ထိုသူမိုက်သည်၊ ကာယုပဂေါ၊ ကိုယ်
နှင့်ပြည့်စုံသည်၊ သမာနော၊ ဖြစ်လျက်၊ ဇာတိယာ၊ နောင်
ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းမှ၊ နပရိမုစ္စတိ၊ မလွတ်နိုင်။ ဇရာယ၊ နောင်
အိုရခြင်းမှ၊ နပရိမုစ္စတိ၊ မလွတ်နိုင်။

ဝိဏသံယောဇနာနံ ပန အဝိဇ္ဇာယ အဘာဝတော၊
သင်္ခါရာနံ တဏှုပပါဒါနာနံ အဘာဝတော၊ ဥပပါဒါနဘဝါနံ
န သမ္ဘဝေါတိ ဝဋ္ဋဿ ဥပစ္ဆေဒေါ ပညာယတိ။

မဟာဋီကာ

အဝိဇ္ဇာယအဘာဝတော၊ အဝိဇ္ဇာ၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ သင်္ခါရာ
နံသမ္ဘဝေါ၊ သင်္ခါရတို့၏ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နပညာယတိ၊ မထင်၊
သင်္ခါရာနံ အဘာဝတော၊ သင်္ခါရတို့၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ တဏှု
ပပါဒါနာနံသမ္ဘဝေါ၊ တဏှာဥပပါဒါန်တို့၏ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နပညာ
ယတိ၊ မထင်။ တဏှုပပါဒါနာနံအဘာဝတော၊ တဏှာဥပပါဒါန်

တို့၏မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဥပါဒါနဘဝါနံသမ္ဘဝေါ၊ ဥပါဒါနံ
ဘဝတို့၏ဖြစ်ခြင်းသည်၊ နပညာယတိ၊ မထင်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊
ခိဏသံယောဇနာနံပန၊ ကုန်သောသံယောဇဉ်ရှိသော ရဟန္တာ
အရှင်မြတ်တို့အား၊ ဝဇ္ဇဿ၊ ဝဋ်၏၊ ဥပစ္ဆေဒေါ၊ ပြတ်ခြင်းသည်၊
ပညာယတိ၊ ထင်၏၊ (မဟာဋီကာနက်)။

တေနေဝါဟ ဆန္ဒံ တွေဝ ဖဂ္ဂုဏဖဿာယတနာနံ
အသေသဝိရာဂနိရောဓာ ဖဿနိရောဓော၊ ဖဿနိရောဓာ
ဂေဒနာနိရောဓော”တိအာဒိ။

မဟာဋီကာ

တေနေဝ၊ ထို့ကြောင့်သာလျှင်၊ ဆန္ဒံတွေဝဖဂ္ဂုဏဖဿာ
ယတနာနံ၊ ပ၊ ဝေဒနာနိရောဓောတိအာဒိ၊ ဆန္ဒံတွေဝဖဂ္ဂုဏ
ဖဿာယတနာနံ၊ ပ၊ ဝေဒနာနိရောဓော ဤသို့အစရှိသော
စကားကို၊ အာဟ၊ ဆိုပြီ၊ (မဟာဋီကာနက်)။

ဤစကားရပ်တွင် လိုရင်းဖြစ်သော “အဘာဝတော န
သမ္ဘဝေါ” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် “နိရောဓော၊ အနုပ္ပါဒေါ”
ဟူသော အသင်္ခတဓာတ်ကိုပြ၏၊ (ဒုက္ခနိရောဓကိုယူ)။

န ဟိ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမတော ဥဒ္ဓံ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ
သဠာယတနာဒိနံ အပ္ပဝတ္တိ၊ အထ ခေါ နတ္ထိ တာ နိ
ရောဓသဒ္ဓဝစနိယတာ ခိဏသံယောဇနတာတိ နိရောဓော
ဝုတ္တော။

မဟာဋီကာ

ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ ပရိနိဗ္ဗာနာ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသောကာလမှ၊ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်၌၊ သဠာယတနာဒီနံ၊ သဠာယတနစသည်တို့၏၊ အပ္ပဝတ္တိ၊ မဖြစ်ခြင်းကို၊ နိရောဓောတိ၊ နိရောဓဟူ၍၊ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်၏။ (ဤဝါကျ၌ “နိရောဓ၊ အပ္ပဝတ္တိ” ဟူသော စကား ရပ်ဖြင့် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို ပြ၏။) ပရိနိဗ္ဗာနာ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသောကာလမှ၊ ဥဒ္ဓံ၊ အထက်အနာဂတ်ကာလ၌၊ သဠာယတနာဒီနံ၊ သဠာယတန စသည်တို့၏၊ အပ္ပဝတ္တိ၊ မဖြစ်ခြင်းကို၊ နိရောဓောတိ၊ နိရောဓ ဟူ၍၊ နဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်သေး။ အထခေါ၊ စင်စစ်သော်ကား၊ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမတော၊ အရဟတ္တမဂ်ကိုရသောကာလမှ၊ ယာဝပရိနိဗ္ဗာနာ၊ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသောကာလတိုင်အောင်၊ သဠာယတနာဒီနံ၊ သဠာယတန စသည်တို့၏၊ နတ္ထိတာနိရောဓသဒ္ဓဝစနိယတာ၊ နတ္ထိသဒ္ဓါ၊ နိရောဓသဒ္ဓါသည်ဟောအပ်သောအနက်အခြင်းအရာရှိသော၊ ခိဏသံယောဇနတာ၊ ကုန်သောသံယောဇဉ်သဘောကို၊ နိရောဓောတိ၊ နိရောဓဟူ၍၊ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်၏။ (ဤဝါကျ၌ “နိရောဓော၊ ခိဏသံယောဇနတာ” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် သဉ္စပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်ကို ပြ၏။)

“နိရောဓေါတိ စ အဝိဇ္ဇာဒီနံ ဝိရာဂါဓိဂမေန အာယတိ”
အနုပ္ပါဒေါ၊ အပ္ပဝတ္တိ” ဟူသော စကားရပ်၏ အကျယ် ဖြေ၏။

“ယာယ စ ဘိက္ခဝေ အဝိဇ္ဇာယ နိဝုတဿ ဗာလဿ
ယာယ စ တဏှာယ သံယုတ္တဿ” ဟူသောပါဌ်ဖြင့် အတ္ထိဘာဝကိုပြ၏။

“အယံ ကာယော သမုဒါဂတော” ဟူသောပါဠိဖြင့် ဥပ္ပါဒကိုပြု၏။

“သာ စ အဝိဇ္ဇာ ဗာလဿ အပ္ပဟိနာ၊ သာ စ တဏှာ အပရိက္ခိကာ” ဟူသောပါဠိဖြင့် အပ္ပဟိနာဘာဝ၊ အပရိက္ခိကာ ဘာဝကိုပြု၏။

“တံ ကိဿ ဟေတု၊ န ဘိက္ခဝေ ဗာလော အစရိ ဗြဟ္မ စရိယံ” ဟူသော ပါဠိဖြင့် အသမုဉ္ဇာဋိတဘာဝကို ပြသည်။

“သမ္မာဒုက္ခက္ခယာယ” ဟူသောပါဠိဖြင့် အနုပ္ပါဒနိရောဓအရဖြစ်သော အသင်္ခတဓာတ်ကိုလည်း ပြ၏။ သဥပါဒိသေသ နိဗ္ဗာနဓာတ်၊ အနုပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ်ကိုလည်း ပြ၏။

“တဿ ဗာလော ကာယဿ ဘေဒါ ကာယုပဂေါ ဟောတိ” ဟူသောပါဠိဖြင့် ဖလုပ္ပါဒနာရဟဘာဝကိုပြသည်။

“သော ကာယုပဂေါ သမာနော န ပရိမုစ္စတိ ဇာတိ ယာ ဇရာယ မရဏေန သောကေဟိ ပရိဒေဝေဟိ ဒုက္ခေဟိ ဒေါမနဿေဟိ ဥပါယာသေဟိ” ဟူသောပါဠိဖြင့် အသမုဉ္ဇာဋိ တာနုသယကိုပြ၏။ (ဤသုတ်ဖြင့်ပုထုဇဉ်သက်သက်ကိုပြ၏။)

“ဝိဏသံယောဇနာနံ ပန အဝိဇ္ဇာယ အဘာဝတော၊ သင်္ခါရာနံ တဏှုပါဒါနာနံ အဘာဝတော ဥပါဒါနဘဝါနံ န သမ္ဘဝေါတိ ဝဋ္ဋဿ ဥပစ္ဆေဒေါ ဟောတိ။ တေနေဝါဟ ဆန္ဒံ တွေဝ ဖဂ္ဂုဏဖဿာယတနာနံ အသေသဝိရာဂနိရောဓော ဖဿ နိရောဓော၊ ဖဿနိရောဓော ဝေဒနာနိရောဓောတိအာဒိ” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် ရဟန္တာကိုပြ၏။

“န ဟိ အဂ္ဂမဂ္ဂါဓိဂမတော ဥဒ္ဓံ ယာဝ ပရိနိဗ္ဗာနာ သဠာယတနာဒီနံ အပ္ပဝတ္တိ၊ အထ ခေါ နတ္ထိတာ နိရောဓသဒ္ဓ ဝစနိယတာ ခိဏသံယောဇနတာတိ နိရောဓော ဝုတ္တော” ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် “အစရိ ဗြဟ္မစရိယံ သမ္မာ ဒုက္ခက္ခယာယ” ဟူသော သုတ်ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော ဒုက္ခက္ခယဟုဆိုအပ်သော ဒုက္ခနိရောဓ(အသင်္ခတဓာတ်)၎င်းအသင်္ခတဓာတ်ကို မျက်မှောက် ပြုသော ရဟန္တာ၏ (သဉ္ဇပါဒိသေသနိဗ္ဗာနဓာတ် အနုပါဒိသေ သနိဗ္ဗာနဓာတ်)နှစ်ရပ်ကို ပြု၏ ဟူသောအနက်၊ နောက်စကား ရပ်ဖြင့် သေက္ခပုထုဇဉ်ကိုပြု၏ ဟူသောအနက် အထွက်အတက် ကို သင့်အောင်ယူ။

အပိ စ စိရကတမ္ပိ ကမ္ပံ အနိဗ္ဗတ္တိတဖလတာယ အပ္ပဟိ နာရဟတာယ ဖလာရဟံ သန္တံ ဧဝ နာမ ဟောတိ၊ န နိဗ္ဗတ္တိတ ဖလံ၊ နာပိ ပဟိနာရဟန္တိ၊ ဖလုပ္ပတ္တိပစ္စယာနံ အဝိဇ္ဇာသင်္ခါရာ ဒီနံ ဝုတ္တနယေနော ဖလာရဟဘာဝေါ အနိရောဓောတိ ဧဝဒိတဗ္ဗံ။

မဟာဋီကာ

အပိစ၊ တနည်းသော်ကား၊ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယဿ၊ သုံးဘူး သော မဂ်သီတင်းရှိသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပဂေဝ၊ အရိယာ မဖြစ်ခင် ပုထုဇဉ်ကာလ ရှေးဦးကသာလျှင်၊ စိရကတမ္ပိကမ္ပံ၊ ပြု စီရင်အပ်သောကံသည်လည်း၊ အနိဗ္ဗတ္တိတဖလတာယ၊ ဖြစ်ပြီးသော အကျိုးမရှိသေးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အပ္ပဟိနာရဟတာယ၊ ပယ်ခြင်းငှာ မထိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဖလာရဟံ၊ အကျိုး

ကို ထိုက်သည်။ ဟုတော၊ ဖြစ်၍၊ သန္တံ ဝေဒနာမ၊ ရှိသည်သာလျှင် မည်သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နနိဗ္ဗတ္တိတဖလံအပိ၊ ဖြစ်ဆဲသော အကျိုးသည်လည်းမဟုတ်။ နပဟိနာရဟံအပိ၊ ပယ်ခြင်းငှာ ထိုက် သည်လည်းမဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ကမ္မံ၊ ကံကို၊ အတ္တနောဖလံ၊ မိမိအကျိုးကို၊ အပေက္ခိတော၊ ငဲ့၍၊ ကာရဏန္တိ၊ အကြောင်း ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

ဓုသိတဗြဟ္မစရိယဿ၊ သုံးဘူးသော မဂ်သီတင်းရှိသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပဂေဝ၊ အရိယာမဖြစ်ခင် ပုထုဇဉ်ကာလ ရှေးဦးကသာလျှင်၊ စိရကတမ္ပိကမ္မံ၊ ပြုစီရင်အပ်သော ကံသည် လည်း၊ အနိဗ္ဗတ္တိတဖလဘာယ၊ ဖြစ်ပြီးသော အကျိုးမရှိသေး သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အပ္ပဟိနာရဟတဘာယ၊ ပယ်ခြင်းငှာ မထိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဖလပ္ပတ္တိပစ္စယာနံ၊ အကျိုးဖြစ် ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာဒီနံ၊ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရ စသည်တို့၏၊ ဝုတ္တနယေန၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဖလာရဟဘာဝေါ၊ အကျိုးကိုထိုက်သည်၏အဖြစ်သည်၊ ဟုတော၊ ဖြစ်၍၊ အနိရောဓော ဝေဒနာမ၊ မချုပ်သေးသည်သာလျှင်မည် သည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နနိဗ္ဗတ္တိတဖလံအပိ၊ ယခုအကျိုး ဖြစ် သည်လည်း မဟုတ်။ နပဟိနာရဟံအပိ၊ ယခုပယ်ထိုက်သည် လည်းမဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ကမ္မံ၊ ကံကို၊ အတ္တနောကာရဏံ၊ မိမိ အကြောင်းကို၊ အပေက္ခိတော၊ ငဲ့၍၊ ဖလန္တိ၊ အကျိုးဟူ၍၊ ဝေဒိ တဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။

ရွှေဝါကျ စကားရပ်ဖြင့် ကံသည် ဥပပတ္တိဘဝ၊ ဇာတိကို ငဲ့၍ အကြောင်းပင်တည်း။ နောက်ဝါကျ စကားရပ်ဖြင့်

ကံသည် အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊ တဏှာ၊ ဥပါဒါန် ၃၂၅ အကျိုးပင် တည်း။

ဧဝံ အနိရုဒ္ဓဘာဝေနေဝ ဟိ ယေန ဝိနာ ဖလံ န သမ္ဘဝတိ၊ တံကာရဏံ အတီတာဒိမ္ပိ ဣမသ္မိံ သတီတိ ဣမိနာ ဝစနေန ဝုတ္တံ၊ တတော ဧဝ စ အဝုသိတဗြဟ္မ စရိယဿ အပ္ပဝတ္တိဓမ္မတံ အနာပန္နော ပစ္စယပ္ပါဒေါ ကာလဘေဒံ အနာမသိတ္တာ အနိဝတ္တိတာယ ဧဝ ဣမသ္မပ္ပါ ဒါတိ အတ္ထော။

မဟာဋီကာ

ဧဝံ၊ ဤသို့၊ ပဂေဝ၊ အရိယာမဖြစ်ခင် ပုထုဇဉ်ကာလ ရှေးဦးကပင်လျှင်၊ အနိရုဒ္ဓဘာဝေနေဝ၊ အကျိုး၏အကြောင်း မချုပ်သောသဘောရှိသည်သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ယေနကာရဏေန၊ အကြင်အကြောင်းနှင့်၊ ဝိနာ၊ ကင်း၍၊ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယဿ၊ သုံးဘူးသော မဂ်သီတင်းရှိသော သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဖလံ၊ အကျိုးသည်၊ နသမ္ဘဝတိ၊ မဖြစ်သင့်။ တံကာရဏံ၊ ထိုအကြောင်းကို၊ အတီတာဒိမ္ပိ၊ အတိတ်ကာလ၊ အနာဂတ်ကာလ၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌၊ ဣမသ္မိံ သတီတိဣမိနာဝစနေန၊ ဣမသ္မိံ သတိ ဟူသော ဤသတ္တမိဝိဘတ်ဖြင့်၊ ဟိယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်၏။ တတောဧဝစ၊ ထိုကြောင့်သာလျှင်တည်း။ အဝုသိတဗြဟ္မစရိယဿ၊ သုံးဘူးသော မဂ်သီတင်းရှိသော ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဧဝံ၊ ဤသို့၊ ပဂေဝ၊ ရှေးဦးကသာလျှင်၊ အနိရုဒ္ဓဘာဝေနေဝ၊ အကြောင်း၏အကျိုးမချုပ်သောသဘောရှိသည်

သာလျှင်ဖြစ်သော၊ ယေနုဖလေန၊ အကြင်အကျိုးနှင့်၊ ဝိနာ၊
ကင်း၍၊ ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်၊ နံသမ္ဘဝတံ၊ မဖြစ်သင့်။
တဿဖလဿ၊ ထိုအကျိုး၏၊ အပဝတ္တိဓမ္မတံ၊ မဖြစ်သောသ
ဘောရှိသည်၏အဖြစ်သို့၊ အနာပန္နော၊ မရောက်သော၊ ပစ္စယုပ္ပါ
ဒေါ၊ အကြောင်း၏ဖြစ်ခြင်းကို၊ ကာလဘေဒံ၊ ကာလအထူးကို၊
အနာမသိတွာ၊ မသုံးသပ်မှု၍၊ အနိဝတ္တိတာယဝေ၊ မနစ်သည်
၏အဖြစ်ကြောင့်သာလျှင်၊ ဣမဿုပ္ပါဒါတိဣမိနာဝစနေန၊ ဣမ
ဿုပ္ပါဒါဟူသော ဤပဉ္စမိဝိဘတ်ဖြင့်၊ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်၏။
(မဟာဋီကာနက်)

သေက္ခပင်ဖြစ်သော်လည်း မဂ်ဖြင့် မချုပ်သော ပုထုဇဉ်
ကာလရှိသော အကြောင်းသည် ရှေ့ဝါကျစကားရပ်ဖြင့် တေ
ကာလိက အတ္ထိဘာဝ မည်၏၊ နောက်ဝါကျစကားရပ်ဖြင့် ပုထု
ဇဉ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း မဂ်ဖြင့် မချုပ်ရသေးသော အကြောင်း
သည် ကာလဝိမုတ် ဥပ္ပါဒ် မည်၏။

အထ ဝါ အဝသေသပ္ပစ္စယသမဝါယေ အဝိဇ္ဇမာနဿ
ပိ ဝိဇ္ဇမာနဿ ဝိယ ပဂေဝ ဝိဇ္ဇမာနဿ ယာ ဖလုပ္ပတ္တိ
အဘိမုခတာ၊ သာ ဣမဿုပ္ပါဒါတိ ဝုတ္တော၊ တဒါ ဟိ တ
တော ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ တဒဝတ္တံ ကာရဏံ ဖလဿ ဥပ္ပါဒ်
ဘာဝေန ဥပဋ္ဌိတံ ဥပ္ပတိတံ နာမ ဟောတိ၊ န ဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ
အတဒဝတ္တန္တိ တဒဝတ္တတာ ဥပ္ပါဒေါတိ ဝေဒိတဗျော။

အထဝါ၊ တနည်း၊ ဝုသိတဗြဟ္မစရိယဿ၊ သုံးဘူးသော မင်္ဂသီတင်းရှိသော သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပဟိနပစ္စယသမဝါယ တော၊ ပယ်အပ်ပြီးသော အကြောင်း၏ညီညွတ်ခြင်းမှ၊ အဝသေ သ ပစ္စယ သမဝါယေ၊ ကြွင်းသောအကြောင်း၏ ညီညွတ်ခြင်း ကြောင့်၊ အဝိဇ္ဇမာနဿာပိ၊ အကျိုးမရှိသော်လည်း၊ ဝိဇ္ဇမာန ဿဝိယ၊ အကျိုးရှိသကဲ့သို့၊ ပဂေဝ၊ အရိယာမဖြစ်ခင် ပုထုဇဉ် ကာလ ရှေးဦးကသာလျှင်၊ ဝိဇ္ဇမာနဿ၊ ရှိလင့်သော (ဖလနှင့် အန္တတ်)၊ ယာဖလုပ္ပတ္တိအဘိမုခတာ၊ အကြင်အကျိုး၏ဖြစ်ခြင်း သို့ ရှေးရှုသည်၏အဖြစ်၊ သာ၊ ထိုအရိယာမဖြစ်ခင် ပုထုဇဉ်ကာ လ ရှေးဦးကရှိလင့်သောအကျိုး၏အဖြစ်သို့ ရှေးရှုသည်၏အဖြစ် ကို၊ ဣမဿုပ္ပါဒါတိ ဣမိနာ ဝစနေန၊ ဣမဿုပ္ပါဒါ ဟူသော ဤပဉ္စမိဝိဘတ်ဖြင့်၊ ဝုတ္တာ၊ဆိုအပ်၏။

ဟိသစ္စံ၊ မှန်၏။ တဒါ၊ ထိုကြွင်းသောအကြောင်း၏ ညီ ညွတ်ခြင်းသေက္ခကာလ၌၊ တတော၊ ထိုကြွင်းသောအကြောင်း၏ ညီညွတ်ခြင်းကြောင့်၊ ဖလံ၊ အရိယာမဖြစ်ခင် ပုထုဇဉ်ကာလ ရှေးဦးကရှိလင့်သောအကျိုးသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ တဒဝတ္ထံ၊ ထိုအကျိုးကျသောအခိုက်အတန့်ရှိသော၊ ကာရဏံ၊ အကြောင်းသည်၊ ဖလဿ၊ အကျိုး၏၊ ဥပ္ပါဒဘာဝေန၊ ဥပါဒ် သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ ဥပဋ္ဌိတံ၊ ထင်သည်ရှိသော်၊ ဥပ္ပတိတံ နာမ၊ ကျသည်မည်သည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နဝိဇ္ဇမာနမ္ပိ၊ အကျိုးတင်း လင်းရှိသည်လည်းမဟုတ်၊ နအတဒဝတ္ထမ္ပိ၊ အကျိုးကျသောအ ခိုက်အတန့်မရှိသည်လည်းမဟုတ်၊ ဣတိ၊ ဤသို့၊ တဒဝတ္ထတာ၊ အကျိုးကျသော အခိုက်အတန့်ရှိသောအကြောင်း၏ အဖြစ်ကို၊

ဥပ္ပါဒေါတိ၊ ဥပ္ပါဒဟူ၍၊ ဝေဒိတဗျော၊ သိအပ်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

ရှေ့ဝါကျစကားရပ်ဖြင့် သေက္ခ၏ ကြွင်းသောကိလေသာကြောင့် ပုထုဇဉ်က ရှိလင့်သော အကျိုးဘဝ ဖြစ်ခွင့်ကို ပြ၏။ နောက်ဝါကျစကားရပ်ဖြင့် ပုထုဇဉ်က ရှိလင့်သော အကျိုးဘဝ၏ သေက္ခ၏ ကိလေသာကြွင်း အခိုက်အတန့် ဥပါဒ်ကိုပြ၏။

တတ္ထ သတိတိ ဣမိနာ ဝိဇ္ဇမာနတာမတ္တေန ပစ္စယဘာဝံ ဝဒန္တော အဗျာပါရတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ ဝဒတိ၊ ဥပ္ပါဒေါတိ ဥပ္ပတ္တိဓမ္မတံ အသဗ္ဗကာလဘာဝိတံ ဖလုပ္ပတ္တိအဘိမုခတဉ္စ ဒီပေန္တော အနိစ္စတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ ဒေသတိ။

မဟာဋီကာ

တတ္ထ သုတ္တေ၊ ထိုသုတ်၌၊ သတိတိဣမိနာဝစနေ၊ သတိဟူသော ဤသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇမာနတာမတ္တေန၊ ရှိသောအခြင်းအရာမျှဖြင့်၊ ပစ္စယဘာဝံ၊ အကြောင်း၏ရှိခြင်းကို၊ ဝဒန္တော၊ ဟောတော်မူသောမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏၊ အဗျာပါရတံ၊ ကြောင့်ကြမဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဒေသတိ၊ ပြတော်မူ၏။

တတ္ထသုတ္တေ၊ ထိုသုတ်၌၊ ဥပ္ပါဒေါတိဣမိနာဝစနေ၊ ဥပ္ပါဒေါဟူသော ဤသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဥပ္ပတ္တိဓမ္မတဉ္စ၊ ဖြစ်သော သဘော၏ အခြင်းအရာကို၎င်း၊ အသဗ္ဗကာလဘာဝိတဉ္စ၊ အလုံးစုံသောကာလ မထင်သည်၏အခြင်းအရာကို၎င်း၊ ဖလုပ္ပတ္တိအဘိမုခတဉ္စ၊ အကျိုး၏ဖြစ်ခြင်းသို့ ရှေ့ရှိသည်၏ အခြင်းအရာကို၎င်း၊ ဒီပေန္တော၊

ပြတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏၊ အနိစ္စတံ၊ အမြဲမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။

သတိ၊ န အသတိ၊ ဥပ္ပါဒ၊ န နိရောဓာတိ ပန ဟေတု အတ္တေဟိ ဘုမ္မနိဿက္ကဝစနေဟိ သမတ္ထတံ နိဒါနသမုဒယ ဇာတိက ပဘာဝဘာဝံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သော ဒဿေတိ။

မဟာဋီကာ

သတိ၊န အသတိ၊ ဥပ္ပါဒ၊ န နိရောဓာတိ ပန အန္တောဂဓနိယမေနဝစနေန၊ သတိ၊ နအသတိ၊ ဥပ္ပါဒ၊ န နိရောဓဟူသော အန္တောဂဓနိယမစကားဖြင့်၊ ဟေတုအတ္တေဟိ၊ ဟိတ်အနက်ရှိကုန်သော၊ ဘုမ္မနိဿက္ကဝစနေဟိ၊ သတ္တမိဝိဘတ်၊ ပဉ္စမိဝိဘတ်တို့ဖြင့်၊ သမတ္ထတံ၊ ပြီးသော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏၊ နိဒါန သမုဒယ ဇာတိက ပဘာဝဘာဝံ၊ အကြောင်း နိဒါန်း၏အဖြစ်၊ အကြောင်းသမုဒယ၏အဖြစ်၊ အကြောင်း ဇာတိက၏အဖြစ်၊ အကြောင်းပဘဝ၏အဖြစ်ကို၊ ဒဿေတိ၊ ပြတော်မူ၏။

ဟေတုအတ္တတာစေတ္ထ ဘုမ္မဝစနေ ယဿ ဘာဝေန တဒဝိနာဘာဝီ ဖလဿ ဘာဝေါလက္ခိယတိ၊ တတ္ထ ပဝတ္တိယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယထာ-

အဓနာနံ ဓနေ အနုပ္ပါဒိယမာနေ ဒါလိဒ္ဓိယံ ဝေပုလ္လမဂမာသိ။ နိပ္ပန္နေ သဿေ သုဘိက္ခံ ဇာယတီတိစ။

မဟာဋီကာ

တ္ထေ၊ ဤသို့ပြရာ၌၊ ယဿ ဟေတုနေ၊။ အကြင်အကြောင်း
၏၊ ဘာဝေန၊ ရှိခြင်းကြောင့်၊ တဒဝိနာဘာဝီ၊ ထိုအကြောင်း
နှင့်မကင်းသော၊ ဖလဿ၊ အကျိုး၏၊ ဘာဝေ၊ ရှိခြင်းကို၊ လက္ခိ
ယတိ၊ မှတ်အပ်၏။ တတ္ထ၊ ထိုအကြောင်းနှင့်မကင်းသောအကျိုး
၏ရှိခြင်းကိုမှတ်လျက်ရှိသော အကြောင်း၌၊ ပဝတ္တိယာ ပဝတ္တိ
တဿ၊ ဖြစ်သော၊ ဘုမ္မဝစနေ ဘုမ္မဝစနဿ၊ သတ္တမိဝိဘတ်၏၊
ဟေတုအတ္တတာစ၊ ဟိတ်အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဝေဒိ
တဗ္ဗာ၊ သိအပ်၏။ အနာနံ၊ ဥစ္စာမရှိကုန်သောသူတို့၏၊ ဓနေ၊
ဥစ္စာသည်၊ အနုပ္ပါဒိယမာနေ၊ မဖြစ်သည်ရှိသော်၊ ဒါလိဒ္ဓိယံ၊
ဆင်းရဲမျိုးသည်၊ ဝေပုလ္လံ၊ များသည်၏အဖြစ်သို့၊ အဂမာသိ၊
ရောက်ပြီ။ သဿေ၊ ကောက်သည်၊ နိပ္ပန္နေ၊ ပြည့်စုံသည်ရှိသော်၊
သုဘိက္ခံ၊ ဝပြောသည်၊ ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိစ၊ ဤသို့လည်း၊
ဝေဒိတဗ္ဗာယထာ၊ သိအပ်သလိုတည်း။ (မဟာဋီကာနက်)

နိဿက္ကဝစနဿ ပိ ဟေတုအတ္တတာ ဖလဿ ပဘဝေ
ပကတိယဉ္စ ပဝတ္တံ၊ ယထာ-

“ကလလာ ဟောတိ အဗ္ဗုဒံ၊ အဗ္ဗုဒါ ဇာယတိ ပေသီ”
တိ စ၊

“ဟိမဝတာ ဂင်္ဂါ ပဘဝတိ။ သိင်္ဂတော သရော ဇာ
ယတိ”တိစ။

မဟာဋီကာ

ဖလဿ၊ အကျိုး၏၊ ပဘဝေစ၊ ဖြစ်ခြင်း၌၎င်း၊ ဖလဿ၊
အကျိုး၏၊ ပကတိယဉ္စ၊ ပြီးခြင်း၌၎င်း၊ ပဝတ္တံပဝတ္တဿ၊ ဖြစ်

သော၊ နိဿက္ကဝစနဿ၊ ပဉ္စမိဝိဘတ်၏၊ ဟေတုအတ္ထတာအပိ၊
 ဟိတ်အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုလည်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ သိအပ်၏။
 ကလလာ၊ ကလလရေကြည်မှ၊ အဗ္ဗုဒ္ဓံ၊ အမြှုပ်သည်၊ ဟောတိ၊
 ဖြစ်၏။ အဗ္ဗုဒ္ဓါ၊ အမြှုပ်မှ၊ ပေသိ၊ သားတစ်သည်၊ ဇာယတိ၊
 ဖြစ်၏။ ဣတိစ၊ ဤသို့၎င်း၊ ဟိမဝတာ၊ ဟိမဝန္တာမှ၊ ဂင်္ဂါ၊ မြစ်
 သည်၊ ပဘဝတိ၊ စီး၏။ သိင်္ဂတော၊ နွားချိုမှ၊ သရော၊ အိုင်သည်၊
 ဇာယတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိစ၊ ဤသို့၎င်း၊ ဝေဒိတဗ္ဗာယထာ၊ သိအပ်
 သလိုတည်း။ (မဟာဋီကာနက်)

ဖလဿပဘဝေ၊ အကျိုး၏အစ၌၊ ဖလဿပကတိယံ၊
 အကျိုး၏အခြင်းအရာ၌၊ ဟိမဝတာဂင်္ဂါပဘဝတိ၊ ဟိမဝန္တာမှ
 မြစ်စ၍ စီး၏။ ပဘဝ၊ အစ၊ ပဘုတိ၊ အစ၊ ပကတိ၊ အခြင်းအရာ၊
 ပကာရော၊ အခြင်းအရာ။

အဝိဇ္ဇာဒိဘာဝေန စ တဒဝိနာဘာဝိ သင်္ခါရာဒိဘာဝေါ
 လက္ခိယတိ။ အဝိဇ္ဇာဒိဟိ စ သင်္ခါရာဒယောပဘဝန္တိ၊ ပကရိ
 ယန္တိစာတိ တေသံ ပဘဝေါ ပကတိ စ၊ တသ္မာ တဒတ္ထ
 ဒီပနတ္ထံ ဣမသ္မိံ သတိ၊ ဣမဿုပ္ပါဒေါဟိ ဟေတုအတ္ထာ
 ဘုမ္မနိဿက္ကနိဒ္ဒေသာ ကတာ။

မဟာဋီကာ

အဝိဇ္ဇာဒိဘာဝေနစ၊ အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏ရှိခြင်းကြောင့်
 လည်း၊ တဒဝိနာဘာဝိသင်္ခါရာဒိဘာဝေါ၊ ထိုအဝိဇ္ဇာစသည်တို့နှင့်
 မကင်းသော သင်္ခါရာ စသည်တို့၏ရှိခြင်းကို၊ လက္ခိယတိ၊ မှတ်အပ်
 ၏။ အဝိဇ္ဇာဒိဟိစ၊ အဝိဇ္ဇာစသည်တို့ကြောင့်လည်း၊ သင်္ခါရာ

ဒယော၊ သင်္ခါရစသည်တို့သည်၊ ပဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကြကုန်၏။ ပကရိယန္တိစ၊ ပြီးလည်း ပြီးကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ တေသဉ္စ၊ ထိုအကြောင်းတရားတို့၏လည်း၊ ပဘဝေါ၊ ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ တေသဉ္စ၊ ထိုအကျိုးတရားတို့၏လည်း၊ ပကတိ၊ ပြီးခြင်းတည်း။

တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊ တဒတ္ထဒီပနတ္ထံ၊ ထိုအနက်ကိုပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဣမသ္မိံ သတိဣမဿပ္ပုဒါတိဟေတုအတ္ထာ၊ ဣမသ္မိံ သတိဣမဿပ္ပုဒါဟူသော ဟိတ်အနက်ရှိကုန်သော၊ ဘုမ္မနိဿက္ကနိဒ္ဒေသ၊ သတ္တမိနိဒ္ဒေသ၊ ပဉ္စမိနိဒ္ဒေသတို့ကို၊ ကတာ၊ ပြုအပ်ကုန်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

ယသ္မာ စေတ္တ ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ၊ ဣမဿပ္ပုဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ သင်္ခေပေန ဥဒ္ဓိဋ္ဌဿ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရတိအာဒိကော နိဒ္ဒေသော။ တသ္မာ ယထာဝုတ္တော အတ္တိဘာဝေါဥပ္ပုဒေါ စ တေသံ တေသံ ပစ္စယပ္ပန္နဓမ္မာနံ ပစ္စယဘာဝေါတိ ဝိညာယတိ။

မဟာဋီကာ

ယသ္မာစ၊ အကြင်ကြောင့်လည်း၊ စေတ္တသုတ္တေ၊ ဤသုတ်၌၊ ဣမသ္မိံ သတိ ဣဒံ ဟောတိ ဣမဿပ္ပုဒါ ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ သင်္ခေပေန၊ ပ၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဟူသော အကျဉ်းဖြင့်၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌဿ၊ ပြုအပ်သော၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရတိအာဒိကော၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရ ဤသို့အစရှိသော အကျယ်သည်၊ နိဒ္ဒေသော၊ နိဒ္ဒေသတည်း။ တသ္မာ၊ ထိုကြောင့်၊ ယထာဝုတ္တော၊ အကြင်အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော၊ အတ္တိဘာဝေါ၊

အတ္တိဘာဝကို၎င်း၊ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဥပ္ပါဒ်ကို၎င်း၊ တေသံတေသံ
ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မာနံ၊ ထိုထိုအကျိုးတရားတို့၏၊ ပစ္စယဘာဝေါတိ၊ ရှိ
သောအကြောင်းဟူ၍၊ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။ (မဟာဋီကာနက်)

ပဘဝန္တိ၊ စ၍ဖြစ်ကုန်၏၊ ပကရိယန္တိ၊ အစပြုကုန်၏၊
တေသံပဘဝေါ၊ ထိုသင်္ခါရစသည်တို့၏အစ၊ တေသံပကတိ၊ ထို
သင်္ခါရစသည်တို့၏ အခြင်းအရာ၊ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဧဝရူပံ၊ ဤသို့
သဘောရှိသော၊ ဗလံ၊ အားတော်သည်၊ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဧဝ
ရူပံ၊ သော၊ ဉာဏံ၊ ဉာဏ်တော်သည်၊ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ဣဒံဗလ
ဉာဏံ၊ ဤအားတော်ဉာဏ်တော်ကို၊ ဌာနာဌာနဉာဏံ၊ ဌာနာ
ဌာနဉာဏ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ တံဌာနာဌာနဉာဏံ၊ ကို၊ ပဌမံ
တထာဂတဗလံ၊ ဟူ၍၊ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ၊ ညွှန်ပြအပ်၏။

ကထံကေဟိကတရေဟိ၊ အဘယ်သည်တို့ဖြင့်၊ တံဌာနာ
ဌာနဉာဏံ၊ ထိုဌာနာဌာနဉာဏ်ကို၊ ပဌမံ တထာဂတဗလံ၊ မြတ်စွာ
ဘုရား၏ ပဌမအားတော်ဟူ၍၊ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ၊ ညွှန်ပြအပ်သနည်း။
ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏၊ ပဝတ္တိယဉ္စ၊ ဖြစ်ခြင်း၌၎င်း၊
ပဝတ္တိနိဝတ္တိယဉ္စ၊ ပဝတ္တိနိဝတ္တိ၌၎င်း၊ ယေဟိတိဟိရာသီဟိ၊ အကြင်
သုံးပါးသော ရာသီတို့ဖြင့်၊ ဘာဂိယံ ဘာဇိယံ၊ ဝေဘန်အပ်သော၊
ဣဒံပဌမဗလံ၊ ဤပဌမအားတော်ကို၊ တထာဂတော၊ မြတ်စွာ
ဘုရားသည်၊ ဇာနာတိ၊ သိတော်မူ၏။ ဧဝံဣမေဟိတိဟိရာသီဟိ၊
ဤသုံးပါးသောရာသီတို့ဖြင့်၊ တံပဌမံတထာဂတဗလံ၊ ထိုမြတ်စွာ
ဘုရား၏ပဌမအားတော်ကို၊ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ၊ ညွှန်ပြအပ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဿ၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏၊ နိဝတ္တိယံ၊ နိဝတ္တိ၌၊
ယေဟိစတုဟိဝေသာရဇ္ဇေဟိ၊ အကြင်လေးပါးသောဝေသာရဇ္ဇေ

ဉာဏ်တို့ဖြင့်၊ ဘာဂီယံ ဘာဇီယံ၊ ဝေဖန်အပ်သော၊ ဣဒံပဌမံဗလံ၊
ကို၊ တထာဂတော၊ သည်၊ ဇာနာတံ၊ ၏။ ဣဒံဣမေဟိစတုဟိ
ဝေသာရဇ္ဇေဟိ၊ ဤလေးပါးသော ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်တို့ဖြင့်၊ တံ
ပဌမံတထာဂတဗလံ၊ ကို၊ နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ၊ ညွှန်ပြအပ်၏။

ကုသလဝိပါကေသုစ၊ ကုသလဝိပါကံတို့၌၎င်း၊ ဣတ္ထိပုရိ
သာနံ၊ မိန်းမ၊ ယောကျ်ားတို့၏၊ ဥပပဇ္ဇတိ ဥပပဇ္ဇန္တေ၊ ပဋိသန္ဓေ
၌၎င်း၊ ကုသလဝိပါကေသု၊ ကုသလဝိပါကံတို့၌၊ ပဝတ္တံ၊ ဖြစ်
သော၊ ယဉ္ဇကုသလံ၊ အကြင်ကုသိုလ်လည်းတခု။ ဣတ္ထိပုရိသာနံ၊
မိန်းမ၊ ယောကျ်ားတို့၏၊ ဥပပဇ္ဇတိ ဥပပဇ္ဇန္တေ၊ ပဋိသန္ဓေ၌၊ ပဝတ္တံ၊
ဖြစ်သော၊ ယဉ္ဇကုသလံ၊ အကြင်ကုသိုလ်လည်းတခု။

ယာဟိ စတုဟိ ပဋိသမ္ဘိဒါဟိ၊ အကြင်လေးပါးသော ပဋိ
သမ္ဘိဒါတို့ဖြင့်၊ ဘာဂီယံ ဘာဇီယံ၊ ဝေဖန်အပ်သော၊ ဣဒံ
ပဌမံဗလံ၊ ဤပဌမအားတော်ကို၊ တထာဂတော၊ သည်၊ ဇာနာ
တံ၊ သိတော်မူ၏။ ဧဝံဣမာဟိစတုဟိပဋိသမ္ဘိဒါဟိ၊ တို့ဖြင့်၊ တံ
ပဌမံတထာဂတဗလံ၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏ ပဌမအားတော်ကို၊
နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗံ၊ ညွှန်ပြအပ်၏။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒဝိစာရဏကထာ ပြီး၏။

ပုစ္ဆာ၊ဝိသုဒ္ဓိနာ

မူလမင်းကွန်း
ဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီး
ရေးသားတော်မူသည်။

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

၁၂၉၃-ခု တော်သလင်းလပြည့်ကျော် ၁၀-ရက် အင်္ဂါ
နေ့ ကြို့ပင်ကောက်မြို့တောင် ရှမ်းကွင်းရွာနေ ဘုရားတပည့်
တော် ဒါယကာအများတို့က သထုံမြို့ မင်းကွန်းဆရာတော်ဘုရား
ကြီးထံ သိလိုရန် အကြောင်းတရား အောက်ဖော်ပြပါစာများကို
သိလိုလှပ၍ မိန့်ကြားတော်မူပါရန် တောင်းပန်လျှောက်ထား
အသနားတော်မြတ် ခံဝံ့ပါသည် ဆရာတော်သခင် အရှင်သူမြတ်
ကြီးဘုရား။

လျှောက်ထား တောင်း ပန် လိုသော အကြောင်း အရာ
များမှာ—

၁-အချက်

ပရိယတ်ကျမ်းဂန် သင်အံ့တတ်မြောက်၍ နိဿယကို မကြည့်
ဘဲ ပါဠိမြင် အနက်ထင်နိုင်သော တိက္ခပညာပုဂ္ဂိုလ်များမှာ မိမိ
ဘာသာအလျောက် သဒ္ဓါပေါက်၍ ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိတော်
အလာ ယုဂနန္ဒာနည်းအတိုင်း ဝိပဿနာတရားကို မနေမနား
အားထုတ်၍ သတိအမှတ်ဖြင့် ၆-ဒွါရ၊ ၆-အာရုံက ကျရောက်
သော ကိလေသာတို့ကို အဝင်မခံဘဲ အားခဲ၍ ဉာဏ် ၁၀-ပါး
အစဉ်ကို ကျမ်းဂန်တွင် ရှေ့အဘို့က ကြည့်ရှုမှတ်သား နှလုံးထား
လျက် အားထုတ်သောအခါ မတွေးတော မကြံစည်ဘဲ အားခဲ၍
ဉာဏ်ပေါ်လာသောအခါ ၎င်းယောဂီသည် “ဤဉာဏ်ကား ဤ
ဉာဏ်ဘဲ၊ ဤဉာဏ်သို့ ရောက်ပြီ” ဟု သူတပါးက မပြောဘဲ မိမိ
ဉာဏ်အား သိနိုင်မည်၊ မသိနိုင်မည်ပါဘုရား ဟူသော ပဌမ
အမေး၌—

ပရိယတ်ကျမ်းဂန် သင် အံ့တတ် မြောက် ၍ နိဿယကို
မကြည့်ဘဲ ပါဠိမြင် အနက်ထင်နိုင်သော တိက္ခပညာပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆို
လတံ့သော အဖြေဖြင့် သိမှတ်အပ်၏။

သံခိတ္တေန၊ အကျဉ်းအားဖြင့်၊ ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ၊ ဥပါ
ဒါန်တရား လေးပါးတို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော ခန္ဓာငါးပါးတို့
သည်၊ ဒုက္ခာ၊ ဆင်းရဲကုန်၏။

“သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ” ဟူသော ပါဠိ၏
အနက်သည် ဒုက္ခသစ္စာထင်၏။ ကိလေသာနှင့်ရောသော ခန္ဓာကို

ဒုက္ခသစ္စာဆို၏။ ခန္ဓာနှင့်ရောသော ကိလေသာကို သမုဒယသစ္စာဆို၏။

ယတ္ထယတ္ထဟိ၊အကြင်အကြင်ဘုံဘဝ ခဏ ခဏ၌၊ ဝိပဿနာယ၊ ဝိပဿနာဖြင့်၊ အပရိညာတာ၊မပိုင်းခြားကုန်သော၊ ခန္ဓာ၊ ခန္ဓာတို့သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ တတ္ထတတ္ထ၊ ထိုထိုဘုံဘဝ ခဏ ခဏ၌၊ ဥပ္ပါဒတော၊ ဖြစ်သည်မှ၊ ပဘုတိ၊ စ၍၊ တေသု၊ ထိုခန္ဓာတို့၌၊ ဝဇ္ဇမူလံ၊ ဝဋ်မြစ်ဖြစ်သော၊ ကိလေသဇာတံ၊ ကိလေသာသဘောသည်၊ အနုသေတိ၊ ကိန်း၏။

“ယတ္ထ ယတ္ထ ဟိ ဝိပဿနာယ အပရိညာတာ ခန္ဓာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တတ္ထ တတ္ထ ဥပ္ပါဒတော ပဘုတိ တေသု ဝဇ္ဇမူလံ ကိလေသဇာတံ အနုသေတိ”ဟူသော ပါဠိ၏အနက်သည် သမုဒယသစ္စာထင်၏။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌၊ ဘိက္ခု၊ ဘေးဟုရှုသောသူသည်၊ ဘူတံ၊ ဖြစ်တိုင်း၊ ဘူတတော၊ ဖြစ်သဟု၊ ပဿတိ၊ မြင်၏။

“ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု၊ ဘူတံ ဘူတတော ပဿတိ” ဟူသော ပါဠိ၏အနက်သည် ကိလေသာနှင့် ခန္ဓာ မရောသော ဝိပဿနာထင်၏။ ကိလေသာနှင့် ခန္ဓာ မရောသည်ကို ဒုက္ခသစ္စာကို ပိုင်းခြားသည်ဆို၏၊ သမုဒယသစ္စာကို ပယ်သည်ဆို၏။

ပဋိနိဿဇ္ဇတိ၊ တဖန် တဖန် အသစ်ကို စွန့်၏။ နောအာဒိ ယတိ၊ တဖန်တဖန် အသစ်ကို မယူ။

“ပဋိနိဿဇ္ဇတိ၊ နော အာဒိယတိ” ဟူသောပါဠိ၏အနက်သည် အနုသယပရိယုဋ္ဌာန် တဖန်တဖန် အသစ်မဖြစ်ဟု ထင်၏။ အနုသယကို ဥပ္ပန္နကိလေသောဆို၏။ ပရိယုဋ္ဌာန်ကို အနုပ္ပန္နကိလေသောဆို၏။ ဥပ္ပါဒေ၊ ပဝတ္တ၊ နိမိတ္တ၊ အာယုဟနကို အနုသယပရိယုဋ္ဌာန် တဖန်အသစ် ဖြစ်ရာဌာနဆို၏။

ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်ကား၊ ကိလေသာနိဗ္ဗတ္တိယာ၊ ကိလေသာဖြစ်ခြင်း၏၊ ဟေတု၊ အကြောင်း။ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်ကား၊ ကိလေသာနိဗ္ဗတ္တိယာ၊ ကိလေသာဖြစ်ခြင်း၏၊ ပစ္စယော၊ အကြောင်း။ ဥပ္ပါဒေါ ဖြစ်ခြင်း၌၊ အာဒိနဝံ၊ အပြစ်ကို၊ ဒိသ္မာ၊ မြင်ခြင်းကြောင့်၊ အနုပ္ပါဒေါ၊ မဖြစ်ခြင်း၌၊ စိတ္တံ၊ စိတ်သည်၊ ပက္ခန္ဓတိ၊ ပြေးဝင်၏။

ဥပ္ပါဒေါ ဟေတု၊ ဥပ္ပါဒေါ ပစ္စယော ကိလေသာနိ နိဗ္ဗတ္တိယာ၊ ဥပ္ပါဒေ အာဒိနဝံ ဒိသ္မာ အနုပ္ပါဒေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိ” ဟူသော ပါဠိ၏အနက်သည် နိဗ္ဗာန်သို့ ပြေးဝင်တဲ့ မဂ်စိတ်ထင်၏။

ယခု ပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘောခန္ဓာ၌ ဖြစ်သော သဘောထင်၏။ ဖြစ်သောသဘောထင်တဲ့ ယခုပစ္စုပ္ပန် အတ္တဘောခန္ဓာ၌ တဖန် အသစ်အသစ် မဖြစ်သော သဘောသည် မဂ်စိတ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုတဲ့ နိဗ္ဗာန်ထင်၏။

အဝိဇ္ဇာနီဝရဏာနံ၊ အဝိဇ္ဇာမှေးယှက်အုပ်ဖုံးကုန်သော၊ တဏှာသံယောဇနာနံ၊ တဏှာငြိတုယ်ကုန်သော၊ သန္တာဝတံသံသရတံ၊ မရပ်မနား ပြေးသွားပြေးသွားကြကုန်သော၊ သတ္တာနံ၊ သတ္တဝါတို့၏၊ သံသာရော၊ သံသရာသည်၊ အနုမတဂ္ဂေါခေါ၊ မသိအပ်

သော အစရှိသလျှင်ကတည်း။ ယဿ၊ အကြင်သံသရာ၏၊ ပုဗ္ဗ
ကောဋ္ဌိ၊ ရှေ့ အစွန်းသည်၊ နပညာယတိ၊ မထင်။ တမောကာ
ယဿ၊ အမှိုက်ကိုယ်ဖြစ်သော၊ အဝိဇ္ဇာယတွေဝ၊ အဝိဇ္ဇာ၏သာ
လျှင်၊ အသေသဝိရာဂနိရောဓော၊ အကြွင်းမရှိ မဂ်ဖြင့် မဖြစ်ဘဲ
ချုပ်သော၊ ပ၊ ယဒိဒံ ယံဣဒံ နိဗ္ဗာနံ၊ အကြင်နိဗ္ဗာန်၊ တေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်
သည်၊ တဿ၊ ထိုသံသရာ၏၊ သန္တံ၊ မသွားမပြေး ခြင်းသို့၊ ပဒံ၊
ရောက်ခြင်းတည်း။ တေ၊ ဤနိဗ္ဗာန်သည်၊ တဿ၊ ထိုသံသရာ၏၊
ပဏီတံ၊ အပြေးအသွားရပ် မြတ်ခြင်းသို့၊ ပဒံ၊ ရောက်ခြင်းတည်း။

“အနမတဂ္ဂေါ ခေါ သံသာရော၊ ပုဗ္ဗကောဋ္ဌိ န ပညာ
ယတိ အဝိဇ္ဇာနိဝရဏာနံ သတ္တာနံ တဏှာသံယောဇနာနံ သန္တာ
ဝတံ သံသရတံ” ဟူသော ပါဠိ၏အနက်သည် သံသာရပဝတ္တိ
ဒုက္ခသံသာရပဝတ္တုပါယ သမုဒယသစ္စာထင်၏။

“အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ တမောကာယဿ အသေသဝိရာဂ
နိရောဓော၊ သန္တမေတံ ပဒံ၊ ပ၊ ယဒိဒံ နိဗ္ဗာနံ” ဟူသော ပါဠိ၏
အနက်သည် သံသာရနိဝတ္တိသုခ သံသာရနိဝတ္တုပါယ မဂ်
ထင်၏။

မဂ်သည် “တဿိမေ ဒွေ ဓမ္မာ ယုဂနန္တာ ဝတ္တန္တိ သမ
ထော စ၊ ဝိပဿနာ စ” ဟူသော ပါဠိ၏အနက်ထင်၏။

ဤသို့ မဂ်၏ သမထ,ဝိပဿနာအာရုံဖြင့် အနုသယ ပရိ
ယုဋ္ဌာန် တဖန်အသစ် ယခုအတ္တဘောခန္ဓာ၌ ထပ်၍မဖြစ်သော
နိဝတ္တိသုခ ပဋိလောမ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကို သိတော်မူ၍ ပဏ္ဍိတ
သတ္တာဟ ဒုတိယဥဒါန်းဂါထာကို-

“ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊
 အာတာပိနော ဇာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
 အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ၊
 ယတော ခယံ ပစ္စယာနံ အဝေဒိ”

ဟု မြတ်စွာဘုရား ကျူးရင့်တော်မူပေသော ဥဒါန်း
 ဂါထာ၏—

“ဒုတိယဝါရေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသီတိ ဣမံ တသ္မိံ
 ဝိဒိတေ အတ္ထေ အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရော
 ဓာ သင်္ခါရနိရောဓောတိ ဧဝံ ပကာသိတဿ နိဗ္ဗာနသင်္ခါ
 တဿ ပစ္စယက္ခယဿ အဝဗောဓာနုဘာဝဒီပကံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ
 ဥဒါနံ ဥဒါနေသီတိ အတ္ထော”

နှင့် အနုသန္ဓေစပ်အောင် ပညတ်မနှောဘဲ မဂ်ဝိပဿနာ
 လို့ ပရမတ်ကို အာရုံပြုသော အကျင့် ဝိညာဏစရိယာ တိက္ခ
 ပညာ ကျမ်းဂန်တတ်သိ လိမ္မာဉာဏ်ရှိသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်
 သည် ကျမ်းဂန်အပြင် ဆရာပင်မရှိဘဲ အားထုတ်ဆဲ ဖြစ်ပေါ်
 သော ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် မဂ်သို့ဝင်အောင် ဆင်ခြင်သုံးသပ်
 ဖြစ်ပေါ်တိုင်းဉာဏ် အမှားအမှန်ကို ကေန့် ဆုံးဖြတ်၍ “ဤဉာဏ်
 သို့ မရောက်သေး၊ ဤဉာဏ်သို့ ရောက်ပြီ” ဟု မိမိဉာဏ်တွင် ပြက်
 ပြက်ထင်အောင် သိနိုင်သည်။

၁-အချက် အဖြေပြီး၏။

၂-အချက်

“တဿိမေ ဒွေ ဓမ္မာ ယုဂနန္ဓာ ဝတ္တန္တိ သမထော စ၊
ဝိပဿနာ စ” ဟူသော ပါဠိတော်အရ ယုဂနန္ဓဆိုသည်မှာ သမထ
နှင့် ဝိပဿနာ အစုံတဲ၍ ဖြစ်သည်ဟု တိုက်ရိုက်ပါသည်ကို ဤလို
မဟုတ် ရုပ်နဲ့ နာမ် အစုံအစုံဖြစ်သည်ကို ယူရမည်ဟု ယူသော
သူများက ယူပါသည်ဘုရား၊ ၎င်းအယူကို ယူသင့် မယူသင့်ပါ
ဘုရား ဟူသော ဒုတိယအမေး၌—

သမထဖြင့် ပရိယုဋ္ဌာန်ကိလေသာ ငြိမ်းသော ကိစ္စ၊
ဝိပဿနာဖြင့် အနုသယကိလေသာ ပယ်သောကိစ္စ၊ တပါးသည်
တပါး၏ ရှေ့နောက်မကျ မင်ဘာဝနာကိစ္စ တူကြသည်ကို
ယုဂနန္ဓ အရ သမထဝိပဿနာအစုံ ဆိုရမည်၊ ဝတ္ထု ဒွါရ အာရုံ
ရုပ်အရနှင့်၊ ဝီထိစိတ်အရ ဝိညာဏ် နာမ် အစုံအစုံ ဖြစ်သည်ကို
နာမ်ရုပ်အစုံ ဆိုရမည်။

နာမ်က စားလိုသော် ရုပ်ကစား၏၊ နာမ်က သောက်လို
သော် ရုပ်ကသောက်၏၊ နာမ်ကပြောလိုသော် ရုပ်ကပြော၏၊
နာမ်က ဣရိယာပုထ်ပြုလိုသော် ရုပ်က ဣရိယာပုထ်ပြု၏၊ (နာမ်
ရုပ်အစုံဖြစ်ခြင်းသည်ကား တဏှာ၊ အဝိဇ္ဇာ အစုံဖြစ်ခြင်း၏
အကြောင်း။)

အဝိဇ္ဇာယ နာမကာယော ပဒဋ္ဌာနံ၊ တဏှာယ ရူပကာ
ယော ပဒဋ္ဌာနံ။

နာမကာယော၊ နာမ်အပေါင်းကား၊ အဝိဇ္ဇာယ၊
အဝိဇ္ဇာ၏၊ ပဒဋ္ဌာနံ၊ အကြောင်း။ ရူပကာယော၊ ရုပ်အပေါင်း

ကား၊ တဏှာယ၊ တဏှာ၏၊ ပဒဋ္ဌာနံ၊ အကြောင်း၊ (အဝိဇ္ဇာ တဏှာအစုံဖြစ်ခြင်းသည်ကား သမထ၊ ဝိပဿနာအစုံဖြစ်ခြင်း အကြောင်း။)

ဣမေ ဒွေ ဓမ္မာ ဘာဝနာပါရိပုရိံ ဂစ္ဆန္တိ သမထော စ၊ ဝိပဿနာ စ။

ဣမေ ဒွေဓမ္မာ၊ ဤတရား နှစ်ပါးတို့သည်၊ ဘာဝနာ ပါရိပုရိံ၊ ဘာဝနာပြည့်စုံခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆန္တိ၊ ရောက်ကုန်၏၊ သမထောစ၊ သမထလည်း တပါး၊ ဝိပဿနာစ၊ ဝိပဿနာလည်း တပါး။ ဣမေသုဒ္ဓိသုဓမ္မေသု၊ ဤတရား နှစ်ပါးတို့ကို၊ ဘာဝိယ မာနေသု၊ ပွားစေအပ်ကုန်သည် ရှိသော်၊ ဒွေဓမ္မာ၊ တရားနှစ် ပါးတို့သည်၊ ပဟိယန္တိ၊ ပယ်ကုန်၏၊ အဝိဇ္ဇာစ၊ အဝိဇ္ဇာလည်း တပါး၊ တဏှာစ၊ တဏှာလည်းတပါး။

(သမထ၊ ဝိပဿနာ အစုံဖြစ်ခြင်းသည်ကား သမထ၊ ဝိပဿနာစုံသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်၏ အတ္တဘောခန္ဓာ၌ တဖန် အသစ်သစ် အဆင့်ဆင့် မဖြစ်သေးတဲ့ဘဝ မဖြစ်ဘဲချုပ်ခြင်း အကြောင်း။)

ဣမေသု ဒ္ဓိသု ဓမ္မေသု ပဟိနေသု စတ္တာရိ ဥပါဒါနာနိ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ဥပါဒါနာနိရောဓာ ဘဝနိရောဓော၊ ပါဒုက္ခံ၊ အဝိဇ္ဇာ စ တဏှာ စ သမုဒယော၊ သမထော စ၊ ဝိပဿနာ စ မဂ္ဂေါ၊ ဘဝ နိရောဓော နိဗ္ဗာနံ။

ဣမေသု ဒ္ဓိသု ဓမ္မေသု၊ ဤတရားနှစ်ပါးတို့သည်၊ ပဟိ နေသု၊ ပယ်ကုန်သည်ရှိသော်၊ စတ္တာရိဥပါဒါနာနိ၊ ဥပါဒါနိ လေး

ပါးတို့သည်၊ နိရုဇ္ဈန္တိ၊ ချုပ်ကုန်၏။ ဥပါဒါနနိရောဓာ၊ ဥပါဒါနံ
ချုပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝချုပ်၏။ ပ၊ နာမဉ္စရူပဉ္စ၊
နာမ်ရုပ်သည်လည်း၊ ဒုက္ခံ၊ ဒုက္ခမည်၏။ အဝိဇ္ဇာ စ တဏှာ စ၊
အဝိဇ္ဇာတဏှာသည်လည်း၊ သမုဒယော၊ သမုဒယ မည်၏။ သမ
ထောစ ဝိပဿနာစ၊ သမထဝိပဿနာသည်လည်း၊ မဂ္ဂေါ၊ မဂ်
မည်၏။ ဘဝနိရောဓော၊ ဘဝချုပ်ခြင်းသည်၊ နိဗ္ဗာနံ၊ နိဗ္ဗာန်
မည်၏။

ခန္ဓာ ၅-ပါးသည် နာမ်ရုပ်အစုံသို့ ပေါင်း၏။ အနုသယ
ကိလေသာ၊ ပရိယုဋ္ဌာန်ကိလေသာသည် အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာအစုံသို့
ပေါင်း၏။ ဗောဓိပက္ခိယ တရား ၃၇-ပါးသည် သမထ၊ ဝိပဿနာ
အစုံသို့ ပေါင်း၏။ သမထ၊ ဝိပဿနာ အစုံကိုသာ ယုဂနန္ဒ ယူ
သင့်၏။

၂-အချက် အဖြေပြီး၏။

၃-အချက်

ဝိပဿနာကို အားထုတ်မှတ်နေရာ၌ ခေါင်းကိုက် ကိုက်
တယ် မှတ်၊ မျက်စိကျိန်း ကျိန်းတယ်မှတ်၊ ကျောအောင့် အောင့်
တယ်မှတ်ရာ ရုပ်နာမ်ခွဲသောအခါ မျက်စိကျိန်းတာရုပ်၊ မှတ်
တာနာမ်၊ ခေါင်းကိုက်တာ ရုပ်၊ မှတ်တာနာမ်၊ ကျောအောင့်
တာရုပ်၊ မှတ်တာ နာမ်၊ ဤသို့ ကောက်ရာ၌ ကိုက်ခြင်း၊ ကျိန်း

ခြင်း၊ အောင်ခြင်းသည် ရုပ်ကောက်သင့် မကောက်သင့်ကြောင်း
ပါတုရား ဟူသော တတိယ အမေး၌—

ကာယဉ္စ ပဋိစ္စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယဝိညာဏံ၊
တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော၊ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ။

ကာယဉ္စ၊ ကိုယ်ကိုလည်း၊ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ၊ အတွေ့
တို့ကိုလည်း၊ ပဋိစ္စ၊ စွဲ၍၊ ကာယဝိညာဏံ၊ ထိခြင်းသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊
ဖြစ်၏။ တိဏ္ဏံ၊ ကိုယ်၊ အတွေ့၊ အထိ ၃-ပါးတို့၏၊ သင်္ဂတိ၊ ပေါင်း
ဆုံခြင်းကြောင့်၊ ဖဿော၊ တွေ့ခြင်းသည်၊ သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။
ဖဿပစ္စယာ၊ တွေ့ခြင်းကြောင့်၊ ဝေဒနာ၊ ခံစားခြင်းသည်၊
သမ္ဘဝတိ၊ ဖြစ်၏။

ကာယ က အကြည်ဒွါရ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ က အတွေ့အာရုံ၊
ကာယဝိညာဏ်က ထိ၊ ဖဿ က တွေ့၊ ဝေဒနာ က ခံစား၊
ထို ၅ ပါးတို့တွင် ဒွါရ၊ အာရုံက ရုပ်၊ ထိ၊ တွေ့၊ ခံစား ၃-ပါးက
နာမ်၊ ဤသို့ ရုပ် နာမ်အစုံ တပေါင်းတည်းဖြစ်တာတဲက တခုတဲ
တခုတဲ ခွဲ၍ထင်တဲ့ ရုပ်ထင် ရုပ်မှတ်၊ နာမ်ထင် နာမ်မှတ်၊ စကား
ကျအရ ကာယိကဒုက္ခ အရာဌာနဖြစ်၍ ရုပ်ထင်က ဖောဋ္ဌဗ္ဗမှတ်၊
နာမ်ထင်က ကာယိကဒုက္ခမှတ်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗထင်က သဟဇေကဋ္ဌ
အားဖြင့် ကလာပ်တူ ရုပ် အကုန်ထင်မြဲ၊ ကာယိကဒုက္ခထင်က
သဟဇေကဋ္ဌအားဖြင့် သဟဇာတ် သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် အကုန်
ထင်မြဲ၊ ယခုကဲ့၍သာ တခု တဉာဏ်မှတ်ထင်၏။

နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏံ။ ။ ရုပ်ထင်ပုံက အဒွါကာလ၊
နာမ်ထင်ပုံက သန္တတိကာလ၊ မပျောက်မချင်း မျက်စိတကျိန်းထဲ

ကျိန်း၊ ခေါင်းတကိုက်ထဲကိုက်၊ ကျောတအောင်ထဲအောင် ထင်
ခြင်းသည်ကား အဒ္ဓါကာလ ရုပ်ထင်ပုံ၊ မျက်စိကျိန်းပုံက အမျိုး
မျိုး၊ ခေါင်းကိုက်ပုံကအမျိုးမျိုး၊ ကျောအောင်ပုံကအမျိုးမျိုး
ထင်ခြင်းသည်ကား သန္တတိကာလ အမှတ်ပြုတဲ့ရုပ်ပေါ်၌ နာမ်
ထင်ပုံ။

ယထာ ယထာ ဟိဿ ရူပံ သုဝိက္ခာလိတံ ဟောတိ နိဇ္ဇဋ္ဌံ
သုပရိသုဒ္ဓံ၊ တထာ တထာ တဒါရမ္မဏာ အရူပဓမ္မာ သယ
မေဝ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ။

ယထာယထာ ယေန ယေန အာကာရေန၊ အကြင်
အကြင် အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ရူပံ၊ ရုပ်သည်၊ သုဝိက္ခာလိတံ၊
ကောင်းစွာပြောင်းလွှဲသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နိဇ္ဇဋ္ဌံ၊ မထွေး
မရှုပ်၊ သုပရိသုဒ္ဓံ၊ ကောင်းစွာသန့်ရှင်းစင်ကြယ်၏။ တထာတထာ
တေန တေန အာကာရေန၊ ထိုထိုအခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တဒါရမ္မ
ဏာ၊ ထိုပြောင်းလွှဲတဲ့ရုပ်ကို အာရုံပြုကုန်သော၊ အရူပဓမ္မာ၊ နာမ်
တရားတို့သည်၊ အယယောဂီနော၊ ထိုယောဂီအား၊ သယ မေဝ၊
အလိုလိုသာလျှင်၊ ပါကဋ္ဌာ၊ ထင်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

ကျိန်းတာ၊ ကိုက်တာ၊ အောင်တာ ထင်ပုံကို ရွေးချယ်
စိစစ်၍ ရုပ်ကောက်သင့် ရုပ်ကောက်၊ နာမ်ကောက်သင့် နာမ်
ကောက်။

၃. အချက်အဖြေပြီး၏။

၄-အချက်

နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၌ အားထုတ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် မှာ ဉာဏ်ပေါ်လာသောအခါ ကျွေးခြင်း၊ ဆန့်ခြင်း၊ မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်းစသော ရုပ်နာမ်တို့ ဖြစ်ပေါ်သည်ကို သတိဖြင့်မမှတ်ဘဲ အလိုလိုသိခြင်းဖြစ်လာရာ လွန်စွာလျင်မြန်ခြင်း၊ ကိုယ်စိတ်ပေါ် ပါးခြင်းများ ဖြစ်လာ၏ဟု ဦးပဏ္ဍိတဓမ္မ အရှင်မြတ် ရေးသားသော “ဝိပဿနာ ဒီပနီကျမ်း”တွင် တွေ့မြင်ရပါသည်ဘုရား၊ ဤစကားအရ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ဤလိုဘဲမြင်ရမည်၊ မမြင်ရမည်ကို သိလိုပါသည်ဘုရား ဟူသော စတုတ္ထအမေး၌-

ယထာ ယထာ ဟိဿ ရူပံ သုဝိက္ခာလိတံ ဟောတိ နိဇ္ဇဋ္ဌံ
သုပရိသုဒ္ဓံ တထာ တထာ တဒါရမ္မဏာ အရူပဓမ္မာ သယ
မေဝ ပါကဋ္ဌာ ဟောန္တိ။

ယထာ ယထာ ယေန ယေန အာကာရေန၊ အကြင်
အကြင် ရုပ်လှုပ်ရှားပြောင်းရွှေ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊
ရူပံ၊ ရုပ်သည်၊ သုဝိက္ခာလိတံ၊ ကောင်းစွာ ပြောင်းလဲသည်၊
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ နိဇ္ဇဋ္ဌံ၊ မရှုပ် မထွေး၊ သုပရိသုဒ္ဓံ၊ သန့်ရှင်း စင်
ကြယ်၏။ တထာ တထာ တေန တေန အာကာရေန၊ ထိုထို ရုပ်
လှုပ်ရှားပြောင်းရွှေ့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ တဒါရမ္မဏာ၊
ထိုထိုရုပ်လှုပ်တာ၊ ရှားတာ၊ ပြောင်းတာ၊ ရွှေ့တာကို အာရုံပြု
ကုန်သော၊ အရူပဓမ္မာ၊ နာမ်တရားတို့သည်၊ သယ မေဝ၊ အလိုလို
သာလျှင်၊ ပါကဋ္ဌာ၊ လှုပ်တယ်၊ ရှားတယ်၊ ပြောင်းတယ်၊ ရွှေ့
တယ်ဟု သိမှုထင်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။

မုက်ပါးရပ် ရွှေလှောင်း စက္ကူ အထပ်ထပ် အကြားချပ်
 ရွှေခပ်တဲ လက်အကျင့်လို တလှုပ်လှုပ် တရွေ့ရွေ့ ပြောင်းရွေ့
 တဲရုပ်ကို တလှုပ်လှုပ် တရွေ့ရွေ့ ပြောင်းရွေ့သဟု အာရုံပြု
 အကျင့် မယုတ်ရ မလွန်ရ၊ စိတ်နှင့်အာရုံ ရွှေ့နောက်မကျည်မျှ
 လျက် စိတ်ကပေါ့ပါး အသိထင်ရှားတာက လျင်မြန်သည်၊
 နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ် နာမ်ရုပ် အစုံထင်သည်မှန်က ဤလိုချည်း
 သာမှတ်။

၄-အချက်အဖြေပြီး၏။

၅-အချက်

ယခု ဘုရားတပည့်တော်များ၏ ရှာ၌ ဝိပဿနာ တရားကို
 အားထုတ်ကြရာ ဆရာဖြစ်သူက ဆွမ်းစား၊ ဆေးသောက်၊ ထမင်း
 စားခြင်း စသော မှတ်တမ်းစစ်ချက်များကို ပြောပြလျက် စစ်မေး
 ပြီးလျှင် အထက်တွင်ပါသော ဉာဏ်စစ် မရ မပေါ် မဖြစ်ဘဲလျက်
 ဆရာပြောသမျှ စကားလောက်တောင် မပြောတတ်ဘဲနှင့် ဘယ်
 ဉာဏ်ရောက်ပြီဟု ဆုံးဖြတ်ချက် ချခြင်းများသည် ကျနမ့်ကန်
 သော သဘောရောက်မရောက်ကို သိလိုပါသည်ဘုရား ဟူသော
 ပဉ္စမအမေး၌-

မှတ်တမ်းစစ်ချက် အများပြောနိုင်စေ၊ အနည်းပြောနိုင်
 စေ၊ တခွန်းထဲပြောနိုင်စေ မှတ်ထင်ချက် လက္ခဏာကို ထောက်၍
 ဘယ်ဉာဏ်၏လက္ခဏာ၊ ဘယ်ဉာဏ်သို့ရောက်ပြီဟု ဆုံးဖြတ်ချက်

ချခြင်းသည် ဝိပဿနာကို အားထုတ် ပေါက်ဘူးသူ ဆရာမှ ကျန် မှန်ကန်သော သဘောရောက်သည် မှတ်ရမည်။

မှတ်ရပုံလက္ခဏာမှာ သဠာယတနဝဂ္ဂသံယုတ် အာသီဝိ သဝဂ် နဝမသုတ် ပေါက်ပင် ဥပမာ အပြည့်အစုံမဟုတ်၊ စကား အစဉ် သိသာရုံ အနက်ပေးမည်။

အမေး။ ။အထခေါ၊ထိုအခါ၊ အညတရောဘိက္ခု၊ရဟန်း တပါးက၊ တံဘိက္ခု၊ ထိုရဟန်းတပါးကို၊ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်၊ ဘိက္ခုနော၊ ယောဂီရဟန်း၏၊ ဒဿနံ၊ ဉာဏ်အထင်အမြင်ဟူသည်၊ ကိတ္တာဝတာနုခေါ၊ အဘယ်မျှဖြင့်၊ သုဝိသုဒ္ဓံ၊ စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်သနည်း။ ဣတိတေဝစနံ၊ ဤအမေးစကားကို၊ အ ဝေါစ၊ မေးဆို၏။

အဖြေ။ ။အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်၊ ဘိက္ခု၊ ယောဂီရဟန်း သည်၊ ဆန္ဒဗ္ဗဿာယတနာနံ၊ ဗ္ဗဿာယတနဆိုတဲ့ စက္ခု၊သောတ၊ သာန၊ဗိဝ္ဗာ၊ကာယ၊မန ၆-ပါးတို့၏၊ ယတောသမုဒယဉ္စ အတ္တဂံ မဉ္စ၊ အသစ်အသစ်ဖြစ်သည်၊ ချုပ်သည်တိုင်အောင်၊ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်တိုင်း၊ ပဇာနာတိ၊ သိ၏။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်၊ ဘိက္ခုနော၊ ယောဂီရဟန်း၏၊ ဒဿနံ၊ ဉာဏ်အထင်အမြင်သည်၊ တွေ့ဝတာ ခေါ၊ ဤမျှဖြင့်၊ သုဝိသုဒ္ဓံ၊စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတိတိ၊ဖြစ်၏ဟူ၍ ဖြေ၏။ (၁)

အမေး။ ။အထခေါ၊ ထိုအခါ၊ သောဘိက္ခု၊ ထိုမေး တဲ့ရဟန်းက၊ အသန္တုဋ္ဌော၊ထိုရဟန်းအဖြေဖြင့်မရောင့်ရဲနိုင်သည် ဖြစ်၍၊ တံဘိက္ခု၊ ထိုရဟန်းတပါးကို၊ အာဝုသော၊ငါ့ရှင်၊ဒဿနံ၊

ယောဂီ၏ဉာဏ်အထင်အမြင်သည်၊ ကိစ္ဆာဝတာ၊ အဘယ်မျှဖြင့်၊ သုဝိသုဒ္ဓိ၊ စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတီတိ၊ ဖြစ်သနည်းဟု မေး၏။

အဖြေ။ ။အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်။ ဘိက္ခု၊ ယောဂီရဟန်းသည်၊ ပဉ္စန္ဒံ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာနံ၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့၏၊ ယတောခေါ သမုဒယဉ္စ အတ္တင်္ဂမဉ္စ၊ အသစ်အသစ်ဖြစ်သည်၊ ချုပ်သည်တိုင်အောင်၊ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်တိုင်း၊ ပဇာနာတိ၊ သိ၏။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်၊ ဒဿနံ၊ ယောဂီ၏ဉာဏ်အထင်အမြင်သည်၊ ဧတ္တာဝတာခေါ၊ ဤမျှဖြင့်၊ သုဝိသုဒ္ဓိ၊ စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတီတိ၊ ဖြစ်၏ဟု ဖြေ၏။ (၂)

အမေး။ ။အထခေါ၊ ထိုအခါ၊ သောဘိက္ခု၊ ထိုမေးတဲ့ရဟန်းက၊ အသန္တုဋ္ဌော၊ ထိုရဟန်းအဖြေဖြင့် မရောင့်ရဲနိုင်၍၊ တံဘိက္ခု၊ ထိုရဟန်းတပါးကို၊ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်၊ ဒဿနံ၊ ယောဂီရဟန်း၏ဉာဏ်အထင်အမြင်သည်၊ ကိစ္ဆာဝတာ၊ အဘယ်မျှဖြင့်၊ သုဝိသုဒ္ဓိ၊ စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတီတိ၊ ဖြစ်သနည်းဟု မေး၏။

အဖြေ။ ။အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်၊ ဘိက္ခု၊ ယောဂီရဟန်းသည်၊ စတုန္ဒံ မဟာဘူတာနံ၊ မဟာဘုတ်လေးပါးတို့၏၊ ယတော သမုဒယဉ္စ အတ္တင်္ဂမဉ္စ၊ အသစ်အသစ်ဖြစ်သည်၊ ချုပ်သည်တိုင်အောင်၊ ယထာဘူတံ၊ ဟုတ်တိုင်း၊ ပဇာနာတိ၊ သိ၏။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်၊ ဒဿနံ၊ ယောဂီ၏ဉာဏ်အထင်အမြင်သည်၊ ဧတ္တာဝတာ၊ ဤမျှဖြင့်၊ သုဝိသုဒ္ဓိ၊ စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတီတိ၊ ဖြစ်၏ဟု ဖြေ၏။ (၃)

အမေး။ ။အထခေါ၊ ထိုအခါ၊ သောဘိက္ခု၊ ထိုမေး
 တဲရဟန်းက၊ အသန္တုဋ္ဌော၊ ထိုရဟန်းအဖြေဖြင့် မရောင့်ရဲနိုင်၍၊
 တံဘိက္ခု၊ ထိုရဟန်းတပါးကို၊ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်၊ ဒဿနံ၊
 ယောဂီရဟန်း၏ဉာဏ်အထင်အမြင်သည်၊ ကိတ္တာဝတာ၊ အဘယ်
 မျှဖြင့်၊ သုဝိသုဒ္ဓံ၊ စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတီတိ၊ ဖြစ်သနည်းဟု
 မေး၏။

အဖြေ။ ။အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်၊ ဘိက္ခု၊ ယောဂီရဟန်း
 သည်၊ ယံကိဉ္စိသမုဒယဓမ္မံ၊ အလုံးစုံသောဖြစ်သောသဘော၊
 တံသဗ္ဗံ၊ ထိုဖြစ်သောသဘောအလုံးစုံကား၊ နိရောဓဓမ္မံ၊ ချုပ်
 သောသဘော၊ ဣတိခေါယတော၊ ဤမျှတိုင်အောင်၊ ယထာ
 ဘူတံ၊ ဟုတ်တိုင်း၊ ပဇာနာတိ၊ သိ၏။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်၊ ဒဿနံ၊
 ယောဂီ၏ဉာဏ်အထင်အမြင်သည်၊ ဣတ္တာဝတာ၊ ဤမျှဖြင့်၊ သုဝိ
 သုဒ္ဓံ၊ စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတီတိ၊ ဖြစ်၏ဟုဖြေ၏။ (၄)

အမေး။ ။အထခေါ၊ ထိုအခါ၊ သောဘိက္ခု၊ ထိုမေးတဲ
 ရဟန်းက၊ အသန္တုဋ္ဌော၊ ထိုရဟန်းတို့အဖြေဖြင့် မရောင့်ရဲနိုင်၍၊
 ဘဂဝန္တံ၊ မြတ်စွာဘုရားကို၊ တေဝစနံ၊ ထိုအလုံးစုံသောစကားကို၊
 အဝေ၀ါ၊ မေးလျှောက်၏။

ဘိက္ခု၊ ရဟန်း၊ သေယျထာပိ၊ ဥပမာမည်သည်ကား၊
 ပုရိသဿ၊ ယောက်ျားအား၊ ကိံသုကော၊ ပေါက်ပင်ကို၊ အဒိဋ္ဌ
 ပုဗ္ဗော၊ မမြင်ဘူးသည်၊ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ သော၊ ထိုယောက်ျား
 သည်၊ တံပုရိသံ၊ ထိုယောက်ျားကို၊ ဘောပုရိသ၊ အိုယောက်ျား၊
 ကိံသုကော၊ ပေါက်ပင်ကား၊ ကိဒိသောတိ၊ အဘယ်အပင်
 နည်းဟု မေး၏။

အဖြေ။ ။သော၊ ထိုယောက်ျားသည်၊ အမွှောပုရိသ၊ အိုဘဲ ယောက်ျား၊ ကိံသုကော၊ ပေါက်ပင်ကား၊ ကာဠကော၊ နက်တဲ့အပင်ဘဲဟု ဖြေ၏။ ဘိက္ခု၊ ရဟန်း၊ တေနခေါပနသမယေန၊ ဖြေတဲ့ယောက်ျားမြင်စဉ် ထိုအခါက၊ ကိံသုကော၊ ပေါက်ပင်သည်၊ တာဒိသောဝ၊ ထိုနက်တဲ့အပင်သည်၊ အဿ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (၁)

အမေး။ ။ဘိက္ခု၊ ရဟန်း၊ အထခေါ၊ ထိုအခါ၊ သောပုရိသော၊ ထိုမေးတဲ့ယောက်ျားက၊ အသန္တုဋ္ဌော၊ အားမရ၍၊ တံပုရိသံ၊ ထိုတယောက်ယောက်ျားကို၊ ဘောပုရိသ၊ အိုယောက်ျား၊ ကိံသုကော၊ ပေါက်ပင်ကား၊ ကိဒိသောတိ၊ အဘယ်အပင်နည်းဟု မေး၏။

အဖြေ။ ။သော၊ ထိုယောက်ျားက၊ အမွှောပုရိသ၊ အိုဘဲ ယောက်ျား၊ ကိံသုကော၊ ပေါက်ပင်ကား၊ လောဟိတကော၊ နီတဲ့အပင်ဘဲဟု ဖြေ၏။ (၂)

အမေး။ ။ဘိက္ခု၊ ရဟန်း၊ အထခေါ၊ ထိုအခါ၊ သောပုရိသော၊ ထိုမေးတဲ့ယောက်ျားက၊ အသန္တုဋ္ဌော၊ အားမရ၍၊ တံပုရိသံ၊ ထိုတယောက်ယောက်ျားကို၊ ဘောပုရိသ၊ အိုယောက်ျား၊ ကိံသုကော၊ ပေါက်ပင်ကား၊ ကိဒိသောတိ၊ အဘယ်အပင်နည်းဟုမေး၏။

အဖြေ။ ။သော၊ ထိုယောက်ျားက၊ အမွှောပုရိသ၊ အိုဘဲ ယောက်ျား၊ ကိံသုကော၊ ပေါက်ပင်ကား၊ ဩစီရကဇာတော၊ အာဒိန္နသိပါဠိကော၊ ရွက်သစ်ပုရစ်တန်လဲရှိ၊ အသစ်ယူတဲ့အသီးလဲရှိ၏ဟု ဖြေ၏။ (၃)

အမေး။ ။အထခေါ၊ ထိုအခါ၊ ဘိက္ခု၊ ရဟန်း၊ သောပုရိသော၊ ထိုယောက်ျားက၊ အသန္တုဋ္ဌော၊ အားမရ၍၊ တံပုရိသံ၊ ထိုတယောက်ယောက်ျားကို၊ အမ္ဘောပုရိသ၊ အိုဘဲ၊ ယောက်ျား၊ ကိံသုကော၊ ပေါက်ပင်ကား၊ ကိဒိသောတိ၊ အဘယ်အပင်နည်းဟု မေး၏။

အဖြေ။ ။သော၊ ထိုယောက်ျားက၊ အမ္ဘောပုရိသ၊ အိုဘဲ၊ ယောက်ျား၊ ကိံသုကော၊ ပေါက်ပင်ကား၊ ဗဟလပတ္တပ လာသော သန္တုဋ္ဌာယော၊ ထူထပ်တဲ့အရွက်လဲရှိ၊ မြေတဲ့အရိပ်လဲ ရှိ၏ဟု ဖြေ၏။ (၄)

ဘိက္ခု၊ ရဟန်း၊ ဧဝမေဝခေါ၊ ဤအတူသာလျှင်၊ ယထာယထာ ယေနယေန ပဋိပဒါနုက္ကမေန၊ အကြင်အကြင် မိမိကျင့်စဉ်အားဖြင့်၊ အဓိမုတ္တာနံ၊ နှလုံးသွင်းကုန်သော၊ တေသံ သပ္ပုရိသာနံ၊ ထိုထိုအရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ ဒဿနံ၊ ဉာဏ်အထင် အမြင်သည်၊ ဝိသုဒ္ဓါစင်ကြယ်၏။ တထာတထာ ခေါ်တေနတေန ပဋိပဒါနုက္ကမေန၊ ထိုထိုကျင့်စဉ်အားဖြင့်၊ တေဟိသပ္ပုရိသေဟိ၊ ထိုထိုအရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဗျာကတံ၊ ဖြေကြားပြောဆို အပ်၏။

ဂန္ထန္တရအပ္ပဿုတ အရိယာဟူသမျှ ကိုယ်ကျင့်စဉ်အတိုင်း ကိုယ်ထင်မြင်ဘူးတိုင်း သူတပါးတို့အား နည်းလဲပေး၏။ ဉာဏ် အထင်အမြင်ကိုလဲ ဆုံးဖြတ်နိုင်၏။ ကိုယ် ဉာဏ် အထင်အမြင်နှင့် လက္ခဏာတူသည်ကို အမှန်ပြု၏။

၅-အချက် အဖြေပြီး၏။

၁၂၉၃-ခုသီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၂-ရက် နေ့ ၁၂နာရီ အချိန်တွင် ဖြေဆိုပြီးသည်။

ကြို့ပင်ကောက် ဆရာဖော့အမေး၊ သထုံ မင်းကွန်း ဇေတဝန် ဆရာတော်အဖြေ။

(အဖြေတရပ်)

မုံရွာဒီစတြိတ်ယင်းမာပင်မြို့ မြေပိုင်ရှင် ဦးဘိုးခင်အမေး၊ သထုံမြို့ မင်းကွန်း ဇေတဝန် ဆရာတော်အဖြေ။

အမေးပုစ္ဆာ စကားလာကို သင့်မသင့် ထောက်ချင့်၍ အသင့်တခုတည်းကိုသာ အလေးတမူ အရေးယူ၍ ဖြေဆိုလိမ့် မည်။

သတ္တဝါဟူသမျှနှင့် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာ ဟု မေးသော ၁-ပုစ္ဆာ၌ ဖြေဆိုပုံကား-

“ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တမ္ပိ တမ္ပိ သတ္တနိကာယေ ဇာတိ” ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် သတ္တဝါဟူသမျှ၌ သတ္တဝါ ဟူသမျှ၏ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးသည် ဒုက္ခသစ္စာဟု ဆိုရမည်၊ သတ္တဝါ ဒုက္ခသစ္စာမထိုက်။

“ယေန ရူပေန တထာဂတံ တိဠန္တံ စရန္တံ ပညာပယမာ နော ပညာပေယျ” ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် သတ္တဝါ ပညတ် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတွင် ရုပ်သည် ရူပက္ခန္ဓာ၊ နာမ်သည် နာမက္ခန္ဓာလေးပါး၊ နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးအရ ခန္ဓာ ၅-ပါးသာလျှင် ပရမတ်

အားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်သည်။ သတ္တဝါသည် ပရမတ်အားဖြင့် ထင်ရှားဖြစ်သည်မဟုတ်။

ယာ ဒေဝဒတ္တဿ ဇာတိ၊ ယာ သောမဒတ္တဿ ဇာတိတိ ဧဝံ ခိဝသမ္ပိ ကထိယမာနေ နေဝ သတ္တာ ပရိယာဒါနံ ဂစ္ဆန္တိ၊ န သဗ္ဗံ အပရတ္ထဒီပနံ သိဇ္ဈတိ၊ ဣမေဟိပန ဒွိဟိ ပဒေဟိ ကောစိ သတ္တာ အပရိယာဒိန္နော ဟောတိ၊ န ကိဉ္စိ အပရတ္ထဒီပနံ သိဇ္ဈတိ၊ တေန ဝုတ္တံ “ယာ တေသံ တေသံ သတ္တာန”န္တိ။

သတ္တနိကာယေတိ သတ္တာနံ နိကာယေ သတ္တယဋ္ဌာယံ သတ္တသမူဟေတိ အတ္ထော၊ အယံ တာဝ သမ္ပုတိကထာ။

ဣဒါနိ ပရမတ္ထကထာ ဟောတိ၊ ခန္ဓာ ဧဝ ဟိ ပရမတ္ထ တော ပါတုဘဝန္တိ၊ န သတ္တာ။

၁-အဖြေပြီး၏။

သတ္တဝါဖြစ်ရာဖြစ်ကြောင်း ကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့် ရုပ် နာမ်နှစ်ပါး ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော လောဘသည် သမုဒယသစ္စာ ဟု မေးသော ၂-ပုစ္ဆာ၌ ဖြေဆိုပုံကား—

“ယေ ကမ္မံ ကရိယန္တိ ကလျာဏံ ဝါ ပါပကံ ဝါ၊
တေ တဿ ဝိပါကံ အနုဘဝိယန္တိ” ဟူသော ပါဠိ။

“သဗ္ဗေ ကမ္မဿကာ သတ္တာ၊

ကမ္မံ သတ္တေ ဝိပစ္စတိ။

ဟိနပဏိတဘာဝါယ၊

န စိန္တာယ သမိဒ္ဓိနော” ဟူသော ဂါထာ။

ဤပါဠိ၊ ဤဂါထာတို့ကို ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် သတ္တဝါဖြစ်ရာ ဖြစ်ကြောင်း ကုသိုလ်အကုသိုလ်နှင့်ဟု ဆိုသော် ကား ဆိုသင့်၏။ ဆိုသင့်သော်လည်း ကုသိုလ်အကုသိုလ် သတ္တဝါ ဖြစ်ကြောင်းမဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား နာမ်ရုပ် နှစ်ပါး၏ ဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် “ဘဝပစ္စယာ ဇာတိ” ဟု သတ္တဝါ ပညတ် နှုတ်၊ အကြောင်းကမ္မဘဝ ကုသိုလ်အကုသိုလ်နှင့် အကျိုးနာမ်ရုပ် ပရမတ်ကိုထုတ်သည်။ ပရမတ်မှသာ သစ္စာထိုက်၏။ ပညတ်မှာ သစ္စာမထိုက်ပါသောကြောင့် နာမ်ရုပ် နှစ်ပါး ဖြစ်ကြောင်း ကုသိုလ်အကုသိုလ်နှင့် လောဘသည် သမုဒယသစ္စာဟု ဆိုရမည်။

တတ္ထ ကတမော ဒုက္ခသမုဒယော၊ တဏှာ စ အဝသေ သာ စ ကိလေသာ၊ အဝသေသာ စ အကုသလာ ဓမ္မာ၊ တိဏိ စ ကုသလမူလာနိ သာသဝါနိ၊ အဝသေသာ စ သာ သဝါ ကုသလာ ဓမ္မာ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ဒုက္ခသမုဒယော။

ဣဒါနိ အဘိဓမ္မဘာဇနီယတောတိ တတ္ထ အရိယသစ္စာ နီတိ အဝတူာ နိပ္ပဒေသတော ပစ္စယသင်္ခါတံ သမုဒယံ ဒေသေတုံ စတ္တာရိ သစ္စာနီတိ ဝုတ္တံ။

သာသဝ ပစ္စည်းမှန်က ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတ ပင် ဖြစ်သော်လည်း ပစ္စည်းအခိုက်အတန့်ကျသော် သမုဒယသစ္စာ ကောက်၊ ပစ္စယုပ္ပန်အခိုက်အတန့်ကျသော် ဒုက္ခသစ္စာကောက်ဟု အကြွင်းမရ နိပ္ပဒေသ မှာလိုတော်မူသည်။

၂-အဖြေပြီး၏။

သတ္တဝါဟူသမျှ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်နှင့် ရုပ်နာမ် နှစ်ပါး ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာဟု မေးသော ၃-ပုစ္ဆာ၌ ဖြေဆိုပုံကား—

ယေန ရူပေန တထာဂတံ တိဋ္ဌန္တံ စရန္တံ ပညာပယမာ
 နော ပညာပယယျ၊ တဿ ရူပဿ ခယာ ဝိရာဂါ နိရောဓာ
 စာဂါပဋိနိဿဂ္ဂါ၊ ရူပသင်္ခယေ ဝိမုတ္တော တထာဂတော
 အတ္တိတိပိ န ဥပေတိ၊ နတ္တိတိပိ န ဥပေတိ၊ အတ္တိနတ္တိတိပိ
 နဥပေတိ၊ နေဝတ္တိ နောနတ္တိတိပိ န ဥပေတိ၊ အထခေါ
 ဂမ္ဘီရော အပ္ပမေယျော အသင်္ချေယျော နိဗ္ဗုတောတိ ယေဝ
 သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ၊ ခယာ ရာဂဿ၊ ခယာ ဒေါသဿ၊ ခယာ မော
 ဟဿ ယာယ ဝေဒနာယ ယာယ သညာယ ယေဟိ သင်္ခါ
 ရေဟိ ယေန ဝိညာဏေန၊ ပ။

ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် သတ္တဝါဟူသမျှ ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်နှင့်ဟု မဆိုရ၊ အဘာဝပညတ် ဆိုသော်လည်း အပို၊ နာမ် ရုပ် နှစ်ပါးချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာဟု ဆိုရမည်၊ ဤသို့ နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုသော စကားလည်း ဥပစာ၊ မုချမဟုတ်၊ စင်စစ်မူကား နာမ်ရုပ်နှစ်ပါး မဖြစ်ဘဲချုပ်သော နိဗ္ဗာန်ဟုဆိုမှသာ မုချနိရောဓသစ္စာ ရနိုင်သည်။

သင်္ခါရနိရောဓောတိ သင်္ခါရာနံ အနုပ္ပါဒနိရောဓော။
 နိရောဓော ဟောတီတိ အနုပ္ပါဒေါ ဟောတိ။

ရူပံ စေ ဘိက္ခု နာနုသေတိ၊ န တေန သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ၊
 ဝေဒနံ စေ၊ သညံ စေ၊ သင်္ခါရေ စေ၊ ဝိညာဏံ စေ ဘိက္ခု
 နာနုသေတိ၊ န တေန သင်္ခံ ဂစ္ဆတိ။

မုချ၊ ဥပစာ နှစ်ပါးတို့တွင် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတို့၏ မဖြစ်
ဘဲ ချုပ်သော နိဗ္ဗာန်သည် နိရောဓသစ္စာဟု မုချဆိုရမည်။ ထို
ကြောင့်—

“ဥပ္ပါဒေ အာဒိနဝံ ဒိသ္မာ အနုပ္ပါဒေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိ။
အနုပ္ပါဒေတိ နိဗ္ဗာနေ။ ရူပ သင်္ခယေတိ ရူပါနံ သင်္ခယသင်္ခါ
တေ နိဗ္ဗာနေ”ဟု ဟောမိန့်၏။

၃-အဖြေပြီး၏။

သတ္တဝါ ဟူသမျှ ချုပ်ကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်နှင့်
ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ချုပ်ရာ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော
ကုသိုလ်သည် မဂ္ဂသစ္စာဟုမေးသော ၄-ပုစ္ဆာ၌ ဖြေဆိုပုံကား—

“ပရမတ္ထတော ပန နာမရူပမတ္ထမေဝ အတ္ထိ။ နာမရူပ
တော ဥဒ္ဓံ အညော သတ္တော ဝါ၊ ပုဂ္ဂလော ဝါ၊ ဒေဝေါ
ဝါ၊ ဗြဟ္မာ ဝါ နတ္ထိတိ နိဗ္ဗံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ ပဿတော ဟိ
ဒဿနံ ယထာဘူတဒဿနံ နာမ ဟောတိ၊ ယော ပနေတံ
ယထာဘူတဒဿနံ ပဟာယ သတ္တော အတ္ထိတိ ဂဏှာတိ၊
သော တဿ ဝိနာသံ အနုဇာနေယျ၊ အဝိနာသံ ဝါ။
အဝိနာသံ အနုဇာနန္တော သဿတေ ပတတိ၊ ဝိနာသံ အနု
ဇာနန္တော ဥစ္ဆေဒေ ပတတိ”

ဟု လာသောကြောင့် သတ္တဝါဟူသမျှ ချုပ်ကြောင်း
ဖြစ်သော ကုသိုလ်နှင့်ဟု မဆိုရ။

ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး မဖြစ်ဘဲချုပ်သော နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်
ကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်သည် မဂ္ဂသစ္စာဟုဆိုမှ ပါဠိ၊ အဋ္ဌ

ကထာ၊ ဋီကာ ယုတ္တိသာဓက ညီမျှ၍ အမှန်ကျသည် မှတ်ရမည်။

ရူပံ န သတ္တော၊ န ဇီဝေါ၊ န နရော၊ န မာဏဝေါ၊
 န ဣတ္ထိ၊ န ပုရိသော၊ နာဟံ၊ န မမ၊ န အညဿ၊ န ကဿစိ။
 ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရာ၊ ဝိညာဏံ န သတ္တော၊ န
 ဇီဝေါ၊ န နရော၊ န မာဏဝေါ၊ န ဣတ္ထိ၊ န ပုရိသော၊ နာဟံ၊
 န မမ၊ န အညဿ၊ န ကဿစိ။ (ဤကား သတ္တဝါ အစင်ဆေးပုံ)

သေယျထာပိ တရုဏော ရုက္ခော အဇာတဖလော၊ တမေ
 နံ ပုရိသော မူလံ ဆိန္ဒေယျ။ ယေ တဿ ရုက္ခဿ အဇာတ
 ဖလော၊ တေ အဇာတာယေဝ နဇာယန္တိ။ ပ၊ ဝေမေဝ ဥပ္ပါ
 ဒေါ ဟေတု၊ ဥပ္ပါဒေါ ပစ္စယော ကိလေသာနံ နိဗ္ဗတ္တိယာ၊
 ဥပ္ပါဒေ အာဒိနဝံ ဒိဿှာ အနုပ္ပါဒေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိ၊ အနုပ္ပါ
 ဒေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတ္တာ ယေ ဥပ္ပါဒပစ္စယာ ကိလေသာ နိဗ္ဗတ္တေ
 ယံ။ တေ အဇာတာယေဝ န ဇာယန္တိ။ ပ၊ ဧဝံ ဟေတု
 နိရောဓာ ဒုက္ခနိရောဓော။ (ဤကား မဂ်ကိစ္စ အစင်ဆေးပုံ)

ဥပ္ပါဒ၊ ပဝတ္တ၊ နိမိတ္တ၊ အာယူဟနာ ပစ္စုပ္ပန္နဘဝဝသေန
 ဂဟိတာ။ အပိ စ အတ္တနော သန္တာနေ အနုပ္ပါဒေတွာပိ
 ယေ ဓမ္မာ ကေဝလံ အပရပ္ပစ္စယေန ဉာဏေန ဉာတာ၊ တေ
 သစ္စိကတာ ဟောန္တိ။ (ဤကား နိရောဓဌာန သစ္စိကာတဗ္ဗ
 ထင်ပုံ)

“အနုပ္ပါဒေ စိတ္တံ ပက္ခန္ဓတိ” ပုဒ်အရ ပစ္စုပ္ပန် ခန္ဓာပဉ္စက
 ဖြစ်ဆဲသော ဥပါဒ်၌ အပြစ်ကိုမြင်ခြင်းကြောင့် အသစ် အသစ်

၁၀ မဖြစ်သော အနုပ္ပါဒ နိဗ္ဗာန်သို့ ပြေးဝင်သော မဂ်စိတ် ကုသိုလ်စိတ္တပ္ပုပ္ပါဒ် ရ၏။ ထိုမဂ်ကုသိုလ်စိတ္တပ္ပုပ္ပါဒ်၌ရှိသော သမ္မာ ဒိဋ္ဌိအစ သမ္မာသမာဓိ အဆုံးရှိသော မဂ္ဂင်တရားကိုယ် ၈-ပါးဟု ဆိုအပ်သော ကုသိုလ်ကိုသာ လောကုတ္တရာ မဂ္ဂသစ္စာကောက်၊ ကြွင်းသော မဂ်ကုသိုလ် စိတ္တပ္ပုပ္ပါဒ် ၂၉-ခုကို သစ္စဝိမုတ်ထုတ်။

၄.အဖြေပြီး၏။

ဦးဘိုးခင်အမေး၊ ဇေတဝန်ဆရာတော်အဖြေ။

(အဖြေတရပ်)

ဦးမြတ်ကျော် အမေး၊ သထုံ မင်းကုန်းဆရာတော် အဖြေ။

ဝတ္ထု ၆-ပါး၊ ဒွါရ ၆-ပါး၊ အာရုံ ၆-ပါး၊ ဝိညာဏ် ၆-ပါး၊ ဝီထိ ၆-ပါး၊ ဝိသယပဝတ္တိ ၆-ပါး။

ထို ၆-ပါးတို့တွင်-

ဝတ္ထု ၆-ပါးဟူသော်ကား စက္ခုဝတ္ထု၊ သောတဝတ္ထု၊ ဃာနဝတ္ထု၊ ဇိဝှာဝတ္ထု၊ ကာယဝတ္ထု၊ ဟဒယဝတ္ထု။

ဒွါရ ၆-ပါးဟူသော်ကား စက္ခုဒွါရ၊ သောတဒွါရ၊ ဃာနဒွါရ၊ ဇိဝှာဒွါရ၊ ကာယဒွါရ၊ မနောဒွါရ။

အာရုံ ၆-ပါးဟူသော်ကား ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရသာရုံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံ။

ဝိညာဏ် ၆-ပါး ဟူသော်ကား စက္ခုဝိညာဏ်၊ သောတဝိညာဏ်၊ ဃာနဝိညာဏ်၊ ဇိဝှာဝိညာဏ်၊ ကာယဝိညာဏ်၊ မနောဝိညာဏ်။

ဝီထိ ၆-ပါးဟူသော်ကား စက္ခုဒွါရဝီထိ၊ သောတဒွါရဝီထိ၊ သာနုဒွါရဝီထိ၊ ဇိဝှာဒွါရဝီထိ၊ ကာယဒွါရဝီထိ၊ မနောဒွါရဝီထိ။

ဝိသယပဝတ္ထိ ၆-ပါး ဟူသော်ကား အတိမဟန္တာရုံ၊ မဟန္တာရုံ၊ ပရိတ္တာရုံ၊ အတိပရိတ္တာရုံ၊ ဝိဘူတာရုံ၊ အဝိဘူတာရုံ။

ဝိသယပဝတ္ထိ ၆-ပါးတို့တွင် အတိမဟန္တာရုံ၊ မဟန္တာရုံ၊ ပရိတ္တာရုံ၊ အတိပရိတ္တာရုံ ၄-ပါး သည် ပဉ္စဒွါရ၌ဖြစ်၏။
ဖြစ်ပုံကား-

ရူပါရုံအဆင်းသည် အတိတဘဝင် တချက်လွန် နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်၍ ၎င်းအတိတဘဝင် တချက်လွန်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုပသာဒ မျက်စိအား ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ရှိသော်-

၁-အတိတဘဝင်၊ ၂-ဘဝင်္ဂစလန၊ ၃-ဘဝင်္ဂပစ္ဆေဒ၊ ၄-ပဉ္စဒွါရဝဇ္ဇန်း၊ ၅-စက္ခုဝိညာဏ်၊ ၆-သမ္ပုဋ်စိုဏ်း၊ ၇-သန္တိရဏ၊ ၈-ဝုဋ္ဌော၊ ၉-ဇော၊ ၁၀-ဇော၊ ၁၁-ဇော၊ ၁၂-ဇော၊ ၁၃-ဇော၊ ၁၄-ဇော၊ ၁၅-ဇော၊ ၁၆-တဒါရုံ၊ ၁၇-တဒါရုံ။

စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်၊ ခဏငယ် ၅၁-ချက် အသက်ရှိသည် ဖြစ်၍ ဒုတိယ တဒါရုံ၏ ဘင်နှင့် ပြိုင်၍ ရူပါရုံအဆင်း ချုပ်၏။
(ဤကား အတိမဟန္တာရုံဝီထိ)

ရူပါရုံအဆင်းသည် အတိတဘဝင် ၂-ချက်လွန်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်၍ ၎င်းအတိတဘဝင် ၂-ချက်လွန်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုပသာဒ မျက်စိအား ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ရှိသော်-

၁-၂-အတိတဘဝင်၊ ၃-ဘဝင်စလန၊ ၄-ဘဝင်ပစ္ဆေဒ၊
၅-ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ ပ၊ ၁၆-သတ္တမဇော၊ ၁၇-ပဌမဘဝင်။

စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်၊ ခဏငယ် ၅၁-ချက်အသက်ရှိသည်
ဖြစ်၍ ပဌမဘဝင်၏ ဘင်နှင့်ပြိုင်၍ ရူပါရုံအဆင်းချုပ်၏။ (၁)

ရူပါရုံအဆင်းသည် အတိတဘဝင် ၃-ချက်လွန်နှင့်၊ ပ။

၁-၂-၃-အတိတဘဝင်၊ ၄-ဘဝင်စလန၊ ၅-ဘဝင်ပစ္ဆေဒ၊
၆-ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ ၇-စက္ခုဝိညာဏ်၊ ၈-သမ္ပဒိစ္ဆိင်း၊ ၉-သန္တိ
ရဏ၊ ၁၀-ဝုဠော၊ ၁၁-မှ ၁၇-ဇော ၇-ကြိမ်။

ပ၊ သတ္တမဇော၏ ဘင်နှင့်ပြိုင်၍ ရူပါရုံအဆင်း
ချုပ်၏။ (၂) (ဤကား မဟန္တာရုံ ၂-ဝီထိ)

ရူပါရုံအဆင်းသည် အတိတဘဝင် ၄-ချက်လွန်နှင့်
ဥပါဒ်ပြိုင်၍ ၎င်းအတိတဘဝင် ၄-ချက်လွန်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်
သော စက္ခုပသာဒ မျက်စိအား ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သည်
ရှိသော်—

အတိတဘဝင် ၄-ကြိမ်၊ ၅-ဘဝင်စလန၊ ၆-ဘဝင်
ပစ္ဆေဒ၊ ၇-ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ ၈-စက္ခုဝိညာဏ်၊ ၉-သမ္ပဒိစ္ဆိင်း၊
၁၀-သန္တိရဏ၊ ၁၁-၁၂-၁၃-ဝုဠော ၃-ကြိမ်၊ ၁၄-မှ ၁၇-
ဘဝင် ၄-ကြိမ်။

စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်၊ ခဏငယ် ၅၁-ချက်အသက်ရှိသည်
ဖြစ်၍ စတုတ္ထဘဝင်၏ ဘင်နှင့်ပြိုင်၍ ရူပါရုံအဆင်းချုပ်၏။
(ပဌမ)

ရူပါရုံအဆင်းသည် အတိတဘဝင် ၅-ချက်လွန်နှင့်၊ ပ။

အတိတဘဝင် ၅-ကြိမ်၊ ၆-ဘဝင်စလန၊ ၇-ဘဝင်ပစ္ဆေဒ၊
၈-ပဉ္စဒါရာဝဇ္ဇန်း၊ ၉-စက္ခုဝိညာဏ်၊ ၁၀-သမ္ပဒိစ္ဆိင်း၊ ၁၁-

သန္တိရဏ၊ ၁၂-၁၃-၁၄-ဝုဋ္ဌော ၃-ကြိမ်၊ ၁၅-၁၆-၁၇- ဘဝင် ၃-ကြိမ်။ (ဒုတိယ)

အတိတဘဝင် ၆-ကြိမ်၊ ပ၊ ဝုဋ္ဌော ၃-ကြိမ်၊ ဘဝင် ၂-ကြိမ်။ (တတိယ)

အတိတဘဝင် ၇-ကြိမ်၊ ပ၊ ဝုဋ္ဌော ၃-ကြိမ်၊ ဘဝင် ၁-ကြိမ်။ (စတုတ္ထ)

အတိတဘဝင် ၈-ကြိမ်၊ ပ၊ ဝုဋ္ဌော ၃-ကြိမ်။ (ပဉ္စမ)

အတိတဘဝင် ၉-ကြိမ်၊ ပ၊ ဝုဋ္ဌော ၂-ကြိမ်။ (ဆဋ္ဌမ)
(ဤကား ပရိတ္တာရုံ ၆-ဝီထိ)

ရူပါရုံအဆင်းသည် အတိတဘဝင် ၁၀-ချက်လွန်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်၍ ၎င်းအတိတဘဝင် ၁၀-ချက်လွန်နှင့် ဥပါဒ်ပြိုင်သော စက္ခုပသာဒ မျက်စိအား ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သည် ရှိသော်-

အတိတဘဝင် ၁၀-ကြိမ်၊ ဘဝင်လန ဘဝင်ပစ္ဆေဒ ၂-ကြိမ်၊ ဘဝင် ၅-ကြိမ်။

စိတ္တက္ခဏ ၁၇-ချက်၊ ခဏငယ် ၅၁-ချက် အသက်ရှိသည် ဖြစ်၍ ပဉ္စမဘဝင်၏ ဘင်နှင့်ပြိုင်၍ ရူပါရုံအဆင်း ချုပ်၏။

၁။ ပဌမ၊ ရှေ့အတိတဘဝင် ၁၀-ချက်၊ အလယ် ဘဝင် ၂-ချက်၊ နောက်ဘဝင် ၅-ချက်။

၂။ ဒုတိယ၊ ရှေ့အတိတဘဝင် ၁၁-ချက်၊ အလယ် ဘဝင် ၂-ချက်၊ နောက်ဘဝင် ၄-ချက်။

၃။ တတိယ၊ ရှေ့အတိတဘဝင် ၁၂-ချက်၊ အလယ် ဘဝင် ၂-ချက်၊ နောက်ဘဝင် ၃-ချက်။

- ၄။ စတုတ္ထ၊ ရှေ့အတိတဘဝင် ၁၃-ချက်၊ အလယ်ဘဝင် ၂-ချက်၊ နောက်ဘဝင် ၂-ချက်။
- ၅။ ပဉ္စမ၊ ရှေ့အတိတဘဝင် ၁၄-ချက်၊ အလယ်ဘဝင် ၂-ချက်၊ နောက်ဘဝင် ၁-ချက်။
- ၆။ ဆဌမ၊ ရှေ့အတိတဘဝင် ၁၅-ချက်၊ အလယ်ဘဝင် ၁-ချက်၊ နောက်ဘဝင်ပစ္ဆေဒ ၁-ချက်။
(ဤကား အတိပရိတ္တာရုံ ၆-ဝိထိ)
- ၁။ အတိမဟန္တာရုံသည် တဒါရုံအဆုံးရှိသောကြောင့် တဒါရမ္မဏဝါရ။
- ၂။ မဟန္တာရုံသည် ဇော အဆုံးရှိသောကြောင့် ဇဝနဝါရ။
- ၃။ ပရိတ္တာရုံသည် ဝုဋ္ဌော အဆုံးရှိသောကြောင့် ဝေဠုဗ္ဗနဝါရ။
- ၄။ အတိပရိတ္တာရုံသည် ဝိထိစိတ်မပါ၊ ဘဝင်ချည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် မောဃဝါရ။ (ဤကား ဝါရ ၄-ပါး)

၎င်းပြင် ဝိထိ၌ ၄-ဝါရသဘောကို ဝိပဿနာအခါ ကာလ စိတ်ဖြစ်စဉ်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ပါ စပ်ယှဉ်၍ သိလိုပါသည်ဘုရား ဟူသော ပဌမ အမေး၌—

ကထဉ္စ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဆဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတော ဟောတိ၊
ဣဓ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသ္မာ နေဝ သုမနော
ဟောတိ၊ န ဒုမ္မနော၊ ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော
သမ္ပဇာနော၊ သောတေန သဒ္ဓိ သုတံ၊ ပ၊ ဃာနေန ဂန္ဓံ

သာယိတွာ၊ ပ၊ ဇိဝှာယ ရသံ သာယိတွာ၊ ပ၊ ကာယေန
ဖောဠဗ္ဗံ ဖုသိတွာ၊ ပ၊ မနသာဓမ္မံ ဝိညာယ နေဝ သုမနော
ဟောတိ၊ န ဒုမ္မနော၊ ဥပေက္ခကော ဝိဟရတိ သတော
သမ္ပဇာနော၊ ဧဝံ ခေါဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော
ဟောတိ။

ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ ကထဉ္စ၊ အဘယ်သို့လျှင်၊ ဘိက္ခု၊
ရဟန်းသည်၊ ဆဠင်္ဂသမန္နာဂတော၊ ၆-ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်
စုံသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်သနည်း။ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်းတို့၊ ဣဓ၊
ဤသာသနာတော်မြတ်၌၊ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်၊ စက္ခုနာ၊ မျက်စိ
ဖြင့်၊ ရူပံ၊ အဆင်းကို၊ ဒိသ္မာ၊ မြင်၍၊ သုမနော၊ နှစ်သက်သော
စိတ်ရှိသည်။ နေဝဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဒုမ္မနော၊ မနှစ်သက်သော
စိတ်ရှိသည်။ နဟောတိ၊ မဖြစ်။ ဥပေက္ခကော၊ အညီ အညွတ်
ရှုလျက်၊ သတော၊ ထင်သောသတိရှိသည်ဖြစ်၍၊ သမ္ပဇာနော၊
သိသော သမ္ပဇ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဟရတိ၊ နေ၏။ ပ၊ ဘိက္ခဝေ၊ ရဟန်း
တို့၊ ဧဝံခေါ၊ ဤသို့လျှင်၊ ဘိက္ခု၊ ရဟန်းသည်၊ ဆဠင်္ဂသမန္နာ
ဂတော၊ ၆-ပါးသော အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဤသုတ်အရ ဆဠင်္ဂပေက္ခာ ကလျာဏပုထုဇဉ် ယုတ်
သော အပိုင်းအခြားအားဖြင့် နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ကိလေသာ
မခြားအောင် အမြင်သန်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ် မြင်သောအခါ
ကာလ အာရုံအားဖြင့် မဟန္တာရုံ၊ ဝါရအားဖြင့် ဇဝနဝါရ
နောက်ဘဝင်မှထ၍ တဒနုဂတ္တက မနောဒွါရဝီထိ ပဌမဒုတိယ၊
တတိယ အလွန် စတုတ္ထဝီထိဇော မဟာကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် မြင်သဟု
အမှတ်ပြု၏။

ကြားသော အခါကာလ, နံသော အခါကာလ, စားသောအခါကာလ, ထိသောအခါကာလ, အာရုံအားဖြင့် မဟန္တာရုံ, ဝါရအားဖြင့် ဇဝနဝါရ နောက်ဘဝင်မှထ၍ တဒန္တဝတ္ထက မနောဒွါရဝီထိ ပဌမ, ဒုတိယ, တတိယ အလွန် စတုတ္ထဝီထိဇော မဟာကုသိုလ်စိတ်ဖြင့် ကြားသဟု, နံသဟု, စားသဟု, ထိသဟု အမှတ်ပြု၏။ (ဈာနဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာကြည့်)

ပဉ္စဒါရေ တဒါရမ္မဏံ, ဇဝန, ဝေါဠုပ္ပန, မောဃဝါရ သင်္ခါတာနံ စတုန္ဒံ ဝါရာနံ ယထာက္ကမံ အာရမ္မဏဘူတာ ဝိသယပ္ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗျာ။ (သင်္ဂြိုဟ်ကြည့်)

စက္ခု, သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ ပြည့်စုံကြသမျှ သာမညအားဖြင့် အာရုံသက် အနည်းအများ အတိတဘဝင် အနည်းအများအားလျော်စွာ ဝါရ ၄-ပါးလုံးဖြစ်၏။

ပဌမပုစ္ဆာ၏အဖြေပြီး၏။

တဖန် ကာမာဝစရကြိယာစိတ်များ အခါကာလ ဖြစ်စဉ်နှင့် ပုဂ္ဂိုလ်အရပါ စပ်ယှဉ်၍ သိလိုပါသည်ဘုရား ဟူသော ဒုတိယပုစ္ဆာအမေး၌—

ကာမာဝစရ ကြိယာစိတ် ၁၁-ခု၊ အဟိတ်ကြိယာစိတ် ၃-ခု, မဟာကြိယာစိတ် ၈-ခု။

ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂-ယောက်၊ ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက် မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်, ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်။

ထိုပုဂ္ဂိုလ် ၁၂ - ယောက် တို့တွင် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်၌ မြင်သောကာလ၊ ကြားသောကာလ၊ နံသောကာလ၊ စားသောကာလ၊ ထိသောကာလ အဟိတ်ကြံယာ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် အာဝဇ္ဇန်း ကိစ္စဌာနအားဖြင့် ဖြစ်၏။ အဟိတ်ကြံယာ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် ဝုဋ္ဌောကိစ္စဌာနအားဖြင့် ဖြစ်၏။ သိသောကာလ အဟိတ်ကြံယာ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် အာဝဇ္ဇန်းကိစ္စဌာနအားဖြင့် ဖြစ်၏။

မဂ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၌ ကြံယာစိတ် မဖြစ်။

ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့၌ မြင်သောကာလ၊ ကြားသောကာလ၊ နံသောကာလ၊ စားသောကာလ၊ ထိသောကာလ အဟိတ်ကြံယာ ပဉ္စဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် အာဝဇ္ဇန်း ကိစ္စဌာနအားဖြင့် ဖြစ်၏။ သိသောကာလ အဟိတ်ကြံယာ မနောဒ္ဒါရာဝဇ္ဇန်းစိတ် အာဝဇ္ဇန်း ကိစ္စဌာနအားဖြင့် ဖြစ်၏။

ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ် ၄-ယောက်တို့တွင် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၌ မြင်သောကာလ၊ ကြားသောကာလ၊ နံသောကာလ၊ စားသောကာလ၊ ထိသောကာလ၊ သိသောကာလ မဟာကြံယာစိတ် ၈-ခုတွင် တခုခုသည် ဇောကိစ္စ ဇောဌာန ဖြစ်၏။ ရယ်ရွှင်သောကာလ ဟသိတုပ္ပာဒ် ဇောကိစ္စဖြစ်၏။

နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသောကာလ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ် ၉-ပါးတို့တွင် ရူပါဝစရကြံယာ ပဌမဈာန်၊ ဒုတိယဈာန်၊ တတိယဈာန် အပ္ပနာ ၃-ပါးတို့၏ ရှေ့ မဟာကြံယာ ပဌမဒွေ တခုခု ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလံ၊ ဂေါတြဘူ ဇောကိစ္စ ဖြစ်၏။

ရူပါဝစရကြိယာ စတုတ္ထဈာန်၊ အရူပါဝစရ ကြိယာ အာကာသာနဉာယတန,ဝိညာဏဉာယတန,အာကိဉာယတန, နေဝသညာ နာသညာယတနဈာန် အပ္ပနာ ၅-ပါးတို့၏ရှေ့ မဟာကြိယာ တတိယဒွေ တခုခု ပရိကံ, ဥပစာ,အနုလုံ, ဂေါတြဘူ ဇောကိစ္စဖြစ်၏။

အရဟတ္တဖလသမာပတ် ကာလ အရဟတ္တဖိုလ်၏ ရှေ့ မဟာကြိယာ ပဌမဒွေ တတိယဒွေ တခုခု ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူ ဇောကိစ္စဖြစ်၏။

ဘုံအားဖြင့် ကာမဘုံ, ရူပဘုံ၌ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စား၏။ ကာမ, ရူပ, အရူပ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စား၏။

နိရောဓသမာပတ်ကို ဝင်စားသောကာလ အနုပုဗ္ဗဝိဟာရသမာပတ် တပါးတပါး၏ရှေ့ သောမနဿ, ဥပေက္ခာပဌမဒွေ, တတိယဒွေ တခုခု ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူ ဇောကိစ္စကို ထောက်၍ ကာမ, ရူပ, အရူပ ဈာနသမာပတ်ဝင်စားသော ကာလ ဈာန်၏ရှေ့ သောမနဿ, ဥပေက္ခာ မဟာကြိယာ ပဌမဒွေ, တတိယဒွေ တခုခု ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘူ ဇောကိစ္စကို သိလေ။

သတ္တကသမ္ပဇညကာလ, သပ္ပါယသမ္ပဇညကာလ, ဂေါစရသမ္ပဇညကာလ, အသမ္မောဟသမ္ပဇညကာလ, ဓမ္မဿဝနကာလ, ဓမ္မဒေသနာကာလ စသည်မှတစ်ပါး အပ္ပနာကာလ လက္ခဏာပြကို ရှု,သိ,ထင်,မြင်အပ်၏။ ရှု,သိ,ထင်,မြင်ဘို့ သာဓက အချို့ကား—

တတ္ထ သောမနဿသဟဂတဇဝနာနန္တရံ အပ္ပနာပိ
သောမနဿသဟဂတာဝ ပါဠိကဓိတဗ္ဗာ၊ ဥပေက္ခာသဟ
ဂတဇဝနာနန္တရံ ဥပေက္ခာသဟဂတာဝ၊ ကြိယဇဝနာနန္တရံ
ကြိယဇဝနံ အရဟတ္တဖလဉ္စာတိ။

တိဟောတုကာမကြိယတော၊ ဝိတရာဂါနမပ္ပနာ။

မဆိုမိဘဲ ကြွင်းကျန်သမျှကို ပေါင်းချုံးရုံးစု၍လုံးဝဥဿုံ
အကုန်သိလေ။ (ကာမ, ရူပ, အရူပ အမှာ)

ဒုတိယပုစ္ဆာ အဖြေပြီး၏။

နိဗ္ဗာန်အကြောင်းနှင့်စပ်၍ ကြည့်ရှုစုဆောင်းသော အ
ချက်များပြီးစီးလျှင် သိလိုလှပသည့်ဟူသော အမေး၌ ဟော
လို ပြောလို သဘောကို အလွန်သိလွယ်သော ဝိနည်းမဟာဝါ
ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ, ဋီကာအစောင်စောင် အကျဉ်းသင်္ချေပ
နိတတ္ထ တိုက်ရိုက်ဖွင့်ဆိုသောအနက်ကို သိလွယ်အောင် နှုတ်တက်
ဆောင်ရန် ဝိတဏှဝါဒီ မပယ်မလှန်နိုင်တဲ့ ပလ္လင်္ကသတ္တာဟအဖွင့်
ကို ထုတ်ဆောင်ရေးသားလိုက်မည်။

တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ ဥရုဝေလာယံ ဝိဟ
ရတိ နဇ္ဇော နေရဉ္စရာယ တိရေ ဗောဓိရုက္ခမူလေ ပဌမာဘိ
သမ္ဗုဒ္ဓေါ။ အထ ခေါ ဘဂဝါ ဗောဓိရုက္ခမူလေ သတ္တာဟံ
ကေပလ္လင်္ကေန နိသီဒတိ ဝိမုတ္တိသုခံ ပဋိသံဝေဒိ။

အထ ခေါ် ဘဂဝါ ရတ္တိယာ ပဌမံ ယာမံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒံ အနုလောမပဋိလောမံ မနုဿကာသိ၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ၊ ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပံ၊ ပ၊ သမ္ဘဝန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ (အနုလောမ)

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော၊ သင်္ခါရနိရောဓော ဝိညာဏနိရောဓော၊ ဝိညာဏနိရောဓော နာမရူပနိရောဓော၊ ပ၊ နိရုဇ္ဈန္တိ။ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိတိ။ (ပဋိလောမ)

အထ ခေါ် ဘဂဝါ ကေမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တာယံ ဝေလာယံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ--

“ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊
အာတာပိနော ဈာယတော ပြာဟ္မဏဿ။
အထဿ ကင်္ခါဝပယန္တိ သဗ္ဗာ၊
ယတော ပဇာနာတိ သဟေတုဓမ္မ”န္တိ။

အထ ခေါ် ဘဂဝါ ရတ္တိယာ မဇ္ဈိမံ ယာမံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒံ အနုလောမပဋိလောမံ မနုဿကာသိ၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ၊ ပ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော ဟောတိ။ (အနုလောမ)

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော၊ ပ၊ ဧဝမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော ဟောတိတိ။ (ပဋိလောမ)

အထ ခေါ်ဘဂဝါ တေမတ္ထံ ဝိဒိတှာ တာယံ ဝေလာ
ယံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ—

“ယဒါဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊
အာတာပိနော ဈာယတော ပြာဟ္မဏဿ။
အထဿ သင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ၊
ယတော ခယံ ပစ္စယာနံ အဝေဒီ”တိ။

အထ ခေါ်ဘဂဝါ ရတ္တိယာ ပစ္ဆိမံ ယာမံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်
အနုလောမ ပဋိလောမံ မနုသာကာသိ။ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ
သင်္ခါရာ၊ ပ၊ ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမု
ဒယော ဟောတိ။ (အနုလောမ)

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရော
ဓော၊ ပ၊ ဝေမေတဿ ကေဝလဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ နိရောဓော
ဟောတိတိ။ (ပဋိလောမ)

အထ ခေါ်ဘဂဝါ တေမတ္ထံ ဝိဒိတှာ တာယံ ဝေလာ
ယံ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ—

“ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊
အာတာပိနော ဈာယတော ပြာဟ္မဏဿ။
ဝိပုပ္ဖာယံ တိဋ္ဌတိ မာရသေနံ၊
သုရိယောဝ ဩဘာသယမန္တလိက္ခ”န္တိ။

မဟာဝါပါဠိတော် ဗောဓိကထာ

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နိဗ္ဗာန် ပစ္စယာကာရံ၊ ပစ္စယာကာရောဟိ အည

မည် ပဋိစ္စ သဟိတေ ဓမ္မေ ဥပ္ပါဒေတိတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ
တိ ဝုစ္စတိ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒန္တိ၊ ဟူသည်ကား၊ ပစ္စယာကာရံ၊ ပစ္စည်း
အခြင်းအရာကို၊ ဟိယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်၊ ပစ္စယာကာရော၊
ပစ္စည်းအခြင်းအရာသည်၊ ဝါ၊ကို၊ အညမည်၊ အချင်းချင်း၊
ပဋိစ္စ၊ စုံ၍၊ သဟိတေ၊ တပေါင်းတည်းကုန်သော၊ ဓမ္မေ၊ အကန့်
အကွက် စက်အင်္ဂါ ၁၂-ပါးတို့ကို၊ ဥပ္ပါဒေတိ၊ တပြိုင်နက်ဖြစ်
စေတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ထိုကြောင့်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါတိ၊ ပဋိစ္စ
သမုပ္ပါဒ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ အယံ၊ ဤသည်ကား၊ ဧတ္ထ၊ ဤ
ခန္ဓကဉ္စ၊ သင်္ခေပေါ၊ အကျဉ်းတည်း။

အနုလောမပဋိလောမန္တိ အနုလောမဉ္စ ပဋိလောမဉ္စ၊
တတ္ထ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာတိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တော
အဝိဇ္ဇာဒိကော ပစ္စယာကာရော အတ္တနာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စကရဏ
တော အနုလောမောတိ ဝုစ္စတိ။

အနုလောမပဋိလောမန္တိ၊ ကား၊ အနုလောမဉ္စ၊ အနု
လောမကို၎င်း၊ ပဋိလောမဉ္စ၊ ပဋိလောမကို၎င်း၊ တတ္ထ၊ ထိုနှစ်ပါးတို့
တွင်၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာသင်္ခါရာတိအာဒိနာနယေန၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ
သင်္ခါရာ ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့်၊ ဝုတ္တော၊ ဟောတော်မူအပ်
သော၊ အဝိဇ္ဇာဒိကောပစ္စယာကာရော၊ အဝိဇ္ဇာအစရှိသော
ပစ္စည်းအခြင်းအရာကို၊ အတ္တနာကတ္တဗ္ဗကိစ္စကရဏတော၊ မိမိပြု
အပ်သော အကြောင်းအကျိုးကိစ္စကိုပြုခြင်းကြောင့်၊ အနုလော
မောတိ၊ အနုလောမဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရ
 နိရောဓောတိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တော သွေဝ အနုပ္ပါဒ
 နိရောဓေန နိရုဇ္ဈမာနော တံ ကိစ္စံ နကရောတီတိ တဿ
 အကရဏတော ပဋိလောမောတိ ဝုစ္စတိ။

အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရော
 ဓောတိ အာဒိနာ နယေန၊ အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂ
 နိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓော ဤသို့အစရှိသောနည်းဖြင့်၊ ဝုတ္တော၊
 ဟောတော်မူအပ်သော၊ အနုပ္ပါဒနိရောဓေန၊ မဖြစ်သော ချုပ်
 ခြင်းဖြင့်၊ နိရုဇ္ဈမာနော၊ ချုပ်သော၊ သွေဝပစ္စယာကာရော၊
 ထိုပစ္စည်းအခြင်းအရာကိုသာလျှင်၊ တံကိစ္စံနကရောတီတိ၊ တံကိစ္စံ
 နကရောတိဟူ၍၊ တဿအကရဏတော၊ ထို မိမိ ပြုအပ်သော အ
 ကြောင်း အကျိုးကိစ္စကို မပြုပြင်ခြင်းကြောင့်၊ ပဋိလောမောတိ၊
 ပဋိလောမဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။

ပုရိမေန ဝါ ဝုတ္တော ပဝတ္တိယာ အနုလောမော၊
 ဣတရော တဿ နိဝတ္တိယာ ပဋိလောမောတိ ဝေမေတ္ထံ
 အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ အာဒိတော ပန ပဋ္ဌာယ ယာဝအန္တံ
 အန္တတော စ ယာဝအာဒိံ ပါပေတွာ အဝုတ္တတ္တာ ဣတော
 အညေနတ္ထေန အနုလောမပဋိလောမတာ န ယုဇ္ဇတိ။

ဝါ၊ တနည်းကား၊ ပုရိမေန၊ ရှေ့နည်းဖြင့်၊ ဝုတ္တော၊
 ဟောတော်မူအပ်သော ပစ္စည်းအခြင်းအရာသည်၊ ပဝတ္တိယာ၊
 သံသာရပဝတ္တိ၏၊ အနုလောမော၊ အနုလောမတည်း။ ဣတရော၊
 နောက်နည်း ပစ္စည်း အခြင်းအရာသည်၊ တဿ နိဝတ္တိယာ၊ ထို

သံသာရနိဝတ္တိ၏၊ ပဋိလောမော၊ ပဋိလောမတည်း။ ဣတိဇော၊
ဤသို့၊ ဧတ္ထ၊ဤပလ္လင်္ကသတ္တာဟ၌၊ အတ္ထော၊အနက်ကို၊ဒဌဗ္ဗော၊
မှတ်အပ်၏။

အာဒိတောပန၊ အစမှကား၊ ပဌာယ၊စ၍၊ ယာဝအန္တံ၊
အဆုံးတိုင်အောင်၊ အန္တတောစ၊ အဆုံးမှလည်း၊ ယာဝ
အာဒိ၊ အစတိုင်အောင်၊ ပါပေတွာ၊ ရောက်စေ၍၊ အဝုတ္တတ္တာ၊
မဟောသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣတော၊ဤအနက်မှ၊ အညေ
နတ္ထေန၊ တပါးသော အနက်ဖြင့်၊ အနုလောမပဋိလောမတာ၊
အနုလောမပဋိလောမအဖြစ်သည်၊ နယုဇ္ဇတိ၊မသင့်။

မနုဿကာသီတိ မနုသိ အကာသိ၊ တတ္ထ ယထာနု
လောမံ မနုသိ အကာသိ၊ ဣဒံ တာဝ ဒဿေတုံ အဝိဇ္ဇာ
ပစ္စယာ သင်္ခါရာတိအာဒိ ဝုတ္တံ၊ ယထာ ပန ပဋိလောမံ
မနုသိ အကာသိ၊ ဣဒံ ဒဿေတုံ အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသ
ဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရောဓောတိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ (အနက်
ထင်လွယ်ပြီ)

တတ္ထ အဝိဇ္ဇာယ တွေဝါတိ အဝိဇ္ဇာယ ဧဝ တု။

တတ္ထဝစနေ၊ ထိုစကားရပ်၌၊ အဝိဇ္ဇာယ တွေဝါတိ
အဝိဇ္ဇာယ တွေဝဟူသည်ကား၊ အဝိဇ္ဇာယဧဝတု၊ အဝိဇ္ဇာ၏
သာလျှင်။

အသေသဝိရာဂ နိရောဓာတိ ဝိရာဂသင်္ခါတေန မဂ္ဂေန
အသေသနိရောဓာ။

အသေသဝိရာဂ နိရောဓာတိ၊ အသေသဝိရာဂ နိရောဓာ
ဟူသည်ကား၊ ဝိရာဂသင်္ခါတေန မဂ္ဂေန၊ ဝိရာဂဟု ဆိုအပ်သော
မဂ်ဖြင့်၊ အသေသနိရောဓာ၊ အကြွင်းမရှိချုပ်ခြင်းကြောင့်။

သင်္ခါရနိရောဓောတိ သင်္ခါရနံ အနုပ္ပါဒ နိရောဓော
ဟောတိ။

သင်္ခါရနိရောဓောတိ၊ သင်္ခါရ နိရောဓောဟူသည်ကား၊
သင်္ခါရနံ၊ သင်္ခါရတို့၏၊ အနုပ္ပါဒ နိရောဓော၊ မဖြစ်သော ချုပ်
ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဒုက္ခက္ခန္ဓဿာတိ ဒုက္ခရာသိဿ၊ နိရောဓော ဟောတိတိ
အနုပ္ပါဒေါဟောတိ။

ဒုက္ခက္ခန္ဓဿာတိ၊ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿဟူသည်ကား၊ ဒုက္ခရာသိဿ၊
ဒုက္ခအစု၏၊ နိရောဓော ဟောတိတိ၊ နိရောဓော ဟောတိဟူသည်
ကား၊ အနုပ္ပါဒေါ၊ မဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတာတိ ယှာယံ အဝိဇ္ဇာဒိဝသေန သင်္ခါရ
ဒိကဿ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ သမုဒယော စ အဝိဇ္ဇာနိရောဓာဒိဝ
သေန စ နိရောဓော ဟောတိတိ ဝုတ္တော၊ သဗ္ဗာကာရေန
ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတာ၊ တာယံ ဝေလာယန္တိ တာယံ တဿ
အတ္တဿ ဝိဒိတဝေလာယံ။

ဧတမတ္ထံ ဝိဒိတာတိ၊ ဧတမတ္ထံဝိဒိတာ ဟူသည်ကား၊
အဝိဇ္ဇာဒိဝသေန၊ အဝိဇ္ဇာစသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ သင်္ခါရ
ဒိကဿ၊ သင်္ခါရအစရှိသော၊ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ဒုက္ခအစု၏၊ သမုဒ

ယောစ၊ ပေါင်းဆုံခြင်းသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ အဝိဇ္ဇာ
 နိရောဓာ ဒီဝသေန၊ အဝိဇ္ဇာနိရောဓ စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊
 သင်္ခါရာဒိကဿ၊ သင်္ခါရအစရှိသော၊ ဒုက္ခက္ခန္ဓဿ၊ ဒုက္ခအစု၏၊
 နိရောဓောစ၊ ချုပ်ခြင်းသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊
 ဤသို့၊ ယှာယံယောအယံအတ္ထော၊ အကြင်အနက်ကို၊ ဝုတ္တော၊
 ဟောအပ်၏။ တေမတ္ထံ၊ ဤအနက်ကို၊ သဗ္ဗာကာရေန၊ အလုံးစုံ
 သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ ဝိဒိတု၊ သိ၍။ တာယံဝေလာ
 ယန္တိ၊ တာယံဝေလာယံ ဟူသည်ကား၊ တဿအတ္ထဿ၊ ထိုအနက်
 ကို၊ တာယံဝိဒိတဝေလာယံ၊ ထိုသိသောအခါ၌။

ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသီတိ ဣမံ တသ္မိံ ဝိဒိတေ အတ္ထေ
 ဟေတုနော စ၊ ဟေတုသမုဋ္ဌာနဓမ္မဿ စ ပဇာနနာယ အာနု
 ဘာဝဒီပကံ “ယဒါဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ”တိအာဒိကံ သော
 မနဿယုတ္တဉာဏ သမုဋ္ဌာနံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ၊ အတ္တမန
 ဝါစံ နိစ္ဆာရေသီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ဣမံဥဒါနံ ဥဒါနေသီတိ၊ နေသိဟူသည်ကား၊ တသ္မိံ
 အတ္ထေ၊ ထိုအနက်ကို၊ ဝိဒိတေ၊ သိသည်ရှိသော်၊ ဟေတုနောစ၊
 အကြောင်းကို၎င်း၊ ဟေတု သမုဋ္ဌာနဓမ္မဿစ၊ အကြောင်း
 ကြောင့်ဖြစ်သော အကျိုးကို၎င်း၊ ပဇာနနာယ၊ သိခြင်း၏၊
 အာနုဘာဝဒီပကံ၊ အာနုဘော်ကိုပြသော၊ သောမနဿ ယုတ္တ
 ဉာဏသမုဋ္ဌာနံ၊ သောမနဿနှင့်ယှဉ်သော ဉာဏကြောင့်ဖြစ်
 သော၊ ယဒါဟဝေပါတုဘဝန္တိတိအာဒိကံ၊ ဘဝန္တိ ဤသို့အစရှိ
 သော၊ ဣမံဥဒါနံ၊ ဤဥဒါန်းကို၊ ဥဒါနေသိ၊ ကျူးရင့်တော်
 မူ၏၊ အတ္တမနဝါစံ၊ စိတ်လိုနစ်သက်သောစကားကို၊ နိစ္ဆာရေသိ၊
 မြက်ဆိုတော်မူ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့၊ ဝုတ္တံ၊ ဆိုလိုသည်၊ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

ဒုတိယဝါရေ ဣမံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသီတိ ဣမံ တသ္မိံ
ဝိဒိတေ အတ္ထေ အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ
သင်္ခါရနိရောဓောတိ ဧဝံ ပကာသိတဿ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတဿ
ပစ္စယက္ခယဿ အဝဗောဓာနုဘာဝဒီပကံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ
ဥဒါနံ ဥဒါနေသီတိ အတ္ထော။

ဒုတိယဝါရေ၊ ဒုတိယအကြိမ်၌၊ ဣမံဥဒါနံ ဥဒါနေသီတိ၊
ဟူသည်ကား၊ တသ္မိံ အတ္ထေ၊ ထိုအနက်ကို၊ ဝိဒိတေ၊ သိသည်
ရှိသော်၊ အဝိဇ္ဇာယ တွေဝ အသေသဝိရာဂနိရောဓာ သင်္ခါရနိရော
ဓောတိ၊ ဓောဟူ၍၊ ဧဝံ၊ ဤသို့၊ ပကာသိတဿ၊ ထင်သော၊
နိဗ္ဗာနသင်္ခါတဿ၊ နိဗ္ဗာန်ဟု ဆိုအပ်သော၊ ပစ္စယက္ခယဿ၊ ကုန်
သောအကြောင်းကို၊ အဝဗောဓာနုဘာဝဒီပကံ၊ သိခြင်း၏
အာနုဘော်ကိုပြသော၊ ဝုတ္တပ္ပကာရံ၊ သောမနဿနှင့် ယှဉ်သော
ဉာဏ်ကြောင့်ဖြစ်သော ယဒါဟဝေ၊ ပ၊ ယတောခယံ ပစ္စယာနံ
အဝေဒီဟု ဆိုအပ်သော အခြင်းအရာရှိသော၊ ဣမံ ဥဒါနံ၊ ကို၊
ဥဒါနေသိ၊ မူ၏၊ ဣတိအယံ အတ္ထော၊ ဤကား သိအပ်သော
အနက်။ (မဟာဝါအဋ္ဌကထာနက်)

မဂ်ကိုရသော မြတ်စွာဘုရား၏ မဂ်ရခိုက် ခန္ဓာနာမ်ရုပ်
အတ္တဘော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ပစ္စက္ခစက်ရဟတ်၌ အသစ်အသစ်
မဖြစ်သော အကန့်အကွက် စက်အင်္ဂါလက္ခဏာ အဝိဇ္ဇာ၊ သင်္ခါရ၊
ဝိညာဏ်၊ နာမ်ရုပ်၊ သဠာယတန၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ တဏှာ၊
ဥပါဒါနံ၊ ဘဝ၊ ဇာတိ၊ ဇရာမရဏ မဂ်ဖြင့် အနုပ္ပါဒ်နိရောဓကို
နိဗ္ဗာန်ဟု ကေန်၊ မုချ ယူရမည်မှာ ဤပလ္လင်သတ္တာဟ ပါဠိ၊

အဋ္ဌကထာ, ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ, တေရသကဏ္ဍိကာ, ဝိမတိဝိနောဒနီ
ဋ္ဌိကာ သာဓကသက်သေ ဖြစ်သည်။

အဋ္ဌကထာ, ဋ္ဌိကာကိုကား ထားလိုက်ပါဦး၊ ဘုရား
ဟော အစစ် ပလ္လင်္ကသတ္တာဟ ပါဠိအခြေအမြစ်ကိုပင် ပယ်လှန်
တုန်းဖြို ဝိတဏှဝါဒီပုဂ္ဂိုလ်ရှိသော် တော်ရာကကွင်း မငြင်းနှင့်၊
ငြင်းလျှင် ရွှေညဏ်တော်ကျော်နင်း၍ နရက်တိုင်း ဆင်းပြေး
လိမ့်မည်။

မှတ်ချက်။ ။ဤကျမ်း၌ “နစာယံဝဉ္စျာ” ၌ ‘ဝဉ္စျာ’
ကို ‘ဝဉ္စျာ’ ဟု ဖတ်၊ “ဝဉ္စယာ” ဟု
မဖတ်ရ။

ဦးမြတ်ကျော် အမေး၊ သထုံ မင်းကွန်းဆရာတော် အဖြေ။

(အဖြေတရပ်)

ပုစ္ဆာ, ဝိဿဇ္ဇနာ ပြီး၏။

အမြတ် နိဗ္ဗာန်ကျမ်း ပြီး၏။

အမြတ်နိဗ္ဗာန်
ပဌမအကြိမ် ပုံနှိပ်ခြင်းကို
(မူလတရားဝင်မှတ်ပုံတင်အမှတ်-၁၄)
ရန်ကုန်မြို့ မင်းကွန်းပဋိပတ္တိသာသနာ့နဂ္ဂဟအသင်းကြီး
(ယာယီဌာန) ရွှေတိဂုံအလယ်ပစ္စယံ၊ စနေဘေး၊ မှ
ဖြန့်ချိပါသည်။

၃၁၅

